

DE HUM.

PHYSIOGN.

XODIO

Fundación
Uriach

D. H. M. PHYSIognomia

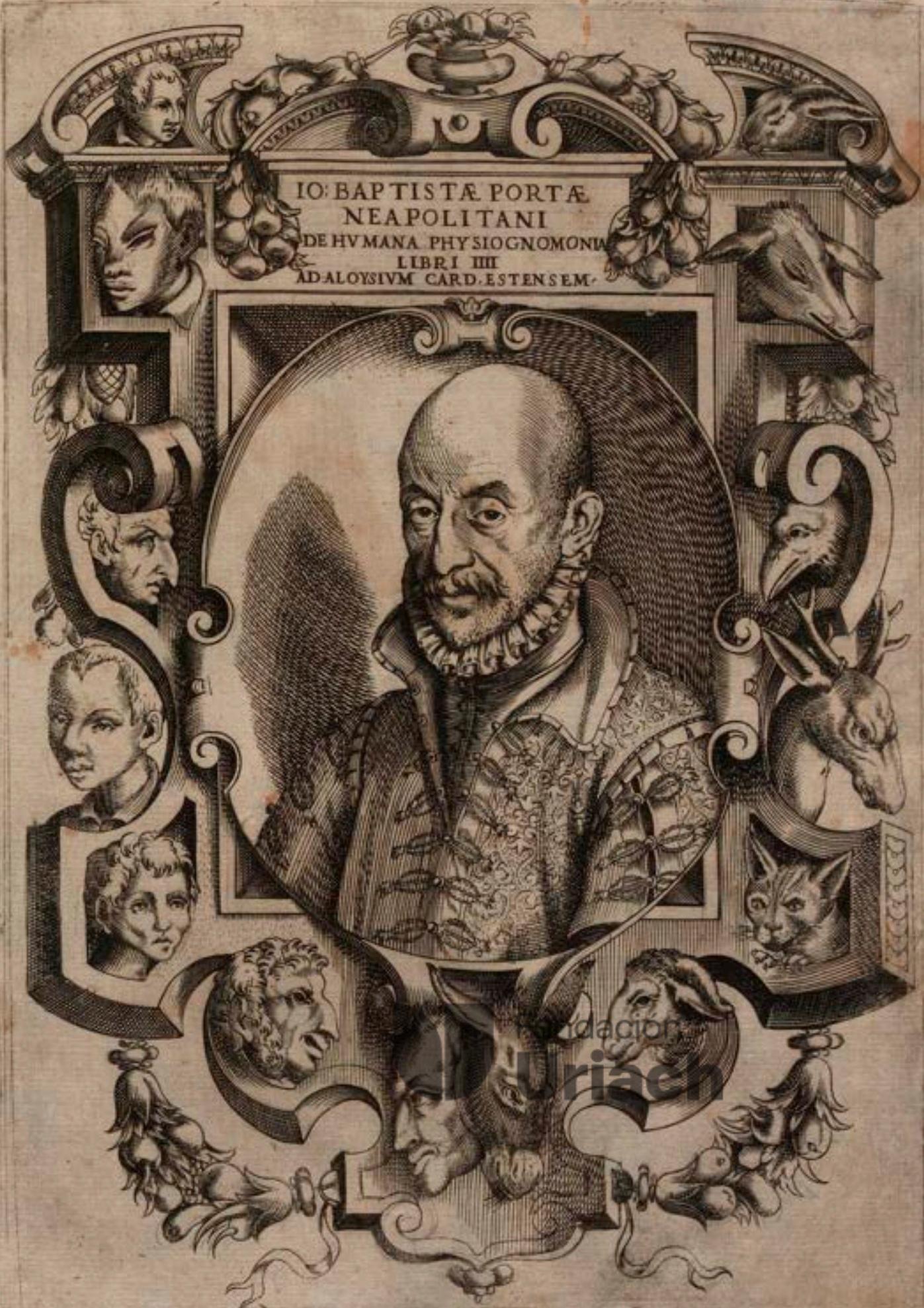

Fundación
Uriach

DE HVM. PHYSIOGNOMONIA

IO: BAPTISTÆ PORTÆ
NEAPOLITANI
DE HUMANA PHYSIOGNOMONIA
LIBRI III
AD ALOYSIVM CARD. ESTENSEM.

VICI A... Apud Iosephum Cacchium. M. D. LXXXVI.

ALICANTE 11.11.11

LIBRERIA
ESTATE
DE
LA
PROPIETAT
DE
LA
MUNICIPALITAT
DE
LA
COSTA
D'AMUNT

ILL.^{MO} ET REVER.^{MO} DOMINO
ALOYSIO ESTENSI S. R. E.
DIACONO CARDIN. AMPLISSIMO

IOAN. BAP. POR. NEAPOLITANVS.

TMNOSOPHISTÆ, Maxime Princeps, et
Cardinalis amplissimus, ad summum regni fastigium
quempiam sub rogaturi, haud nobilitatem, haud nata-
lium claritatem, haud ingentes opes, aut summam homi-
nis potentiam expendebant, sed qui eximia oris dignita-
te, ac decora omnium partium constitutione, & sym-
metria, naturæ liberalitate suis est conformatus. Etenim
qui hanc corporis habitudinem sortitus esset, & omni temperie, & omni virtu-
tum excellentia optimum futurum arbitrabantur. Illorum sapientum morem
imitatus librum meum de Physiognomia tibi nuncupo: non quod ex una no-
briorum veteriorum, ac totius Europa Illustrum Estensum familia ortus es,
ex qua tot Duces celeberrimi, & Imperatores editi sunt: non quod natales tuos
ad regium Gallorum splendorem, et ad Ferrariensium Ducum tot seculis perpe-
tuò incorruptam seriem impolluta stemma refers, non deniq; quod opibus, opu-
lentijs, animi magnificentia excellis, (fortasse enim cum aliquibus principibus
hec communia habes) sed quia tanta est oris tui dignitas, decus, maiestas, tan-
ta est tui corporis partium mutua proportio, ordo, concinnitas, rata modulatio,
ut singulares animi tui dotes, optimi q; mores vel aspectus solo liquido perlegantur,
& solus sine amulo clarus inter mortales praestes, nemo unquam audebit tuam
naturam sperare. Nulli nisi tibi uni persimilitudini rerum huius seculi He-
roate possint fateri. Et quidem hoc opus dicare tibi necessarium duxi, nec ali-
ter poteram. Polycletus statuam suis numeris absolutam, consummatamq;
pictoribus proposuit cuius collatione, alia, quæ perfectiores futurae essent, consta-
rent. Galenus item saluberrimum corpus statuit, ut ex eius optima temperie,
corporis defelus, excessusq; in notescerent. Ipse quidem, cum Physiognomo-
nia ex partium ratione constaret, iure non poteram præstantius, aut nobilius,
aut ad rem accommodatius simulachrum huic libro, quam tuam effigiem, can-
tamq; animam proponere; ut veluti norma quadam, & exēplo caterorum cor-

poris partes , tum probi , tum flagitiosi mores apud omnes patefierent . Verum non nemo hic se fortasse ingeret , me facile captande gratia suspicionem subire . Sed longe à tuarum aurium modestia turpis adulacionis absit nota . Doctrina mea non est , sed veterum scriptorum studijs nobilitata , Hermetis , Zopyri , Philemonis , Loxij , Aristotelis , Trogi , Polemonis , Adamantij , Galeni , Auicenna , & aliorum , & effigies , moresq ; tui omnibus in propatulo sunt . Intemperantis profecto ingenij foret , ea mendacia literis mandare , quæ tam faciliter testimonio refelli possent . Sed longiori verborum lenocinio munus , quod aduersus obtrectatores patrocinium tuum depositit , non implorabo , ne naturam ingenij tui , de quo sit sermo , offendam , qui utpote diuinus , voluntatem , non rerum magnitudinem considerat . Vale .

Hæc scientia coniecturalis est , nec semper optatum assequitur finem : cuius signa naturales tantum propensiones indicare posunt , non autem actiones nostræ liberæ voluntatis , vel quæ ex vitorio , vel studio habitu dependent : nam in bonis , malisq ; actionibus , quæ in nostra potestate sunt , virtus , & vitium consistunt , non autem in propensionibus , quæ in nostra voluntate non sunt .

Fundación
Uriach

PROOE-

PROOEMIUM

NSIG NIVM est nonnullorum in Philosophia procerum vulgaris sententia, nullum esse homine socialius animal. Iure quidem si eorum mores, quibusq; summis ariter usurpus fuerit, aut dum sensim perturbantur intimos eorum mores perscrutari contedit, eum vitam absumere, aut pluries in vita falli oportere, nemo est, opinor qui ambigat. Cum intam numero so hominum cætu quamplurimi sint, quorum familiaritas perniciosior, quam multorum, et potentum inimicitia sit. Mens enim humana, ut M. Tullius scribit, multis simulationum inuolucris tegitur; et quasi uelis quibusdam obteditur uniuscuiusq; natura: frons, oculi, vultus per sepe metiuntur, oratio vero sepiissime. Sub hominum effigie, inquit Seneca, latet ferinus animus, immo feris saevis, et immanior. Ob id Socrates fenestratum hominum pectus concipiuit, ne occultiores delitescerent sensus, sed eo penitus recluso, et patenti omnibus perspicuum fieri possit, ut quid sibi vellet, aut meditaretur, vera ne promeret, an secus. Huic malo opem tulit diuina propè sciētia Physiognomia, à summis unde qua quiris summo studio summaq; inquisitione pertractata. Hac namq; ab extensis, quae in hominum corporibus conspiciuntur signis, ita eorum naturas, mores, et consilia demonstrat, ut intimos animi recessus ac, ut ita dicam, penitissima cordis loca penetrare videatur. Efficit itaq; clementissimi Dei benignitas, ut reconditi mores, ac arcane hominum affectiones signis expressae sint, ac in propagulo constituta, quo propria saluti quilibet consulendo, fidelibus, probisq; moribus insignitis adhaereret, scelestos, prauosq; declinaret. Itemq; sapientiae praeceptor nos docuit dicens. Cum iracundo homine non cohabitare, neq; cum inuido comedas, neq; abeas in consilium impiorum atq; vanitates, nec in cathedra pestilentiae sedreas. Si vocauerint te, veni nobiscum, cum ipsis ne proficiscaris. Polemon inquit, Si quid est, quod homines innare possit, hoc postea Physiognomia. Nec enim depositum quisquam, aut thesaurū, aut uxori cuiquā credere, neq; amicitiam cum illo inire, aut vicinum exceptare debet, quem petulantia, infidelitatis, aut alterius cuiusdam improbitatis notas praeferre animaduerterit. Nam nobis haec scientia tum mores, tum vita propositum, veluti quadam augurandi ars, aut Deorum oracula, ut oxyssimum vaticinandi genus, absq; ulla experimen- to demonstrat, ut proboru proposito inhærere, scelestorum improbitates, et flagitia deuinitare possumus. Itaq; omni prorsus studio futuram perdiscere fortunam quemlibet necessarium iudicauit. Ex fronte, et vultu, Adamantius ait, etiam

A in ipso

in ipso oris silentio naturalia loquitur. Dicebat Cleantes philosophus, secundum Zenonem, ex specie mores dignosci posse. Pythagores morem fuisse, narrat Iamblicus, venientes ad ipsos discendi gratia, non prius admittere, quam figuram, incessum, et totius corporis motum diligentissime perspexissent; ut plane è natura signis, num ad disciplinas apti forent, nec ne cognoscerent. Quoniam natura ipsa, quæ animis conformata corpora, instrumenta eis congrua subministrat, imaginesque animorum in corporibus indicat, per quas eorum ingenia deprehendi possunt. Socra... item, qui honesta indole prediti videbantur, ad philosophia studia capiebat, ut ex Platone, et ex specie, et optima corporis modulatione Alcibiadem ad supremum Reip. gradum per... um prædixit Plutarchus referente. Ipse idem etiam refert, Spartanis morem fuisse nutriendi et cum genitori ius non esse, sed cum quendam in locum deportabant, ubi sedentes, qui, ex tribulibus maximi natu essent, si quidem infantem animaduerteret pulchre effictum, et robustum; educari iubebant, sin autem ignavum, ac deformem ad locum expponendum demittebant secus taygetum precipitem, ac proruptum, perinde quasi eius vita, qui minus pulchra statim ab initio, et ad bonam corporis compositionem, et ad robustitatem natura productus non esset, neque sibi, neque Reip. utilis foret. Naturam animantibus corpus animi moribus, et actionibus accommodatum dedisse, scripsit Plato, et ab eo Aristoteles. Quoniam instrumentum omne alicuius causa fit, partes autem singula corporis alicuius causa factae sint, illudque cuius causa aliquid fit, actio quedam sit, perspicuum est totum corpus majoris alicuius actionis gratia constitutum fuisse: neque enim, sectio sera, sed sera se actionis gratia inuenta est. Quare corpus animi causa conditum est, et partes operum, et munierum causa, ad quæ singula natura conditae sunt. Galenus item libro de partium usu particulas omnes corporis animæ utiles esse demonstravit, quippe cuius instrumentum sit corpus: ob eamque causam multum à se diuersorum animalium partes differre, quia ipsius animi maxime differunt. Quod Lactantius Firmianus Theologus, et philosophus libro de opificio dei usurpauit. Nestor vulnus similitudinem Telemachi conspicatus, apud Homerum, ita de animo coniicit.

„ Si vera viri puer optime talis
 „ Et soboles; stupor altus habet me clara tumentem
 „ Lumina, et ora patrem referentia. quid, quod et illi
 „ Assimilis fandi tibi copia? quis queat alter
 „ Ista loqui puer: ingenti nisi cretus Ulisse?

Alexander, cui cognomenum magni inditum est, id præclarum edixit, quod imaginem suam noluit à multis artificibus vulgi contaminari; Sed, ut Horatius ait,

„ Ediclo cauit ne quis se preter Apellem
 „ Pingeret, aut alius Lyssipo duceret era
 „ Fortis Alexandri vultum simulantia.

Vitellatu-

Ut statuis, tabellis, & toreumati idem vigor animi bellatoris, idem ingenium maximi honoris, eadem forma viridis iuventa, eadem gratia relicta frontis videretur. Poterit etiam huiusmodi scientia, non solum ex aliorum, sed nostri inspectione maximi esse adiumenti, ut nos met ipsi nostri physiognomones euadamus. Nam recte antiquitus memoratum legimus. Socratem philosophum speculo ad morum disciplinam usum esse, quod Seneca item tradit adiumentum, ut homo se ipsum nosceret, nam ex hoc consequimur nostri notitiam, mox consilium quoddam. Nam si quis se met in speculo contemplabitur, corporis optimam constitutionem conspicatus, procuret, ne corporis dignitatem morum de honestamento polluat, qui vero ex signis forma animam minime commendabilem animaduerterit, nauiter consurgat, ut virtutis exercitio corporis mala signa rependat. Sunt enim eiusmodi animi propensiones, & effectus, ut misericordia, iracundia, & imuidia, ut qui constituti sunt, ut quasi mala animi valetudine, sanabiles tamen (ut de Socrate refert Cicero in Tusculanis) quum multa in conuentu vitia collegisset in eum Zopyrus, qui se naturas cuiusq; ex forma prospicere profitebatur, derisus est a ceteris, qui illa in Socrate vitia non agnoscerent ab ipso tamen Socrate subleuitas est, qui sibi vitia illa inesse, sed ratione a se deiecta diceret. Similem historiam Aristoteles Alexandro Magno recitat de Hippocrate, cuius figuram, cum eius discipuli depingere curarent, picta, et optime expressa delata fuit Philemoni, qui cum eam appexisset, & membrum membro comparasset, pronunciauit ipsum esse virum luxuriosum, coitum appetentem, & deceptorem: ob quam causam, discipulis eius indignatis, et culpantibus, & flagellis ferè tudentibus, quod de viro eximio talia iudicasset, ab eis tamen hoc iudicium ad Hippocratem delatum est, qui confessus est Philemonem verum omnino de ipso protulisse: sed amore philosophie, & honestatis sui cordis concupiscentias omnes eiecisse, & studio, & abstinentia conquiescisse, quod prius eius natura negatum fuerat. Hanc scientiam in Pythagorice, et Socratica philosophia arcanis sanctissime custoditam legimus, hanc Aristoteles Alexandro utilem, ac necessariam per discendam proponit, & ex vultus inspectione ad sui regni ministeria seruos eligendos monet, hanc Avicenna Medicis utilissimam monstrat, ut ex vultu, & oculis de eius aegritudinibus possint iudicare. Hanc ergo scientiam bl. Franciscum, hilariterq; amplectamur, ut vere nostram, et de nobis met ipsi tractantem, quam qui non amat, quam qui non amplectitur, nec philosophiam amat, neq; sua vita discrimina curat.

IO. BAPT. PORTAE
NEAPOLITANI
DE HVMANAPHYSIOGNOMONIA
LIBER PRIMVS.

De mutua animi, & corporis consequuntione. Cap. 1.

ACILE nobis experientia videre licet, quod animi à corporis motibus non sunt impassibles, & anima passionibus corpus corrumpatur, ut initio quodam fædere, & inter se confligant, & resonentur, & tandem sibi mutuo compatiantur. In corporis morbis animum cum corpore pati, & una perturbari facile videbit quispiam rationis compos, ut in ebrietatibus à rectis constitutisq; operationibus feriari, & in acutis agititudinibus prorsus delirum effici, nec suo officio fungi ut alienus homo videatur. Non minus corpus animi affectionibus fluctuat: hic enim amoris igniculis accensus, & maxime scuens corpus commutat, ut facile contabescat. Virgilius de Didone.

„ Seuit inops animi, totamq; incensa per urbem
„ Baccatur, qualis commotis excita sacris
„ Thias, ubi auditostimulant Trieterica Baccho
„ Orgia. &c.

Apuleij nouerca priuigni sui amore æstuans, ita describitur. Pallor deformis, marcentes oculi, lassa genua, quies turbida, & suspensus cruciatus tarditate vehementior. Idem etiam in brutis videre licet amore tabescientibus. Virgilius.

„ Carpit enim vires paulatim, vritq; videndo
„ Fæmina, nec nemorum patitur meminisse, nec herba.
Sic etiam animus inuidiae stimulis expunctus, corpus extrema induit macie. Ouidius ex inuidorum figura inuidiam describens ait.

„ Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
„ Nec fruitur somno vigilantibus excita curis.

Nimia mæstitia multi & sapientes beluis similes facti sunt. Hecuba amissis viro, & filijs, & demum Polydori morte nunciata, instar canis latrasse dicitur. Nec defuerunt, qui immoda-
ca letitia ad mortem deuenerunt. Diagoras Rhodius, ut ex Gellio habetur, cum tres filios omnes victores eodem die Olympie coronari videret, cumq; adolescentes amplexati essent in manibus filiorum animam efflavit pæletitia. Et apud Cannas, cum Romanus exercitus cæsus esset, anus matrem nuntio de morte filij allato mærore affectam esse, sed is nuntius non verus, atq; adolescens non diu post ex pugna rediit, anus repente viso filio, copia inopinata gaudij exanimata est.

Imò in

Jmō in Physiognomonicis probat Aristoteles, quod anima mutata habitum, corpus immutat formam, id est complexionem, & mores, & corpus mutatum formam, anima commutat habitum. Cum anima tristis est, corpus lugubrem faciem, & hilaris hilarem ostentat, & dissoluta corporis forma soluitur & anima. Solomon. Spiritus tristis exiccat ossa, anima hilaris, hilarem facit. Mania est animae passio. Medici corpus curantes, animam, à mania liberant, sit corporis curatione forma soluitur, & anima liberatur, ita quod corporeae dispositiones animae potentiss, & virtutibus correspondet, imo anima, & corpus ita sibi mutuo correspondent, ut plurimarum ad innumerum passionum cause fiant, neq; unquam animal tale à natura factum est, ut formam alterius animalis, animam vero alterius habeat: nunq; visus est lupus, vel ovis, qui canis animam, vel leonis haberet, sed semper lupi, & ovis corpus eorundem animalium animam habebunt, ut necessarium sit, tale corpus talem animam ipsius speciei conuenientem sequi.

Ex corporeis notis etiam brutorum dispositiones dignosci posse. Cap. 2.

Possunt & nobis quoq; innescere dispositiones, seu mavis brutorum mores, ex corporeis signis, & venatores, & aucupes, quiq; eorum ministerio praesunt, que ad venandum, queq; ad progeniem idonea cognoscuntur, eligunt canes, ut Xenofon refert, corpore magnas, probant levias capita habentes, simas, musculosas, sub fronte venosas, oculos elatos, nigros, præfulgidos, magnas frontes, latasq; caua discrimina, breues aures & tenues, posteriora gracilia, ceruices molles, longas, & teretes: Plato, Oppianus, & Pollux equi statum corporis rectum, & articulatum probant, caput osseum, maxillas parvas, oculos extantes, quia vigilantiores putant, quam profundos, igneos, quasi suberuentos, corpore nigro, auriculas breves, & minutis, verticem grandiore, nares patulas multo quam cõnuentes, ut apertiores meatus habeant animae, rostrum aduncum, sic de pectore non oriatur ceruix, tanq; porci prona, sed emines pertineat ad uerticem, ut Gallinacei, circa sumam vertebram gracilior, ut caput in eo flectatur, ita collum fuerit ante equitem, oculi autem spectabunt ante pedes. Virgilius etiam equorum præstantia posse præ sagire meminit his versibus.

„ Continuo pecoris generosi pullus in aruis
 „ Altius ingreditur, & mollia crura reponit.
 „ Primus et ire viam, & fluios tentare minaces
 „ Audet, & ignoto se se commitere ponto.
 „ Nec varios horret strepitus, illi ardua ceruix,
 „ Argutumq; caput, breuis alius, obesa q; terga.
 Et bubulcos quibus signis, qua ve forma boues eligere debeat, docet

„ optima torus

„ Forma bouis, cui turpe caput, cui plurimae ceruix,
 „ Et crurum tenus à mento palcaria pendente.
 „ Tum longo nullus lateri modus: omnia magna,
 „ Pes etiam, camuris hirta sub cornibus aures,
 „ Nec mihi displiceat maculis insignis & albo,
 „ Aut iuga detractans, interdumq; aspera cornu,
 „ Et faciemtauro propriior, quamquam ardua tota,
 „ Et gradiens ima verrit vestigia cauda.

Varro, oues qua forma ad saturam eligere oportet, docet. Eas esse oportet ample corpore, que lana multa sit, & molli, villis altis, & densis toto corpore, maxime circum ceruicem, & collum,

ventrem quoq; ut habeat pilosum, esse oportet, cruribus humilibus, caudis, ut sunt in Italia, prolixis, in Syria brevibus. Et arietes fronte sint lana bene vestiti, intortis cornibus: promis ad rostrum, rauis oculis, lana opertis, auribus amplis, pectore, & scapulis, & cluribus latis, cauda lata, et longa. Idemq; etiam ex progenie eligere docet. Monstrat etiam in suillo pecore subulcos præstantiores eligere, ut scrofae sint amplis membris, præterquam pedibus, & capite unicoloris potius, quam varij, hec eadem habeant verres, tum utiq; sint cervicibus amplis, & boni seminis, ita etiam à progenie, & cœli regione cognoscendos. Sic etiam Demetrius Constantinopolitanus auceps suos accipitres ad aucupium idoneos eligit, ut caput instar serpentis paruum, & planum habeant, rotundi, & quadrati oblongis preponuntur, lingua nigra, pennas in cauda tresdecim gerant, & in paruis digitis, maculas in naso migras, in ungibus veluti squamas, circa radicem unguis scissuram, et lineam habeant. Astures sint capite modico, facie longa, & angusta, ut in vulture, & similitudine aquilam referant fauibus, & gula amplis, oculis magnis, cauis, & parvo orbe in eis nigro, collo longo, pectore crasso, carne dura, longis, carnosissimis, coxis, sed crurum, genuisq; ossibus brevibus, unguibus crassis, longisq; . Faltones capite crasso, non tamen enormi, & oblongiori, maxillarum partibus bene rotundis, & brevibus, mobilibus, species humidi cholericis, cuius proprium est cito moueri in prædam, & non discurrere, plus audent, quam possint, collo brevi, sed non tantum, ut enorme sit, quod flegmaticam, frigidam, aut melachoniam siccitatem significet, nocturnarum instar, caudæ longitudo tanta, ut composite alæ super caudam attingant, longa enim cauda spinæ dorsi medullam nimis humidam indicat, & obesa timiditatem, pectus amplum, nervosum, & validis ossibus munitum, quo freti ad serendum promptiores sint; sœmora crassa, crura brevia: Sic grues & aues magnas capient. Fœcundas gallinas ita villicus parabit. Probi coloris, id est nigri, aut flavi, robusti corporis, quadratae, pectorosa, magnis capitibus, recta, rutilaq; cristula, & interdum gemina, albis auribus, imparibus ungulis, sed non cruribus emineant transversa calcaria: nam que hoc uirile gerunt insigne, contumaces ad concubitum dedicantur admitemores. Agricolæ etiam apes operi habiles, & ineptas signis cognoscunt, Virgilius.

„ hic melior insignis & ore

„ It rutilus clarum squamis, ille horridus alter

„ Desidia, letamq; trahens inglorius aluum.

Plinius ait. Leonum animi iudex cauda, sicut equorum aures, nam et has notas natura generosissimo cuiq; tribuit, immota ergo placidus, demens blandienti similis, crebrior enim iracundia eius. In piscibus, herbis, plantisq; etiam ad sunt nota, ex quibus earum mores, virtutes, ut poete medicæ facultates, & initia, scilicet uenena cognosci possunt, quas propemodum in verè studiosorum gratiam publicabimus, ut unusquisque uarias, & penè infinitas suo marte plantarum facultates venari possit. Et sic certis signorum proprietatibus reliquorum animalium operationes cognoscuntur. Unde si haec uera sunt, nam uera esse manifeste uidentur, erit & uera physiognomica scientia.

Fundación

Uriach

Antiquorum opiniones de physiognomica scientia. Cap. 3.

SED videamus nunc physiognomicanam scientiam & qui penitus tollere conati sint, & qui eam admirerint, & admisam quibus modis speculati fuerint, nobisq; tradiderint. Stoici, ut altius exordiamur, inter quos Chrysippus, à veritate admodum aberrantes, cum extraneis corporibus mortuorum animas accedere autemarent, eisq; nouos more: afferrent, penitus huius scientiae subiectum eliminarunt. Pythagorei non solum in humana corpora, sed in ferina transire. Dicebatq; Pythagoras, quod fuisset aliquando Aethalides, & aliquando post Euphorbus, atq;

bus, atq; à Menelao fuisse vulneratum, ac postremo Pyrrhus, & post Pyrrhum factum fuisse Pythagoram, & dum Aethalides fuerit Mercurij filius pueratus, ab eo pro munere accepisse, & illius anima perpetuo vagaretur in quas vellet arbores, uel animalia. Vnde Ouidius.

- „ Mortecarent anima, semper q; priore relicta
- „ Sede, nquis domibus viuunt, habitantq; recepta,
- „ Omnia mutantur, nihil interit, errat, & illhinc
- „ Huc venit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus.
- „ Spiritus, è q; feris humana in corpora transit,
- „ Inq; feras noster, nec tempore deperit ullo.

Fhraniius autem, & Possidonius caelestium rerum studiosi, animas è stellis mores dure tradiderunt. Horum postremo Plinius eorum opinionibus astipulari videtur, Aristoteli sim, & Trogum, alioqui seuerissimos viros deridens, quæ scripserunt, vana retur, & sine cuncta sione proferenda. Sed hic cum à veritate admodum aberrent, nec aliter, quam verbis, & vanis opinionibus innitantur, superuacaneum duxi eorum opiniones redarguere.

Quibus modis maiores nostri physiognomonicam scientiam speculati fuerint, & tradiderint. Cap. 4.

NVNC autem speculemur maiores nostri, qui hanc scientiam receperint, quibus modis eam speculati fuerint, nobisq; tradiderint. Primi enim ex corporis temperatione mores innotescere posse scripserunt. Constat enim fuit antiquorum Philologorum opinio animi mores corporis temperaturam sequi, neq; solum in ijs id euenire contingit, qui secum temperies ex matris alio traxerunt, sed si tempore alimento, alijs ue rationibus mutantur, mutari putant & mores, & ut ijdem referunt educatione, studio, & diligentia huiusmodi improbitates reiciuntur. Empedocles Agrigentinus dixit, mores non solum elementarias constitutiones sequi; sed nostros animos esse elementares harmonias; argumento, quod in omnem effectuum diffinitionem ingrediuntur complexiones. Ut ira est accensio sanguinis circa cor, mansuetudo eiusdem tepescientia, audacia sanguinis ad extima diffusio, timor eiusdem ad interna reuocatio. Plato in Timaeo ex umuerso corporis habitu Ledi animam putat, acres pituitas felleosq; humores per corpus oberrantes, quo quo singuli appulerint vaporem suum animi penetratis influunt, vnde animo languores inducunt pro loci natura, sic audacia, timiditas, obliuio, & hebetudo oboritur, & ex corporis contagione insipientia, & animi ruditas nascitur, tantoq; homines prudentiores esse, quanto corpora minus humilitate participantia fuerint. Aristoteles ex corporis temperie animi facultates affici, secundo de partibus animalium tradidit. Est roboris efficacior sanguis, qui crassior, calidiorq; sit, sed qui tenuior, frigidiorq; vim sentiendi, intelligentiæ obliinet pleniorem, & in ijs quoq; videtur, quæ sanguini proportione correspondent. Quam obrem apes, & humido animalia ingeniosiora sunt multi sanguine præditis, nec non inter ea, quæ sanguinem frigidorem, tenuoremq; .

Sed optime constat, quæ calidum, teruem, & siccum habent, uno ex sanguinis natura, mores in animalibus differre. Taurum, & aprum fortes esse, quod eorum sanguis sit feruentissimus. Galenus in libro de mutua animi morum, & corporis constructionis confiuatione, cum videret tantam esse animi cum corpore copulam, animam non solum corporis temperiem sequi, sed animum ipsum nil aliud esse putauit, quam equabilem humorum omnium in corpore temperationem, scilicet humiditatis, ariditatis, caliditatis, & frigiditatis, ut bonum temperamentum boni animi mores sequantur, malum vero mali, cuius sententia ab omnibus explosa est, & mores non solum ex prauo corporatur, & habitu mutari, sed alimentorum, & loci ratione,

vipote

virpote ex superabundanti phlegmate in cerebrum, in desipientiam, ex nigra melancholiā, & ex phlegmate in lethargum trahi. Alij verò non ex qualitatum temperie, sed ex proprietatum signis rectius dijudicare opinati sunt. Hermes enim qui, & inter Physiognomones voluit annumerari nonnulla esse signa morum dixit, quae non ex elementorum qualitatibus proueniunt, neque ad causam ullam referri possunt, sed ex occulta proprietate manare. Videmus enim cholericos, qui mæroribus astuare deberent, saepissime facetoso animo, & ridiculos esse, sanguineos ex caloris exuberantia liberales esse debere, tamen parcus, & auaros extitisse, idq; non ex temperamenti, sed ex proprietatum signis euenire. Præterea ambulantes, qui caput ad dextram inclinatum ferunt cinedi sunt, quod non ex caliditate, frigiditateq; sed ex signi proprietate cognosci tradiderūt. Alij tres hominum mores perscrutādi modos tradidere, ut Aristoteles in suis physiognomonicis tradidit, qui omnes ad unum tēdunt syllogismum. Primum modum bifariam dividunt, nā secundū unum quodq; animalium genus propriā quandam figuram describunt, & huic figurae proprietatem, vel passionem præfigurant conuenientem. Vni leonum generi robustissimum esse, & animosissimum larguentur, aiuntq; necesse esse aliquid signum inesse ei, quo animositas, et fortitudo ea pernoscat, idq; esse latum pectus, amplos humeros, & magnas extremitates habere, & ex his syllogismū defumunt. Omne habens latum pectus, humerosq; ac magnas extremitates, forte est, & animosum. Alij verò tali animali corpus, & propriam animam adscribent, putabantq; tales mores in totum, vel in partes ei inesse, qui huiusmodi corpus, vel corporis partes possideret, idq; in ceteris animalibus faciunt, ut cani contumeliosum, & impudentem, oui verò mansuetam esse. Vterq; modus Platoni ascribitur, cum dixerit, animam dari corporibus secundum merita materiei, ac si diceret Leo talem habet animam quia eius materiei tale erat meritū, siue mistio. Non admodum à primo differens est secundus modus, quem Trogus tradere conatus est, nam non omnibus animalibus, sed ex ipso homini genere, non uniuerso, sed distinguens secundum gētes mores, assignabat secundū corpus; nā signatae regioni propriū corpus statuebat, et proprias passiones, ut cui tale corpus inesset, & talem animam possidere necesse foret, & secundum regionū climatumq; diuersitates hominū mores variari. Alij, ut Philon Lacedemonius, per apparentes in corpore mores sciētiā ex ercebāt, nam quibus moribus quisq; se exercēdo præfigurat natura tales ei inesse iudicabāt, ut si vi derēt quēpiam oculos sursū natura adducere, eū salace iudicabant, quia concubentes oculos attollunt. Sic pallescentes meticulosos dicebant, quia, qui metuunt, expallent, & si quis vultum natura præfert, quemadmodū qui irati solēt, eum iracundū pronūciabant, & sic de ceteris moribus.

Quomodo per totius corporis téperaturam de moribus sit coniectandum. Cap. 5.

SE D. non inopportunum videtur, quomodo animi mores ex corporis temperaturis deprehendi possint, referre, præcipue quae ex Medicorum fontibus haūsimus. Cum calidum temperamen tum ex imperio est, dignoscendi signa hec recenset Galenus. Caro est tangentibus calida, hirsuta, minus pinguedinis habens, color ruber, capilli nigri. Alij addunt. Cito crescentes, vence apparentes, anhelitus manifestus, vox firma, fortis, & agrestis, citro sudant, comedunt, & digerunt bene, pili crassi, & crissipi, & natura luxuriosi. Frigide autem temperaturæ signa. Pilorum carrentia, pinguedo, & frigiditas, quæ tangentibus obuiat, color vna cum capillis rufior, & ubi multa frigiditas adfuerit, liuidus, quem nonnulli liuidū appellant. Alij tardè crescentes, anhelitus tardus, & immanifestus, vox subtilis, & acuta, & in coitum debilis, parum comedunt, et minime digerunt, capilli extensi, longi, & subtile, colore albi, raro sudant, timidi sunt, & imbecilles. Humidæ temperaturæ signa. Carnosum corpus, & molle, leue, iuncturæ occulte, vigilantes, consuetae partes pilis nude, oculi illachrymantes, capilli colore flavi, imbeciles,

les, boni ingenij, pauidi, & luxuriosi. Siccæ temperaturæ. Corpore gracili, & duro. Addunt alij. Caro tactu aspera, iuncture manifesta, capilli, & pili crassi, & asperi, colore rubei, moderate comedunt, & digerunt, in laboribus durantes. Diximus de simplicibus, nunc de compositis temperaturis. Signa calidæ, & siccæ temperaturæ. Caro calidior, & siccior, & hirsutior, & durior, pinguedine carens. Gracilis est, & capillos nigros habet. Calide vero, & humidae. Caro mollior est, calidior, & carnosior. Si calidior erit, hirsutior, & tangentibus non parum calidior, capilli nigri, & caro pinguedine carens. Si multo humidior, mollis caro, & multa, color ex albo, & rubro commixtus, & tangentibus paulo calidior. Frigidæ vero, & humidae. Capillis nuda caro, alba, & mollis, & crassa, & pinguis, color una cum capillis rufus. Frigidæ vero, & siccæ temperaturæ. Corpus natura durum, & gracile, & glabrum, tangentibus frigidum, pinguedo, si graciles sint, per carnes dispersa. Sed moderate temperaturæ signa. Color ex rubro, & albo commixtus, capilli flavi, giluiq; mediocriter crissi, carnositatis mediocritas in qualitate, et quantitate. Ad summum corpus tangentibus neq; molle, neq; durum, neq; frigidum, neq; calidum, insufficiens neq; hirsutum, neq; glabrum, neq; crassum, neq; tenue apparebit.

De cordis temperaturæ signis. Cap. . 6.

CV M haec tenus de uniuersali corporis temperatura tradiderimus, iam nos commonet ordo, ut de principibus eius partibus, & primum de corde dicamus ex Galeno. Calidioris cordis deprehensiones, & signa sunt magnitudo respirationis, & pulsatilis vena celeritas, frequentia, audacia, & ad obeunda negotia impigra euigilantia, si autem plus accesserit caliditatis, tunc ira præcipitatio, & furibunda temeritas adsunt, erit hispidus his thorax, præsertim pectus, & que ad hypocondria thoraci proxima. Thoracis latitudo, caliditatis deprehensio est, nisi cerebum aduersetur. Alij addūt. In dando tenax, obstinatus, probus, & luxuriosus. Frigidæ vero complexio cordis signa. Pulsus minores respiratio pulsibus proportionatis, pectus tenuibus pilis vestitum. Hi namq; natura meticulosi sunt, inertes minimeq; audentes. Aridioris vero cordis signa. Pulsus asperi, animus in iram promptus, agrestis, & impacatus. Humidioris vero signa cordis. Pulsus molles, mos mobilis facile in iram proruens, & placabilis. Addunt alij, animo timidi, hebetes, et laboribus inhabiles. Calidi vero, & aridi cordis signa. Pulsus asperi, magni, celeres, & frequentes, respirationes magnæ celeres, & frequentes. Hi autem omnium in pectore pilosissimi, nec non in hypochondrijs, in tractandis negotijs prompti, furiosi, celeres, & impudentes. Moribus tirannici, in iram succensi, & implacabiles. Calidi vero, & humidi cordis deprehensiones. Maius hi, quam qui dicti sunt, hispida, nihilominus autem expediti in actionibus, nisi quod non ita ipsis barbarus est animus, sed in iram duntaxat proni. At pulsus molles, magni, celeres, & frequentes, & respiratio pulsibus respondens. Frigidæ vero signa, & humidi cordis. Pulsus molles, mos utiq; minime audens, timidi, & inertes, tenues in pectore habet pilos, ne utique furiosi, neq; in iram proni, hi minus omnibus iracundi sunt, impulsu, irritatiq; in iram, eam cohibent, & compescunt, nullos prorsus in pectore pilos habent.

Cerebri temperaturæ deprehensiones. Cap. . 7

NUNC ad aliam principem corporis partem veniendum, scilicet cerebrum, signa q; ex Galeno accipiemus. Si calidius fuerit cerebrum, cuncta circa caput rubra, & calidiora erūt, & in oculis vena percipiūtur. Capilli his geniti, repete in capitæ exoriūtur, q; si multo temperatis calidiores erūt, primo quidem rutili, inde nigrescunt, procedente autem tempore caluescunt, superfluita-

superfluitates in palato, naribus, oculis, & auribus pauc.e, & concotte. Ceterum iam humidū cerebrum huiusmodi temperamenta brevi somno, nec profundo sunt contenta. Addunt alij. Capilli multi, crissipi, & duri, oculi longe cernentes, & discernentes, pulcrarum rerum cupidi, corde tendentes ad nobilia. Frigidī cerebri signa. Redundantias plures hi in suis habent effluxibus, capilli ipsi sunt recti, & rufi, & stantes, & duri, postquam geniti, evadunt tenues, & sine nutrimento, facileq; à refrigerantibus causis offenduntur, à destillationibus, & obſtipationibus narium capiuntur; tactae corporis partes non admodum calidæ, neq; usq; rubor appetet, in oculis vena non videtur, magisq; somniculosi sunt. Ariodoris cerebri signa sunt, sine superfluitatibus in effluxibus, in sensibus maxima perspicacitas, vigilansissimi, capillos habent validos, & cito geniti evadunt crissipi potius, quam recti, celeriterq; caluescunt. Addunt alij. Duri ingenij hominem, & vacui, cui caput ſepe dolet, temperati incessus, & motus. Si capiti vero affuerit humiditas. Capilli simplices, neq; prorsus caluescunt, sensus caliginosi sunt, superfluitatum multitudine, multi somni, & profundi. Addunt alij. Luxuriosos eſſe, & temperati ingenij, pios, misericordes, & simplices, vaniq; propositi. Haec quidem sunt simplices cerebri diſtemperantiae. Compositæ vero, calidi, & humidi cerebri, Color bonus adest, in oculis vena magna, superfluitates plures, & medio criter flaccide, capilli recti, & subflavi, nec facile caluescunt, facile humectantibus, & calefactionibus obnoxij, leduntur Auctro, iuvantur Aquilone, multum vigilare non querant, somno ſeſe uerant, imaginum in ſomniis ſunt multarum, ſensus non habent ſatis integros. Si calidati accidit ariditas, superfluitates minime redundantes, ſensibus integri, minime ſomniculosi, citoq; caluescunt, primus itaq; capillorū ortus celerrimus, et bene, coalescunt, capilli nigri, et crissipi sūt, caput tāgētibus calidū ſeſtitur, capilli rufi, etiā ad tempora usq; pubertatis. Frigidī, et aridi cerebri signa. In oculis prominētes nō habet venas, à frigidis causis haudquam difficulter leduntur, at ſensus quidem ipſis in iuuētute integrī ſunt, & illeſi prorsus, at progredientes cito deflorefſunt, ideo etiam cito canescunt capilli, parum q; procedunt ſine nutrimento, & flavi. Frigidī vero, & humidi temperamentum efficit ſomnulentos, & graui ſomno ſopitos, & malos ſensibus, & ſuperfluente frigore effectos, caput destillationibus, & obſtipationibus narium obnoxios, hi ne uitram caluescunt. Cerebrum igitur temperatum mediocriter habet in actionibus animalibus, & redundantijs, que cunq; per palatum, vel aures, vel nares purgantur, non offenduntur ab extorſum aduenientibus. Talibus capitinis pili infantibus ſubruſi, pueris autem ſubflavi, uiris flavi, inde crissipescunt, nec ſatis facile caluescunt. Subdunt alij. Ex complexione prouenit operatio virtutum cerebri imaginatiue, cogitatiue, & memoratiue. Si cerebri complexio calida, ſunt imaginationes, & cogitationes corrupte. Si accidit melancholia, eſt timor ſine cauſa cum malis cogitationibus. Melancholia eſt timor rerum impossibilium, & quando melancholia viuit, conuertitur homo ad ferinos mores, et omnes ipſius motus ſunt praui, et timorosi, hæc impressio fit animæ propter complexionem obscuram melæcholiæ, quia habitus animæ corporalis, ſequitur complexionem, & anima terretur propter hanc morem melæcholicum nigrum, ſicut terretur homo in obſcuritate. Et a cordi enim caliditate, humiditateq; accidit homini meminifſe, & obliuisci. Cum eius temperatura medio modo ſe habet in utroq; calido, & frigido fit memoria, ex frigido vero obliuio gignitur, ſic animo frigido in cerebro fit lethargus, et ex aduentibus febribus fit delirium. Lucretius tertio libro de his ita cecinit.

- „ Eſt etiam calor ille animo : quem ſumit in ira
- „ Cum feruescit : & ex oculis micat acrius ardor.
- „ Eſt & frigida multa comes formidinis aura.
- „ Qua ciet horrorem membris, et concitat artus.
- „ Eſt etiam quoq; pacati ſtatus aeris ille.

„ *Pectore tranquillo qui sit, vultuq; sereno.*
 „ *Sed calidi plus est illis, quibus acria corda,*
 „ *Iracundaq; mens facile efferuescit in ira.*
 „ *Quo genere in primis vis est violenta leonum.*
 „ *Pectora, qui fremitur rumpunt plerunq; gementes:*
 „ *Nec capere irarum fluctus in pectore possunt,*
 „ *Aut ventosam agit ceruorum frigida mens est,*
 „ *Et gelidas citius per viscera concitat auras.*
 „ *Quae tremulum faciunt membris existere motum.*
 „ *At natura boum placido magis aere viuit,*
 „ *Nec minus irai fax unquam subdita percit,*
 „ *Fumida suffundens cæcæ caliginis umbras.*
 „ *Nec gelidi torpet telis perfixa pauoris:*
 „ *Inter utrosq; sita est ceruos, fauosq; leones.* E³ c.

De nostri corporis humoribus, ex quibus mores coniici poterunt. Cap. 8.

QUATVOR sunt humani corporis humores, sanguis, pituita, & utraq; flaua, & atra bilis. Sanguinis fons est cor. Sanguinei viri signa sunt. Crassa corporis habitudo, color albus rubidine immixtus, corpore, visuq; floridi & colore venusti, sunt hilares leti, & rubicundi. Ob id Hippocrates, quod alij tristes, alij hilares sint, causam esse in elemenis, nam qui defecati sanguinis sum, leti sunt. Homerus quoq; dixit, ob caloris copiam. Plinius ait. Sanguis quibus multius, & pinguis iracunda animalium fortiora quibus crassus sapientiora quibus tenuior, timidiora quibus minimus, at quibus nullus hebetia; pinguisimus asinus, homini tenuissimus. In homine vis eius ad singula momenta mutatur, ad singulos animi habitus, pudore, ira, metu, palloris pluribus modis, item ruboris; aliud enim ira, aliud verecundiae. Nam & in metu refugere, & nusquam esse certum est. Pituita residet in cerebro. Signa sunt albedo in carne, color obscurus croceus, agiles hi, mente leues, ingenij celeris, & iracundi. Qui autem bile abundant, que in splene residet, color carnis obscurus fuscus, inertes sunt, pusillanimi, & timidi. Plato in libro de scientia, ingenio eos pollere scripsit, qui furore percipi, & excitari solent, & in Phædro, Poeticas fores frustra absq; furore pulsari. Democritus quoq; dixit, ingeniosissimos maxime furore quati. Loxius melancholicos tristes vocat, & menses propter spirituum obscuritatem, & modicum calorem, cumq; vapores in cerebrum ascendunt, terribilia phantasmata, & apparentias demonstrat. Sic sanguineos hilares vocat propter spirituum clarorum & propheticos segnes, & superuenientibus periculis nullatenus ad iram provocari, cum humor ebullitioni aptus non sit. Atra, vel flaua bile affectos ad iram concitatores, & propensiores. Sed atra bilis duplex est, quarum altera naturalis dicitur, altera vero adiustione contingere, naturalem esse densiorem, sicciorremq; sanguinis partem, adiustam vero in quatuor species diuidi, aut naturalis melancholie, aut sanguinis purioris, aut bilis, aut pituitæ salioris combustionē concipitur. Ex quatuor his iudicio nocumenta inferuntur, utpote furem, concitationem, insaniam, stupiditatem, & stoliditatem, sola vero atra bilis naturalis iudicium confouet. Sed non ita simpliciter censendum est, nam si sola sit, nigra, & densa, hebetudinem imperiū ur, si pituitæ commisceatur, torporem, si pauca est, ut sanguis, & bilis, & spiritus deficiantur, inconstantiam ingenij, & mortalē fluxum largetur

gitur, si exnberat, vix marcore excitabitur. Sed necesse est, esse prætenuem, copiosam, & in æquilibrio bilis, nec deterioris pituitæ desit humor, ut ex tribus unum consurgat corpus, ut otio sanguinis partes, duæ bilis, duæ item bilis atra portiones existant. Accendatur bilis atra, & à duabus illis non aduratur, sed accensa fulgeat. Et ob id Heraclitus. Lux sicca, anima sapientior. In problematis Aristoteles ait. Omnes homines, qui ingenio claruerunt, vel in philosophiae studijs, vel in republica administranda, in carmine pangēdo, vel in artibus exercendis, melancholicos omnes fuisse, & multis horum vitijs atrae bilis infestari, vt Hercules, qui etiam sacro morbo obnoxius fuit. Lysandro Lacedemonio ante mortem genus ulceris emersit, quod ex atra bile constituit. Adde Aiacem, & Bellorophontem, quorum alter penitus ad insaniam prorupit, alter loca persequebatur, unde illud Homeris.

„ Asthic, quando etiam grauior Dijs omnibus errat

„ In campos solus latos, inq, auia rura,

„ Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans.

Quin plerosq; alios ex Heroum ordine morbo eodem laborasse compertum est. Annis posterioribus Empedoclem, Socratem, Platonem, & alios cōplures viros insignes hoc fuisse habitu nūimus, & quamplurimos poetarum. Fuit & Eurilocus acerrimo quidem iudicio, cuiusmodi ferre omnes, qui atra bile affecti sunt, & Phauorinus hanc affectionem heroicam vocat. Natura calido, & frigido temperamento constat. Atra bilis & calidissima, & frigidissima reddi potest, sed non per summa, verum penitus est frigida, quæ si modum excedit, hominē fatuum, attonitum, aut obtorpentum, aut anxiū, & formidolosum. Sed si admodum incalescit securitatem animi, cantilenas, & mentis alienationes, & ulcerum eruptionem parit. Nam quibus multa, & frigida bilis atra stolidi, & ignavi sūt, in quibus permulta, & calida ij perciti, ingeniosi, amasi, propensi ad excādescētiam, cupiditatem q; & loquela, multi ad insaniam, aut ad lymphaticam tristitiam, ex quo Sibylle, & Bacche, & omnes, qui diuino spiraculo instigari creduntur, quod non nisi naturali intemperie accidit. Marcus ciuis Syracusanus præstantior poeta erat, dum mente alienaretur. At quibus ille calor remissus mediocriter, longè prudentiores, præstantiores alij in literarum studijs, & artibus, & in Republica. Affertq; ad subeunda pericula magnū discrimen, alij maiorem in modum sibi confidunt, vt etiam Achelao Regi Macedonie euenit. Summa igitur est, quod melancholici varij, & in equales sunt, nam & calida, & frigida reddi potest, & quoniam maxime vim morum institutæ dorum retinet, nā mores maxime omnium, quæ in nostro corpore habentur, calidam, & frigidum instituunt, ideo varijs moribus informat, & cum portio temperata sit frigidior, calidiorq; facit, ut melancholici omnes nō per morbum, sed per naturam ingenio sint singulari. Galenus item tertio de locis affectis. Macri, inquit, nigri, & hirsuti, & quibus lat. sunt venæ aptissimi censemur, vt huiusmodi atrae bilis humor cumuletur, fitq; interdum, vt rufo colore homines in melancholicam temperaturam recidant, post hos flani, idq; si uigilijs multisq; fuerint laboribus nutriti, sollicitudine, & vobis tenetum additis.

Contra Platonem, & quomodo per animalium partes sit indicandum. Cap. 9.

SENTIEBAT igitur Plato, quod si homo vniuersum corpus cui prorsus animali consimile habuerit, ijsdem etiam moribus, & affectibus, quibus illud afficeretur, idq; nos neutram verum esse non reticebimus. nam nullus unquam homo alterius animalis corpori si conferatur in vniuersum assimilabitur, sed si quadamtenus consimile fuerit, in partibus id continget. Partes, vel signa, quæ animalium effectus decernunt, vel effectus ipsi, alij proprij sunt, alij communes, proprij sunt, qui vni tantum animalium generi competunt, ut canibus esse contumeliosum,

asini vero indolens. Communis alij omnibus, alij pluribus insunt, communes omnibus, usq; ad formicas est contumelie effectus, communes pluribus sunt ipsius veneris effectus, qui & si cunctis, nullis tamen certius, quam asini, & suis competit, unde proprijs animi effectibus proprijs respondent corporis dispositiones, sic communibus communes. Sed communia signa per parum, aut nil Physiognomoni conducunt, quia communis affectiones offendunt, que leoni, ceruo, & apro eadem sunt, & si quis in communibus signis assimilabitur, cur potius leoni, quam ceruo, vel apro assimiletur? Propria ergo signa eligenda veniunt. Sed neq; haec quoq; ad rem faciunt, nam propria signa nulli propria, nisi cui propria sunt, nulliq; competit, propriamq; passionem ostendunt, & si alteri competenter, propria signa non essent, & cum effectus nullus proprius sit animalium, ex quibus physiognomoniam exercemus, nullum igitur signum peculiare erit. Nam non solum leo fortis, sed taurus, & aper, nec cerus umidus, sed lepus, & felis, unde si quis communibus, vel proprijs signis vti velit, frustra terat operam, nec voti compos fieri, sed oportet ea animalia considerare, que communis aliqua affectione notantur, & ex ijs ea signa notanda veniant, que solis illis, & non alijs communia sint, signumq; illud cum effectu mutuo cōuertatur, ut cui signum competit, eidem pariter, & affectio, & cui affectio eidem pariter, & signum, & animalia, que huiusmodi affecti onibus vacant, iisdem etiam quibus praeostrantur signis vacent. Sed ne clariorem mōstrandi viam intercipiamus exemplum apponere rationi non valde inconsuetaneum videtur. Si quis ex leone fortitudinis notas accipiet, scilicet extrema magna, ea etiam reliquis fortibus videre contingit, ut pote tauro, equo, & apro, que etiam extrema magna habent, & robusta sunt. Vnde argumenti sedes constituitur Physiognomoni, qui extrema habuerit magna, fortis erit. Sed ne in signorum electione nos falli contingat, cum uniuersum genus duplices affectiones, geminaq; signa habuerit, cui affectioni quale signum conueniat, vel utriq; vel neutri. Contingit enim leonum generi duplarem affectionem, scilicet libertatem, & fortitudinem, duoq; alia signa mira praefert, elata frontem, & magna extrema: ne remoretur ancesps animus virum etata frons munificentiae, vel roboris nota erit, hac utendum est metodo. Nos sedulo taurum, equum, & apnum, aliaq; robusta animalia inuebimus, & si hec ingentes extremitates habere conficiemus, & liberalia non sint, neq; elata frontis signa praefererunt, id signum liberalitatis potius, quam roboris erit. Inspicienda quoq; veniunt alia animalia, que munificissima sunt, & elata fronte incedere videbuntur, ob id, qui huic studio nauant operam, omni prorsus diligentia animalium historijs inuigilet, ut eorum affectiones, mores, descriptiones, & partes magnopere calleant, & considerent, ut hinc tocum negotium pendere videatur. Nec flocci faciendum remur id notarum discrimen, quod aliquae cognatae sint, aliae ascitiuae: cognatae sunt, que nobiscum ingenitae ab ortu usq; ad mortem manent vitae coena, ut frontis latitudo, nasi similitas, & similia: ascitiuae vero, que casu contingunt, ut orbitas, & faciei color. Cognatae notae animae passiones notant internas, & naturales sunt, ut gaudium, & merum, accidentiales autem animae passiones sunt, Arithmetica, Medicina, Theologia, que ex signis cognoscere non possumus. Huc afferre libitum est *Fundacionem*, quod Aristoteles Alexander scribit. Quod non creauit Deus creaturā homine nobilitate, nec colligit in alio animali, quod in eo posuit, cum non sit in aliquo animalium consuetudo, vel mos, quem non repperias in homine. est enim audax ut leo, formidolosus ut lepus, largus ut gallus, amarus ut canis, durus & austerus ut corvus, pius ut turtur, malitiosus ut leena, domesticus ut columba, versipellis ut vulpis, mitis ut agnus, velox ut capreolus, humilis ut pardus, piger ut ursus, carus ut elephas, vilis & stolidus ut asinus, obediens ut pauo, garrulus ut passer, utilis ut apis, vagus ut caper, indomitus ut taurus, recalcitrans ut mulus, mutus ut piscis, rationalis ut angelus, salax ut porcus, malitiosus ut bubo, utilis ut equus, noxius ut mus, et tandem nec vegetale, nec minerale, nec aliqua substantia, que cum homine aliquod proprium non habeat. Adamantius. Vnusciusq; animalis

malis mores omnes manifesti sunt ex effigie, quae moribus illis conuenit, ut leonis mos irascibilis, & fortis & effigies talis. Pardi facies delicata, sed iracundus, insidiosus, dolosus, timidus simul, & audax, figura etiam his moribus congruit. Ursus crudelis, dolosa, ferox, & seua, Apro est iracundia inconsiderata, boui severitas, & simplicitas, equo iactantia, et honoris cupiditas, vulpi doli, & insidiæ, similiæ scurrilitas, & dissimulatio, oui stoliditas, hirco ignavia, sui immundities, atq; gulosis-tas, similiter cæterorum volatilium, & reptilium effigies moribus conueniunt. Si igitur homo partem, aut membrum aliquod feræ, vel aui simile habet ab his neesse est ipsum physiognomizari. Si nanq; oculos charopos, & mediocriter concauos videoas, leonis te admonebunt, si ualde cœcauos, maligni moris sunt, & simiam referunt, Si planifuerint bouinos oculos tales dicit, si eminen-
ses, stupidi, & iniurij, sicut asinj.

Contra Trogum, & quomodo è diuersis cœli locis hominum mores
sunt coniectandi. Cap. 10.

AT Trogus, qui ex varijs cœli habitibus diuersas morum contempnerationes coniectabat, ijsdem argumentis afficietur, quibus & ij, qui ex digniorum animalium partibus, & affectibus animi facultates hominum obseruabant, nos ne fastidium potius, quam nouam doctrinam discentium animis pariamus, à presenti orationis nexu disolta sit hæc pragmatia. Sed de morum temperatura, corporumq; formis ad varios cœli aspectus, ecquid maiores nostri in medicina philosophiaq; dignissimi proceres scripserint, futurum opere reperitum arbitror, si in medium exhibuero. Hippocrates libro de aere, aquis & locis ad regionis habitum, qualitatem q; hominum mores responsum habere demonstrat. Asianos pacatores, & cultiores, idq; ex anni temperatura euenire ait, si quidem à medio solis exortu ad auroram Asia sita est. Sic qui Phœsi auolunt ab hyberno sole ad Meotidem patudem agrestes sunt, & ad laborem segnes propter varias anni temperaturas, sunt enim ibi montes altissimi, ardua regio, & in equalis Scytharum gens circa paludem Meotidem habitans, que & Sauromatiæ appellantur, crassa forma, iuncturis humectis, & inefficaces, unde neq; arcus intendere, neq; tela torquere possunt præ potentia humerorum. Europei inter se valde difformes ob temporum variationes, unde audaces, & integri natura nascuntur, & magnanimi magis, quam Asiani, & difficultates omnes aggre-diuntur. Inter Platonis placita illud obseruauimus scienter dictum. Ex varijs cœli locis, variis ingenerari morum adæris. Quo arguento in Græcie tractu in adipiscendis disciplinis aptiores videri homines multo, quam aliubi, & qui in Phœnicem vergunt, cumulâde pecunie mirè sagaces. Nunc Polemonis, & Adamantij opiniones afferemus. Arcto quicunq; subiacent, corpore sunt prolixo, colore albo (sed rectius ut Adamantius, capillis, colore flavo albianti, & mollibus, oculis glaucis) simi, crassis cruribus, pregrandibus, carne laxa, & venericosi, sed ingenio simplices, animosi, levissimi consilij, animo precipites, ac flosci. Hac Polemonis testui tem poris iniuria vulnus inflxit, nos medelam ex Adamantio afferemus. Contra qui Meridiei, m griseis, crissipisq; capillis, nigris oculis, gracilibus cruribus, disciplinis & hi parum apti. Subiungit Polemon. Multimodæ sententiae, mente leues, mendaces, dolosi, furaces, ac magis, minusq; alij alij, quo magis, minusq; contiguas regiones his incolunt, vel locorum intercapidine se iunguntur. Mediae vero regionis incole mediæ habet quoq; figuræ, signa, et ingenia. Orientales, et Occidentales, quo magis ad Meridiem, vel Aquilonem accedunt, eò ipsi inter ipsos differunt. Qui extremis Lybiæ oris insident, ut Nomades, & Hiberi, & Lybes Ethiopibus similes sunt, & tandem, ut cuncta complectar, Austrini quidem omnibus siccū dominantur, & calidum, Arctois, contra humidum, & frigidum, aliæ verò regiones, que ad utrasq; harum accedunt, temperamento, effigie, & moribus

¶ moribus similes ipsis producunt. Sed cur in pluribus locis hæc evariant, causa est, quod alij alio transferant sedes, ¶ confunduntur nationes, ut si Thracæ natigarent in Italiam, & Itali in Thraciam, Persæ in Assiriam, Assiri in Persiam. Ptolomeus doctissimus, & si è syderum configurationibus hominum mores prouenire scripsit, etiam quæ dixit, nostro proposito quadrabunt. Tradit itaq; Septemtrionales populos feroce, peruvicace, & agrestis esse truculentiae, Italos, Graecosq; præstantes, benignos, amicitiae studentes, animis, & corporibus temperatos, fortes, nobilium rerum percupidos, regni osores, libertatis amatores, populorum imperio gaudentes, bellaces, & legi flatores, Arabos furaces, subdoliq; ingenij, seruiles instabiles, lucri cupidos, Armenos, mobiles, improbos, Sauromatas feritate immanes, Phriges leues, morigerulos mulieribus, Aphros in venerem proclives, periuros, temerariosq;. A quo Maternus. Scytha crudeles, Itali regali nobilitate præfulgidi, Galli stolidi, incolultiq; Graeci leues, Aphri subdoli, Syri auari, Asiani venerei, Siculi acuti, Hispani elatæ iactantie animositate præpositi, Ægypti sapientes, Babylonij prudentes. Nec Vitruvij sententia ab his abhorret. Inquit enim. Qui rigentia mundi, ac gelu torpentia loca inhabitant, immanibus corporibus sunt, cudentibus corporum extimis, directo capillo, & ruffo, oculis cæsijs, sanguine multo ex humoris plenitate, cæliq; refrigerationibus sunt conformati. At qui exustas à sole mundi plagas incolunt, breuioribus corporibus, colore fusco, vibrato capillo, oculis nigris, cruribus inualidis, sanguine exiguo solis impetu perficiuntur, itaq; etiam propter sanguinis exiguitatem timidiiores sunt ferro resistere. Itaq; meridianæ nationes ex acuto feroce mentis expeditius, celeriusq; mouentur ad consiliorum agitations. Ad Arctum versi ex insusi cæli crassitudine, ac ob aeris obstantiam refrigerati, stupidis ferè nascuntur mentibus, quod ex serpentibus brumali frigore torpentibus perspicuum sit, que per calorem, cum exhausta habeant humoris refrigerationem tunc acerrime moueantur, per brumalia autem refrigeratae immotæ sunt stupore. Cum autem meridianæ nationes animis acutissimis, infinitaq; solertia consiliorum, simul ad fortitudinem ingrediuntur, ubi succumbunt, quod habet exustas à sole virtutes animarum, qui verò frigidis nascuntur regionibus, ad arma paratores sunt, magnisq; viribus ruunt sine timore, sed animi tarditate, & sine solertia irruentes suis consilijs refringuntur. Ceterum medie regiones hinc calore, hinc frigore contemperant, & corporum membris, animorumq; vigoribus pro formidine sunt in Italia gentes, populitusq; Romanus inuictas habet laudes, itaq; consilijs barbarorum refringit vires, & forti manu Meridianorum cogitationes. Ita diuina mens in temperata regione urbem collocavit, ut omnis terrarum imperio potiretur. Plinius etiam ad hæc. Contexenda sunt his cœlestibus nexus causis. Namq; Æthiopas vicini syderis vapore torri, adustisq; similes gigni, barba, & capillo vibrato, non est dubium. Et aduersa mundi plaga, atq; glaciali, candida cute esse gentes, fluis promissa crimbris, truces verò ex cæli rigore has, & illas mobilitates habentes. Ipsaq; cruentum argumēto, illis in supera succum remocari, natura vaporis, his in inferas partes depelli, humore deciduo. Corporum autem proceritatem utrobiq;, id est ignis nisu, hic humoris alimento. Medio verò terræ salubris utriusq; mixtura, fertilis ad omnia tractus, modicus corporum habitat. Magna & in colore temperies. Ritus molles, sensus liquidus, ingenia fœcunda totiusq; naturæ capacia. Iisdem imperia, que nunq; extimis gentibus fuerint. Vegetius eligendos tyrones septentrionales iubet; nam qui vicini sunt nimio soli, calore siccati amplius sapiunt, sed minus habent sanguinis, & cum se exiguum sanguinem habere nouerint, metuunt vulnera. Septentrionales verò largo sanguine redundantes ad bellum prōptissimi sunt, & remoti à solis ardoribus, incolultiiores esse dicit. Ad id Lucanus.

» Quicquid ad Eos tractus, mundiq; tempore,

» Labitur

- „ *Labitur, emollit gentes clementia cœli.*
 „ *Omnis in Arctois populus quicunq; pruinis*
 „ *Nascitur, indomitus belli, & mortis amator.*
Tribaces in Venerem procliuiores Ouidius testatur de Tereo agens.
 „ *Digna quidem facies, sed hunc innata libido*
 „ *Extimulat, primumq; genus, regionibus illis*
 „ *In Venerem, & flagrat uitio, gentisq; suoq;.*

Sed quæcunq; ex his scriptoribus huc retulimus, ne putetis velim vera semper contingere, sed in pluribus, nam ut Apuleius inquit, apud socordissimos Scythas Anatharsis sapiens natus est, & apud Athenienses Catos Melicidas fatuus. Sed quæ de hominibus diximus, etiam in ceteris animalibus videre licet: nam accipitres, falcones, & aquile maiores sunt, fortioresq; in regionibus Aquilonem versus. In frigidis enim terris magna corpora nascuntur, quæ copioso sanguine, & spiritu abundant, unde audacia, & feritas prouenit. In alijs vero regionibus secundum proportionem vigor, audacia in eis spectatur.

Contra Philonem, & quomodo ex apparentibus è facie moribus sit iudicadū. C. 11.

PHILONEM Lacedemonium, qui solum ex facie in passione illa hominum morum signa venabatur, ita coarguit Aristoteles. Fortis, & impudens haud dispari se habent vultu, hic enī omni à se verecūdia abiecta, ille öni abdicato timore obfixo uulti loquuntur, si unus igitur apparet in facie mos, unde noris duas animæ affectiones, et inter se oppido quam differentes? neutquam enim parum abest fortitudo ab impudentia. Praeterea si ea signa accipienda sūt, ex quibus humana natura vestigatur, quæ semper, & omni tempore vera sint, qui fieri potest, ut natura hilaris ridenti semper fronte permaneat, ut ei nunq; contingat odiosum, & mortu diem ducere? sic quoq; mæstus animo natura, nonne fieri potest, ut gaudio, & tripudijs vitæ ducat? Per pauci igitur sunt effectus, qui ex apparentibus in facie moribus coniici poterunt, ut iusti, misericordes, & ingeniosi, qui ex huiusmodi in facie configurationibus in passione illa non dignoscuntur. Sic Philonis regula, uti non semper exploratae utilitatis vera habenda est. Nec sane satis vulgarem operā præstat, uerùm sedula vestigatione perquirēdum, si alia comitentur signa, ne simplici fallamur nota. Ut superius a nobis recensitū est: Polemō ad hæc. Accidit nonnullis formæ mutatio, cum Letitia præter more exhilaratur, vel dolore, ira, vel formidine afficitur, uel ieunij, aut repletione, uel si rei alicuius cupidine tenetur, vel si quid animo considerat, aur oculis contemplatur, vel auditus sensu tenentur, & quidem in eiusmodi re haud tota forma immutatur, sed immobilis manet signa autem mutantur, quæcunq; autem ex ipsis permutantur, non æque in omnibus permutationē sentiunt, sed quantum ad cuiusq; naturam proxime accedit. Hoc autem considerare oportet, quod quæcunq; signa in quois, ex ortu prouenientia conspicuiuntur, illum ipsum indicat magis iisdem affectionibus subiici, quas illa denotant. Exemplum erit, si quis signa considerans habuerit, prudentem, boniq; cōsiliū dixeris, si vero signa fraudis, doliq; & si illa in præfetia minime agat, cum arce quadā celet dolosū, & fraudolentis facile existimabis. si quis item iracudi notis signetur, & si tūc minime iratus sit, ira tamen obnoxium censemus. Idem & in alijs iudicabis.

Quòd etiam per signa à contrario sumpta mores diiudicare possimus. Cap. 12.

ARISTOTELES in suis physiognomonicis inter alios modos, quibus physiognomiam scientiam exerceri posse scripsit, electionem signorum etiam dissimiliter fieri,

fieri, hoc est loco à contrario. Exemplo omnia clariora reddemus. Ut si pilorum duritatem
tortitudinem denunciare cognoscimus, pilorum mollietatem imbecillitatem per signum à contra-
rio iudicare. Item eorumdem in pectore densitatem, ira excandescentiam pro certo habemus,
cum spirituum, & cordis caliditatem arguat, quae ira causa existit, sic eorum carentia in eodem
oco mansuetudinem monstrabit. Et si extrema magna fortitudinem arguent, contra exilitas
limorem, & exilitatem ostendit. Et sic de multis erit idem iudicium faciendum.

Quod ex distinctione habituum, & passionum masculini, & fœminini ge-
neris de moribus multa coniecantur. Cap. 13.

NUNC ex Aristotele animalium genus in duas formas diuidemus, masculinam scilicet, & fœmininam, & qua in re altera ab altera differat, & quid cuique conueniat, adde-
mus & corporis forme mores, scilicet que animosa, vel timida, iusta, vel iniu-
sta fuerint.

Tabulam hanc obuiam hic presigendam ducimus, que anteriorem, & posteriorem corporis virilis faciem exprimat, et singula partes, quare toto opere meminerimus liquido conspiciantur.

Fundación
Urach

VIR igitur magno corpore peditus est vultu lato, supercilio incurvo, oculo magno, mero quadrato, collo crasso, neruosoq; humeris robustis, pectori ampli, costis validis, ventre cœano, coxædibus ossosis, apparatuibus, coxis, et brachijs neruosis, articulatis, et fortibus, genu duro, tibijs neruosis, suris deorsum contractis, talis neruosis, articulatis pedibus, et manibus magnis, bene formatis, et neruosis omoplatis fortibus, magnis, et distantibus, metaphreno articulato, carnosus, dorso magno, robusto, et bene costato, lumbis ossosis, validis, natibus gracilibus, et carne duriori, sicciori q; gressu iardo, voce magna, et graui. Moribus uero generosus, intrepidus, iustus, simplex, et uictoriæ cupidus.

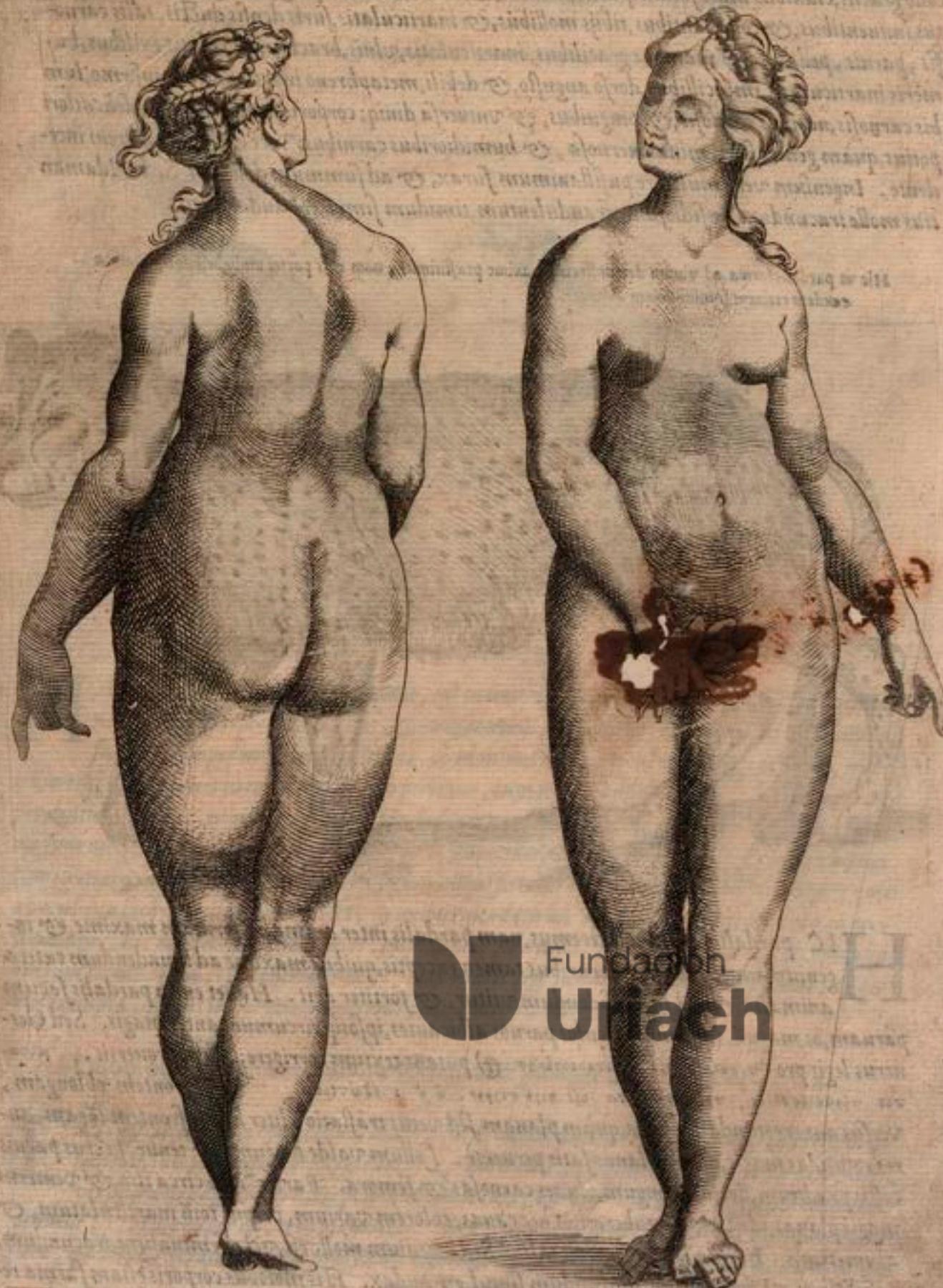
Proposita bac modo figura Leonis imago ad viuum delineatur ut eius partes cum virilibus comparade comode spectentur.

NVNC leonis formam describemus; nam totius corporis leonini forma, et singula eius membra viri idem præ cunctis animalibus maxime sortita videtur. Leo capite est mediocri, facie magis quadrata, non valde ossea, fronte quadrata, in medio magis caua, eminente supercilia, et nasum versus veluti nube, sed frontis id, quod ante caput est elevatum habet. *Capitum vero' oblongo' irru' 1.33' 8' eod' pate' p'p'p' 8' 11' a' y' r' t' sp' n' u' . oculis charopis, non valde volvundis, neq; valde prominentibus, ut uetus translatio habet. Gesnerus non prominentes, sed oblongos vertit. Sed nos leonem inspiciendo, oculos non cauos vidimus, sed mediocres inter cauos, et extantes, et Aristotelicum textum corruptum iudico, ex Adamantio restituendum, habet enim, charopi, et caui mediocriter oculi leonem se admouebunt. ob id oculis concavis rotundis, non ualde cauis, neq; ualde projectis. Sed redeamus unde digressi sumus. Supercilio pregandi, naso crassiori potius, quam tenuiori, superiori maxilla non prominente, sed inferiori equali, rectu ovis ampio, in quo labia tenuia, ita ut partes superiores inferioribus super iniectae sint, eadem laxa iuxta labiorum angulos. Cervice ex singulis, restisq; ossibus rigenti collo magno quidem, sed mediocriter crasso, pectori robusto, partibus circa angulos solutis magis, quam compactis, metaphreno lato, costis, et dorso valde firmis, circa coxas, et femora parum carnis habet, medio ventre gracili. *Corporis vero' sed Suessanus satis peruerse, basim iuuenilem vertit. Cruribus validis, et neruosis, pilis vestito flavis, neq; rectis, neq; valde crassis, corpore toto articulato, et neruoso, nec molliori, nec iusto duriori. Suessanus etiam perperam humidu' vertit. Incedit tarda, et passibus multum distatibus; humeris ad singulos passus comotis. Animus uero habitus, generosus, magnanimus, uictoriæ cupidus, mansuetus, iustus, et amans eorum cum quibus versatur.**

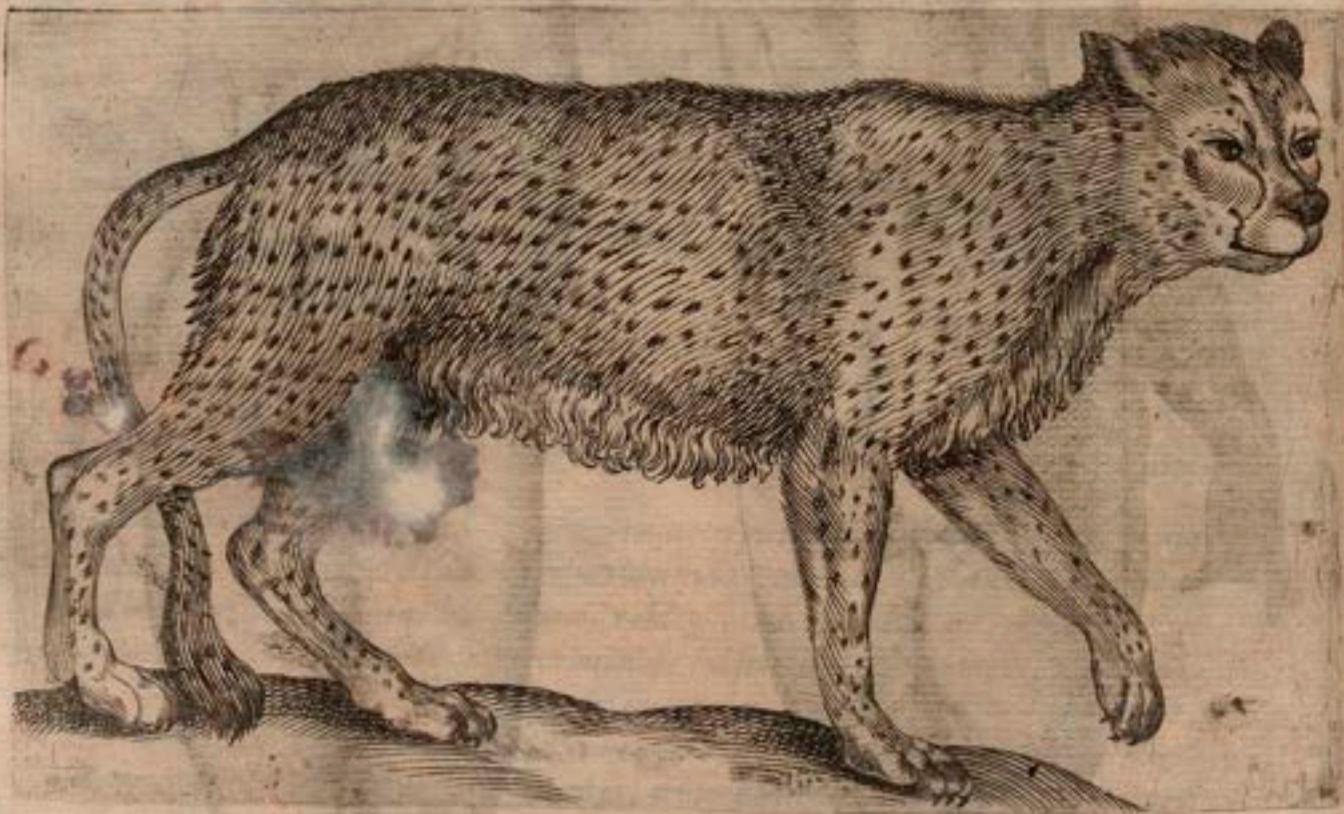
In hac

In hac tabella feminineam figuram expressissimam aversam, & aduersam, & viriliq[ue] parisi singula membra ministris
opere commemoranda in aspectum venirent.

FOEMINA autem contrario modo se habet. Capite est paruo, capillo molli, vulto angusto, fronte depresso, supercilio extenso, oculis paruis, & splendentibus, naso recto ad faciem male discreto, facie carnosa, exilibus labijs in ore paruo, & ridenti, mento rotundo, & glabro, collo gracili, clavibus male solutis, pectore stricto, & imbecilli, coxis pinguibus, genibus carnosis, iunctus innuentibus, & collabantibus, tibijs mollibus, & inarticulatis, suris densis ductis, talis carnosus, paruis, pedibus, & manibus gracilibus, inarticulatis, ulnis, brachijs, & cubitis exilibus, humeris inarticulatis, imbecilibus, dorso angusto, & debili, metaphreno inarticulato, et infirmo, lumbis carnosis, natibus carnosis, & pinguibus, & uniuersa diniq; corporis forma minori, delicatori potius, quam generosiori, minus, nervosa, & humidioribus carnibus: voce exili, gressu breui incedente. Ingenium vero muliebre pusillanimum furax, & ad summum dolosum. Sed Adamantius molle iracundum, insidiosum, fraudulentum, timidum simul, & audax dicit.

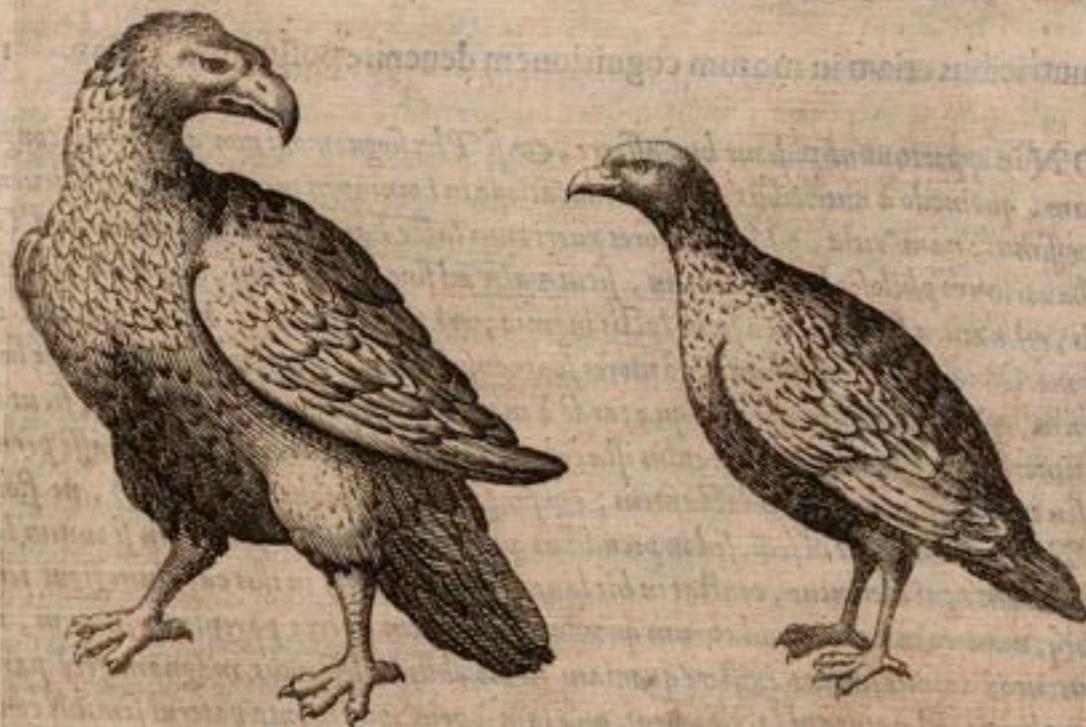
Hic ut pardalis forma ad visum demonstretur maxime praeclimus, nam eius partes muliebribus comparatae eadem retinent similitudinem.

HIC pardalis formam referemus, nam pardalis inter animalia formam maxime, & ingenium muliebre refert, cruribus tamen exceptis, quod in maxime ad inuidendum cetera animalia, & ad se defendendum utitur, & fortiter agit. Habet enim pardalis faciem paruam, os magnū, (paruum) oculos paruos albicantes, ipsosq; circumvagantes magis. Sed Gesnerus legit pro c. tit. 1. 8. capit. 1. 8. & 9. putans textum corrigeret, ipsum prouertit. *utitur* & *tit. 1. 8. capit. 1. 8.* *tit. 1. 8. capit. 1. 8.* id est frontem oblongam, versus aures rotundam magis, quam planam, sed vetus traslatio aliter habet frontem longam, aures rotundas magis, quam planas satis peruersè. Collum valde longum, & tenui, pectus paruis costis preeditum, dorsum longum, clunes carnosas & femora. Partes vero circa ilia & ventrem magis planas, id est non protuberantes nec cauas, colore varium, corpus totū inarticulatum, & asymmetrum. Forma igitur corporis talis. Sed ingenium molle est, vel effeminatum, iracundum, insidiosum, & fraudulentum, timidum simul, & audax. His moribus corporis etiam farma respondet.

spondet. *E*Sapientes Ægyptij hominem designatur, qui scelsum suum ac malignum occultent animum, ne à suis noscatur, pardalim pingunt, hæc siquidem clanculum alia persequitur animalia, nec sinu impetum, ac perniciatem suam innotescere, qua in illis persequendis utitur. Sed addit Adamantius ex avibus aquile masculinum aspectum, perdix vero fæmininum habet, reptilium draco quidem maxime masculinam, vipera vero fæmininam formam habent.

Subiecta tabella aquila, & perdix imagines praefert, nec tam præsenti capiti, quam totius operi inservient.

HÆ sunt maris, & fæminæ forme, & mores. nam animalia sicura nobis experientia nota sunt, sylvestria pastoribus, & venatoribus, & illis, qui ea pertractarunt, animas fæminis semper moliores, mitiores, ob id minus dubio procul maribus iracundæ, imbecillioresq;. Ipsimet in nobis met ipsis experimur, cum ira excandescimus, & fortiores, & imprudentiores sumus, nihilq; timentes, sed ubi furor nos dicit, ferimur ad agendum. Sed fæminæ sunt magis improbae, petulantes, illiberales, imbecilles, timidæ, & iniuste. Polemon ad hæc. Simili etiam ratione considerandum est, cum aliqui fæminea forma prædicti conspicuntur, quod ex oculis, alijsq; partibus patere solet, in quibus quædam ad voluptratem, atq; ad venerea accommodantur, hos mulierosos, temerarios, impudentes, versutos, perfidos, deceptores, quæ peculia ria sunt fæminarum, esse contendunt. Iam maris, & fæminæ formas descripsimus, ex quibus exempla, quibus in hominum moribus indicandis utemur, exceptemus.

Quomodo per plures passiones etiam aliæ indagandæ. Cap. 14.

EST & alter mores coniectandi modus, quem nullus ante Aristotelem aggressus est, ut ipsomet in suis physiognomonicis testatur, & hic modus syllogisticus est, per quem ex duabus, vel pluribus passionibus alias possimus coniectari, & aliæ inferuntur, quomodo Rhetores utuntur. Hic pauper est, ergo blandus. Si ex signis hominem cognoscimus iracundum, tristem, & immorigeratum, possimus ex his continuò inferre, hunc etiam inuidiæ nota carere non posse,

posse, sed necessario inuidum esse, & si eius facie, vel corpore inuidi.e notae nullae extant, & hunc modum dialectico ascribit, cum ex una conclusione illata, aliam inferat, nam tria illa accipiuntur, ut priora, & antecedentia, & quarta affectio, ut conclusio infertur. Cognoscimus praeterea vel ex apparenii more, vel per signa ex feris aliquem inuercundum, & paruiloquum esse, possumus & illico inferre eum esse etiam furem, & illiberalem: furem quidem propter inuercundiam, illiberalem propter paruiloquentiam, sequitur enim fur impudentiam, paruiloquentia verò illiberalitatem, ex hac conuenientia methodus nascitur mores coniectandi non inutilis.

Quod à nutricibus etiam in motum cognitionem deuenire possumus. Cap. 15.

NON in opportunum videtur hoc afferre, & si Physiognomoni non admodum congruum, quomodo à nutricibus, & ab educatione in hominum moris notitiam deuenire possimus: nam virtus, & bonos mores pueri cum lacte hauriunt. Legimus apud Gelium Phauorinum philosophum dicentem, sicut valet ad fingendos animi, corporisq; similitudinem vis, & natura seminis, non secus lactis ingenia, & proprietates. Et Aucenna de lactantis moribus ait. Secundum verò mores suos consideratur, quoniam ipsam oportet bonorum morum, & laudabilium esse, & que tardè à malis animo passionibus pariatur, sicut ira, tristitia, timore, & reliquis. Omnes enim iste corrupti complexionem, & fortasse permuntantur, seu transirent in infantem lactantem, & proprie hoc prohibuerunt quidam, ne stolidi laetet. Neq; in hominibus id solū, sed in pecudibus quoq; id animaduersum, nam si ouium lacte hædi, caprarum agni alerentur, constat in his lanam duriorem, & in illis capillum gigni tenuorem, sœpeq; numero miramur pudicarum quosdam mulierum liberos parentum suorum, neq; corporibus, neq; animis similes existere quoniam in moribus inolescendis magnam ferè partem ingenium altricis, & naturam lactis tenent, que iam à principio imbuita paterni seminis concretione, ex matris etiam corpore & animo recentem indolem configurat. Homerius ad id.

„ Non eques ipse pater fuerat tibi me hercule Peleus,
 „ Non Thetis est genitrix glaucum te protulit Equor,
 „ Aeriq; rupes, mens quod tibi dura ferox est.

Ex quo Virgilius Aeneidos quarto.

„ Non tibi diu a parens, generis nec Dardanus author
 „ Perfide, sed duris genuit te cautibus horrens
 „ Caucasus, hircanaq; admirunt ubera tigres.

Chrysippus ob id optimas, & sapientes nutrices pueris optabat. Refert Scotus puerum fuisse, qui diu porcæ lane altus, adultus etiam pannis inasius tumum intrabat, & porcorum more vorabat, alterum, qui capræ lac cum suxisset, saltatim incedebat, arborumq; codices erodebat. Remum, & Romulum Lupa nutrita ideo ipso, & ab eo genitos romanos luporum instar rapaces excuisse. sic etiam de Licastro, & Parrhasio dicuntur a lupa educatis: sic etiam Cerua Telephum Aganes, & Herculis filium nutritum. In canibus etiam obseruant Agricolæ, & pastores, nam eos, quorum volunt generosam indolem conseruare, non patiuntur alienæ nutricis yberibus ali, quoniam semper & lac, & spiritus maternus longe magis ingenij, atq; incrementa corporis auget, & si effeta lacte deficitur, caprinum prebent, dum fiant mensum quatuor.

De iudicandi methodo, & quæ signa preferenda veniant. Cap. 16.

Conse-

CONSEQVI iam censeo ex multis, quae diximus signis, que preferenda, & que omittenda, & que fortia, debilioraque fuerint, ostendamus. In signorum delectu primas partes sibi vendicant signa, que ex proprietate accipiuntur. Sunt enim signa, ut superius recensitum est, vel propria, vel communia. Propria sunt, que cum passionibus recursum faciunt, & huiusmodi positis, ponuntur & passiones, quarum sunt, ut extremitates magnas habere proprium est fortitudinis signum. Communia sunt signa, que ab apparenti more, à contrario, & id genus ceteris desumuntur, & dicuntur communia, quia cum suis passionibus non conuertuntur. Quod signa, que à partibus accipiuntur fortiora sunt ijs, que à moribus apparentibus, & similibus, causa est, quod immediate, substantiam formam consequantur, illa vero, ut color, & lenitas, & huiusmodi similia, non tam immediate substantiam consequantur, nam signa ex quibus Physiognomones diudicant, sunt ex motibus, figuris, coloribus, moribus apparentibus in facie, voce, carne, partibus, & figura totius corporis, & similibus. Sed & partium signa ea fortiora sunt, que ex primariis locis desumuntur. Primaria loca sunt, que circa oculos, frontem, faciem, & caput. Secundo que circa humeros, & pectus, tertio circa crura, & pedes, postrema vero, & minima, que circa aluum sunt. Cuius causam afferit Aristoteles. Signa enim, que circa caput, manifesta sunt, circa sapere, & sensus, quia cerebrum continet principium motus, & sensuum, oculi pars cerebri sunt ex Galeno. Sic anterior pars fortior est quia plenior, posterior vero vacua. Ob id optime Apuleius dicebat, quod totus homo in facie est, quia ibi ratio inhabitat. Secundo loco pectus, cordis domicilium, subiectum omnium sensuum. Tertio loco crura, & pedes, quia sunt instrumenta sensus, & motus. Ultimo loco aliis, à quo naturalia membra includuntur, que ad sapientiam non faciunt, nec ab eo mos, aut virtus illa proficiuntur. Adamantius sue Physiognomie initio hec habet. Circa partes, & membra quaelibet, colorem, motus, spiritus, voces, & alia que ad hanc sequuntur physiognomizare oportet. Sciendum quod non ab uno signo secundum se ipsum, aut à duobus certe putare veritatem enunciandam, sed à pluribus, & maioribus, atque ab ijs omnibus, que ad inuicem conueniunt, alia autem signa secundum habitudinem, quam habent ad ea, que sunt in oculis indagare oportet, hanc enim primas sibi vendicant partes, si nanquam ea, que sunt extra hanc his assentiuntur, sine mendacio erit iudicium. Ceteris autem signis potentiora sunt ea, que circa oculos manent, ut frons, nasus, os, genae, & caput. Secunda vero que circa collum, & pectora sunt, tertia que circa humeros, & manus, & crura, & pedes, postrema autem, que circa ventrem. Sed maxime ad iudicium confert totius hominis conuenientia in omnibus his apparet, hanc in omnibus signum omnium inspicere oportet. Id autem rationem in se ipso non habet, sed singula signa, & ea que sunt in oculis, & alia uniuersa hominis effigies simul componit: omnibus enim signis simul adiunctis, quod verum est diudicant. Sed alij sunt, qui dicant signa ab anteriori parte accepta priora esse ijs, que cum sensibus sunt, quia ibi sensus inhabitant, sed que à posteriori parte potiora esse ad motum, & fortitudinem, quia ibi membra sunt nervosa motus. Nec desunt, qui sugerant, potiora signa esse, que accipiuntur ex ijs membris, per quae passio illa exercetur, ut quia cor irre subiectum est ideo irae signa, que à cordis partibus accipiuntur, potiora, verioraque, quam que à costis, pectore, reliquisque locis. Eodemque modo fortitudinis nota à brachijs, humeris, coxis & pedibus. Præterea memorari non obliuiscar, que ipsem Aristoteles memoratur, uni signorum credere faciun esse, scilicet communium, sed plura circa unum conuenientia pensiculanda esse, & plura testimonia ad unum accommodanda, ut ex ijs mox securius iudicium proferatur

feratur, quod est etiam à Galeno confirmatum, qui Physiognomones multum errare credidit, quod vni signorum credant, nisi proprium signum id fuerit.

Quid sit Physiognomonia.

Cap. 17.

AT iam ad Physiognomiae diffinitionem deueniendum. Est igitur morum inspiciendorum Naturae ratio, ex ijs, quæ corpori insunt fixis signis, & accidentibus, quæ signa mutant. Dicimus Naturae morum nequis de accidentalibus putet, quæ etiam animæ inesse possunt cum tempore acquisitis, ut medicum, vel mathematicum esse, nam hæc ex naturae corporis signis haud quaquam dignosci valent. Diximus accidentia, quæ signa transmutant, quia plerunq; per signa, quæ corpori non insunt, sed eo alterato insunt, ut timiditas, & verecundia, cum enim anima verecundiam ferre nequit, ex sanguinis ad exterius effusione, quasi dux rubor ipse appareat, sic metus ad præcordia se recipiens, quasi in suam arcem, pallor subvertitur. Sic rubor, & pallor passiones sunt, quæ facile arcentur. Et dum animi mores dicimus, qui in sensitiva parte si sunt, quæ hominibus, & brutis communis est, quæ græce διάνοια dicitur. Vnde vana est Trogi, & Philonis opinio, qui in animæ nutritiue operibus ex plantis signa colligi posse cogitarunt, nam cum vegetiua virtus communis sit omnibus viventibus, longæui signa ex plantis sic colligebant. Quibus capilli longi, & firmi, longæwi sunt, quia ad longæuas plantas referuntur, quæ folia firma, eternaq; habent, ut pinus, ilex, medica, quæ aeterna pubent coma, & longæua sunt. Physiognomonia nomen ex τυπῳ natura, & τύπῳ regula, quasi legem, vel naturæ regulam dicas, ut scilicet quadam naturæ norma, ordinationeq; ex tali corporis forma tales animæ affectiones consequantur.

De syllogismo physiognomonico

Cap. 18.

IAM verum esse recensuimus animam, & corpus ad inuicem mutuis passionibus transmutari, propriaq; esse signa in corpore, per quæ coniectare possumus huiusmodi animæ naturales passiones, & ob id physiognomonicam scientiam omnibus in confessu est esse veram. Nunc syllogismus se ingerit, quo physiognomones ad propria hæc signa inuenienda vntuntur, cuius Aristoteles suorum analyticorum librorum priorū postremo commeminit, nequid videatur prætermissum, quod cognitum necessarium esse iudicamus. Ad id proprium signum inueniendum, primo considerandum est animalium genus unum, cui in uniuersum insit ea passio, secundo alia genera inuenienda, quæ non uniuersè, sed particulariter eandem passionem intercipiant. Demum quæ nota omnibus insit, quibus inest illa passio, & similiter remoueatur ab ijs, quæ eiusdem expertia sunt, et tunc illud proprium erit signum. Exemplum erit. Ad disquirendū proprium fortitudinis signum, considerabimus cuncta animalium genera, & leonum genus vniuersaliter viribus præcellens, puto omnibus notum. Secundo fortitudo non solù in leonibus, sed equorum, taurorum, & hominum genere reperitur particulariter: nam aliquis equus, taurus, & homo fortis erit. Postremo signum est in ijs obseruandū, quod leonum generi semper insit, & qui particulariter fortes sunt etiam idem signum sibi vendicent, & qui flaccidi sunt, tale non habeant, & id signum erit extrema corporis robustia habere, vel magna, nam vniuersum leonum genus extrema magnitudine presignia habent, & in reliquis animalium generibus aliqui equi, tauri, hominesq;, qui fortes sunt huiusmodi habent, & qui talia nō habent, i beccilles prorsus, erit ergo extrema magna signū propriū fortitudinis. Syllogismū apponere nil obfuerit, is enī in prima figura, et q; mediū, i. signū cū priori extremitate conuer-

convertitur, & minorem extremitatem transcendent, & non conuertitur. Sit fortitudo A, magnas extremitates habere, B, Leo, C.

OMNE magnas habens extremitates est forte, omnis leo, & quedam animalia magnas habent extremitates, ergo omnis leo, & quedam animalia sunt fortia. Syllogismi medium, scilicet signum, quod est. B. magnas extremitates habere conuertitur cum maiori extremo, quod est. A. forte, minus verò extrellum, scilicet C. leonem trascendit, nam magnas extremitates habere non solum omni leonum generi, sed alijs quibusdam, ut homini, equo, & tauro competit. Eodemq; modo. Hectorēm fortēm esse syllogizare poterimus, Ut omne magnas habens extremitates est forte, Hector huiusmodi habet, ergo fortis.

F I N I S.

Fundación
Uriach

IO. BAPT. PORTAE
NEAPOLITANI
DE HVMANA PHYSIognomonia
LIBER SECUNDVS.

PROOEMIVM.

ACTENVS descripsimus quibus modis Physiognomies ex signis corpore apparentibus animi mores conieclarentur, nunc ad eas signa ex uniuersi corporis partibus accedemus, quæ propria esse diximus. Non pigebit tamen his naturales causas aliquando addere, existimantes, ut si qui morosulifuerint, quibus hac minus placeret, naturalium causarum ancupio, ex philosophia fontibus petito satisfacturos. Nos corporis compaginem, ut Aristoteles animalium libro, in quatuor partes diuidemus. caput, collum, thoracem, & duplex brachium, & crus. A capite parte omnium nobilissima protinus exordiemur, sensorum officina, in qua principalis animæ pars regimen habet, ibi enim visus, auditus, olfactus, & gustus breui loci intercapidine continentur, atq[ue] eorum, qua præagiuntur, maxima præcipue pars in capite est, hominumq[ue] obuiam venientium, pectora non prius apparent, quam nudata fuerint corpora, sed caput illico aspicimus. Legitur in Platonis Timæo caput non solum principale dici, sed etiam totum in corpore, & reliqua solum, ut capiti seruant adiuncta esse. Et in Platonicis, Deum capitis figuram ad mundanæ rotundationis similitudinem compedit, in eoq[ue] duos illos animæ circuitus interlocasse ac esse membrum corporis diuinissimum, & reliquorum facile princeps, cui totum corpus subesse connexum, ac parere iussit. Mens, ut Lactantius ait, in summo capite collocata tanquam vi arce, sublimis speculatur omnia, & cōtuetur. Pileo Hippocratis imagines cōtegebantur, ut significaretur, quam maxime custodiendam partem illā, nam in ea, tanquam domicilio princeps animus residet, & intelligentipontificium positum est.

De

De Capite. Cap. 1.

NOS cum Aristotele totum id caput vocamus, quod collo substantatur. Primo integrum considerabimus, post eius partes, frontem, oculos supercilia, & reliqua. Galenus capitinis considerat quantitatem, & formam, quantitatis varietas in magnitudine, & paritate consistit; loquemur primo de quantitate.

Hac tabella maximum bubonis caput, & Vitelli Caesaris vasum exprimitur, ut ex marmore
Ratna, que in Museo Hadriani Spatafori patrui doctissimi, & rerum
antiquarum studioissimi afferatur, excipi curanimus.

Maximum Caput.

Polemon, & Adamantius in eorum Physiognomonicis, caput, quod magnitudine exuperat, obtusi, & indocilis hominis argumentum dicit. Albertus animalium libro, Enorme caput, quod pro sui magnitudine ad humeros vergit, sensu, & virtute carere dicit: & Paulo post. Immensam autem stultum, stolidum, & vehementer indocile. Aristoteles libro de somno. & vigilia, ait. Qui minimo plus in caput extenuerit, somniculosi sunt, nam quo amplius est receptaculum, eo plus item capiat necesse est. In nanis siue pumilionibus vaporum multitudinis vis ad caput surrigitur, quoniam grandius membrum alimenta amplius requirit, quod vero copiose scandit, copiose remeat consequens est, sed lentius, quia insitus calor vim tantum sublatæ evaporationis brevi percoquendo nequit confidere. & in suis Physiognomonicis in figura sonnolenti, tribuit ei superiora maiora, id est caput. Capitis magnitudo materiei potius abundantiam, quam virtutis excellentiam indicat. Ego ad asinos referrem, quorum caput grande, & ineptissimis sunt moribus, stolidi, degeneres animo, timidiq;. Inter aves ad nocturnas, ut noctuas, & bubes, que omnes capita enormia magnitudine habent, ex otio prodeunt, e pedibus exeunt, nimio pondere capitis detente. Ouidius de Ascalapho in bubone mutato.

„ In rostrum, & plumas, & grandia lumina vertit,

„ In q̄ caput crescit. &c.

Nulli autem caput maius; nocturnum animal, nam si de die apparet, à ceteris aubus præ sua ignauia deplumatur. Faltones, qui magnum caput habent, non laudantur, quod ad autum nocturnarum speciem accedant, que omnes capitatae sunt, timideq;. Inter pisces ad uranoscopum, qui caput magnū habet, & verticem admodum latum, piscium omnium ignauissimum. Unde Oppianus.

„ Stultitia insignem memorabimus hemerocatem,

„ Seignitieq; omnes superantes, quos creat aquor.

Cephalus magni etiam capitis est, ut ab eo nomen trahat, & capitonem etiam dicant, iners & ridiculus habetur, ridetur namq; eius natura, nam in metu capite abscondito, totum occulta ri credit, auctore Aristotele. Sic reliqua animalia multæ humiditatis, paucæq; caliditatis magno capite sunt, & stupida, hebetiaq; esse videmus. Vasta enim capita vitiosa intelliguntur ob materiae solam multitudinem, non contentorum, & præcipue si his accesserit inconvenia figura, nam oblesam vim cogitandi denuntiant, eunq; nullius aut certe rudissimi perceptus esse. Et quod eunq; animal speciem alterius animalis refert, ingenio quoq; & moribus ad id accedit; ob id hos omnes ignauos, rudes, & meticuloſos pronuntiamus, ut saepius dicamus, ò quale caput, & intellectu nō capit. Vasto fuit capite Imperator Vitellius, ut ex iconibus apparet, vnde eius ruditas.

Hoc sagaci canis caput ostenditur, Platonis capitis magnitudo, quod ex Musæo Vincentij Porta fratis antiquarum imaginum adseruatoris et exploratoris diligenter excepsum.

Caput Pauli maius mediocri.

Aristoteles in Physiognomonicis ait. Qui caput magnum habent, canum instar, a latu sunt, id est sensati, vel sagaces, qui acerrimo natuum sensu vigent. Sed quia Aristoteles plures canum meminit, nunc generosos, & magnanimos vocans eos, nunc adu-

la-

latores, nunc conuiciatores, adclamatores, & inuidos, nunc cursores, flultos, sagaces, & ferarum amatores: ne quis nec sibi constare, nec falsam, & subdititiam doctrinam discentibus proponere sufficeret. Sciendum plura esse canum genera, nec necessarium duxit distinguenda, cum nobis domestica, & familiaria essent. Nam sunt robusti, & molossi canes, qui etiam, & magnanimi, fortisq; sunt & sagaces, qui narium sagacitate feras vestigant, nobis vulgo dicti bracci. Sunt & cursores, ferarum amatores, & custodes, & utiles canes, qui conuiciatores, adclamatores, & adulatores sunt: quorum omnium ut mores, ita & forma varia est. Vestigiorum forma, ut à Blondo, & alijs describitur hæc est. Capite sunt concinno, id est paulo maius mediocri, deiectis, & propendens auribus, & cetera. Hæc volui admonuisse, ne variorum generum descriptinis ignoratione deciperemini. Sed reuertamur, Unde digressi sumus. Polemon ait. Caput paulo maius commensurato, sensibus refertum, & illiberalē monstrat. Sed textus defectuosus, & ex Adamantio restituendus. Caput paulo maius commensurato, probè sensatum quidem, fortē, & magnanimum ostēdit. Quod autem extra mediocritatem, bene sensidem quidem, sed non virilem, & valde illiberalē. Albertus ex Loxi autoritate. Caput, quod aliquanto maius est, quam conuenit, sensus augmentum, virtutem, & magnanimitatem arguit. Aegipti Annubim canino capite pingebant, quem aliqui dicunt esse Mercurium, innuentes, quod nil esset sagacius cane. Si ad aues referre licet, psitaci grandiori capite sunt, unde non solum loqui, sed etiam meditari discunt. Galenus in eo libro, cuius inscriptio, ars medicinalis est. Magnum caput diuidare periculosem esse dicit, nam magnitudinem non necesse est esse bona constitutionis signū: nam si euenerit ob insite virtutis robur, multam, & optimam materiam producens, & si concinna fuerit ambiens figura, & quæ ipsi cognata fuerint, optima sint, scilicet ceruix valida, ossibus bene disposita, atq; omnino neruosa, & ipsi omne bene coaluit, etiā oculos bene cernētes, egregium signum est. De libro de morbis vulgaribus. Quemadmodum magnum pectus ampla interites cavitate, duo magna viscera pulmonem, atq; cor nulla ex parte compressa continens, melius erit: sic caput, & dorſi spina magnitudine respondentia, cum grandia fuerint, cerebrum, & medullam ampliores, latioresq; spiritus in ipsis cœuernas efficiunt, unde cogitandi vis in eis optima. Quod ex eo idem retulit Aucenna. Joannes Alexandrinus in sua commentatione in Hippocratem ait. Capitis laxior requiritur capacitas, quia multarum est virtutum conceptaculum sensituarum, & motum præstantium. Si amplum fuerit cerebrum ad capitis proportionem, manifestum est calorem naturalem bene agere, si magnis spondylijs magnis item pectoris ossibus, vitalium virtutum optimam constitutionem, & mox corporis totius peraccommodam nutricionem prouenire. Ut ex marmoreis statuis videre, licet Platonis caput ad totius corporis proportionem paulò supra mensum extare videtur; cuius ingenij perspicacia, & rubur nota sunt.

Hominem minimi capitis ad superiorum, & sui corporis proportionem, & frustionem tibi ad viuum adfigi curauimus,
ne facilius capituli ad ingentis corporis magnitudinem ratio consideretur.

Caput

Caput minimum.

ARISTOTELIS in *Physiognomonicis* ait. Qui capite paruo sunt, ferè insensati, ad asinos refert. Sed, ut diximus, asinus non paruo sed magno est capite præditus, unde in textu mendum suspicor, cum præsertim Polemon, & Adamantius nil tale habent. Inquietunt enim Caput admodum paruum quisquis habuerit, ab omni sensu, humanoq; captu alienior, nec asino referunt. Idemq; Aristoteles fæminæ formam describens, exiguum tribuit ei caput, pardali, non asino, cuius imaginem refert, retulit: nisi quis per paruum caput, Aristoteles intellectus paucitatem, vel contentorum intellectus dicat. Nam asinorum capita, si magna videntur, ossium, & ambientis carnis, & cutis mole extuberant, Sunt vero parua, paucitate cerebri, cuius ei pars minima. Rhases eadem, que Adamantius refert. Auicenna. Exiguum caput, cum inconcinnia figura, & ei par debilitas collis, & dorso, defectum significat virtutis moralis, naturalis, et animalis, et ob id homo ille perfidus, velocis ira, et in rebus hæsitias erit. Ego ad struthiocamelum referrem: nam inter animalia exiguum retinet caput, ceruix proceræ est, corporis eximia magnitudo. Cuius mira stoliditas. In tanta reliqui corporis magnitudine se latere existimat, cum effugere aliter venatores non possit, cum caput frutice occultauerit, vel quia umbram suo capiti protutela parat, ceteris corporis partibus debiliori. Aristophanes in auibus Rhee matri Deorum struthiocamelum comparat propter eius magnitudinem. Et Iob. Struthionem Deus priuauit sapientia, non dedit illi intelligentiam. Extat proverbiu*m* iu Suida libu*s* 7 de prægrandibus, quod ex ea regione deportentur aues immanni magnitudine. Interpres Aristophanis in auibus conuenire dicit in barbaros, & menticulosos. Sunt enim homines prægrandes ferè timidiiores. Galenus exiguum caput improbae cerebri constitutionis peculiare signum esse, & exigua capita semper prava indicare. Cuius causam Hali Rhodan affert, ob constrictiōnem, coarctationemq; ventrī cerebri, ex qua spiritus animales libere non valeant expatiari, addita quoq; eorum imbecilitate, quæ inde producuntur: etenim cum exigua est radix,

vix inde prodire aliquid magnum potest. Diuus Thomas super ea, quæ de sensu, & sensibili scripsit Aristoteles, hæc dixit. Caput, & cor. situ opposita sibi innicem sunt, ut cerebri frigiditate huius calor contemperetur: inde fit, ut paruo capite homines, secundum membrorum aliorum proportionem, impetuosi sunt, ac violenti. Quippe cordis calore, non satis per cerebrum reflexo, ac in dispositione diversa affectio item prouenit contraria. Meletius philosophus non, ingrata refert. Caput cerebri ratio factum est, ad illud, quod comprehenditur, illius, quod comprehendit naturam conditam esse constat. Caput quod intus exigue capax sit, flagitosi cerebri inditum ostendit. Cum igitur uniuersi corporis nostri actiones cerebri officio perficiantur, quippe qui si extrellum in pede digitum moueri acciderit, illum sane à cerebro motum esse certum est, unde paruum caput habentes, preciosius paruitate priuantur facultate perficiendi ea, que magnum caput habentes perficiunt. Paruum enim instrumentum plurimi spiritus capax esse neutiquam potest. Itaque cum paruum caput angustio spatio contineatur, in eius angustiam animalem spiritum demergi, & extinguiri, & cum eo uniuersas, quæ ab eo fiunt actiones contingit. In summa igitur exiguum caput perpetuo prauum habetur.

Caput paulo maius paruo.

ARISTOTELES problematum libro censuit hominem animantium omnium prudenterissimum esse, quum capite ad reliqui corporis proportionem minimo sit; immo & inter homines ipsos, qui hac parte diminuti sunt, ferè prudentiores esse quam qui sunt grandiori: intelligens philosophus pro grandiori capite vastum caput, & pro capitibus paruitate macilentum, & paulo maius paruo: sic videntur duo hæc maximi philosophi dicta inter se non aduersari: nam prius improbare, hic magnopere laudare videatur. Fundacimur. Paruum caput, si cum fortitudine virtutis formatur fuerit, optimum erit.

In hac figura mediae magnitudinis caput inter reliquias cum leonino capite contemnare.

Caput mediocre.

ARISTOTELES commendat Alexandro Magno caput mediocre, & intra mensum constitutum, cium Polemon, & Adamantius mediae magnitudinis caput laudent. Id videtur Leoni comparandum, ipse enim ad corporis rationem, moderata capitis magnitudine est: ut apud Aristotelem videtur, leonis formam describentem. Albertus ad h.e.c. Moderateum caput indicat ingenium, & sensum, aliquando tamen timidum, & liberalem, sed ego non timidum, sed audacem, & magnanimum ad leonem relatum.

Prima hac tabella in dextra sui parte non naturalem capitis formam refert, in qua anterior eminentia perit, posterior tumet sinistra vero secundum capitis innaturalem formam, in qua postica pars deperditur; anterior gibba.

Fundación
Uriach

Caput

Caput in sinciput cauum.

DI X I M V S de magnitudine, nunc de forma capitis. Hippocrates, & Galenus quinq; afferunt capitis discrimina, naturalis unum, innaturalis, & monstruosi quatuor. Prima innaturalis capitis figura, in qua anteriora eminentia perit à sincipite, frontis ue elatior sedes, posterior, quae occipitis, reseruatur. Secunda huic plane contraria vis:tur, occipitiū nimirum posteriorem eminentiam, manente anteriore perdit. Tertia quae naturali magis opponitur, in qua ambae capitis eminentiae abalentur, & caput ad amissim rotundum, & instar exacte sphære obseruatur. Quarta, quae ab Hippocrate enumeratur, in qua caput in latera ad utrāq; aurem in ſz nius, quam in anteriori, posteriori, sede prominet. Quinta naturalis est, ad oblonga sphæra formam potissimum extruitur, priorem, posterioremq; partem obtinens magis proceram. Primum si caput in sinciput cauum erit, dolis, & iracundiæ de deditum Albertus dicit, ego autem male sensibus, & imaginatione affectum iudicarem. Sed unaquæq; regio peculiare quid in capitis forma sibi vendicat, ut Hippocrates dixerat de ijs, qui pulchra capita existimabant oblonga, ideoq; in paruulis ea comprimebant, atq; ita tandem naturam in hanc oblongam formam postea procreasse.

In occipit cauum caput.

POLEMON, & Adamantius. Qui retro caua depreffâ habuerit, timidus erit. Sed error est in Adamantio: nam pro $\alpha\tau\omega\chi\mu$ contrarium habet $\nu\tau\omega\chi\mu$ Galenus ad hæc. Quod si ea, quae secundum occiput eminentia aliquatenus minuantur, simul intueri oportet neruos, atq; ceruicem vñâ cum ossibus alijs, nam si secundum naturam conſtiterint, materiæ defectu, non virtutis imbecillitate contingit, illis vero non rectè se habentibus principium est debile. Sed magna ex parte defectus, qui occipiti eueniunt, conſequitur eorum, quæ diximus imbecillitas, rariſſime aliter euenire conſuevit. Germani compresso occipitio, & lato capite plerūq; ſpectatur, quod pueri in cunis dorſo ſemper incubent, ac manibus cunarum lateribus alligentur.

In sinciput prominens caput.

EÆDEM quoq; diſtinctions adhibendæ ſunt ad anteriores capitis partes, ſcilicet ad frontem attinentes, quas etiam ad posteriores diximus, earundem paruitatem, & magnitudinem in ſpicere oportet, atq; itidem figuram, & ſenſus ibi collocatos viſum, gaſtum, atq; odoratum, hæc enim ad ſe inuicem indicant, atq; attestantur, & quæ à principijs oriuntur, principij virtutem, & vitium obtinent, quæ ab iſis naſcuntur, & hæc quidem anterior pars, ſenſitios quidem plurimos, paucos vero actiuos contineat. unde ſi bene affecta fuerit hæc pars, maxime ſenſituum indicare conuenit.

In occiput prominens caput.

GALENVS in arte medicinali, & ab eo Avicenna ait. Caput, quod secundum occiput eminens est, non ſemper malum, ſed adhiberi oportet diſtinguendi rationes, quibus ante a capite grandiori utebantur: ibi nanq; & nobilissimus cerebelli ſinus, & dorsus, & medullæ exortus locati ſunt. Postea ceruicem conſidera, imbecilla fit, an robusta, nam ſi validū collū ſubſtimet, huiusmodi capitis acumē probato; hos enim homines, et aliorū mēbrorum, ſed oſſiū præcipue viribus pollere comperies, ea enim pars neruorum omnium, qui in toto animali ſunt, actini, origo eſt, ſenſitios vero paucos obtinet.

In ſecunda hac tabella, à dextra parte tercia non naturalis capitis figura delineatur, in qua utrumq; tuber anterius ſcilicet, & posterius intercilia, à ſinistra naturali figura ſerat utrumq; lenius depreffâ anterius, & posterius exuberatè exprimit.

In sinciput, & occiput cauum caput.

Si verò caput ambas eminentias amiserit, scilicet occipitis, & sincipitis, sed equale, & undequaq; quasi perfecta sphaera ambiens fuerit, pessimum erit. Albertus sine memoria, sensu, & sapientia esse dixit globosum caput. Medicorum dogma est, ubi deficit caput, ibi significatur imbecillitas, & defectus operationum. Si anterior pars defectum sensus, & imaginationis, si retro virium, & memorie, in medio rationis, & cogitationis. Cerebri forma crani formam sequitur, & si eius figura corrupta fuerit, etiam cerebri forma corrumpetur, erunt etiam pauidi & male sensati. Grecorum, & Turcharum capita globi fere imaginem exprimunt, quod tegumentis, quibus varie vntunt, id caput per accommodum censem.

Caput in temporibus tumens.

ERAT ab Hippocrate numeratum inter naturalia capitum genera illud, in quo ad tempora eminentiae non antrorum, vel retrorum insunt. Aristoteles ad Alexandrum ait. Qui tempora inflata habent, & genas plenas, sunt valde iracundi. In Physiognomonicis vero, que circa collum, & tempora vene amplie sunt, & mala sunt irae, & referuntur ad passionem, quia iratis haec accident. Polemon, & Adamantius ab eo. Si quis venas illas que sunt circa collum, & tempora turgidas habent, & manifestas, & sanguinei coloris, intus feruere iram ostendat. Rhazes ab eo. Caput utrinque conuexum iracundum est. Albertus. Vene temporum, &c.

sinciput, & occiput protensum caput.

In

SED capitum utrinque protense optimum erit signum. Haec sola à Medicis existimatur naturalis, & perfecta capitis constitutio. Galenus in artis medicinalis libro perfectam statuens

tuens capitis formam, ait. *Veluti si spheram exquisite orbiculatam ex cogitares ex cera construam, leniter utrinq; pressam: in hac enim necesse est & priores, & posteriores partes gibbe fiant, & conueniant. Et alibi. Circumiuergens ante, & pone, aequa ac oblonga, quasi prodentem ante, & pone dicas. A uicenna ab eo. Orbiculari figura esse tornatum caput videri vult, sed tamen quadam tenuis oblongum, quoniam neruorum ex cerebro propagines per longitudinem consti- tuantur, extumescente item verticibus geminis, ut illis, veluti supercilijs prominentibus praesentius suppetat neruis tutamen.*

*Polemon, & Adamantius. Caput quod moderate magnitudinis, & rectitudinis, & modice compressum est, omni alia capitis forma, & ad sensibilitatem, & ma- gnitudinem animi praestans. Rhasis. Caput, quod magnitudine moderatum existit, decenter habens rotunditatem, que & retro emineat, & sub viraq; aure paruam habeat compressionem, optimum erit. Albertus. Caput aliquanto oblongum ante, & retro, ut malleo simile, prouidum, & circumspetum virum manifestat. Periclem virum Athenensem tali capite suis- se traditur, & perfectissimum exitisse, unde & Comici eius capitis magnitudinem dicteri la- cessunt. Cum magnitudine etiam oblongo capite fuisse scribit Plutarchus, nec ceteris partibus correspondenti, ex quo omnes eius statuae velantur casside: quod videlicet nollent sculptores ea re hominem deformiorem videri, & Attici Poet.e eum *corvo* contumeliae gratia appellare soliti sunt. Caput tum, dignissime Princeps, paulo maius est mediocri capite, nec decenti caret sincipitis, & occipitis gibbositate. Respondent occipito par cervix, nerui, & ossa, & confor- mitas reliquarum partium: Vnde maxima uis corporis, sensuum sensititas, incomparabilis magnanimitas anime prudentia, ut quicquid loquaris, facias, merum sal, meram sapientiam.*

Videtur hic corvi caput adamussim expressum, & humanum caput
ad eius similitudinem delineatum.

Acuminatum caput.

ARISTOTELES in suis Physiognomonicis ait. Qui capita acuta habent, inue- recundi sunt, & ad curuos ungues referuntur, intelligens per eiusmodi aves, cor-

uos, & coturnices, que impudentes sunt, & acuta capita habent. Hos Aristoteles ^{pp. 28} vocat, quasi proacuminata capita habentes, vel ex fastigatione, quam vocant *exutia*, vel ex flammea forma, que ^{etiam} appellatur. Polemon, & Adamantius ^{ad utraq;} impudentiam notare dicunt, & in schœmate fatui improbi ^{etiam} caput dicunt, quod obliquum interpretantur satis inepte *Valla*, Pomponius Gauricus, alijq; alioqui prædicti viri, quum obliquum caput longè à proposto abeat. Sed mendum in utroq; textu suspicor, & non ^{ad eam}, sed ^{ad eam} subscriendum. ^{ad eam} nostri apicem dicunt; nam Aristoteles animalium historijs scribit, auium quasdam habere ^{ad eam}, idest quod caput superemineat. Albertus etiam satis barbarè. Caput enormiter prolixum est impudentiæ signum, & si emineat in prima parte insolentiam dicit. Einusmodi in Theriste caput visu exceptit Homerus, eumq; valde impudentem describit. Lucianus etiam Theritem fastigato capite fuisse scribit. Aristophanes in aliis Theagenis meminit, ubi in scholijs protenso capite fuisse scribitur. Sunt, & Ponto populi Macrones dicti, quod apud eos plures comperiantur macrocephali, idest capite iusto longiores, & apud Persas griphos. Nec ab Athenaeo in Ciliibus prætermissum, sed in atticis, arguisq; mulieribus.

Valdè altum caput.

POLEMON, & Adamantius. Qui satis protenso capite sunt, contumaces.

Caput planum.

CAPUT humile superius, & quasi planum, Albertus insolentis, & effrenis hominis indicium dicit.

De Capillis.

Cap. 2.

SEQUITVR caluaria capiti pars, veluti adificij culmen, que capillis intecta est. Capillorum ratio non in decore præcipua, sed in eis fuit naturæ momentum maximum. Aristoteles natum capillum dicit ad necessitatem, & præsidij rationem. Ad necessitatem, quia cerebrum humidum est, & ubi plurimum humoris, caloris ue est ibidem pilorum ortum esse copiosum necesse est. Adiumentum, quia pili frequentia caput operiens extimum repellit frigus, & calorem: nam cum cerebrum humidum sit, maximam tutelam exposcit, nec in eo emolumen maximum egestis hoc modo noxijs è corpore vaporibus, unde capillaris generatio augmentum habet. Adiunctum quoq; ad ornatum authores grauissimi. Ambrosius sexto hexameri. Cesaries reuerenda est in senibus, veneranda in sacerdotibus, terribilis bellatoribus, decora in adolescentibus, compta in mulieribus, dulcis in pueris. Tolle arboris comam, tota arbor ingrata est, humani corporis capillos tota pulchritudo flaccescit. Sed venemur causas generationis, quo fa- cilius mores coniectare possimus. Horum materiem putat Galenus secundo complexionum libro sumidum vaporem, humectum, & glutinosum. Auerroes pili materiam pure terrestrem dicit. Quod si esset, non tam sequax foret pilorum natura fluxibilis ue, quo velis modo. Ratio efficiens frigiditas est, tum intima in cute, ac ossibus capitis, tum extima aeris nos ambeuntis, que vaporem ab imo scandentem, ac in poris meatibusq; cutis retentum diutius senescere cogit. Ex aliorum opinione capillorum causa cutis est, concors vero inditus humor: Tenuis, rara, densa exstens, & grossa ita eos generat. Sed neq; medici, neq; Physiognomones corporis temperiem, neq; animi mores ex pilorum qualitatibus venari possunt. Polemon, & Adamantius neutiquam

antime

optime ex pilorum signis mores coniici posse tradiderunt: quia ex generibus ea demonstrari non facile queunt, cum pluribus in locis permista hominum genera videantur. Auerroes non nisi in temperatis climatibus id verificari, ut videbimus. In capillatura consideranda venit qualitas, quantitas, & color, quas differentias collegit Aristoteles de generatione animalium libro.

Porrecti Capilli

ARISTOTELES in Physiognomonicis. Qui capillos rectos in capite habent, timidisunt, & referuntur ad passionem, nam timentibus eriguntur. Hos vocant, quasi horrentes. In problematibus rigentes capillos ex refrigeratione euenire dicit: nam calor in partem interiorem se colligit, ubi autem carni caloris beneficium defuit, magis colligitur, quod cum sit, pili erectiores fieri coguntur. Alexander Aphrodiensis ait, quod per metum, & horrorem pili erigi solent, quonsam effectus omnes refrigerant, refrigeratio autem foramina cutis obducit, & condensat, pilus quidem cum undiq; astringatur inuertitur, atq; erigitur. Ob id Virgilius.

„Obstupui, steteruntq; coma, & vox faucibus hastit.“

Polemon, & Adamantius. Capilli recti agrestiores, & stolidiores homines notat. Sed Polemon οὐχ οὐτιστής, Adamantius ἀγριού τύπου habet. Et paulo post. Recti capilli existentes timiditatem, & malignam astutiam notant. Idem in figura fatui improbi tribuunt ei capillos rigentes, quasi agrestioribus moribus præditum. Hippocrates in libro de hominis structura ait. Recti crines ex superuacuo, qui in capite est humore fiunt. Auerroes quartu colligit. Capilli extensi, & plani significant superfuitatem humiditatis.

Priores figura etiam praesenti inserviunt capiti, dum capillorum qualitates explicantur. Dextra crisi capilli præfers iconem, sinistra crisiunculos, vel in extremitatibus tantummodo crispatos capillos ostendit.

Capilli crisi.

Aristot-

ARISTOTELES in Physiognomonicis. Qui capillos minus crisspos habent, timidis sunt, & ad Aethiopas referuntur. Polemon. Crisspi capillity vir, timidus valde, & odiosus. Adamantius. Timidus, & fraudulentus est. Conciliator. Qui Capillos crisspos habent, ut piperic corrugationi similes existant. (o egregiam piperis, & vibratorum capillorum similitudinem) protestantur (supple) timorem, quia ipse apponere oblitus est. Albertus crisspum capillum timidum, subdolum, lucri cupidum, & asperum demonstrare dicit. Sed satis in opportune ex se asperum illud addit. Aristoteles duo leonum genera tradit animalium libro: quorum alterum crisspiori pilo, & ignauius, alterum longiori, simpliciori; villo, quod generosius est. Et à Plinio idem recensetur. Hippocrates libro de hominis structura, capillos crisspos esse signum caliditatis capitis dixit. Autem in primo canone. Vibrati capilli rationem esse eo modo, quo & ustulata coria, nam arefactius capillus reflectitur, & incurvatur vi caloris: & ob id meticulosos esse ex numerosa spirituum resolutione. Verum Aristoteles libro animalium generationis quinto, & Galenus complexionum secundo. Capilli crisspi euenire dupli ratione videntur, altera, quam exposuitus vi caloris, & siccitatis, altera de meatuum tortuositate, per quos egrediuntur: nam ut hi depositi sunt, ita & capilli emergentes efficiuntur. Contingit hoc quoq; ex vaporis debilitate, & cutis duritie: nam erumpens capillus adeo tenuis est, ut se minus valens tolerare corrugetur, contrahaturq;. Ob id serius canescere: quod filo contingit, si vi per arctum transeat. Aphrodiseus ex capitis siccitate crissulos capillos fieri consipit. Aueroes idem, sicut accidit illis, qui corrugantur ab igne.

Crispi in extremitatibus capilli.

NVNC medium physiologi capillorum tradentes qualitatem, dicit Aristoteles in Phisiognomonicis. Quoniam igitur recti, & valde crisspi timiditatem innuunt, qui in summa tantum sui parte crisspi sunt, animositatis signum erunt, & referuntur ad Leones. Polemon, & Adamantius medium inter has capillorum qualitatem optimam testari dicunt hominis naturam. Fidem in figura, ingeniosum depingunt neq; valde crisspis, neq; rectis capillis. Dares Phrygius Achillem bene crissatum extitisse scribit. Sic ita Aiacem Thelamonium, eosq; in hostes audacissimos. Cimonem, ut refert Plutarchus, crissa coma suffultum caput habuisse, ac virte refertum fuisse. Augustus, Suetonio referente, capillo fuit leviter inflexo, ob id optime moratus, ingeniosus, magnanimus, & liberalis.

Socratis imaginem, quam ex Museo Vincentij Porte fratri depingi curauimus ex marmore flatua huic adduximus ut capiti calvissimo deforme cernetur.

Rari capilli.

POLEMON, & Adamantius. Raritas capillorum dolosum, & malignum arguit, ubi animaduertendum Polemonis textum corruptum, et mendacem: nam ubi ipse habet ^{ad} quidam ^{ad} di, Polemon habet ^{ad} quidam ^{ad} it. Aristoteles in problematis, capite caluos salaces esse ait. Quicunq; enim ex pilis congenitis etate iam prouecta non caluescunt, libidinis usi immoderato iam decidunt, partes enim superiores sanguinis parum obtinentes libido refrigerat, ita enim efficitur, ut locus hic alimentum concoquere non possit, cum pilis olim mento caruerint, desfluant necesse est. Et alibi. Spadones effici calui nequeunt, quia cerebri multum obtinent, quod sanè contingit, quia rem venereā non agūt, semen enim labi per spinam à cerebro videtur, qua de causa cuius castratis cornua non decidunt, & boues castrati cornua gerere maiora putantur. Eademq; ratione pueri, & mulieres non caluescunt. Est, inquit Plinius, in capillis terrarum aliqua differencia, quippe Miconij carentes eo gigmantur, unde & caluos omnes Myconios dicimus. Hippocrates. Caput, quod paucis constat capillis, calidus est. Medici dicunt. Pilus non multus, ac præternuis caliditatem indicat temperatam, connexam fccitati immodecē, & ex siccitate, que per malam temperiem fit, nascitur caluitum. Præterea qui capillo sunt rariore, eo non facile nudantur nutritore humore quo phlegma vocitatur. Scribit item Alexander, caluitum aliquando ex cognitione prouenire, sicuti podagram. Fuit & Socrates fratre fratrisq; Ammonius, & Hieronymus ad Iouianum scribit, ob id eum Zopyrus luxuriosum pronuntiauit. Erat & Iulius Cæsar calvus, & caluitij deformitatem iniquissime tulit, obrectatorum totis saepe obnoxium. Ideoq; deficientem capillum reuocare à vertice assueverat. Et ex omnibus decretis sibi à senatu, populoq; honoribus non aliud usurpauit libentius, quam ius coronaē laureae gestandae perpetuo. Eius luxuriam Suetonius bene notauit, cum à militibus iactaretur. Urbani seruatae uxores, nam mæchum caluum adducimus, & eius pudicitiam apud Nicomedem prostratam, præter multas reginas, quas dilexerat, multasq; uxores, quas habuit. Fuit & Caligule capillo raro, ac circa Vetricem nullo, quare transeunte capram nominare criminosum, & exiitiale habebatur. Vnde eius supra cum sororibus notatur à Suetonio: homines etiam, quos cōmercio mutui stupri dilexerat, cum neq; fuc, neq; aliena pudicitiae pēpercisset. Otho fuit calvus galericulo capiti propter raritatē capillorum

F adaptato,

adaptato, & annexo, ut nemo dignosceret. Summum inter amicos Neronis locum tenuit, congruentia morum, & consuetudine mutui stupri. Flavius Domitianus quoq; caluitio deformis fuit, caluitioq; ita offendebatur, ut in contumeliam suam traheret, si cui alij ioco, vel iurgo obiectaretur, quamvis libello, quem de cura capillorum ad amicum edidit, etiam illum simul, seq; consolans inseruit, 'δέ τοι, οὐτε νόσος, μηδέποτε. Fuit libidinis nimiae, affiditatem concubitus, velut exercitationis genus clinopalen vocabat, narrabat inter vulgatissimas meretrices, fratris filiam in matrimonium recusatam corrupti. Aurelius Sextus libidine furentem eum fuisse scribit. Sergius Galba precaluo capite fuit. Libidinis in mares pronior, & eos non nisi præduros, exoletosq;. Icelum de Neronis exitu nunciantem, non modo arctissimis oculis palam exceptum ab eo, sed ut sine mora velleretur oratum, atq; seduclum.

Densi capilli.

POLEMON. Ferinum hominem manifestant capilli asperi, ipsi enim ferarum sunt. Adamantius densos capillos dicit. Albertus autem. Multa, & ultra modum capillorum densitas, & grossities in iuventute, temporis processu maniam pronunciat. Medici dicunt, multus, ac crassus capillus exuberantis est indicium caliditatis, qua multa prouenit evaporatio, proinde uberior enasci capillos iuuenta florescente, author Haliabas est, atq; in virtutis item, quam feminis. Mihi quotquot homines videre contingit, caput habentes densis pilis refertum, rudes, agrestioresq; agnoui. Plutarchus notat Lysandrum densa cæsarie fuisse.

Capilli medi inter taros, & densos.

POLEMON, & Adamantius. Medie autem qualitatis capilli inter hosce, laudabilis naturæ argumenta dixeris.

Indicet igitur dextra huius tabellule caput molibus, & implexis capillis fuscis, sinistra duris, & rigentibus aliqui satu inconcinnè molliis, & durissem pictura delineari posse flatuenteribus.

Fundación
Utriac

Capil

Capilli molles.

ARISTOTELES ad Alexandrum. Capilli plani, & suaves mansuetudinem, & cerebri frigiditatem docent. Et in Physiognomonicis. Qui pilos, vel capillos molles habent timidi sunt; argumento quod omnia animalia timidissima sint, que molli pilo, ut cervus, lepus, & ovis. In aliis eadem videre est, nam quecunq; mollem pennam habent, timide sunt, & proprie id videtur in coturnicibus. Et in gentibus hominum hoc idem accidit. Quicunq; enim apud Meridiem habitant timidi sunt, & mollem pilum habent. Sed Gesnerus, dum haec transcribit ex Aristotele labitur, qui coturnici duram pennam tribuit, contra Aristotelis opinionem, qui gallinaceo duram coturnici mollem. Polemon, & Adamantius. Qui capillos valde molles sortiuntur, foemineae naturae ascribendi sunt. Uterq; in schemate formidolosi, ei molles capillos ascribit. Et si ad naturalem causam referre licet, molles capillorum sit ab excellente frigido, & humido, cuius signum, quod aqua, & aer mollissima sunt. Cuniculi timidissimi sunt, & pilum molissimum habent. Et Catullus in Thullum cinedum.

„ Thulle mollior cuniculi capillo.

Duri capilli.

ARISTOTELES in Physiognomonicis. Pili duri fortis significant. Hoc signum sumitur ex quadrupedibus, aliis, & gentibus. Fortissimus leo, & aper, & pilum durissimum habent. Idem in aliis videre licet: Nam quecunq; duram pennam habent, fortes sunt, ut Gallinacei. Similiter apud Septentrionem gentes, & duri pili, & fortes sunt. Polemon, & Adamantius. Nec capilli valde duri bonum signum praebent: nam agrestem quidem hominem demonstrant. Ut terq; in figura fortis duri pilum facit. Rhases. Qui duros capillos habent, fortes sunt. Canes venatici duri pili sunt, & robustissimi. Et si ad naturalem causam referre licet, pilorum durities sit ab excellenti calido, & sicco, nec ab omni sicco, sed a terreo, cuius signum, quia terra durissima est, & fortes natura sunt calidi. & siccii, ut substinent siccii, ut patientur calidi. Iuuenialis ad id.

„ Hispida membra quidem, & durae per brachia seta

„ Promittunt atrocem animum.

Medij inter molles, & duros capilli.

POLEMON, & Adamantius ex his duobus extremis medianam qualitatem innuentes dicunt. Medianam autem inter has capillorum qualitatem optimam iudicabis. Aristoteles in suis Physiognomonicis in schemate ingeniose, capillos inter molles, & duros constituit.

Bicornis leonis caput, & humatum ante oculos addibuumus, ubi in retroq; espoliosum quoddam in fronte, & e regione nasi descendens conspicitur, ne quid in curia, quod ad exactam verborum declarationem spectat, emissum videatur.

Descendentes à fronte capilli è regione nasi.

ARISTOTELIS græcus textus in Physiognomonicis ita se habet : τοις μετά τοις τοις τοις καὶ παλαιοῖς εργασίαις ἐχεστεῖς εἰπεῖσθαι, αὐτοὶ εται εὐτέλεις οἱ πτεραὶ. Vetus interpretatio transfert. Qui frontis id, quod ante caput est, elevatum habent, liberales sunt, & referuntur ad leones: Quasi non αἴρονται sed αὐτοῖς legerit. Sed quid intelligatur per id, quod est ante caput elevatum, ignoratur, cum de capillis, non de frontis cute, vel parte loquatur: Unde satis pueriliter translatum. Suessanus philosophus, quid αἴρονται significaret, ignorans, nunc ὀστρυνόμητος, nunc templum interpretatur, multaque; inepit, & monstriosa blaterat, dum sensui verba accommodare nititur. Gesnerus de literis latinis, græcisq; bene meritus, quid dicat ignorat. Quid vero sentiam in medium proferam. εἶται capillis densum, hirsutumq; interpretarer, quod etiam Latini à Græcis mutuati sunt. Nonius citans locum Varonis ex Satyra, ait. Silones homines sunt prominulis, ac hirsutis supercilijs, & ob id Silenus dictus, quod magnus, et hirsutis supercilijs foret. Sic αἴρονται supra hirsutum, ac capillis densum notat. Hanc meam opinionem comprobat Aristoteles in Leonis figura, ubi de eius crinibus loquitur dicit. Supra frontē autem è nasi regione πτεραὶ hirsutos, inclinatos, ubi enim verbi αἴρονται oī memipit, unde sic interpretarer. Qui frontis id, quod ante caput est, pilis hirsutum habent, liberales sunt, & ad leones referuntur. Sed praesens signum cum subsequenti confusum iudico, vel Aristoteles apposuit, ut superiorius inferiori declararetur. Inquit enim. Qui in capite adnatos habent crines in fronte è regione nasi, liberales sunt, & referuntur ad decentiam, quoniam seruile est, quod appetet. Sed quid hæc verba sibi velint, ignoratur: Nam primum refert ad decentiam, postmodum seruile esse dicit, quod appetet. Polemon, & Adamantius, ut hoc signum clarius elucidarent, apponunt, qui in eo transferendo diligentissimi fuere. Si coma per medium frontis descendat ad nasum, & in neutrā partem declinet, magnanimitatis, & maxima virtutis argumenta dixeris. Idem Aristoteles in figura iracundi. Floridus

ridus capillorum circuitus deorsum descendens dixit. Idemq; Polemon ab eo. Capilli circum caput infra aspicientes. Albertus etiam. Si recta linea, ad quam generatio capillorum terminatur descendens fronti imminet, hominem significat animosum, & misericordem.

Capillorum cursus sursum vergens.

ARISTOTELES in Physiognomonicis in figura mansueti tribuit capillorum coronam sursum contractam. Polemon, & Adamantius in eodem schæmate. Capillorum cursus sursum vergentem. Quod mihi à contrario signo dictum videtur. Albertus ab his. Capilli resupinati super medianam frontem cerebrum respicientes, calidum quidem inequitijs, sed minus sapientem pronunciat. Et paulo post. Si recta linea, ad quam capillorum generatio terminatur, exaltatur à fronte, calide complexionis hominem, facile caluercentem, & pauci intellectus esse.

Capillorum cursus ad ceruicem.

ALBERTVS. Si ultima linea post sinciput, ad quam capillorum generatio terminatur, descendat versus ceruicem, iudicat calidum in nequitia, insipientem in bonis, & libidinosum. Puto post occiput dicere voluisse.

Capillorum cursus à ceruice sursum vergens.

Idem. Si eadem linea multum exaltatur à ceruice, significat hominem feminatum, timidum, tardum, & iracundum.

Capilli depresso, imminentes fronti.

Idem. Capilli nimium depresso, & fronti imminentes, ferum declarant animum, & his concordat vrsini capitis capillatura.

Comati.

NON inrepiè, & si extra rem hic subiectendum adduximus signa, que mentis indicia manifestare possunt. Fuit Antiquis mos comam nutritre, & Lycurgum legimus ciues insuecerisse, ut comam alerent, quoniam quidem pulchros decentiores redderet, deformes verò terribiliores, ac magis formidabiles. Charilaus interrogatus, cur comam nutritret? Respondit, quia ex omni ornatu hic pulchrior foret, ac minimi sumptus. Silius Italicus in laudibus Scipionis ita cecinit.

„ Martia frons, facilesq; comam nec pone, retroq;

„ Casaries breuior

Aristoteles in Rhetoricis adjicit, comam esse libertatis argumentum. Sed ut in alijs, ita & parte ista pessum euntibus vte pretijs, abiit res in turpem, & effeminatam molliem, cum cæptum sit à trossulis, & molliculis succidere comam varijs locis, & in gradus formare, ut comatuli sint. Increpatur à Martiale quidam, cum comam in annulos efformaret.

„ Vnus de toto peccauerat orbe comarum

„ Annulus, incerta vix benefixus acu.

Fundación
Uriach

Hinc

Hinc fratera censorie apud Senecam castigatur coma. Quomodo excandescunt, inquit, si quid iuba sua decisiū est, si quid extra ordinem iacuit, nisi omnia in annulos suos reciderunt, hos tu ociosos voca inter speculum, pectinemq; occupatos. Sed quoniam hoc genus nugae, & accersit e commendationes non corpus ornant, quod illi opinantur, sed mentem detegunt. Hinc scitum, ut à Sinesio accepimus, natum adagium est. Nullus comatus, qui idem non sit cinædus. M. Tullius in Catilinā libro secundo Capillo pexo nitidos censorie subnotauit. Succurrit ex historia nō aspernabile. Cum Philippus Macedo ex Antipatri amicis quendam allegisset iudicem, moxq; aduerterisset ab illo barbam, & capillos infici, è vestigio amouit hominem, dixitq;. Qui in pilis infidus est, qualem in negotijs remur futurum?

De coloribus capillorum.

Cap. 3.

SCRIBVNT Physiologorum nonnulli causam coloris pilorum in omnibus animantibus esse cutim, nam alborum alba cutis est, nigrorum nigra variorum vero permixtorumq; partim nigra, partim alba conspicitur, at in homine causa cutis nulla est: nam sunt albi, qui nigerrimos habent capillos, & ratio est, quod homo omnium animantium pro magnitudine maxime tenuem habet cutem. Polemon, & Adamantius monent, in præjudicando ex pilorum colore, plerunq; errorem contingere.

Nigri capilli.

POLEMON, & Adamantius. Nigra coma timiditatē, & vafritiem arguit. Nigros capillos habent, qui loca feruida incolunt, vt Aethiopes ob id timidi, & vafrī. Sunt autem natura timidi, qui exangues, refrigeratiq; sunt; fit igitur, vt qui loca incolant calida refrigerentur: cum enim solutum, rarumq; corpus eorum sit, calor foras profluere potest, vt Aristoteles problematum libro. Sunt enim sapientiores, quam qui locis frigidis habitant, eadem causa, quia senes sapientiores sunt, quam iuuenes: nam cum loca habitent calida, soluti sunt, cum frigidiores sint. Fit quaq; in re, vt qui metuant magis, quam qui confidunt, velint inquirere, itaq; magis valent innenire. Galenus libro secundo de temperamentis inuestigans causam nigredinis pilorum, inquit. Eiusmodi gigni, cum adusto in caloris vapore, excrementum in exactam fuliginem mutari, sic & sanguinem, ceteraque adustione fieri nigriora. Et Auicenna primo canonis capilli nigrorem caliditati acceptum refert, ex adustis enim humoribus nigricas consurgit vapor, eandem in pilis exprimens qualitatem. Contra hos inuehitur Aristoteles libro de coloribus, dicens. Canes, & caprae ab ortu nigra sunt, tunc, cum alimentum non habeant adustum, & procedente etate, quo sicciora sunt, minus nigra sunt, quod fieri non oportet, cum deberent esse nigriora, calido magis adurente. Preterea canities in principio etatis esse deberet, in qua modicus calor. Et idem tertio de historia animalium. Sanguis senum est atrior, & mulierum, & nullus horum fit propter adustionem, sed fieri nigredinem in pilis, quoties ipsorum in generatione humidum, quemadmodum antiquatum, & tempore confundum propter copiam nigruerit.

Non valde nigri capilli.

AVERROES obscurus brunus, ostendit dominium choleræ nigre. Ob id huiusmodi capillis præditos, cholericos, & melancholicos nouimus. Albertus. Capilli nigri vel aquei coloris, solidi, & crassi, animum indicant violentum, similem sui vel apro, qui tales habentes capillos, violenti sunt. Nigris capillis fuisse Aiaceum Thelamonium narrat Dares Phrygius, qui se ipsum trucidauit, & maxime melæcholicus exiit, vt diximus ex Aristotele.

Nigri

Nigri, & recti crines.

ARISTOTELES in suis Physiognomonicis, in figura amari, inuit eum esse recti crinis, & nigri. Polemon in eodem schemate, Aristoteles verba recitat. Recti crines, nigriq; indicant cerebri adustionem, & ita efficiuntur melancholici.

Nigri, recti, & crassi crines.

ARISTOTELES in Physiognomonicis, in idea luxuriosi, tribuit ei crines rectos, nigros, & crassos. Polemon rectos, & crassos dixit: temporis iniuria nigros è textu excidit. Referri potest id signum ad naturam sanguineam, humori melancholico, venosoq; permistam, quæ omnia ad libidinem faciunt.

Non valde nigri, neq; duri capilli.

ARISTOTELES in Physiogn. in idea ingeniosi ei capillos neq; valde duros, neq; nigros: tribuit. Sed ad Alexandrum scribens, niger, ait, capillus innuit rectitudinem, & amorem iustitiae. Rhases duritiem ex siccitate, nigredinem ex adustione nasci. ob id intemperantia, quæ ingenio aduersatur.

Leniter subflavi capilli.

POLEMON & Adamantius. Capilli autem placide subflavescentes in disciplinis capessendis promptitudinem, egregiam animorum subtilitatem, & artificium tradunt. Interim textus Polemonis corrigatur: nam pro iot. χρι. habet ιων. Græci hunc colorē τριπούλην dicunt, ne nominum varia translatione græcorum error nobis introducatur. Aristoteles ad Alexandrum. Mediocritas inter hos duos colores, scilicet rufum, & nigrum, (ut barbara fert interpretatio) est faciens hominem, pacem diligentem. Albertus ex Polemone. Capilli subnigri, vel subflavi, tenues, bonos indicant mores, & bonam corporis compositionem. Menelaus flauus ab Homero describitur, quem tamen haud acrocholum intelligit, sed mitem, suauemq;, ac proinde mollem bellatorem. Sed Dares Phrygius flauum fuisse scribit, intelligens per rufum, leniter subflavum. Flauo capillo fuerunt Castor, & Pollux, & Helena, & inter se similes. Longo, & flauo capillo fuit Polixena, & animo fuit simplici, larga, & dapsilis. Briseis, etiam flauo, & molli capillo fuit, animo verecunda, simplici, & pia. Paris capillo molli, & flauo: unde non bellator ab Homero introducitur. Perbellè autem apud Ouidium Helena exprobat Paridi. Fundacion

„ Quod bene te iactas, & fortia facta recenses,

„ Aptam agis Veneri, quam sunt tua corpora Marti.

„ Bella gerant alij, tu Paris semper ama.

Augustus fuit capillo inflexo, & subflauo, fuitq; mitis, & omnium virtutum genere uberrimus. Domitius Nero capillos suæ coniugis Popeæ succinos appellabat à succini colore, qui in melle cognoscitur. Subflauo fuit capillo, & barba Solimanus, Selini filius, iustitia celebris, prudens, & philosophus. Subflauo etiam capillatio, & barba est PHILIPPVS Austriacus REX noster, qui prudentia, iustitia, animi fortitudine, & bonitate superat Reges quotquot fuere. Capillorum tuorum capitis, & menti color, Illustrissime Princeps, est placide subfla-

de subflauescens, neq; crissipi, neq; extensi capilli, neq; vari, neq; densi, molles, velduri, sed medium quoddam inter haec recipiunt temperamentum; unde urbani mores, magnanimitas, & flagitorum immunitas coniici potest.

Valde flavi, subalbicantes crines.

POLEMON. Color capillorum flavius albicans, qualis Scithis appetet, ruditatem siue malignitatem, & rusticitatem notat. Adamantius vero. Valde flavius albicans, qualis Scitharum, & Celtum imperitiam, ruditatem, & rusticitatem. Aristoteles in Problematis. Sunt enim efferi, & moribus, & aspectibus, qui in nimio vel astu, vel frigore colunt. Cuius causa est, quia optima tempertes non corpori solum, verum etiam intelligentie hominis prodest. Excessus autem omnes dimouent, & ut corporis, ita etiam mentis temperantiam peruerunt. Aucenna in suis canticis Capillos aureos flauos, qui scilicet ad albedinem accedunt, argumentum esse diminutae frigiditatis, id est, quod frigitas sit minor caliditate. Albertus. Capilli crassi, flavi, albidi, indociles, & feros dicunt, ut eorum capillatura, qui sub Aquilone habitant. Nero capillo fuit subflavo, id est flavo albicanti, unde ru des illi, & ferini mores oriebantur.

Flavius capillus.

ARISTOTELES in suis Physiogn. de colore carnis, & capillorum loquens, ait. Inter colores medius flavius est, & ob id ad fortitudinem conferre: unde qui flavi animosi sunt, & referuntur ad Leones. Ex Medicis habetur. Nigredo ex calore dignatur, albedo ex frigiditate, medijs colores inter hos sunt citrinitas, & rubedo, nam equalitatem proferre videntur, id est temperatam constitutionem inter adurentem calorem, & frigus. Galenus in microtechni, ait capillos flauos, & rubentes significare bonam corporis constitutionem, eademq; Aucenna recitat. Aristoteles libro colorum flauos fieri capillos cum humor citissime exiccatur, retinendo in eis aliquid humidi. Bos trogloditicus ενδος, siue fului est coloris, ut ex Oppiano habetur, & Troglodite, apud quos etiusmodi belua nascitur, eam præstantissimam iudicant, cui insit leonis vis, tauri robur, & equi velocitas. Bristones ex Oppiano ελεφαντι sunt capillo, & promptiores sunt ad pugnam.

Aureus capillorum color.

MEDIVS autem inter flauos albicantes, qui mitis sunt, & flauos rubentes, qui fortes, & iracundos, est aureus, ab utroq; declinans. Hunc ita describit Apuleius. Capillus aurum coruscans, in mellis leuiter obumbratur umbram, id est, in quibus mellis color placet, umbroso quasi fulgore permistus. Flauam fingunt Poete Mineruam ob præclarum ingenium, & vim bellatricem. Ouidius
,, Viderat Aglauros flava secreta Minerue.

Hic color est tuorum illustrissime adolescentium, Alfonse leua. Unde animosus, & intrepidus, mitis, & urbanus es ad armas, & ad disciplinas capessendas idoneus, ut difficile iudiceris in utram partem declines. Per ocium enim studijs vacas, omnium iucundissimus, cum vero res aut bella gerenda, studio diligentia, & animi magnitudine cunctos superas.

Flavi

Flavi rubei capilli.

CAPILLI flavi rubei demonstrat complexionem minoris caliditatis quam sit complexio habentis capillum nigrum, cum rubedo sit affinis nigredini. Huinsmodi comam habuisse Achillem narrat Homerus, caloris, & iracundie argumentum quoniam eiusmodi fore sint εὐδοκεῖν idest, quibus dominatur flava bilis.

Valde rufi capilli.

ARISTOTELES ad Alexandrum. Ruffus capillorum color, insipientiam, iracundiam, & insidias notat. Fortasse hic color Typhonis fuerit: unde asinum Coptitae apud Aegyptios præcipitem agunt, & homines rufos iniurijs afficiunt in contumeliam Typhonis, quem rufi, & asinini coloris fuisse ferunt. Busirite, & Lycopolite tubas non admittunt, ut que sonum rudentis instar asini edant. In summa asinum impurum, & demoniacum animal esse credunt propter similitudinem cum Typhone, tum colore tum animi stultitia, & improbitate. Plutarchus in libro de Æside. In Physiognomonicis uero. Homines colore admodum ruffo, maligni iudicantur, arguento vulpium. Polemon, & Adamantius. Rufus plus nimio capillorum color, sic ut ad mali punici colorem uergat, nihil omnino boni in homine indicare potest: maiori enim ex parte tales ad ferinos mores declinant. Addit Adamantius, et impudentes, & lucricupidos. Aristoteles huiusmodi coloris capilli rufi, & rari dicuntur. Vulpis ingenium dolosum, et insidiosum dicunt. Aliunt Medici. Ruffi pili celerius canescunt, quam nigri. Russitas, hoc est rufitas, quasi imbecillitas pili est, imbecillum enim est, quod celerius senescit. Sed ruffos fieri capillos, Aristoteles libro de coloribus ait, cum humidum siccescit, & puerorum capita initio ruffa esse propter alimonij paucitatem, atq; id manifestum esse, quod tunc capilli imbecilles, & rari sunt. Simili modo circa pubem, & barbam cum primum coperint pubescere, & lanuginem emittere pili sunt initio ruffi propter humiditatis paucitatem, quæ in ipsis desiccatur, ubi vero plusculum alimenti ad locum desertur, rufus nigrescunt. Sic, & quaecumq; prolixos habent pilos, ut plurimum qua parte proximi sunt corpori, sunt nigriores, circa summa uero flauiores, ut ouium, equorum, & hominum, propter quod ijs paucissimum alimento ad haec loca deferatur, & exarescat celeriter, sic et pennæ animalium quæ propè corpus sunt, nigriores omnibus, quæ uero in summis partibus sunt, flauiores, omnesq; pili à perfectione mutantur, suntq; ruffi, eo quod rufus alimento deficiente exarescat. Plautus in Asinaria sum Leonida ruffulum facit, quasi malignum, insidiosum, lucricupidum.

Subruffi capilli.

ARISTOTELES in Physiognomonicis, in figura iracundi, tribuit ei colorem subrufum, quod idem ab eo Polemon refert in eoden schemate, diciturq; G Subru-

Subrubri capilli.

POLEMON, & Adamantius in figura auari tribuit ei colore subrubrum, id est
utroque via iusta.

Albi capilli.

AVICENNIA, & cum eo Auerroes in canticis. Albus capillus frigidæ complexionis hominem innuit, ob id timidos indicat. Aristoteles libro de colorsbus albos pilos nasci dixit, quum humor, quem nanciscuntur à primordijs generationis retinens calorem naturalem, paucus cum sit, exaruit, & vndequaq; à concoctione desiccatus fuerit, & dixit colorem naturalem quoniam si eo priuaretur cum humido simul liuidus, & nigricans euaderet, ut ex libro problematum octauo habetur, dixit etiam naturalem ad differentiam illius qui nascitur ex affectu, ut docuit quinto de generatione animalium, ut in uirilagine, & senectute. Præterea albi pili sunt in locis, que ulceribus, tuberculis, & attritu ligni sellæ obnoxia fuere, causamq; esse, quod humidū, quod ad pili generationem conferebat eo loco excoquitur, hoc est à nimio calore exhaeritur, & diutino attractu locus fit siccior, & excoquitur humidum. Quod exacta, concoctio fit causa albedinis, inditio est cinis, qui à calore consumptus fit albus, & tempora prius canescunt in homine ob paucam humiditatem, que celeriter putrefit, & excoquitur, sic infirma, & laborantia loca ob imbecillitatem caloris, & humiditatis. Ex huiusmodi imbecilitate pueri, ut primo nascuntur statim capita alba habent, et supercilia ut senes. Et animalia, ut plurimum alba, infirmiora sunt nigris, ante enim, quam perficiatur ipsorum augmentum propter alimenti paucitatem excocta sunt alba. Sed nonnulli sunt, qui in iuuentute canescunt, vel ab ortu, quos quidem non nisi moribus senes similes iudicarem. Socrates candente fuit coma, ut in Sidonio Apollinare ad Festum legitur. Et Strabo Tarquinium referat à pueritia canescensem fuisse, in quo tam egregie floruit sapientia, ut ab ineunte pueritia canum fuisse referant. Virgilius Aeneidos Sexto,

„ Quis procul ille autem ramis insignis oliue
 „ Sacra ferens? nosco crines, incanaq; menta
 „ Regis Romani, primus, quilegibus urbem
 „ Fundabit.

Hoc loco de principe Numa intelligendum est, quem Seruius à prima ~~et~~ canum fuisse, dixit.

De Fronte. Cap. 4.

Fundacion
Uriach

FACIES ea est in homine, que calua subiecta est. Faciei pars frons, que sub ipso sincipite posita est & inter id ipsum, & oculos, & utrinq; temporibus terminatur, ut Aristoteles animalium libro scribit. Dicta est frons, Varronis autoritate, ab oculoru forata. In præagiendis animi agrotationibus multum consert. Plinius de fronte. Tristitia, hilaritas, clementia, et securitatis index. Frons antiquitus pudori sacra erat, quod proverbio testatum est. Faciem, aut frontem perfruiisse dicuntur, qui pudore omnem dederunt: uelut abstenso ma-

nu à

nu à vultu pudore. Sunt qui ex partis huius signis quibusdam vaticinia auctorantur, quos metapskopos dicimus, nulla tamen iniuncta nostris mentibus necessitate, sed lubentia potius quadam, & proclivitate ex sanguine, & spiritibus physicis.

In hac tabella obvia, est magna homini frons, insignius etiam bovinæ frontis forma, in qua relata magnitudo conspicua est, sic & externe peculiares frontium similitudines seriatim tabellulis praeponentur.

Magna frons.

ARISTOTELIS animalium libro ait. Frons magna segnitiei plena. Galenus in eo libro, quod animi mores corporis temperaturam sequantur, idem ex eo transferens, eadem quoq; Plinius ex Trogi sententia, stulte eum deridens refert. In suis vero Physiognomonicis. Illos, quibus frons valde magna ignauos, seu timidos esse coniicit, quod in bobus similiter se habeat. Polemon. Magna frons maiori ex parte secordiam signat. Adamantius non magna, sed plana. Mendax textus, qui Aristoteli, & ceteris contradicit. Rhaes in Almansore idem confirmat, Albertus, Conciliator, & eiusdem farinæ homines. Meleitus Philosophus, immodica fronte præditos hebetis, & obtusis pinguis esse git. Cuius naturalis causa esse potest materie iubetas operationi inobediens, & quod anterior pars cerebri phlegmatica sit, unde spiritus debilitantur, ne suis operationibus frui possint. Virtus enim minus restricta debilior.

Magna, carnosa, & lenis frons.

ARISTOTELIS in Idea Iracundi, ascribit ei frontem magnam, & carnosam, & lenem. Sed Polemon, & Adamantius eodem loco, parvam, carnosam, & lenem.

Parua frons.

ETIAM Aristoteles in *Animalibus*. Quibus parua frons, mobiles sunt. Quod à Galeno, & Plinio transcriptum. Sed de fronte valde parua intelligas velim. Rha-
ses stolidos esse dixit. Naturalis causa esse potest, quia parua frons paruos ventriculos
cerebri cōtinet, unde spiritus restricti reflectūtur, ac denuo surgunt, et ob id mobilitas cogitationis.

Agnosee in hac tabella C. Caligulae Caesaris effigiem, in qua frontis latitudo conspicua,
qui ex marmoreis statuis, & ancis numismatibus Vincençij fratris collegerimus.

Lata frons.

ANimalium libro etiam Aristoteles ait. Frons lata mente moueri idonei, ab eisdem
Galen, & Plinio transcriptum. Intelligens frontis latitudinem à capillorum radi-
cibus usque ad supercilia protensam. Meletius. Frons in latitudinem distenta, stu-
pide mentis inditia præfert. Eadem Albertus, & Conciliator. Aucenna ex his frontem
valde latam, & magnam stultitiam notare dixit. Frontem latam, & toruam C. Caligulam
habuisse meminit Suetonius: unde nec animi valetudo ei consilii drq; purgando cerebro cogita-
uit. Sæpe in furorem conuersus, nec nisi mentis valetudini attribuerint: diuersissima in eodem
vitia, summamq; confidentiam contra nimium metum.

Præsentis figura suilla frontis cum humana similitudo exprimitur
inter viragi tempora angustissime coarctata.

Angusta

Angusta frons.

ARISTOTELÈS in suis Physiognomonic. Paruae frontis homines imperiti sunt à simili suum fronte. Sed per paruam frontem angustam intelligēdum iudicare; angusta enim frons sive, quibus comparantur, præediti sunt, non parua. Confirmant opinionem meam Polemon, & Adamantius, qui inquiunt. Angusta frons non mininum est imperiti.e argumentum. Conciliator. Frons parua, angustaq; stolidum, indocilem, inquietum, & inquinatum hominem monstrant, ad sive relatum. Albertus eadem.

Platonis frontis simulacrum hic designatur à dextris.

Fundación
Uriach

Lonja

Longa frons.

POLEMON, & Adamantius testantur frontem in longum protractam, & optimos sensus, & docilitatem praestare. Albertus sensus vigorem, & docilitatem, intelligendo longitudinem ex aure ad aurem, confunditur enim se per numero à scriptoribus cum latitudine. Plutarchus talem Platonis fuisse scribit, immò Neanthes author non ignobilis afferit, ob latiorem frontem, ac faciem, que illi inerat, vulgo vocatum Platonem, Diogenis auctoritate. Hanc frontem paulò ante nostra tempora Dantes Alaghierius habuit.

Hominis frons in quadratam figuram redacta cum leonina collatione exacta prae-
miser, quo minus in illius dignitione falleretur.

Quadrata frons.

INTER has frontium figuras quadrata frons, quasi medium quoddam se habet, ob id Aristoteles in suis Physiognomonicis. Quadrata frons ex profaci ratione mediocris, magnanimos dicit, ob similitudinem leonis. In idea Leonis dat ei frontem quadratam, ex medio subocula magis. Polemon, & Adamantius ab eo. Quadrata frons, que scilicet suæ magnitudinis mansionem habuerit, & reliqua effigie proportionem, eudentissima fortitudinis, prudentiae, & magnanimitatis index. Meletius Philosophus parua, ac modica fronte præditus, & ingenij acumine pollentes, & ad dicendum propensos dicit. Intelligens per paucam, & modicam frontem, que non maxime recedat à magna, id est mediocris, aliter contra horum recte philosophantium opinionem esset. Albertus. Quadrata moderate magnitudinis frons, capiti congruens, & vultui, magna virtutis sapientiae, & magnanimitatis inditum. Talis est frons tua Cardinalis amplissime. O nimiam intelligentiam magnificantiam, & virilitem.

Circula-

ARISTOTELES animalium historia dicit. Quibus frons rotunda iracundi. Quod ijsdem verbis à Galeno transfertur. Plinius omnia ab alijs sine consideratione transeribens ait. Quibus rotunda iracundum: velut hoc vestigio tumoris apparente. Ex his suis adieciis verbis demonstrat Aristotelis sensum, quem irridet, non percepisse. Putabat enim per rotundam intellectisse gibbosam, & altam non circularem, ut in sequenti videbimus. Meletius non ignobilis Philosophus Aristotelis textum pluribus verbis dilucidauit. Dicit enim. Quibus orbiculata, circularisq; iracundum arguit, & pusillum. Quod si quis sequentia leget, plane Plinium se allucinatum esse comperiet. Albertus rotunda frons iracundiam nota.

*A simina frontis imaginem oculu subiçere conati sumus, v. circinati gibbi
connexus exactam figuram praeflarcamus.*

Rotunda conuexa frons.

QVI fronte rotunda stupidi, similes ad asinos ingenio. Aristoteles ait in Physiognomnicis. Quod si quis asinam frontem inspiciet, conuexam aliam inueniet, idemq; autor sibi contrarius esset, si idem animalium historiae, & physiognomiae sit author. Et in figura rudit tribuit ei non rotundam solum, sed magnam, & carnosam frontem. Polemon, & Adamantius optimi undequaq; physiognomones, ne quis hic alluciuerit, dilucidioribus verbis usi sunt. Frons gibbosa, alta, rotunda stupidos, & imprudentes homines demonstrat. Et in idea rudit tribuit ei rotundam frontem. Albertus curua, & alta frons ad rotunditatem tendens, stoliditatis inditum. Eadem Conciliator.

Depressa frons.

POLEMON. Depressa frons non laudabilis viri signum. Adamantius dilucidius loquitur. Valde depressam frontem ne velim laudes, nam farninati viri signum.

Sagacis

Sagaci canis iconem etiam hinc demonstrationi faciemus, ut minus plana frontis imago clarius exprimeretur, & oculis subiaceat.

Minus plana frons.

ARISTOTELIS in Physiognomonicis. Qui aliquanto minus planam frontem habent, sagaces sunt ad canes relati. Textus græcus ita se habet. *εἰ τικρότεροι οἱ σαγανακτοὶ αἱ κάνεις εἰσί τοις οὐρανοῖς παραπλανατικοῖς.* Gesnerus in suo de animalibus libro ita vertit. Qui paruam, & latam habent frontem, stolidi iudicantur, eo quod caninam referant frontem. Sed multipliciter errat tum quia late non meminit Aristoteles, & ipse apposuit, tum quod canibus refert, qui stolidi non sunt. Vetus translatio melius se habet. Græcus textus *ανατολοῦντος* contrarium habet.

Aspera frons cum fossiculis, & monticulis.

POLEMON. Aspera frons non boni viri figura habeatur. Sed frons uelut fossas, et monticulos habens, ueteratoris, & perfidi hominis argumenta testatur, & si cetera inditia accedant, furentem, & mentecaptum nonnunq; indices. Adamantius. Aspera fronte ne gaudeas, neq; que fossas, & monticulos habeat, omnia nanq; haec signa uersutiam & in fidelitatem nuntiant, & interdum stultitiam, & insaniam, si cetera adfuerint signa. Polemon in figura fatui improbi, duram, & asperam frontem ei ascribit. Albertus. Aspera cutis frons, ut collis, & depresso ut vallis, versuti, & asperi hominis argumentum; in fine fortasse stulti, & insani.

Caperata frontis ad sui medium declinantis, vel
erecte, accipe icones.

Cape-

Caperata frons.

DI XIMVS de frontis osse, nunc de cute, & primum si caperata fuerit. Dicitur enim caperata à crispis caprarum cornibus, quibus assimilatur. Qui talem habuerint, cogitatibus iudica, Polemonis, & Adamantij doctrina, eorundemq; in schæmate tristis viri, tribuitur ei frons rugosa. Sed Aristoteles in eodem non frontem, sed faciem ascribit ei rugosam, videturq; mihi ex apparenti mora tractum, qui enim cogitant, frontem in rugas contrahunt, & striata, rugosiorq; frons magna animo volutare, esseq; melancholicos. Albertus. Qui semper frontis rugas contractas habent, melancholici, & magna cogitare consueti. Est & apud scriptores severitudinis signum. Plautus in Epidico. Quid illuc est, quod illi caperat frons severitudine

Caperata frons ad sui medium declinans.

RHASES. Rugosa frons ad sui medium declinans, & exinde signum. Idq; ex apparenti more mihi tractum videtur, qui enim alteri minatur, & irascitur, contrahit frontem in rugas ad medium sui declinantes. Albertus. Quibus frons contrahitur in medio, tanquam obstricta, iracundi.

Caperata frons in altum erecta.

CAPERATA in altum frons, admirationis signum mihi esse videtur, soliti enim sumus, cum admiramur aliquod, frontem corrugare, & è sui medio in altum erigere cum supercilij.

H Erugata

Erugata frons.

POLEMON, & Adamantius. Frons valde explanata à curis semotum hominem ostendit. Vbi non taurina, sed taurina legendum est, sic exorrecte fronti pazzar, idest rugosam opponere velis. Sed Conciliator Erugata, & porrectior frons fallaces ostendit, cuiusmodi Bononienses esse dicit. Epicurus distenta fuit fronte, ut Sidonius Apollinaris ad Faustum tradit, cuius instituti ratio erat, rerum negligentia, & liberum esse omnibus perturbationibus, & vacuitate, sed in amaritate, & comportionibus vitam ducere.

Lenis frons.

RHASES. Frons sine rugis litigiosum indicat. Videtur mihi ad canes relatum, qui lenem habent frontem. Causa naturalis esse potest, quod lenitas in fronte accidat ex siccitate, qua constant litigiosi, ut ex libris medicorum apparet.

Recta, macra, mediocris, neq; aspera, neq; lenis frons.

In idea virilis Aristoteles ait. Frons recta non magna, macra, neq; lenis, neq; rugosa. Vbi aduertendum iuxta multipliciter mendosum: habet enim Vetus translatio. Acuta frons recta, non magna, nares, neq; rectae, neq; rugosae: quod à re alienissimum est. Illud enim εξει, non de fronte, sed de anterioribus signis, scilicet corporis colore, squallidiori acuto. Quod à Polemone, & Adamantio consideratur, qui colorem ei tribuunt οὐτιστι. Frons n. acuta non reperitur, nec ab aliquo nominatur. Præterea illud εύχυτη, non nanas dicit, quarum superius meminerat, cum dixerit nares contractas, nec lenitas, aut rugositas natum ad virilitatem facit, sed illius & in facilis fuit lapsus, cum εὔχυτη dicat, idest macra frons: Et illud neq; lenis, neq; aspera ad frontem referuntur, cum Adamantius optimus Aristotelis transcriptor, dicat Frons neq; lenis, neq; aspera. Polemonis textus corruptus est, idemq; etiam ex Adamantio restituemus, habet enim τάπαιον οὐ μή τύγαντον. Adamantius γράψει, οὐτε τραχύ.

Domestici canis tranquilla, & exorrecta frons insinuatur bac tabellula, & cuius regione humana ad eius modum expressa conspicua est.

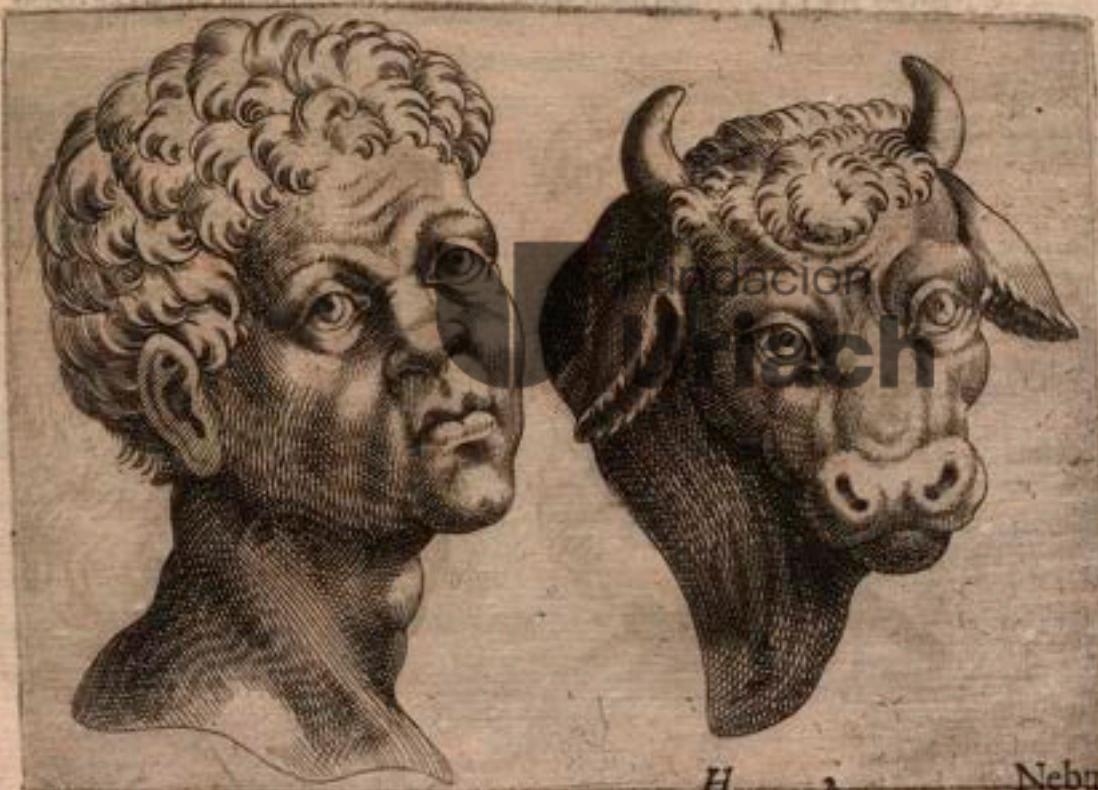
Tranqui^l

Tranquilla frons.

QVI serenam, & exorrectam habent frontem, assentatores, ab effectu huiusmodi redere consueto. Hoc signum in canibus manifestum est, quod assentantes frontem exorrectant. Aristoteles in Physiognomonicis. Intelligendo de domesticis canibus. Albertus ab eo. Qui laxam, & tanquam ridentem habent frontis cutem, blandi quidem, sed non innoxij, sunt enim palam blandientes, clam detractores.

Tauri, & leonis nubilam frontem hac figura pinxitur cum humana, cuiusmodi irati efformare solent ne quid indiligentia, & observationis contra nos criminatum sit.

Nebulosa frons,

QVI nebulosam habent frontem, audaces sunt, & referuntur ad taurum, & leonem. Aristoteles in Physiognomonicis. Idemq; in leonis forma, supercilia, & nasum versus in ima fronte instar nubis prouenire scribit, ita uocari coniacio. Pellis est supercilium, que obtenditur leonum oculis. Vnde leoni, cui talis facies perpetuo est, perpetuo etiam ira affectus est, & aliquid nubis instar circa supercilia prominet. Tauro semper torua frons.

Venatici canis cum episcynio supra oculos contemplare imagines.

cum Attolino Palamino tyranuo.

Oppiamur venienti canes describens, qui leones, & ferocia animalia inquadrat, horribili aii supra oculos,
& supercilia pelle. Tigridi etiam similis in ima fronte laxa pellis, episcynion dictum. Ex eodem.

OBDUCTA ferali fronte fuit Actiolinus Patauinorum tyrannus, obducta, idest supra oculos curua, nubilosa, curuaq; quasi suae indomita naturae toruitatem spirans, ut Venetijs marmore effectum spectauimus, terror, & hominum carnufex. Omnes sui, & ueteris temporis crudeles superauit. Sed lata, & torua fuit fronte Selymus decimus Turcharum imperator, audax, & bellator fortissimus fuit, spiritibus ingens. Sed severa, & minaci fronte fuit Carolus Bugrundiæ Dux, qui animi magnitudine, & in bellica omnia ausus, nemini postremus extitit. Peracri, & retrorda fronte magnus Caythbenus fuit memphiticus Sulta-nus è sordido loco natus, bellica uirtute ad summum rerum fastigium peruenit, ut Rex, et Sulthanus gentium more consacraretur.

Media inter tranquillam, & nebulosam frons.

ARISTOTELES in Physiognomonicis ait. Quoniam nebulosus habitus audaciam significat, collectus uero adulatio[n]e, habitus utiq; inter hos mediis decentius se habet. Quemadmodum enim opponitur frons nubila, & tranquilla sic assessor, & audax. Aristotelicus græcis textus mancus, & defectuosus est, ut potuimus restituimus, partim ex ipso sensu, & sequela uerborum partim ex latina translatione. Vacibus rebus. & rebus oppositi ab Aristotele, & oppositis in fronte signis cognosci quæ sunt r[ati]o[n]es. & r[ati]o[n]es. Hac illustri fronte, & regio splendore decoræ fuit Franciscus primus Gallic Rex, & hac dura Martis munera subire solitus erat, quem nemo Gallie procerum, impavidus, & semper constantis animi vigore, nemo regum candore animi, clementia, & pietate adequauit, nemo demū mortalium uiuido in genio tenaciq; memoria superauit.

Alta frons.

VI frontem altam habent, pertinaces, uel audaces sunt. Polemon, & Adamantius. Sed mendum est clarum in Polemonis textu, qui pro r[ati]o[n]e verbo, quod Varius exponit & 400 idest rectam altam, ut habet Adamantius, habet ipse r[ati]o[n]e idest prona, inclinata, quod contrarium dicit nam uidemus homines, ceteraque animalia audentia, uel pertinaciam retinentia, frontem erigere, & à passione signum accipi. Sed ego suspicor in utroq; textu mendum, & pro r[ati]o[n]e legendum curram, ut habet Aristoteles, & superius uidimus à quo uterq; desumpsit, quod verbum, ut vidimus, pertinacia significabat.

 Fundación
Tetrica frons.
Uriach

VI austoram habent frontem, molesti sunt, & referuntur ad passionem, nam lugentes tetricam habent frontem. Aristoteles in Physiognomonicis. Efferæ fronte, & portentosa fuit Christiernus Dacie Rex, qui omnium ferarum, quas glacialis oceanus fert, ubi natus immanissimus, ut inter balenas, & orcas educatus existimari potest. Antropophagos, & Cannibales superret, non quidem à Romano Pontifice, sed a Deo ipso descensit ut innocentissimorum sanguine cruentaretur, sacrorum aras euenteret, ac denique humani generis odium existimaretur.

Mæsta frons.

Non extensa supercilia.

IN figura virili Polemon, & Adamantius ei supercilia non explanata, sed veluti curua tribujunt. Polemon clarior in figura iracundi ait. Superciliorum pellis tortuosa, ut supra de epyscinio diximus, ut contraria sit iam dicta figura. Mahumetes Secundus Byzantij expugnator, instar arcus factis supercilijs fuit, hisq; minacibus. Audacissimus, ambitiosus, aeternitatis cupidus, bellator egregius, invictus, & crudelis fuit.

Ad nasum inflexa supercilia.

SVPERCILIA iuxta nasum inflexa austorum, & acerbum hominem notant, Aristoteles animalium libro tradidit. Iisdem uerbis à Galeno, & Plinio recitatum. Meletius. Supercilia, que naso diffusim acclinant, sicut appellari recurva possint, hominem dicunt moribus stolidum, ac stupidum. Hæc mihi uidentur supercilia, que torua dicuntur, nam cum torua facere uolumus, iuxta nasum incuruamus. Epitheton est leæne: nam toruam leænam dicimus, ut oculorum sauitia summa in hac fera est. Plautus suum lenonem supercilijs toruis de pingit, & moribus satis austorum.

Iuxta tempora inflexa supercilia.

IDEM animalium libro, supercilia iuxta tempora inflexa derisorem, & simulatorem demonstrare dixit, iisdem uerbis à Galeno, & Plinio recitatum. A quo Meletius. Super cilia, quibus ad tempora magis depressa, rerum simulatoris, atq; subsannali uitio laborare creduntur.

Quillum caput cum diuulsis ad nasum supercilijs, idemq; humanum illius simulacrum exprimens, oculi subducimus.

Fundación
Uriach

Iuxta

Iuxta nasum diuulsa, ad tempora extensa supercilia.

QVIBVS supercilia nasum versus deorsum mutant, ad tempora vero retrahuntur, fatui sunt, argumento suum. Aristotelicus Physiognomonicus, ad Alexandrum vero scribens breuius loquitur, Quando extenduntur supercilia ad tempora, immundos prodit, scilicet, ut porci. Polemon, et Adamantius. Quibus cunq; superciliorum pars, que iuxta nasum infra aspicit, et que utrinq; ad tempora sunt, procedunt, hos similes suis putat; eisq; ingenio, & animo comparandi. Albertus. Si arcus declinant ad tempora, et ad genas, negligentem, maleq; disponentem regimen vitae ostendere.

Expansa supercilia.

POLEMON in figura tristis tribuit ei supercilia expansa. Adamantius autem detorta dicit.

Quae in suo loco manent supercilia.

POLEMON, et Adamantius in figura androgini tribuit ei supercilia que suo loco manent.

In totum demissa supercilia.

SVPE R cilia in totum demissa, notam inuidi habent, à Galeno, et Plinio transcriptum. Polemon, in figura inuidi ab Aristotele descripsit. Supercilia, que ad palpebras demittuntur. Austerus, et adducto supercilio fuit Fouianus Pontanus, vir ad omne eloquentiae genus natus, sed supra equum mordax, ut non solum notos homines, sed gentium, et urbium mores acerbè nimis perstringeret.

Coniuncta supercilia.

QVIS supercilia coniuncta habent, tristes sunt, & referuntur ad similitudinem passionis. Aristoteles in Physiognomonicis. Sed Polemon. Qui valde coniuncta habent supercilia, tristes sunt, quippe cum deceat ipsos tristitia. Adamantius non valde coniuncta, sed valde densa habet. Ephesius. Supercilia coniuncta semper mæroris, & tristitiae signum. Supercilia ad nasum coeuntia, Albertus mærorum, et sapientiae paucitatem innuere dixit. Briseida supercilijs fuit coniunctis, si Parpis Chrysostomus, et animo simplici, pia, et verecunda fuit. Ego autem existimarem, si piligari, et coniuncti fuerint, quod accuratos, & studiosos indicarent, plurimos enim eorum animi penetralia cognoscere continet, et ita morigeratos esse. Albertus id etiam videtur sensisse. Si arcus videtur ad nasum contingere, lenem, et subtilem, et studiosum esse in operibus suis. Supercilia coniuncta Octavius Augustus habuit, Suetonio referente, fuit enim & maxime studiosus, et in eloquentia, & arte oratoria plurimum valuit, et multa scripta soluta oratione, & versu, nec non peritia literarum græcarum.

Coniuncta, & densa supercilia.

SUPERCILIA multum pilosa ineptitudinem loquendi notant, Aristoteles ad Alexandrum. Conciliator vero confundens superius signum cum hoc, ait, Supercilia pilorum longorum, & multorum, inepte loquela, multarum cogitationum, & multe tristitiae hominem designant. Ephesius. Si multum pilosa, & coniuncta fuerint supercilia, impios, fures deceptores, homicidas, & semper mala molientes notas.

Arcuata supercilia, & quæ frequenter eleuantur.

PILI superciliorum refracti versus frontem, animosum, stultum, & iracundum monstrant. Albertus à quo Scotus. Cilia arcuata (id est, supercilia) & quæ frequenti motu eleuantur in altum, superbum hominem notant, animosum, gloriosum, audacem, & minacem. Conciliator eadem, que Albertus. Neoptolemus superciliosus fuit Phrygio Daret confirmante, inepte loquela, blesus, stomachosus, impius, & cæde gaudens, ut Virgilius, certi meminere.

Inclinata deorsum supercilia.

SOTVS. Cilia deorsum inclinata, cum alteri loquitur, & intuetur, quasi latenter sub eis, significat hominem valde malitiosum, mendacem, proditorem, tenacem, pigrum, & parviloquum.

Oblonga supercilia.

SUPERCILIA oblonga, arrogantiam, & inuercundiam arguunt. Rhases. Hos enim supercilioflos vocare solemus. Albertus. Longorum, & multorum pilorum supercilia magna, meditantem, & serum hominem notant.

Rara supercilia.

SI pili in supercilijs nulli, vel tenues fuerint, naturæ imbecillitatem, & remissionem denotare indicat Albertus. à quo idem Conciliator.

Rara magna, & commensurata supercilia.

PERFECTAM tradens superciliorum descriptionem Aristoteles ad Alexandrum ait. Cuius supercilia rara sunt, & commensurata, secundum longitudinem, & breitatem, & magna, hic facillimæ impressionis est ad intelligendum. Rara dixit, quia densa ineptitudinem loquela demonstrare dixerat. Magna, quia in virili figura talia tribuit Leoni.

De Cilijs. Cap. 6.

CILIA sunt, quæ palpebrarum ambitu adhaerent. Albertus. Duo cilia in utroque oculo, quoniam alterum eminet, alterum subiacet.

Defluentia

Defluentia cilia.

SALACES dicit Aristoteles in Problematis, quibus pili palpebrarum defluunt, ratione, quam superius de caluitie diximus. Sunt enim hæ partes rei eiusdem. Quicunq; autem ex pilis congenitis etate iam prouecta non crescunt, hi omnes decidunt libidinis usu immoderato. Capillus enim, & supercilium, & cilium genere congeniti pili continentur, & in partes superiores sanguinis parum obtinentes sunt, quas libido refrigerat, ita enim efficitur, ut locus hic alimentum concoquere non possit, cum autem pili alimento caruerint, defluant necesse est.

Inferius arcuata, vel intorta cilia.

PALPEBRARVM pili si curuantur infra, nec ad una partem contorquentur, naturam mendacem, callidum, & stultum designant. Conciliator.

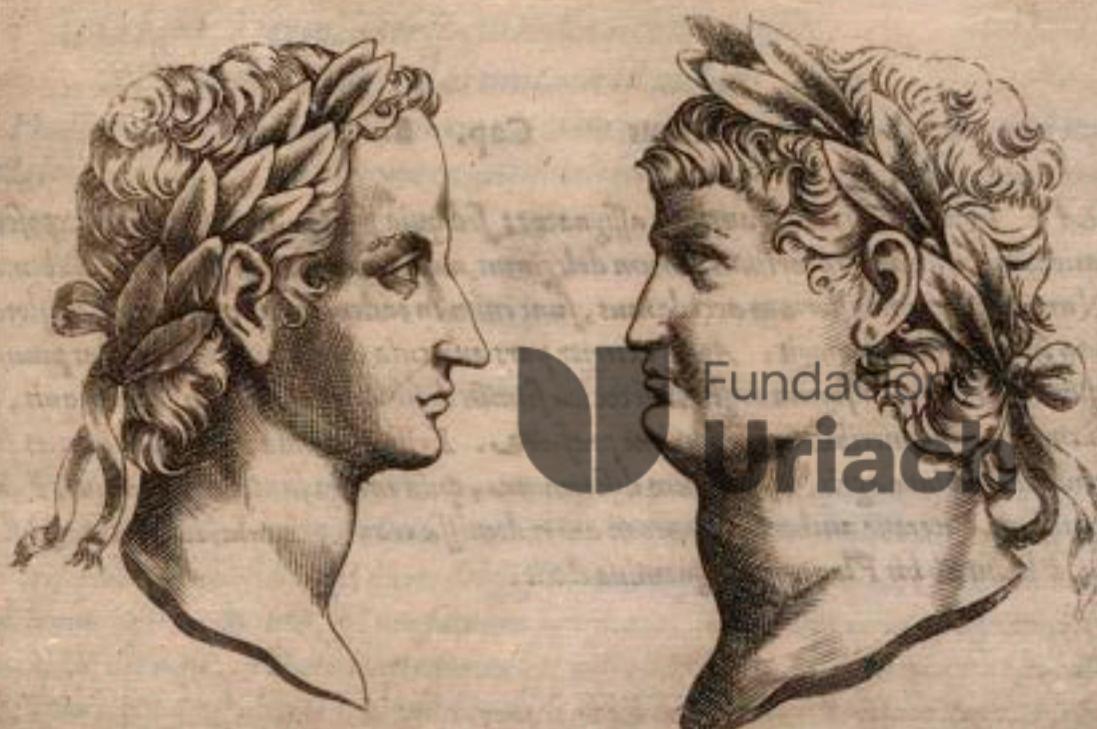
Solida, & nigra supercilia.

PALPEBRARVM pili nigri, & solidi perfectum animum, & constantem indicant. Conciliator.

De temporibus. Cap. 7.

TEMPORA sunt, quæ frontem utrinque terminant, eisq; hærens aures.

Præsens proponitur tabula C. Caligulae à dextris caput, in quo eau tempora commostrantur, quod ex marmoreis iconibus, arcisque numismatibus, que in Vincenij Porta fratri adseruntur Museo, excerpimus.

Causa tempora,

VIBUSCVNQUE tempora verinque; causa inspexeris, dolosos, trucesque; indicabis. Contra quis temporibus Caligulam fuisse tradit Suetonius, et vultum natura sumendum, et tetrum ex industria adfirebat, componens ad speculum ad omnem terrorem, et formidinem. Eius seuitiam etiam in iuuentute ostendit, cum ad datorum supplicium pennis interesse voluisse. Unde Tiberius suo, et omnium exitio se matricem P. R. et Phaeontem orbi terrarum educare dixit. Ipse enim propinquos omnes, et amicos etiam qui imperio fauerint, veneno extulit, fratrem suum interemit, et Sillanum sacerdotum usque ad secunda nouacula fauces compulerit. Sic amicos omnes, et Senatores, delectus, et in seclaculis ludis, et canis etiam seui quam exercuit: tandem exclamauit. Vt unam P. R. unam ceruicem haberet.

Pilosa tempora pilorum rectorum.

IN figura luxuriosi Aristoteles, cum pilosa tempora, et pilorum rectorum habere dixit. Potest id ad hircos referri, potest et ad causam naturalem: nam pilorum multitudine circa tempora prouenit ex venis, et arteriis multis sanguine plenis, que ad eum locum terminantur, et pilositas ibi magis quam alibi existens, seminis multitudinem arguit. Eo loco defluxum semen esse dixit Hippocrates, cum incisae, ibi venae steriles homines officiat. Polemon eodem loco, non tempora pilosa, sed labia pilosa dixit. Albertus. Pili densi, et vaſli circa tempora, et aures libidinosum, et calidum demonstrant, sed tenues, et rari iuxta tempora, frigidum, et sine viribus hominem.

De Auribus. Cap. 8.

ERAT legitimus hic locus auribus assignatus: sed quia per se satis magnam exposcunt rationem, consultius in tertium librum delegimus, nam in eo de ipsis solum tractabimus. Nunc ad aurum historiam accedamus, sunt enim in eadem linea qua oculi. Aristoteles animalium libro ita eam de pingit. Auris exterior pars auricula, parte superiore constat pinna, inferiore fibra, pars interior forma anfractui cocleari simile deorsum in orbe. Plinius ait in equis, et omnibus iumentorum generibus indica animi preferre. Emissis marcidis, pauidis micantes, subrecte furentibus, resolutae egris. Sed eorum diserrimata, quia multa sunt, aggrediamur. Facci cognominati sunt, Cicerone authore, quorum aures demissae erant, pendule, languide, et flaccidentes. Plinius ab his Flauorum cognomina dixit.

Tabela humana auris delineatione insignita proponitur, ut a finitate collatione eius foliata magnitudo exquisitus dignoscatur.

Magnæ

Magnæ aures.

MAGNÆ aures testari, ait Aristoteles ad Alexandrum, magnam fatuitatem, sed bona retentionis, & memoriæ hominem. In suis verò Physiognomonicis asinini. Polemon, & Adamantius stolidæ nature, indicia esse. Albertus ex Loxo magnas, & prominentes aures stoliditatem, & imprudentiam signari dixit, sed perperam garrulitatem addit ex se. Vnde contra eos, qui studij, vel moribus, vel dictis deliquerit, protensis indice, & auriculari digitis, auriculas asini magnas imitantur, & sibilum addunt. Ad hoc Persius.

„O Iane, à tergo, à tergo cui nulla ciconia pinsit,

„Nec manus auriculas imitata est mobilis albas.

Phases stolidos ait, sed longæuos: nam optimam calidi, & humidi proportionem demonstrant, unde longæui homines fiunt. Plinius ex Aristotele scribit longæ esse vite homines auribus amplis.

Magnæ, & subflaccida Fauros dación

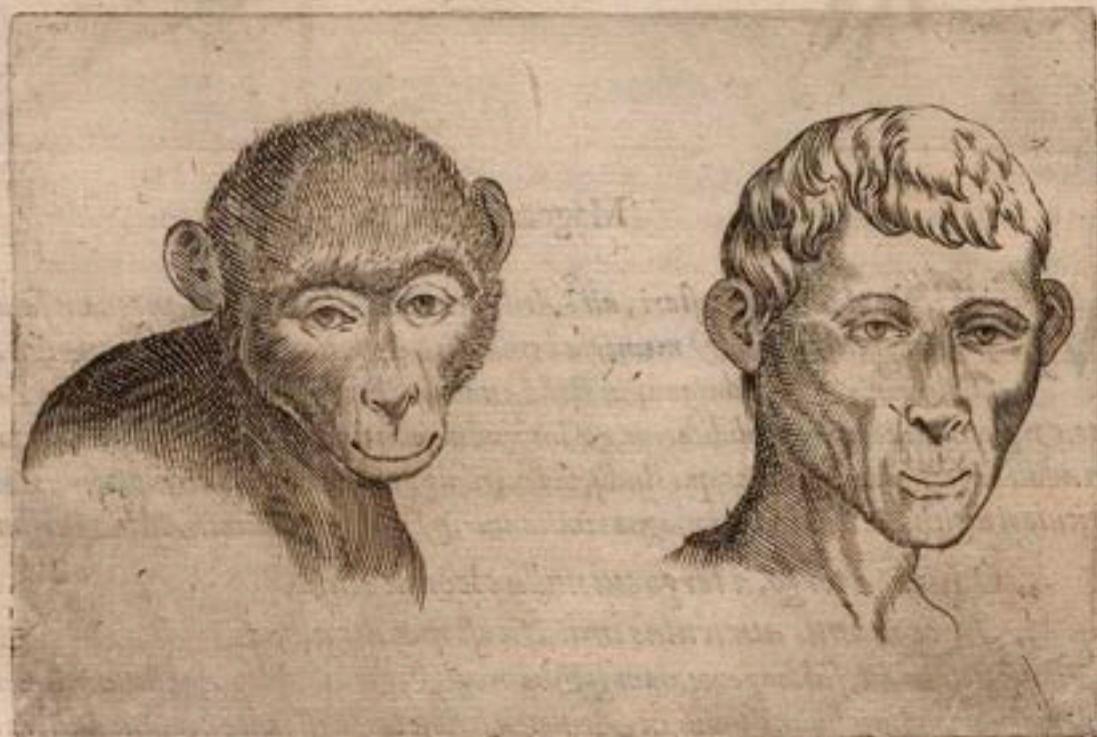
Uriach

IN idea fatui Polemon, & Adamantius tribuant ei aures magnitudine nimitas, & subflacidas. Vbi aduertendum Vallam pueriliter ladsum, nam vertit utrueq; auras infra clibus refertas cum subflaccidas dicere debuisse, nam aufractibus refertæ, & ex culptæ aures, ut videbimus inferius docilem, & non fatuum significant. Columella hircos prægnantibus auribus, flaccidisq; depingit. Plinius longis auriculis, infrastisq;, & Aristoteles capras stupidas vocat, & ex voce acuta & clamosa, ut videbimus, à simili caprarum voce etiam stupidos indicat, ego, ob, id ad hircos referrem.

Magnæ, & arrectæ aures.

SED si magna, arrectæque fuerint, ultra modum stultitiae, loquacitatis indices esse, idque in Aristotele animalium libro adnotatum repperimus, & ab eo apud Galenum, & Plinum. Sed Plinum solito more magna, sed non arrectæ meminit. Ex his Meletius. Paruas aures, magnasque, ac plus nimio eminentes, fatuitatis, & loquacitatis indicia esse plerique statuerunt. Eadem ab his Conciliator.

Similes aures, & humana illis similitudine respondentes: è regione oculis subiectim bac figura.

Valdè paruæ aures.

CONTRÀ verò, qui valdè paruas haberit aures, stolidus est, latro, & luxuriosus, idque in Aristotele scriptum vidimus ad De animali. In suis vero Physiognomiciis simiis ingenio respondere ait quasi malorum morum dicas, furem, & libidinosum. Galenus in eo libro, quod animi mores corporis temperaturam sequantur, ab Aristotele accipiens, aures paruas, ait malorum morum indices esse. Polemon, & Adamantius paruas aures malignos, & veteratores demonstrare dixerunt. Interim corrigere apud Conciliatorem latrum (barbare) ubi dicit letum, pro latrone. Ex Alberto.

Peculiaris figura caninas aures in quibus cum humanis potissimum conuenient, praeponimus.

Parue

Paruæ, & protensaures.

AURES paruæ existentes, & protensaæ sicut in canibus, stultum hominum arguunt. Sed Adamantius aliter à Polemone. Existentes valde paruæ, & sicut circumcisæ stultos demonstrant. Ego vel Polemonis textum corruptum iudico, cum canibus stultiam tribuat, quum cæteri Physiologi non ascripsere vel de canibus loquatur ædium custodibus, & vilibus. Albertus ex Loxo, depresso, & breues aures stultitiam notare.

Longæ, & angustæ aures.

LONGÆ aures, & angustæ inuidum, & prauum hominem demonstrant. Polemon. Sed id Adamantius non habet, vel temporum iniuria exesum, vel ex industria omissum. Albertus Angustæ, & oblonga aures testantur inuidiam. Ex quo Conciliator.

Rotundæ aures.

NIMIVM rotundæ aures indocilem hominem arguunt. Albertus.

Exculptæ aures.

EX culptæ aures docilem hominem ostendunt. Polemon, & Adamantius.

Non ex culptæ aures.

AURES non ex culptæ, & rotundæ valde existentes ruditatem ostendunt. Polemon. Sed Adamantius non ex culptæ ruditatem ostendunt. Corrigendum est verbum in Polemonis textu. *ab ieyr yea.*

Tabelia ad communem molossum canis caput parata, & praeceps
in eos moderatas aures.

Decenter magnae, & quadratae aures.

MEDIOCRES aures, & arrectas optimorum morum notam esse scripsit Aristoteles animalium libro, & à Galeno iisdem verbis transcriptum. In Physiognomonicis verò ait. Videbit autem utiq; quis & canum optimos moderatas aures habere. Polemon, & Adamantius. Quadrangulares aures non excedentes magnitudinem virilem hominem & bonum manifestant. Adamantius virilem, & egregios sensus dicit. Conciliator eadem. Sed satis in pte transfert. Loxius optimas aures ita describit. Semicircularis conuexa linea in medio aliquantum ex parte conuexa versus centrum, magnitudine mediocres, capiti decenter adhaerentes, & mediocriter pilose, sic enim seminalem virtutem, quæ eas efformauit fuisse pollentem, & optimam iudicatur. Ut Albertus ex eo refert. Mediocres aures Augustum habuisse refert Suetonius, unde præclaris moribus ornatum, & animi dotibus præpollentem à scriptoribus designatur. Mediocres aures tuas dignissime Princeps sèpius animaduerti capiti decenter adhaerentes esse, & valde excupras, ob id Augusto moribus, & animi dotibus quam similiimus.

Fundación
Rubidæ aures.
Uriach

PVDEFACTIS rubescunt aures, ait Aristoteles in problematis. Pudefa eti; enim oculi refrigerantur, quia pudor in oculis est, nec respicere valent, quos pudor tenet, calor igitur in aduersam partem transit, quæ posterior est, nam aures satis ex aduerso positi sunt, itaq; pudore maxime erubescunt: vel quia aures maxime partium facies exangues sunt, & peregrinus humor inanem partem adire aptus natus est, itaq; cum calore per pudorem orto, resolutur, statim se in aures colligit, ob id, qui semper rubicundas habent, maximè verecundos existimare. Et in figura verecundi, Polemon, & Adamantius quasi rubore plenum dicunt, quasi aures, & omnia

omnia rubore plena habeat. Sed Albertus non aures solum, sed totam faciem rubram habere, & rubicundiorum frontem cum oculorum demissione verecundiam significare dixit.

De Naso. Cap. 9.

NASUS in facie sensibilis est, hec siquidem pars hominem præ ceteris formosum, de formemq; reddit. Estq; in eo varietas maxima, ut non sit alia facierum distinctio, quam per nasum. Aristoteles animalium libro hec habet de naso. Pars faciei nasus: cartilagineam partem, que nares discriminat, inter septum vocamus, virumq; meatum inane. Eius initium est à glabra, interstitium inter supercilia constitutum. Pars ima est ubi nasus delatior in aures se fundit. Adnotandum præterea quandam esse proportionem faciei partium ad totius corporis partes, & sibi insicem correspondent, aut mensura, aut quantitatis, aut signis. Nasis correspondunt et preputio: nam quibus longus, & crassus; ad eam mutoni forma, sic si acutus, vel crassus, vel brevis. Sic varium qualitas responderet testiculis. Nasus apud Lampyrum viriliores, ac belle mutati: unde paramia de natorum peculio vulgo extitum viqui. Nasus magnitudine mutonis concipi qualitatum: Is enim in vita Antonini Heliogabali scribit suisse extremi luxus, ac ne serie libidinis subactarios, vel emissarios in numeros colligit, ac natos vocat, quibus ad libidinem exercendam scelusssime utebatur.

Magnus nasus.

NASUS prægrandis probi viri iudicium afferit, Polemon. Prægrandis nasus melior, Adamantius. Magnus nasus semper minori melior ex his Albertus.

Valde magnus nasus.

VALDE magnus nasus, virum nimis acriter aliena iudicantem notat, cui non nisi sua placent, aliena displicant, irrideantq; omnia. Plinius. Et altior homini tantum quem noui mores subdole irrisioni dicauere nasum. Naribus, inquit Quintilianus, derisus, contemptus, & fastidium significari solet: unde & qui alios irrident, natos vocant, & prouerbio abiit, natus pro iudicio. Nasum maximum Rhinoceros habet, cornu repando insignem, quare ab eo potius, quam ullo alio animali ad prouerbialem hunc sensum assumpia est: est enim animal ingenio caelidum, alacre, & agile. Martialis.

„ Et pueri natus rhinocerotis habent.

Eiusdem extat lepidum epigramma de nato irrisore

„ Nasus sis usq; licet, sis deniq; nasus. Fundación

„ Quantum voluerit ferre rogatus Atlas.

„ Et possis ipsum tu deridere Latinum

„ Non potes in nugas dicere plura meas.

Persius. ad id.

„ ride, ais & nimis uncis
naribus indulges.

Horatius.

„ Naso suspendis adunco.

Angelus

Uriach

Angelus Politianus enormi fuit naso, ob id ingenio aculeato, inuidoq; aliena irridendo, laudando sua, nec à quoquam iudicari pateretur, aliorum famae detrahendo.

Valde paruuus natus.

QVI naso valde paruo fuerit preeditus, mirabilis consilij vir accusatur, Polemon. Sed Adamantius minari rapacitatem, & consilij inconstantiam. Interpres Polemonis non satis recte vertit, nam accusatorem, & delatorem interpretatur, in quo tot errores, quot verba repperies. Albertus. Minor natus seruilibus ingenii furibus, & tergiuersantibus assignatur. Ego ad mulieres referrem.

Rectus natus.

RECTVS natus lingue significat intemperantiam. Polemon, & Adamantius, sed in fine libri Polemon, & si mendosus sit codex, ait, Qui recte sunt nasi preediti, blasterones, & referuntur ad mulieres. Albertus non satis sibi confiat, viriusque strigna, & proprietates confundens, ait enim natus circa frontem depresso stultitiam, & animi imbecillitatem, & formicam levitatem. Si altè à fronte, recte ad imum nasi protendatur, ut linea recta descendens à fronte, nasi ronum pertingat in extrema cartilagine loquacitatem notare.

Obliquus natus.

IN T O R T V S natus magna ex parte menuis, & animorum obliquitatem portendit. Polemon, & Adamantius.

Ad faciem natus discretus.

NASVS ad faciem bene articulatus, vel discretus, probum, fortem, ac prudentia virum preeditum argumentat. Polemon, & Adamantius. Sed Polemon ad frontem, Adamantius ad faciem habet. Albertus male vertit. Narium pars iuxta frontem, si à fronte deposita sit, hoc est sciuncta bona compositione, nec alta, nec humili, sed aequali linea descendat, constantiam, & prudentiam demonstrat.

Ad faciem natus male discretus.

CONTRARIA verò huius forma effeminatum, rudioremq; significat, Polemon, & Adamantius à contrario signo contrarium diuidant.

Longus natus ad hoc protensus.

QVI habet nasum longum, protensum ad os, est probus, & audax, ut Aristoteles ad Alexandrum scribens ait. Scribit Suetonius C. Augustum natus habuisse à summo eminentiorem, ab uno deductiorem, id est depresso, cum prudentem virum, & optimum imperatorem fuisse constet, nec aliud intelligi potest, nisi quem modo descripsimus. Cui laienus Scytharum imperator longo, rectoq; ad frontem naso erat, ac ore augusto, ad arma præstantissimus primus ponificie maiestatis cultor, liberalis, & probus.

Natus

Nasus crassus.

IN figura impudentis Polemon, & Adamantius tribuunt ei nasum crassum.

Nasus mediocriter longus, latus, & apertus.

OPTIMA describens nisi formam Aristoteles ad Alessandrum ait. Nasus ille est magis aequalis, qui mediocriter longus, eius latitudo est mediocris, ad extremitatem eius foramina non multum aperta.

Tabella h.e.c obvia corui caput cum humano sibi vendicant, in qua nasus in utroq;, ut ad vacum deliaretur attendimus diligenter.

Fundación
Uriach

Incuruu à fronte nafus.

QUIBV S aduncus statim à fronte ducitur nasus, impudentes sunt, instar coruorum. Incipit enim sui nisi curvitas à fronte propè glabellam. Et est propria coruorum impudenteria. Et sua impudentia multa romanis enunciauerunt. Aristoteles in Physiognomonicis. Ego hos omnes fures, & rapaces dicem, est propria coruorum, & aduncorum rostrorum auium rapacitas: & coruus natura proclivis ad furtum, & quos cicures habemus domi, clavos, nummos, cultros, & eiusmodi similia in foraminibus, & sub lapidibus abdunt.

K Præsens

Præsentem commostris figura aquila caput, cuius nasum incurvum cum Sergij Galbae naso compandum concinne spectandum se offerit.

Aduncus nasus,

QUÆ nasum aduncum habent à fronte benè articulatum, magnanimi coniiciuntur, exemplo aquilarum, ex Aristotele in Physiognomonicis. A quo Polemon, & Adamantius. Aduncis nasis magnanimitatem decet. Albertus ex Loxo aquile nasum magnanimis tribuit. Huiusmodi nasum vulgus aquilinum vocat, & regium quidam preferre existimat, quoniam aquila rex avium habetur, & ob id regalem animum, & magnificentiam polliceri. Apud Persas tali naso præditum esse magno erat decori, sicut Cyrum memorant historie Xenophontis, & Plutarchi, & ad hanc usq; diem neminem ad id fastigij subrogabant, nisi apprime fuerit nasus. Eum regem supra omnes dilexerunt, illumque magnanimum, & audacem fuisse dicunt. Magnus Ariodërtes naso fuit in aduncum prominente, ut ex argenteo numismate videre est in Museo fractis doctissimi. Fuit Persarum rex, tanquam ex stirpe maioris Cyri, in eo tanta in donando gratissimi animi magnitudo extitit, ut in referenda gratia, pro agresti saepe munuscule, tenuissimoque officij genere non ingentia modo auri pondera, sed urbes, & prouintias rependeret. Demetrius filius regis Syrie, cuius Iustinus meminit, grypus cognominatus fuit, quia Græci, qui aduncum habent nasum γρυψιν vocant. Neopolemus adunco fuit naso ex descriptione Daretis Phrygij. Sergius Galba aduncus fuit naso, ut à Suetonio narratur, & liberalis ab eo describitur. Plato in Euthyphrone Melitum Pitteum, quem in eius accusatione non ingenerose se gessisse dicit, aquilino, & gibbosu naso fuisse. Prominenti, & decenter incurvo naso fuit Georgius Scanderbechus, qui os

in ma-

in magni Herois effigiem efformaret. Nemini etiam virtute bellica fortitudine, & liberalitate secundus fuit. Magnus Sforzia elatum à medio nasum habuit, fuitq; magnanimus, & fortis, Jouio referente. Mahometus secundus Turcharum rex adunco fuit naso, & eminenti, ut superius labrum attingere videretur, & elato fuit animo. Ioannes Assybeius cognomento Vssum-cassianus griffo fuit naso, oculis ingentibus, lato, & hilari vultu, liberalis, clemens, bellicosissimus, & gloriæ appetens. Hysmael Sophus Persarum rex naso etiam adunco vegetis, & micantibus oculis, liberalis, ambitiosus, bello fortissimus, inter pericula gaudens, & magnanimus. Selinus Baia etis filius arcuato nasi, liberalissimus, Cesaris Alexandri emulus. Solimanus etiam Selini filius adunco naso, bellator, & liberalis.

Hoc Schoenmaste galli nasis incanus, cum conuexa circulari frontis superficie exprimitur, cum humano ad eiusmodi formam effigiat, infra describendo.

Incauus nasis ante frontem, rotundus, & supereminens rotundum.

Fundacion

VT se habet antiqua translatio Aristoteles in Physiognomonicis. Qui nasi concavum, habent, ante frontem rotundum, & supereminens rotundum luxuriosi sunt, & ad gallos referuntur. Nos cum eiusmodi nasi ignoraremus, tum Aristotelici textus corruptione, tum interpretis translatione gallos consuluerimus, atque diligentè eorum inspectione, ita textum, & sensum verbis accommodauimus, habet enim gallinaceus gallus ante frontem in confinio nasi valleculam quandam, vel incauam quoddam, & pars ea nasi ante frontem rotunda, & inde frons à nasi ad capillorum radicem, velut circuli circumferentia: Vi verba textus translata dicant. Qui ante nasi habet incauam, & partes, que ante frontem rotundas, circumferentiam vero supra assurgentem, & cætera.

Hos ego etiam puerarios iudicarem: abutuntur enim venere galli, gallinacei, perdices, & coturnices, quae ferè similem nasum habent. Cum enim fæminæ incubant, mares dimicant, pugnamque inter se conserunt, quos cælibes vocant, qui victus in pugna fuerit, victoris venerem patitur, nec nisi à suo victore subigitur, ex Aristotele: & multos amicos cognoui, eiusmodi nasi præditos, huic enormi luxuriæ generi obnoxios. Fingunt Poetæ Touem Aquilæ formâ Ganimedem rapuisse, sub tali figmento id fortasse innuentes. Aelianus etiam ichneumonem huic turpitudini etiam obnoxium dixit. Tali nasi Saryri, & Sileni ab antiquis effigiati sunt, & tali nasi etiam Socrates ipse præditus fuit: nam Xenophon Socratem Silenis similem fuisse, & pressis naribus scribit.

Latus in medio nasus.

NASVS in medio latus, declinans ad summitatem, demonstrat mendacem, & verbosum. Aristoteles ad Alexandrum.

Si bonum nasi inspicerimus, & hominem similem effigiauerimus, vil ab hac, que hic cernitur figura, longe aberit, ita affabre in imo crassus deducitur.

Fundación
Extremum nasi crassum.
Uriach

QVI nasi extrellum crassum habent, segnitiei obnoxii sunt, & ad boves referuntur, ut Aristoteles in Physiogn. est enim bouum segnities propria. Polemon, & Adamantius. Nasus in summo valde crassus, et depresso, intimos homines ostendit. Interim Polemoni textus corrigatur. maior, non minor ex Adamantio. Idemq; in figura inuercundi... buunt ei nasi crassum.

Suis crassis à summo inspicitur bic nasi, & cuius regione hominis similitudine petendus.

A sum-

A summo crassus nasus.

QVI nasum à summo crassum habent insensati iudicantur à simili suum naso. Aristoteles in Physiogn. Est enim sus animal satis brutum, animamq; ei pro sale datam: unde proverbio fertur. Sus in Palladem. Malè ab eo describens Albertus ait. Extra modum crassæ nares immundum hominem dant intelligi.

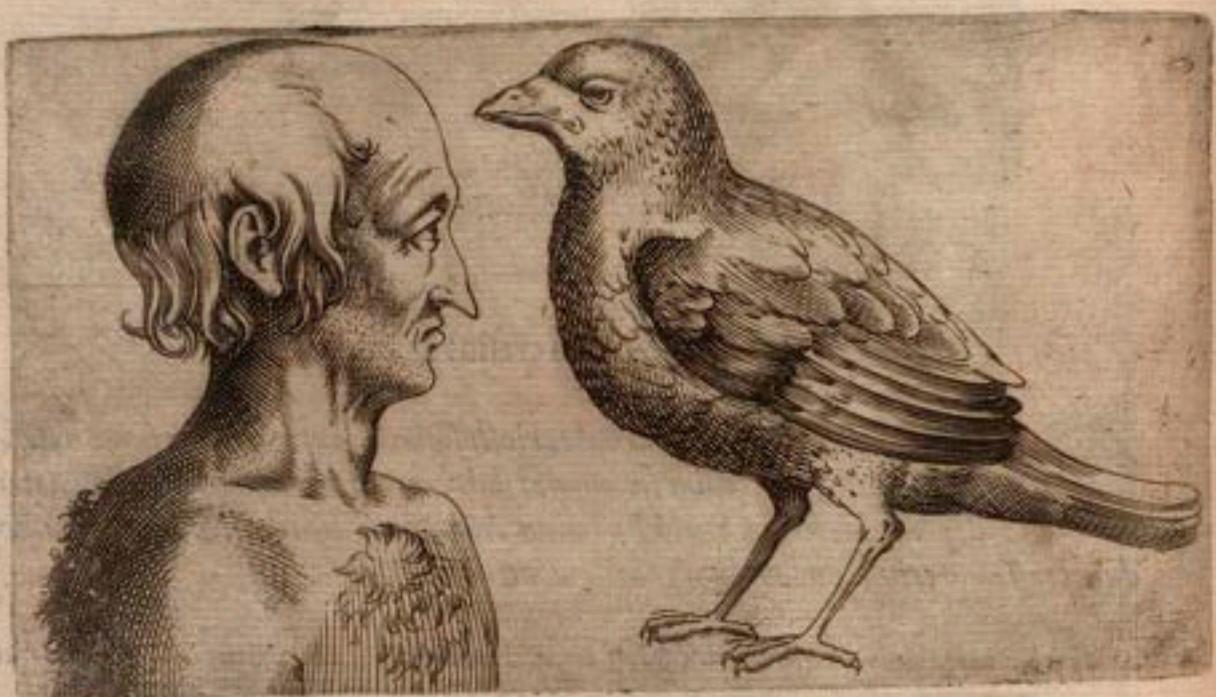
Canis hic imago in multis cernitur figuris, sed hic domestici canis acuti nisi icon exhibetur, homini similem offendit.

Exte-

Extremum nasi acutum.

NASVS si fuerit subtilis, eius dominus est valde iracundus. Aristoteles ad Alexandrum: in Physiognomonicis vero dilucidius loquitur. Nasi summum si fuerit, saepe ira homines ostendit, ijq; ad canes referuntur. Est enim canum propria ira. Sed Aristotelis textus mancus videtur, deficit enim acutum, ait enim εἰ τὸ πόδιον ἀκεραῖον, supple αὐτῷ, quod ex Polemone, & Adamantio vestiti potest. Nasi extremum tenuerunt in quolibet homine effluantis irae signum. Albertus. Nasus in extremitate acutus facilis ad iracundiam. Idemq; Rhases. Ringi, os torquere est, quod canes faciunt latraturi, vel cum ex ira in rugas os deducunt: hinc rictus oris distensio. Rictum caninum Iuuenalis dixit.

Aniculus rostrum ostendendo imaginem, cum tenuissimi nosi humani comparando, peccatum hoc inferni figura.

Nasi extremum gracile.

VF nasi extremum gracile habent, aues hac parte referunt. Intelligit enim per aviculares, qui leues, mobiles, & instabiles sunt, est enim avium nasus longus, subtilis, rotundus, & in imo tenuis. Polemon, & Adamantius ex eo. Nasus longus, subtilis (sed Adamantius addit' valde) cum aucti generis habeatur, eius quoq; generis mores describit. Rhases. Nasus longus, & in imo gracilis, lauis, & fessimi viri est. Allerius. Nares longae & tenues, que avium propriæ sunt, huiusmodi moribus, scilicet mobilis, & levitatis homines decorant.

Leonis nasus depingitur, & directio instrumenti humanus occurret, quo sibi insuicem comparari possint.

Rotun-

Rotundus nasus, & extreum obtulum.

NASV M rotundum habentes, eiusq; summum obtusum, magnanimi sunt, ad leones relati. Aristoteles in Physiogno. Leonum enim propria est magnanimitas. Polemon, & Adamantius. Nasi extreum plenum, obtusum, rotundum, & solidum si aspexeris ex leonibus, & molossis, fortem, & magnanimum iudicato Adamantius non magnanimum, sed iactatorem dicit. Aristoteles in figura maris leonem depingens, ait, habere nafum magis crassum, quam gracile.

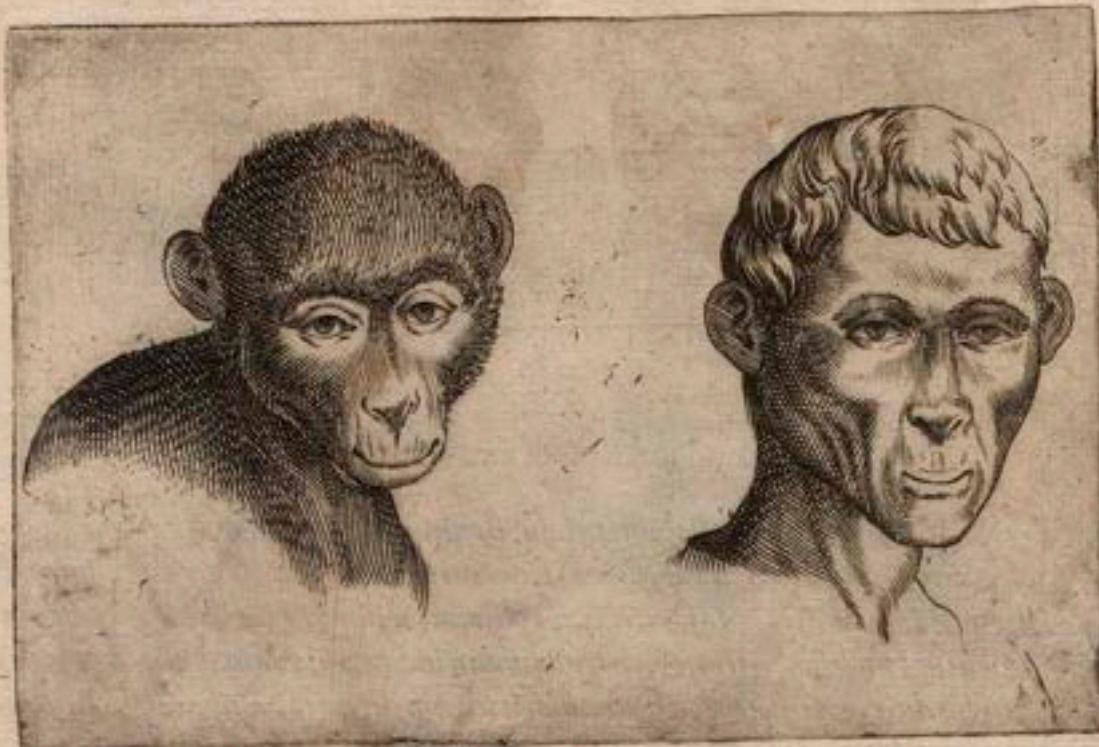
Eiam venatici, vel molossi canis imaginem apponere libuit, ut expressius nafus cernatur.

Oppianus

OPPIANVS venaticos canes, siue robustos, siue molossos dixeris, simo rostro describit. Generosis enim canibus imae nares rotunde, & solidae, & scè obtuse sunt. Albertus eadem habet ex Platone, sed ex Polemone potius.

Hac figura hominis simum nasum fiximus, simile simillimum quem in viuis obseruavimus.

Nasus simus.

NASVS simus est impetuosus, ait Aristoteles ad Alexandrum: sed eius vetus translatio satis corrupta est, & corrigenda, luxuriosus: vel impetuosus in venerem; aliter enim sibi, ceterisq; claris authoribus contradiceret. In suis enim Physiognomicis ait. Qui na- sum simum habent, libidinosi, referuntur ad ceruos. Cerui simi sunt, & adeò luxuriosi, ut coitus tempore insani reddantur. Polemon, & Adamantius. Nasi simitas scortationis indicium. Et Polemon alibi, Breui, & simo naso prædicti fures, & lascivi sunt, ad ceruos, & apros hoc genus ho- minum referendum ipse enim & puto retulit, sed puto mendum in textu, quippe non sylvestres sues, sed simias referunt, & reponendum. Albertus ex Loxo simi et tribuit simum nasum, & libidinosis. Rhases. Cuius latæ nares, luxuriosi. Simitatis rationem, & luxurie videtur Ari stotelem tradidisse in problematis, ait enim. Crispitudo capillorum, & simitas in crassitudine sita est, crassitudo non sine duritia constat, & durities in calidiori sanguine sita est, & calor mate- riem excrescere inutilem minus patitur, & os ex vacante materia consistit, & cartilago non nisi os est, merito diminutio nasi consequatur. Inditum etas adhibet puerilis, sunt enim pueromnes resimato naso. Nos, si ad animalia referre licet, ad simias referemus: Natura enim simijs.

„ naresq; à fronte remissas.

Contundit, &c.

Oppianus: & ob id multi putant ab huiusmodi simitate simias dictas esse Constat eas libidinosas esse,

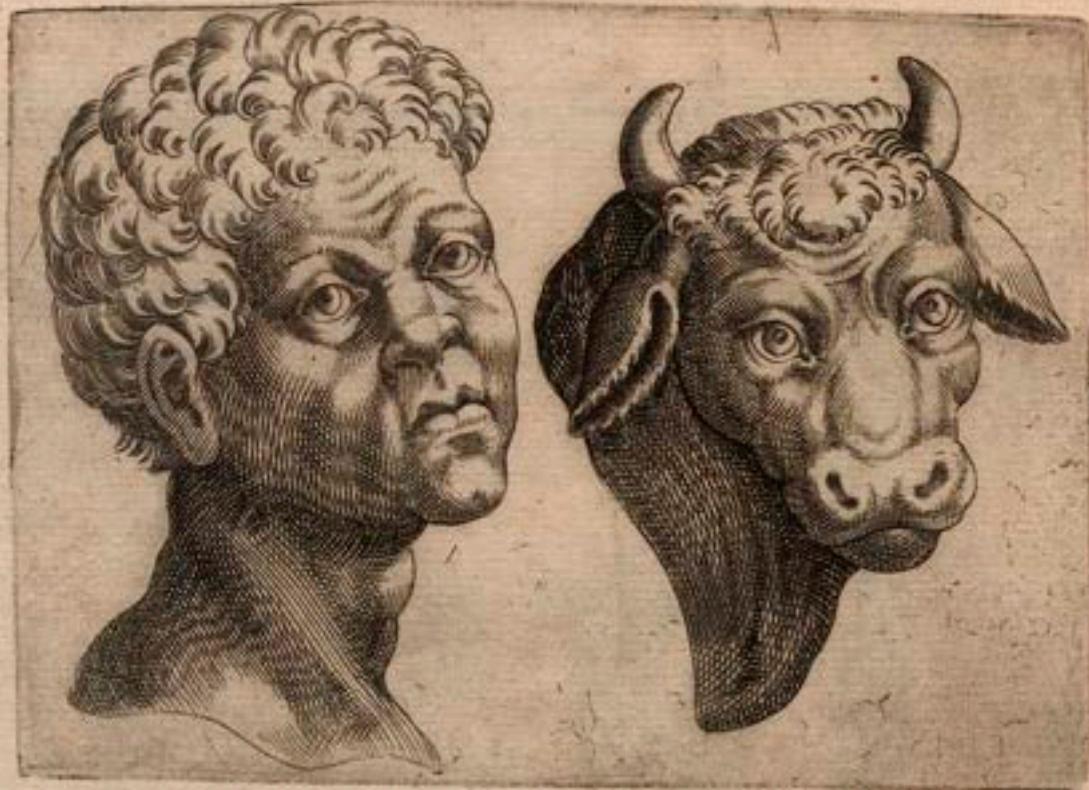
esse, ut quasdam fæminas appetant. Et apud Indos simiarum quoddam genus rufum, quod in urbes non adducitur, quippe quod veneris libidine adeo inflammantur ut ad muliebrem sexum furiant. Est & delphinus res:mo rostro, & ob id simonem vocant, nomenq; simonis miro modo agnoscunt, piscatorumq; relatu, luxuriosi sunt.

Hec simum cerni nasum depinximus cum Socrate comparandum, cuius effigiem ex Musæo fratribus, & marmorea statua decerpsumus.

SJMO. naso Socratem fuisse narrat Plato in Theeteto, & ab eo Ammonius. Polemon Socratem luxuriosum fuisse dicit, quod illius loci superficiem concavam haberet, que naso, ac mento interiacet. Plautus in rudente sum Lambracem depingens luxuriosum, ac nefarium ait. Recaluum, silonem, & ventricosum. Ruellius gallus resimato nasu fuit, & luxuriosus. Fuerunt nonnulli opinantes Horati sciti, non quod oculum unum in bello amississet, sed ex nasi similitate cognomentum Cocles inditum fuisse: nasus enim sub fronte ita depresso, demissusq; erat, ut nullum ferè inter oculos discriminem extaret, ipsaq; supercilia commixta inuicem, confusaq; forent, iccirco volentibus illum appellare ciclopem, delapsa loquendi consuetudine obtinuit, ut Cocles diceretur.

Tauri, & hominis biantes nares ad vinum de pictis praesenti figura videre est.

Patulæ nares.

QVI habent foramina nasi grauis compactionis, vel durae, est irascibilis, ait Aristoteles ad Alexandrum. Sed antiqua translatio ex arabico textu falsa, & mendax est, nec quid sibi velit satis constat. Clarius ergo in suis Physiognom. Qui hiulcas habent nares, effluantis irae sunt, & ad passionem referuntur, qua sit in ira, quippe videre licet ira excandescentes tales nares obtinere, per eas enim fit spiritus reciprocatio: siquidem è promptuariis intimis cordis respirationem pulmonis officio capientes extra evanescunt, unde non iniuria, qui apertas habent nares ad iram sunt incitatores. Polemon. Hiulcis naribus præediti agrestes, pertinaces, & potentes sunt, sicut tauri, & leones.

Fundación

Uriach

Generosi equi hiulcas nares, & hominis appinximus.

alibi

ALBI verò. Patula nares, & resimae iracundos demonstrant, & referuntur ad passionem, que sit in ira, & ad generosos equos. Et in figura iracundi concavas nares ei tribuit. Adamantius. Expansæ aures iracundiaæ, & ferociæ testes sunt. Suetonius C. Cesarem spumante rictu, & humentibus naribus sive scribit, & fuit precipitis iræ.

Obstructæ nares

OBSTRUCTÆ nares vesanos demonstrant, Polemon. Adamantius verò aliter, & melius. Angustæ, rotundæ, & obstructæ nares, vesanitatem monstrant, eadem Albertus. Obstructas, siue obesas, vel occlusas, ut parum olfacent.

Sursum distantes nares.

IN idea misericordis Aristoteles in Physiogn. tribuit ei nares sursum distantes.

 Fundación
Uriach
 De Vultu Cap. 10.

DICE MV S de vultu primūm, post de partibus eius, nam totam simul faciem vultus, motum, habitus, & passiones repræsentat. Ad totum hunc vultum figurandum omnes faciei partes concurrunt, & oculi, & frons, & nasus, & cætera membra. Et verò vultus index, & obector conscientiæ nostræ, qui incertus, inconstans, & varius est, qui totus ex animorum configurationibus configitur, quin etiam earum simulator, & dissimulator.

Quare haud temere ex omnibus horis disjadicandum, nisi cum ab huiusmodi animi motionibus deferuisse videbitur. Polemon, & Adamantius de vultu haec habent. Ex ipso namq; vultu potissimum apparet magnificentia, & illiberalitas, probitas, & improbitas, anxietas, studium, eruditio, iucunditas, & tristitia, vigilancia, & somnolentia, & singula, ut se natura habent, & secundum ea necesse est physiognomonicam disciplinam exercere. Meletius non obscurus phylosophus. Facies, inquit, ipsa est, que affectus facile representat, cum autem ipsa letitia afficitur, serena, hilarisq; apparet, si vero tristitia mœrem, & perturbationem praefert, cum ipsa ira excandescit, liuida, & sanguine perfusa, furiosaq; redditur. Quamobrem, (ut in sacra litera positum est) in cordis gaudium facies ipsa exhilaratur, cum vero ipsa tristis sit, demissa efficitur, & homo ira occupatus, turpis est. Iacob ex facie Laban in se odium deprehendit, ad uxores suas conuersus dixit. Cognoui ex facie patris vestri non esse amplius in me, qualis heri fuerat. Solent enim, qui nos odio prosequuntur auertere a nobis faciem, qui amore deuineti, & benevolentia letum, hilaremq; oris aspectum, & blandientem exhibere solent. Cicero ad Pisonem ait. Non deceperunt me oculi tui, & vultus, qui tacitus est sermo mentis. Vultus ipse speculum est mentis, quando & taciti oculi mentis fatentur arcana.

Subtristis, & varius vultus.

IN Idea timidi Aristoteles in suis Physiognomicis tribuit ei faciem mutabilem, & subiectam. Idq; ad apparentem morem referri posset, nam timens vultum continue variat, veluti timore, & suspicione plenus.

Stupidus vultus.

FIGURA tribuit insensituo in sua idea Aristoteles in suis Physiognomicis, & morem, qui apparet in facie secundum similitudinem, scilicet insensitum, & stupidi. Interim corrigendum est Aristotelicus græcus textus: nam pro τὸν δυσιτητα, idest similitudinem, habet συντάτα, quod valde à proposito abest, ut satis infeliciter Sussianus transfert, & dum verba sensui aliena accommodare nititur, ineptias multas sano viro indignas profert.

IN figura iucundi Aristoteles in Physiognomicis, & simulatoris tribuit eis faciem somniculosam. Polemon, & Adamantius in eadem figura, eadem referunt. Tribuit enim Aristoteles somniculosam faciem, eandemq; Polemon. Sed Aristotelis textus pro, ut Polemon habet, ipse retinet. Ob id Sussianus satis miserè curuipedem translulit & verso, quem curuipedem dixit, assimilauit.

Bonus,

Bonus, & non præceps vultus.

IVCVNDO tribuit Aristoteles in Physiognomonicis vultum non festinum, & celerem, sed bonum. Suetonius faciem non festinam, celerem, sed subdolam interpretatur satis incuriosè, & ex naturalibus causis deducit.

Humilis vultus.

IDE M eodem loco, in schæmate triplis viri humilem ei tribuit figuram.

Remissus vultus.

ET in figura amari viri tribuit ei faciem remissam. Polemon, & Adamantius in eadem figura etiam remissam faciem ascribunt.

Grauis vultus.

ET mansueto forem, robustam, & grauem faciem tribuit, eandemq; Polemon, & Adamantius. Seuero, & graui vultu fuit Alfonso Estensis Ferrariæ princeps austrius, amplissime Cardinalis, Iouio referente, unde ingenium præcellens, & vis eius bellica connectatur, qui trium maximarum hostium arma infraicto animo substinxerit, & superauit, abdicationis, & morose grauitatis lenocinijs, singulas cogitationes, & corporis exercitamenta ad virtutes, & bellicas rationes intendit, magnanimus in bello Dux, optimus in pace princeps semper extitit. Probo ore, & venerabili Bessarion Cardinalis fuit, nemo probitate spectatior, nemo admirabilior doctrina, nemo deniq; generosis moribus splendidior.

Temerarius vultus.

IN figura iniuriosi, Aristoteles in Physiognomonicis, tribuit ei proteruum, & temerarium vultum. Sed Polemonis textus ex Aristotele corrigendus, qui ~~etiam~~ dicit, & Aristotelicus.

Iucundus vultus.

IN figura iucundi, hilarisue Polemon, & Adamantius tribuit ei hilarem figuram, vel mores. Idem in figura ingeniosi tribuit mores iucundos, sic tranquillus animi tranquilitatem monstrat. Tradit Suetonius Augustum fuisse vultu sermone, vel tacito adeò tranquillo, ut animo erat sereno, & pacato. Hilari etiam vultu fuisse Ulixem narrat Dares Phrygius. Periucundi, & grauis vultus fuit Pompeius Columna Cardinalis, qui miro ingenio, sacra purpura mitratus, & militari sagu galeatus, utriusq; munieris partes aptissime adimplevit. Ioannes Assymbeius Vssumcassanus, Læto, & hilari vultu fuit, magnam grauitatem, dignitatemque pari comitate conditam præferebat, in dandis beneficijs miram serenitatem, eandemq; in accipiendis ostendebat, suavis in sermone facilisq; erant ad eum aditus. Hysmael Sophus Læto, & sereno vultu, benignus, equitandi sagittandiq; peritus, lepidus in easorgando extitit.

Elegans

Elegans vultus.

POLEMON loquaci tribuit figuram elegantem. Sex testus Aristotelicus somnolento loquacis notis tribuit, quod ex Polemone, cui integrior est textus, coniici potest, nam somnolento elegans forma non conuenit. Sed Polemon, & Adamantius elegante in formam simulatori tribuunt. Emanueli Chrysalore preclara fuit facies, praeclarum ingenium, & praeclarissima doctrina græcas literas in Italianam reportauit.

Illiberalis vultus.

ILLIBERALES vultus pusillanimes, & illiberales animo censendi, ex Polemone. Politianus facie neque liberali, neque ingenua fuit, ob id distortis moribus, & male compositus, ut nimis in aliena inueheretur. Maximilianus Sfortia illiberali vultu, ne quicquam sfortianæ stirpis digno fuit, sic ingenij indole, & moribus ingenuo principi indignis, sordidi animi, et recordis, & rudis extitit. Subagresti vultu Iouianus Pontanus, vir maxima ingenij dexteritate, sed mordacitate insignis.

Venerabilis vultus.

HECTOR venerabili fuit vultu, & animo, & viribus insignis, clemens, & dignus, vt ex Darete Phrygio. Achilles graui aspectu, præferebatque pulchritudinem non fastis laudaram, ob id eius species non iæclatoris, vt plerique indicant, sed virilis, vt ex Philostrato habetur. Solimanus Selini filius augusta facie, & dignitate plena, iustitia celebris, prudens, bellator maximus, non fœdisfragus. Sic Gotthofredus Gallus, Lothoringie Dux, Bolionus, sacri belli aduersus Turchas imperator, vultu erat maiestate augusto, religione præstans, & militaris artis peritissimus. Carolus Francorum Rex a gestarum rerum magnitudine Magnus vocatus, vultu fuit maiestatis pleno, augusta facie, canitie reuerenda. Cublatenus Scytharum imperator, quos Tartaros, vocamus, ore fuit augusto, ac fulguranti, sacrorum cultor eximius multarum gentium dominus, ac bello infractus. Probo ore, & vultu hostibus etiam venerabili fuit Franciscus Sfortia, fuit corporis, et inuicti animi robore, naturali facundia, doctrinaq; præditus.

Austerus vultus.

DYOMEDES austero fuit vultu, vt Dares scribit, & in bello audax, acerrimus, clamosus, calidus, & impatiens. Tamerlanes truculentus vultu, & minaci fuit, sue saeptiæ maximum specimen dedit, vt orbis terror dicereatur. Nemo effractiori in cruorem animo. Truculenta voce profitebatur se Dei maximam iram esse. Austero ore fuit Baiazetes primus Turcharum Rex, qui à singulari celeritate, repentinoq; bellicarum actionum impetu, terrificum terrarum fulmen est appellatus. Multis victorijs clarus extitit. Franciscus Bussonijs Carmagnola dictus, tetrici, & aggressi oris fuit, contumacis ingenij, & prompti, & audacis, vt maximas bellicæ virtutis laudes promeruerit.

De

Defacie. Cap. 2.

IN FR A oculos male. Plinius. Hæ sedes pudoris, ibi maxime ostenditur rubor: infra enim
hilaritatem, risum ve indicant buccæ.

Bovis imago cum magna facie spectanti se exhibet.

Valde magna facies.

QVIBVS facies magna, ignavi, referuntur ad astros, ex hoc Aristoteles in Phy-
siognomonicis. Valde magna facies stolidos, & indociles arguit. Polemon, & Ada-
mantius.

Afinine, & magna faciei subsequitur imago, quum prior tabula bovinam ostenderit.

Cuius

CVIVS facies magna piger est. Rhases, & Conciliator, sed Albertus ignavum, & uincitibus deditum dicit. Et alibi. Magnum caput, cum magna fronte, & facie tardum, pigrum, & aliquando indocilem monstrat.

Hac tabula felis, & pars faciei desegitur imago.

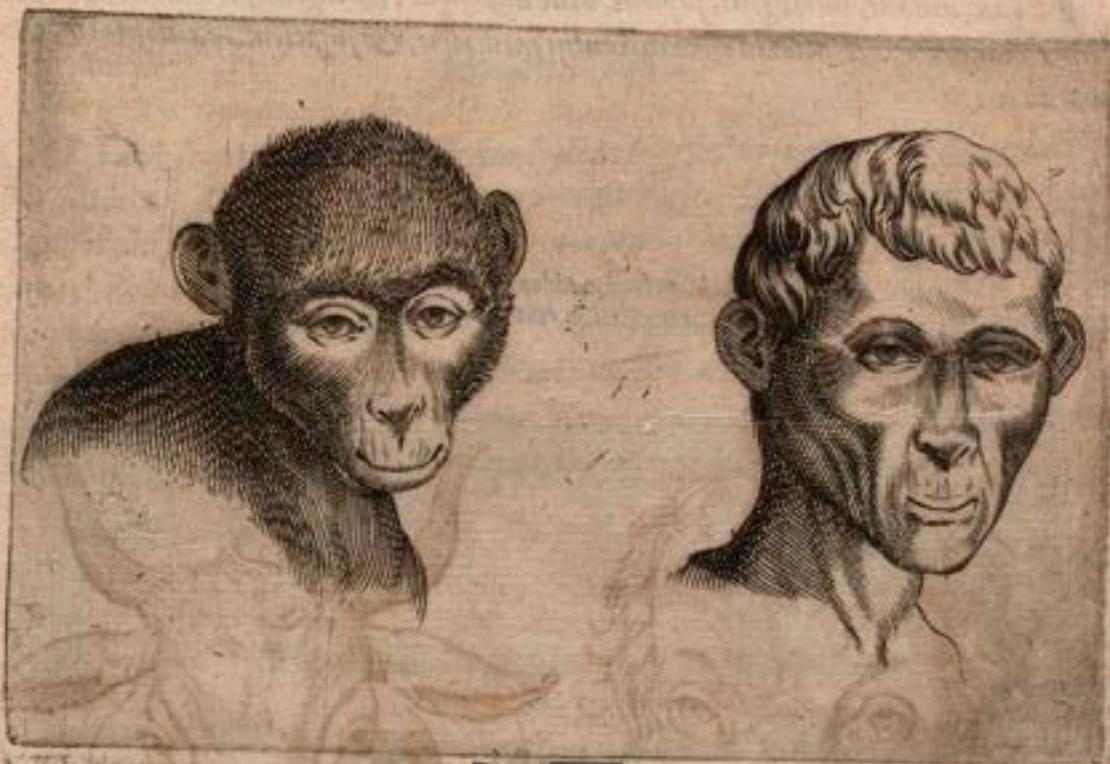

Valdè

Valdè paruà facies.

FACIES valdè parua, ut Aristoteles in Physiognomonicis, qualis est felis, & simile, hominem pusillanimem arguit. Interim admonitos velim gracum Aristotelis textum corrigendum: nam loco faciei habet rotula, idest tergus: nec congruum erat, ubi de facie loquebatur, tergoris meminisse, quum de tergore suo loco affatim satisfecisset. Preterea in sequenti habet. Mediorem habens faciei qualitatem, optimus erit, quum neque magnam, neque paruam oporseat esse. Suiq; non immemor in figura pusillanimi, paruam ei faciem accommodat, non tergus. Testimonia demum Polemonis, & Adamantij accedunt, qui diligentissime Aristotelem descriperunt, & faciei, non tergoris meminere. Suessanus tergus vertit, & circa hanc suam malam interpretationem male se torquet, dum falsam doctrinam veritati accommodare nititur. Genitus etiam suo quadrupedum libro ex textus corruptione fallitur.

Sequens eiusdem faciei paruitatem, & simiam exprimit, perinde ac si praecedentem subsequeretur tabellam.

PARUA facies paruos quoque redarguit mores. Adamantius. Cuius facies parua, callidus, & adulator. Rhases, & Conciliator ab eo. Facies videnter parua timidos, callidos, adulatores, & illiberales. Polemon, & Adamantius ex Aristotele in figura amari; qui faciem paruam ei tribuit. Albertus satis inepte infert, diductus, & dependens, yultus.

UniaCh

Fundación

Parua, & crocea facies.

QVI habet faciem paruam declinantem ad croceum, est pessimus, vitiosus, deceptor, & ebriosus. Eadem Conciliator ab Aristotele ad Alexandrum, qui etiam coloris notam addidit.

Mediocris facies.

OPTIMA tradens faciei qualitatem Aristoteles in Physiognomonicis, ait. Quoniam, neque magnam, neque paruam oportet esse, medius habitus utique erit conueniens.

Mediocris facies, & pinguiscula.

VF habet faciem mediocrem in genis, & temporibus vergens ad pinguedinem est verax, amans, intelligens, sapiens, bene dispositus, & ingeniosus. Aristoteles ad Alexandrum. Facies in circumstantijs medicris, & sufficientis carnositatis, &c. Conciliator ab eo.

Hic denuo bouinam faciem adduximus, cuius beneficio exquisitus carnositatem contemplari licet.

Fundación
Uriach

Carnosa

Carnosa facies.

ILLOS, quibus facies carnosa est, demissi, & negligentis animi esse coniicit, quod in bolus si militer se habeat Aristoteles in Physiognomonicis. Ad Alexandrum verò scribens ait. Carnosus in facie est minus sapiens, importunus, & mendax. Ad feminas fortasse referens, que ignare, importunae, & mendaces sunt. Polemon ab eo in fine. Qui carnulentam habent faciem, inertie obnoxij sunt, que passio fœminarum generis, & bouum est peculiaris. Rhases. Cuius facies carnosa, piger. Conciliator eadem.

Valdè carnosa facies.

VALDE carnosa facies iucundum, & vividum hominem ostendit, Polemon, & Adamantius. Idemq; in figura iucundi faciem ei tribuunt carnosorem. Aristoteles in figura simulatoris pinguem faciem tribuit.

Carnosa, & valdè longa facies.

IN figura inopis sensus Aristoteles in Physiogno. carnulentæ, & satis longæ faciei meminit.

Macilenta facies.

QVI habet faciem gracilem, est circumspctus in operibus suis, & subtilis intellectus. Aristoteles ad Alexandrum: Sed in Physiognomonicis. Qui macilenta faciem, solliciti sunt, quod signum ad contrarium retulit, quia carnosa pigros, macra sollicitos demonstrat. Polemon, & Adamantius. Parua facies studiosi est, & insidiatoris. In figura verò tristis idem tribuunt ei faciem macram. Sed corrigatur Polemonis textus ex Adamantio, quia ισχυρος habet οὐκ οὐκεν. Plautus in sua asinaria suum Leonida macilentis malis inducit, qua eum sollicitum, & callidum dixisset. Selinus Turcharum imperator decimus macilento ore fuit, ad arma impiger, nullo namq; labore corpus, aut animus fatigabatur.

Neq; carnosa, neq; macilenta facies.

IN idea ingeniosi Aristoteles in Physiognomonicis. Quæ circa faciem graciliora, id est non carnosa, quia hebetis sunt, sed gracilia, id est mediocris & perfecta Adamantius claritus loquitur in eodem typo. Facies, neq; valdè carnosa, neq; quadam gracilis. Ubi textus Polemonis defectuosus, & ex Adamantio corrigendus, carnositas enim meruam, macilenta curiositatem, & tristitiam, medius utiq; habitus ad intelligentiam facit.

Occurrens hac oculis figura effosam offentas asini faciem, in sequentibus, certi, & simile.

Ossosa facies.

QVI faciem carnosam habent, timidi, referuntur ad asinos, & ceruos. Aristoteles in Physiogn. Gesnerus libro de animalibus eadem ab eo recitat, sed ipsa neque ceruus, neq; asinus faciem carnulentam habent, & coqui cerui caput, ut ipote nil carnis habens, ut inuile, floccifaciunt.

Ossosa cerui facies ostentatur.

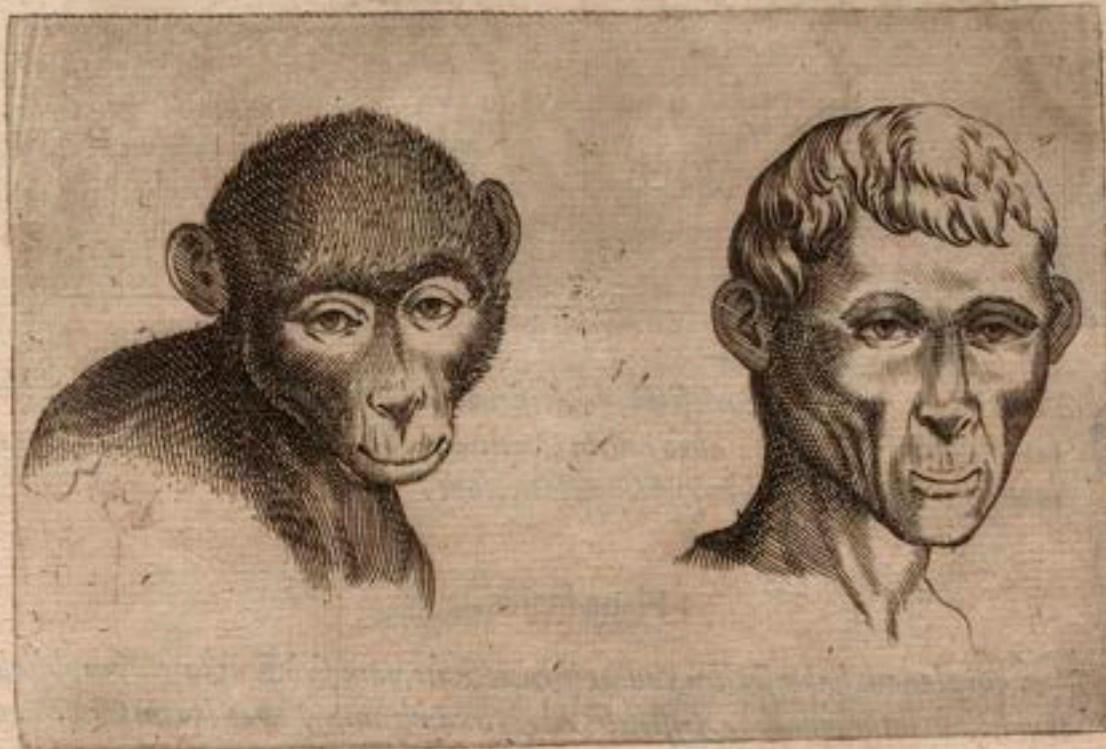

Fundación
Uriach

SED

SED textus mendoſitas his rationibus coarguitur, quod quum prius carnoſae faciei in bove meminifſet, non erat opus hic denuo rememorari, & alijs in locis iſdem oſſoſas facies tribuit.

Eadem in ſimia oſſoſa facies.

PRÆTEREA Polemon in fine ab Aristoteles excipiens, ait. Valde oſſoſa facies, labioriosos, timidos, & infulfos ostendit, si referas ad asinos, ſimias, & ceruos. Ob id corrigen-
dus textus pro caprone, reponendum est.

Oblonga canis facies, cum ē regio humana offenditur.
Uriach

OBLON-

OBLONGA facies iniuriosi est. Aristoteles ad Alexandrum. Cuius facies longa inuerecundus. Rhafes, ab eo eadem Conciliator. Ego ad canes viles referrem, qui iniuriosi, inuerecundi, idemque oblongae facie, sunt.

Plana facies.

AB' eo, qui planam habet faciem, caueas in morositate, nam significat litigiosum, discolum, inuidiosum immundum. Aristoteles ad Alexandrum, & ab eo eadem Conciliator.

Rotunda facies.

IN idea inuerecundi Aristoteles in Physiogn. rotundam faciem tribuit. Polemon in figura iracundi rotundam faciem ei tribuit. Rhafes rotunda facie fatuos dicit.

Rugosa facies.

IN idea tristis rugosam faciem ei tribuit Aristoteles in Physiognomonicis, idque ad apparentem morem referri videretur, nam qui tristantur, faciem corrugant. Naturalis causa esse potest siccitas, & rugae signum melancholiae ex Averro.

Rugosa, glabra, & macra facies.

IN figura amari, Aristoteles in Physiognomonicis, faciem ei tribuit rugosam, glabram, & macilentam. Ratione enim siccitatis, & frigiditatis pars, que solet esse pilosa fit glabra, & in natura sunt melancholi. Polemon rugosam dicit. Adamantius frontem, non faciem.

Rubra

Rubra facies.

VIBVS facies supererubescens, verecundi sunt, Aristoteles in *Physiognomica*, referuntur ad passionem, quia verecundis semper erubescit facies. Aphrodites verecundos, & bilares esse dicit: verecundi quidem, quia sanguis tegendi causa super faciem semper profusus est, veluti sepe ob pudorem manu faciem tegimus, bilares vero, quia sanguis vespertinus extrinsecus occurrit. Dici potest hic color rosus, is est candidus sanguinis rubore penitus diffuso cum venustate, & puerorum, & virginum nitor, qui vulgo ab humana carne incarnatus dicitur. Facies pudibundi, & verecundi hominis erubescere consuevit, quoniam ut inquit Aristoteles in *problematibus*, sanguis de corpore in omnes partes diffunditur prudentibus. Est verecundia bonum in adolescentibus. Diogenes Cynicus, Rubor virtutis est color, dicebat. Neurus pudoris colore in praelicenter appellavit. Pudoris, & verecundiae signum apud Terentium est. Erubuit salua res. Ruellius Gallus medicus insignis, ore rubore perfusa fuit, natura modestus & lents. Polemon. Facies ipsa secundum se ipsa, rubra, asperos hominis mores nuntiat. Domitianus vultu fuit modesto, ruborisq; pleno, unde cum oris verecundia apud senatum commendaretur, iactauerit. Vsq; ad hoc animum meum probastis, & vultum. Plinius de eo. Superbia in fronte, ira in oculis, feminea in ore, ac in corpore impudentia, multo rubore perfusa. Cornelius tacitus de eo. Cum denotandis tot hominum palloribus sufficeret saevis ille vultus, & rubor, quo se contra pudorem muniebat.

De Genis. Cap. 12.

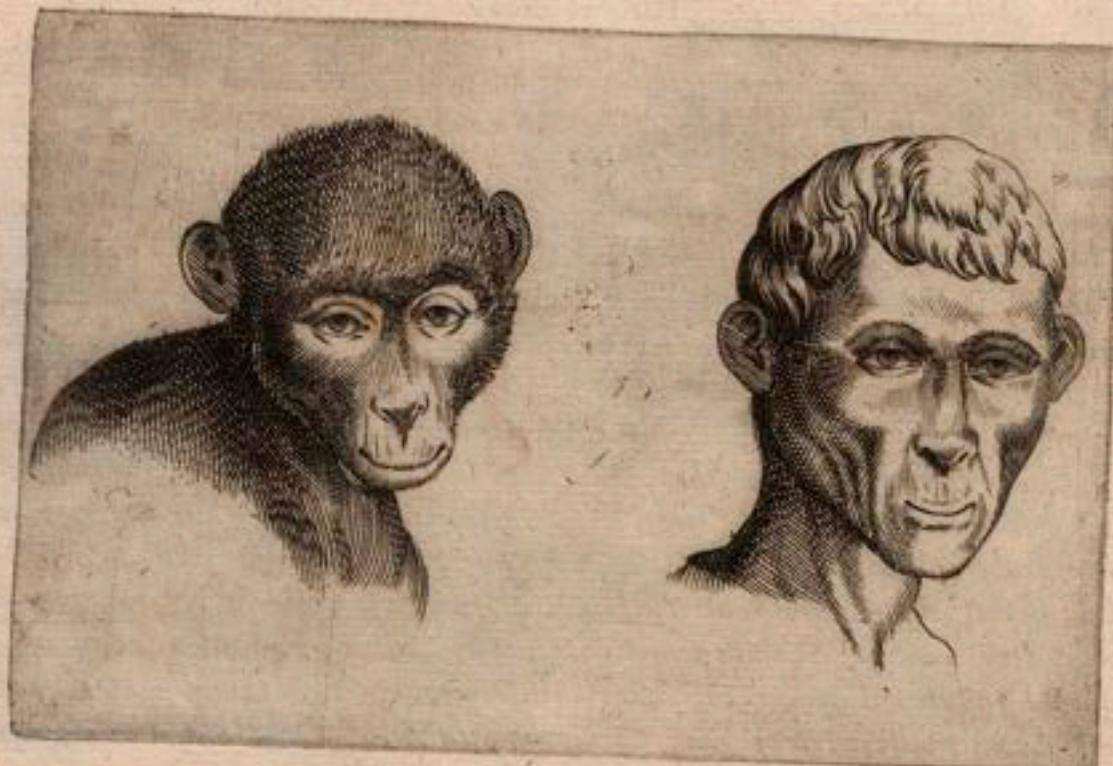
DIXI MVS de tota facie, nunc de faciei partibus id est genis. Infra oculos male, siue gene. Gracis sunt.

Carnosæ genæ.

CARNOSÆ genæ inertiam, & vinolentiam accusant. Polemon, & Adamantius, ijdemq; in figura inopis sensus eidem carnosas genas ascribunt.

Cati, & Simiae imago in multis occurrit figuris, formam, & artus ostensuris, nunc ad exclesiantum genas commostrandas exhibetur.

 Fundación
Uriach

Graciles genæ.

GE^NÆ valde graciles malignitatem, & vafritiem arguunt, Polemon, sed Adamantius addit, & inuidiam.

Fundación
Uriach

EGO æluris, & simijs ascriberem, paruas enim, & exiles genas habent, & sunt furaces, vafræ, & insidiosæ, & per hæc animalia eiusdem ingenij homines deprehenduntur, qui scilicet clam insidiosi, vafri, & maligni sunt.

Crassæ

CRAFFÆ genæ ab oculis distantes.

CRASSAE genæ, & ab oculis distantes inuidos notant. Polemon, Adaman.

ROTUNDÆ genæ.

ROTUNDÆ genæ dolosos hominum mores demonstrant. Polemon, & Adamantius.

OBLONGÆ genæ.

OBLONGAE genæ nugaces, & vaniloquos ostendunt. Polemon, & Adamantius.

RUBRÆ genæ.

QVIBVS genæ supererubescunt, vinosi sunt, & referuntur ad passionem, quia inebriatis supererubescunt genæ. Aristoteles in Physiognomonicis. Polemon autem. Si genæ tantummodo rubro colore inficiantur, ebriosos homines iudicant. Loxus se obseruasse hominem ait, cuius nasus, & maxillæ, epatico colore inficerentur, & omni vitio refertum esse, libidine, vinolentia, & crudelitate. Quamplurimi sunt apud nos, qui non solum rubras genas præferunt, sed epatico colore infestas, eosque luxuriosos, vinolentosque nouimus. Suetonius Vitelleum facie rubicunda fuisse, & plerunque ex vinolentia. Alexander Macedo rubrum habebat vultum, candori mixtum, & bibax, & vinolentus fuit, ex Plutarcho. Carolus Neapolitanorum Rex enormi, & rubente naso fuit, seuvis, inexorabilis, inimicorum cæde gaudens, in exercenda inhumanitate periculosa, supplicibus nunquam parcens: Manfredo Regi ad Benevolentum imperfecto sepulchrum denegauit, Corradinum, & Austriae Regulum in foro securi percussit. Cæsar Borgia Dux Valentinus faciem atro rubore perfusam, & tuberculis, qui saniem leniter ex puerent, redundantem habuit, sanguinario fuit ingenio, immaniæ saevitia veteres tyrannos & quas censi potest. Libenter noctu vagabat per urbes, quum nunquam interdiu visideretur, ne deformis, & truculenta facies spectaretur. Rubenti, & propè temulenta facie truculentus fuit Georgius Fraispergius Suevus, strenuæ etiam crudelitatis, & feritatis.

 Fundación
Pilosæ genæ. **Uriach**

PILOSAS genas habentes ego stupidos, & ferales iudicarem, cum in facie genæ tantummodo semper glabrae sint, & ferinum est faciem, & genas pilosas habere: & suis præcæteris genas crassiss, densisque pilis hispidas habet, & huiusmodi moribus præeditos quamplurimos amicos habui, pilosas genas habentes. Cicero exprobrat Pisoni morum feditatem, quod pilosas genas haberet. Inquit enim, non pilosæ genæ decepterunt me, nec vultus totus, unde stupiditatem, tarditatemque lingue coniectabat, & luctulentos mores.

Genarum, & faciei contractiones in tristi facie.

FACIEI, & genarum contractiones in tristi vultu apparentes, sicutum hominem demonstrant. Polemon, & Adamantius.

Genarum, & faciei contractiones in hilari facie.

GENARVM; & faciei cōtractiones, si hilari vultu apparent: certissimus erunt adulterij index, idemque in idea Cynædi illi genarum contractiones tribuerunt.

De facie pulchris, deformibusque. Cap. 13.

MALE nobiscum ætum videretur, si priusquam sermoni faciei finem imponeremus, non discuteremus, an facie pulchri, pulchro animo, & deformes animo forent deformes, vel quid boni, vel mali portendant. Et si ex particularibus partium signis id ostenderimus, nunc ex partibus simul compositum integrum ostendamus, que pulchritudinem faciunt. Verus est omnibus physiognomicae rei scriptoribus comprobatum axioma, ut conueniens dispositio membrorum corporis bonorum morum conuentiam demonstret, & vulgo etiam iactari solet, ut monstrum in corpore, monstrum sit in anima. Sed videamus primo, quid pulchritudo sit, & si à multis multæ allatæ sint descriptiones, que ad nostrum propositum faciunt, colligemus. Pulchritudo est membrorum corporis optimè commensurata dispositio, & corporis forma animæ typus est. Pulchritudinem Dei donum dicunt, ut qui maximè illam possideant, maximè illius fauorem possidere dicantur. Apuleius pulchritudini tantum tribuit, ut pueros ad diuinationem eligendos, corpore decoros, & integro iubeat, ut in eis diuina maiestas, quasi bonis edibus diversetur.

Facie pulcherrimi.

SED si nos animum ad historias conuertimus, viros, mulieresque multas reperiemus, eximia, & excellenti forma præeditas, & si claro animo, & varijs virtutibus decoratas, plerunque maxima cum his virtutibus commissa habuisse, ut videatur naturam in eorum formatione in tam immensa pulchritudine measuras, & proportiones confregisse, ita eorum animos, etiam ad virtutibus profusos conformasse, ut optimè illud Socratis quod est In aurea vagina plumbeus ensis. Alcibiadis pulchritudo quanta fuerit à probissimis scriptoribus depicta, nemo est, qui ignoret. illud dicere audet Plutarchus, sua tempestate omnibus. Absentibus oris dignitate, & totius corporis forma unum Alcibiadem præstissime. Idque præcipue largitum est ei à natura, quod non modo in pueritia, aut adolescentia, sed omni etatis gradu maximum semper decorum, & formam hominem prætulit. Erat natura gloriae maxime cupidus, ut in vita nil experendum esse diceret, nisi dominatu summo ceteris mortalibus antecellere. In eloquentia, & philosophia, & belli peritia nemini secundus, & magnificus fuit etiā audax, & ferox, quieti, & otio infestus, cōtentusque supra modū amator, & ut Thucydides dixit, ad incontinentiā, & luxuriā, & in ea, que voluptate pariunt, maxime pro diuis, ut tandem de occupāda sue patrie libertate putaret.

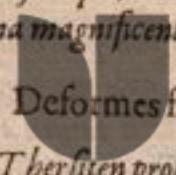
Fuit

Fuit Demetrius forma, & pulchritudine oris adeo egregia, adeo præstanti, ut pictorum, aut sculptorum nemo similem unquam potuissent effingere. Ut gratiam simul, & terrorem, tum gravitatem, & mansuetudinem præferre videretur. Concurrebat simul admirabilis splendor, regia quadam dignitate coniunctus, ut natus videretur ad stuporem simul, & gratiam hominum concitandam. Erat in agendo bello dux egregius, & præclarus, erat per oculum omnium regum iucundissimus, cum vero res gerendæ erant, studio, diligentia, ingenijque magnitudine cunctos alios superabat, erat summè clemens, iustus, pius, & liberalis, sed voluptatibus, & delitijs ita deditus, ut omnium regum incontinentissimus esset habitus. Nunc circa potus, & coniuicia, nunc circa amores, & omnis generis voluptates maxima cum impudentia versabatur, multaque alia in honesta, que sine ignominia narrari non possunt. Alexander Priami filius candidus fuit, lonus, & pulcherrimis oculis, capillo flavo, & molli, ore venusto, & voce suavi, si Daretis credimus, fuit & claro animo, imperij cupidus, sed neque bellator, neque fidelis. Lucianus pseudomantem ita depingit. Corpore, & aspectu decora, planeque specie diuina quadam, ac maiestatis plena, colore candido, barba non admodum hirsuta, oculi vehementer acres, ac versatiles tum diuinum quiddam relucentes: vox dulcissima, pariterque clarissima: in summa, quo ad has res nulla ex parte poterat improbari figura. Ceterum mens, atque animus. ò auersor tristium Iuppiter, in hostes potius contingat incidere, quam cum eiusmodi quopiam habere commertium: siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat ceteris mortalibus, tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, supra quam credi possit, suppeditabat, quibus tamen pessimam in partem viebatur. Hysmael Sophus Persarum Rex, pulcherrima corporis forma, vultu roseo, vegetis, & micantibus oculis, barbe capillo flavo, Leto, serenoque vultu, mediocribus auribus, benignus cunctis, liberalis, fortissimus bello, magnanimus. Sed ambitus, in Venerem pronus, ardens in crudelitate, sed ad brevissimum temporis momentum. In mulieribus fuit etiam eximiam pulchritudo, sed raro sine ingenti superbia, & in honestate; Helena capillo fuit flavo, oculis magnis, ore pusillo, facie pura, cruribus optimis, bene figurata, & tota formosissima, fuit & animo simplici, & blando, ac male suo viro fidelis. Lais, & Faustina pulcherrime fuere, sed utraque impudicissima. Multa sunt horum apud clarissimos authores exempla, que ut prolixa, & superuacanea, minus duximus recensenda.

Pulchri facie.

EST & alia forme elegantia, que non pulchritudo, sed soit & concinnitas, & opulenta congruarum partium adaptatio, que morum, & bonarum anime qualitatum signa præbent, & si non verè explet allicit tamen ad se oculos, moraturque eos spectando. Hæc pulchritudo secum virtutes omnes affert, & vita fugat. Achilles ore fuit venusto, largus, dapifer, & clemens, & in armis acerrimus. Patroclus pulchro fuit corpore, & rectus, fortis, & prudens. Priamus Troianorum Rex vultu pulchro, & virtute refertus. Troilius pulcherrimus, & fortissimus, & virtutum cupidus. Hecuba pulchra, mente virili, iusta, & pia. Andromacha oculis claris, candida, longa, formosa, & fuit modesta, sapiens, blanda, & pudica. Polixena candida, alta formosa, oculis venustis, capillis longis, & flavis, dignis composita membris, digitis prolixis, cruribus rectis

pedibus optimis, quæ forma sua omnes superabat: animo simplici, larga, & dapsilis, & vita contemptrix, si Daretum Phrygio credimus. Venustæ formæ Pythagoram fuisse narrat Diogenes, adeò, ut illum discipuli opinarentur Apollinem, qui ex Hyperboreis venisset. Hic Italicæ philosophiae princeps extitit, & scientiarum non solum professor, sed multarum inuentor. Cyrus corporis forma pulcherrimus disciplina, & honoris maximè studiosus, qua propter laborem omnem, & omne periculum laudis gratia proferebat, suarum virtutum, ac bellicarum laudum Xenophontis extant commentaria. Darium cunctos specie superasse, memoria proditum est à Plutarcho, ut eum à forma Alexander longè cognoscere in prælio fuit animi, & corporis dotibus valde præditus. Eua goras honesta fuit facie, animo fortis, magnanimus, temperatus, sapiens, & iustus, & hæc omnia cum excellentia habuit. Ut dicerent homines illum non mortalem, sed dæmona quandam extinisse. Fuit & Democles adeò egregia forma, & præstanti, ut à pulchritudine sua pulcher Democles ab omnibus diceretur. Summæ fuit pudicitia, elatiq; animi, ut se à Demetrij injurijs, & violentia liberaret, & nudum in balneum comprehendisset, sublato tegmine lebetis, in feruientem aquam se coniecit. Regi Ptolæmo gratissimum fuisse adolescentem Galeiem nomine, scribunt, erat is forma speciosus, decensq; cum primis, sed animi proposito, ac sensu speciosior. Ptolomæus illius admiratus probitatem, dicebat subinde. o amicum caput, ex te quidem nullum malum, sed bona multis & multa conciliasti. Scipio Africanus eximiam formam præferebat, & omni ampio dignæ imperio, sed animi bonis omnibus antebeat, facundia scilicet, benignitate, magnificentia, & continencia, liberalibus artibus maximè eruditus, summus, & præstans belli dux ut non solum etatis sue, quæ bellacissimorum virorum ferax fuit, sed superiorum temporum imperatoribus par extuterit, in pugna strenuus, post victoriam clemens. Augustus eximia fuit formæ, & per omnes etatis gradus venustissima, eloquentia, liberalibus studijs, bellandi peritia, severus, liberalis, & pacis cultor fuit, ut inter Cesares solus sit habitus felicissimus. Publius Sirus, Macrobo authore, tum decore formæ, tum salibus, & ingenio, inscribendis mīmis magno pretio habitus est. Et Lucretia Romana pulcherrima fuit, & casta. Galeacius Vicecomes Secundus decore formæ mortales cum etiis sue etatis antecepsit, virtute, magnificentia, & insignibus operibus. Gymnasiū, & bibliothecam erexit, accedit multis disciplinarum professoribus, & nobilissimis codicibus referit. Celebinus Turcharum imperator formosissimus idem, ac fortissimus fuit, decora quidem fronte, & oculis pacatum etiam animum demonstrarunt. Ioannes Picus Mirandula adeò decora fuit facie, & pulchra, ut nil gratarum formæ deesse videretur, mira fuit altitudine subtilis ingenij, lectissimis moribus, incomparabili facundia, doctrinaq; , ut omnes eius seculi sapientes in sui admirationem conuerteret, ut merito cognomine phœnix appellaretur. Præfert tua forma, l'issime Princeps non solum concinnam partium analogiam, sed maiestatem quandam, & regnum fulgorem, qui non sine imperio oculos allicit, & ad se rapit, hinc mores tui suauissimi, naturæ facilitas, ingenij perspicacia, animi integritas, & summa magnificentia perspicuerunt.

 Fundación
Deformes facie.
Uriach

INTRODVCIT Homerus Thersites pro senso capite, deformi vultu, ac nimium breui statura, sic moribus destitutum. Scribit enim sine iudicio, & mensura loquitum esse. L. Metellus Statura fuit breui, & vultu deformi, ut ridiculus haberetur. Cicero Pisoni vultus deformitatem, & animi sordes obiicit. Sic Salustius Catilinae, in cadauero, & deformi vultu impium, & atrocem animum, & omni scelere maculatum. Sic Apuleius sui aduersarij vultus deformitatem, & morum de honestamenta inculcat. Xenocrates aspectu fuit tetro, & inuenusto, ita ut sacrificare Gratijs sepius adduceretur: fuit & ingenio hebeti, ac tardo, ut se calcaribus egere dixerit.

Defaciei,

De faciei, & corporis colore. Cap. 14.

ET si tractatio de carnis colore ad totum corpus referri debet, quia nobis non nisi faciei, & manuum color innoteſcit, ideo post faciem de totius corporis colore referemus: ſicut ſuperius de pilorum, & capillorum coloribus diximus, hic denuo obſeruandum precipimus, quod prognosticatio de complexione ex coloribus carnis non niſi temperato hoc noſtro climate valet, non autem in Aethiopia, uel Illyria.

Valde niger color.

VALDE nigri, timidi ſunt, & referuntur ad Aegyptios, & Aetiopas. Aristoteles in Physiognomonicis. Niger color meticuloſe, dolofae que mentis indicium, Polemon, & Adamantius, & in figura timidi uterque nigri colorēm facit, ſed Polemon p̄natur, id est colore nigro, vel pallido Adamantius vero p̄naturā id est nigri coloris. Aristoteles in figura amari nigri colorēm facit. Albertus, niger color versutum, timidum, & furem oſtendit, ut qui habitant in primo climate. Aethiopum vero nigritiēm excuſtioni, & superficiāl calori, qui non in corde reſidet, ſed in extremis ſupernatat, Alexander putat aſcribendum, cui rei argumento illud eſſe populos eos cum aſtuofißima incolant, timidos item eſſe, ac effemina‐tos, Scythas vero, qui in gelidiffima ſunt regione albos eſſe, & animoſos, quibus in corde, ac iecore naturalis calor nidulatur, nec ad extima ſe magnopere promit, indicio eſſe cutis candor. Si Auicennam audimus, ait. Fuscus obscurus color choleræ nigrae dominium in corpore arguit, & melancholicorum comes timiditas eſt. Zeno Cittieus nigra fuit cute, Diogene referente. Ludovicus Sfortia à fuſcedine oris, Morum, id est, Maurum vocatum ferunt, ſubtili aſtu, & mul‐to ſimulationis artificio propria vota contegere, & diſſimulanter mentiri, fallere ex commodo, atque traducere simpliciores homines ex officio non ignari principis eſſe putabat.

Valde albus color.

VI Valde albi, timidi ſunt, & ad mulieras referuntur. Aristoteles in Physiognomo‐nicis. Purus color in homine excedens, demonstrat feminatum. Polemon, & Adamantius. Præterea Aristot. in figura luxoriosi, albi coloris ſit oportet, inquit, & libro de historia ait, viros albos mulsi ſeminis eſſe, quia multum humida fane, & albe mulieres libidi‐noſe ſunt, eſt enim albedo nota humiditatis, à qua ſit ſemen. Polemon in eadem figura ex Ari‐ſtotele huiuscemodi colorēm libidinis eſſe notam. & Aristoteles in figura mifericordis albi colorēm facit. Auicenna ad naturales cauſas reducit, candor ebor, ſimilis Hippocrates in libro de ſtructura ait. Pituitosi iner‐tes, & frigidis ſunt. Sed Scotus albos ignaros dicit, ignauos puto dicere voluisse. Suetonius Caſa‐rem album fuiffe dixit, & maxime luxoriosum, ſic etiam Tiberium Caſarem. Hic enim Spin‐trias excogitauit, & puellulos fellatores, qui etiam ſacrificando miniftrum acerram proferentem, eiusque fratrem tibicinem conſtruپauit, & multa, que à Suetonio, alijsque referuntur. Polixe‐na candida ſuit, & animo ſimplici.

Squalidus

Squallidus color.

COLOR autem, qui ad fortitudinem confert, medium horum opus est. Aristoteles in Physiognomonicis. Sed qualis hic color fuerit, non explicavit: Sed audacia, & timor extrema sunt, ut in Ethicis habetur, albus vero, & niger timorem inducunt, quoniam modus inter hos color ad fortitudinem facit? Sed mihi videtur, quod medius color maximè ab extremis albo, & nigro recedit, qui conuenient timori, qui extremum est fortitudinis, recedere vero à fortitudinis extremo, & accedere ad medium, in quo fortitudo consistit. Hunc medium colorem ego dixerim fuscum, siue squallidum, quod ab Aristotele accepimus, qui in figura fortis viri tribuit ei colorem squallidiorem. Polemon, & Adamantius hunc colorem acutiores dicunt, Albertus hunc colorem male explicans, ait. Color albus rubens fortis, & animosos ostendit, ut sunt, qui habitant in sexto climate. Sed candiduber color alius est, ut dicemus. Auticenna Brunus color significat caliditatem. Augustus colore fuit inter aquilum, & candidum. Sed quis sit aquilus color, cum de oculorum coloribus tractabimus, affatim declarabimus: fuit enim & fortis, & magnanimus. Celebinus Turcarum imperator candido ore fuit, in quo modice diffusus pallor erat, animi magnitudine, & bellica virtute praeditus.

Pallidus color.

VI vero pallidi, & colore turbati, ut ait Aristoteles in Physiogn. timidi sunt, & ad passionem referuntur, quæ sit in timore. Si ad aliquid animal referendum esset, ego ad chameleonta referrem, pallidi enim est coloris, & turbati, & omnium animalium timidissimus. Plinius. Nullum animal pauidius existimat, & ideo versicoloris esse mutationis. Causamque ex Aristotele petemus. Chameleon omnium maximè inopia sanguinis riget, causa ad mores animæ eius referenda est, præ nimio nanque metu multi formis efficitur. Metus enim refrigeratio per inopiam sanguinis, calorisque est. Alexander Aphrodiseus causam reddit, cur qui metuunt, pallidi efficiuntur, ait enim. Sanguis in timore continuo fugit, & se ad loca penitiora confert custodie gratia, cuius orbitate palescit facies, ipse enim est, qui florem corpori largiri potest. In figura amari Polemon pallidum, Adamantius subpallidum colorem tribuunt. Medici pallidum colorem phlegma arguere dicunt, & melancoliam, ex quibus fit timor. Solet & pallor amorem arguere. Ouidius.

„ Palleat omnis amans, color hic est aptus amanti.

Herasi stratus Medicus ex immodico pallore amorem deprehendit inclusum Antiochi medullis, qui ægritudine amatoria in lecto cubans, post ruborem sanguinis pallor in corpore diffundebatur. Pan Deus ex nimio pallore Psychis ardenti amore laborare cognovit, & lenientibus verbis permulcebat apud Apuleium. Color Grecis οχρός, & iuxta. est.

Subliuidus color.

AD Alexandrum scribens Aristoteles, ait. Canæ ab homine liuido flauo, quoniam detitus est ad vitia, & luxuriam. Polemon, & Adamantius hunc colorem υποχλωπόν evidenter nominare, quasi subflavum. Inquiunt enim. Subflavus color nisi ex aliqua ægritudine sis fuerit, pauidus admodum, & peruersæ naturæ indicia ostendit. Idemque in figura fatui improbi significantes peruersam eius naturam, huiusmodi coloris meminere. Sed oriri posset difficultas

difficultas ex nominis significative, cum apud Græcos χρήσις viride significet, & nulla facies hominibus viridis sit, sed flava, vel pallida, aut liuida, ut nos vertimus. Sed γένος non semper viride significat, sed ex flavo virescens, & ex viridi flauescens, est enim is color, ut Aristoteles libro de coloribus dicit, qui in maturis segetibus, vel sterilo loco natis visitur, cum ex viridi flauescant, potest & chloron significare pallidum, ut Galenus apud Hippocratem libro de ratione vietus accepit, dicens eum colorem fieri ex flauabili, cum aquoso excremento permista, quem mistio non viridem colorem, sed ex flavo, & nigro mixtum, & apud eundem prognosticorum primo chloron declarat, non viride, sed flauum significare. Idem comprobat Cornelius Celsus, eadem verba Hippocratis interpretatus, qui flauum, non viridem interpretatur. Et Dioscorides optimum myrrhae colorem describens vocat, id est sunflauum, non subuiridem, cum laudatissimæ myrrhae colos non sit subuiridis. Facit ad rem nostram Fazorinus qui docet, idem γένος, qui & χρῆσις, id est pallidi, & dictio ωχρός ex dictione χλωρός deducitur transposita litera, & sublata. Libuit id admonisse, ne istius dictio ignoratione in prognosticādo falleremur, cū multos, & doctissimos interpretes in eisdem falsos cognouissent. Ad rem ergo redeentes, Loxius ait, nunquam vidisse pallidum, qui non esset dolosus, & malignus. Pallidus, siue liuidus color, omnium consensu inuidiæ nota est. Extat ad id Martialis epigramma.

„ Omnibus inuidiæs liuide, nemo sibi.

Inuidi enim pallentes, sine subcrociâ passionis nota in animo inuidiæ notam demonstrant. Ouidius de Inuidiæ simulachro.

„ Pallor in ore sedet.

Ausicenna. Plumbeus frigiditatem, & humiditatem significat, cum pauca melancholia. Quando est albedo cum viriditate, albedo phlegma, viriditas sanguinem arguit, qui niger est, commissus phlegmati fit niridis, & ciburneus, unde significat phlegma, cum cholera rubra. Liuiditas, & flauedo, signum est diminutæ concoctionis, ob id homi liuidus, & flauus est deditus vitijs, & immoderatus circa res gratas. Albertus. vehementer albus cum pallore defectum virtutis, & victoriā phlegmatis notat. Plinius ex Aristotele, plumbeum colorem brœvis vite signum dicit. Plutarchus in Cæsaris vita ait. Cum Cæsar habuisset Brutum suspeclum, siccirco ad amicos dixisse. Quod mihi amicum putatis, haud mihi magnopere placet, quia magnopere pallidus. Rursus delatas ad se de Antonio, & Dolobella calumnias dixit. Non hos rubentes, crinatosque, sed pallentes magis, & macilentes illos, ostendens Brutum, & Cassum. C. Caligula colore fuit pallido, & fuit maxime timidus, & peruersæ naturæ. Unde nefaria eius consilia, malignitates, & inuidiam notarunt historici, cum nobilissimo cuique veterum familiarium insignia ademerit, ceterasque inuidiæ notas, quas demonstrauit. Hunc colorem Pisoni Cicero obijcit, seruilem uocans, & peruersæ naturæ notam. Salustius Carlinam exangui colore fuisse dicit, & ingenio fuisse malo, excitans intestina bella, cædes, rapinas; ciuiles discordias, animo subdolo, auarus, simulator, ac dissimulator, alienum appetens, sumprosus. Attila inhumano, luridoque pallore fui. funesti sui seculi dira clades, orbium, terrarumque portentuosus euastator, superbo, & terrifico Dei nomine, Dei flagellum appellari voluit, scilicet, ut totius humani generis odium ab se in iratum Dei numen auerteret, quasi non alio licet opus foret, quam ipso Attila, qui virgas, secures, & ignes validius exercere potuisset. Atroci pallore, vipereisque oculis Actiolinus Patavinorum tyrannus fuit, humani generis portentu, horribilis sui seculi pestis, animi sauitia Phalari, Dyoniso, atque Neronibus anteferendus, ingenio impense impio, & nunquam cædibus saturato, non tortorum, neque carnificum manus, edendis cruciatibus, expediendisque laqueis, & securibus sufficiebat, viui homines in frustra lan orum cultris secabantur, alijs

tur, alij ad palos deligati voraci flamma torrebantur, alij per articulos, momentaque temporis ad longos cruciatus extendebantur. Sic nusquam remissa atrocis animi scutia; sed rediuita feritate debacchatus, supra triginta millia omnis generis, sexus, etatisque hominum tetrorem sup plicio substulit. Squallido, siue pallido, liuidoque fuit colore Mahometes secundus ab expugnato Bizantio Turcharum imperator, simulator maximus, atrox, immanis, & crudelis. Selenus nonius Turcharum imperator Scythico, pallidoque vultu fuisse traditur, spirabatque letum, nephias, & iram. Patrem, & fratres substulit veneno. Franciscus Paetius, qui in Juliani Medici necem conspirauit, cumque letali vulnera saucianuit, pallenti fuit ore, & ingenio liuido.

Mellinus color.

Q VI zellei sunt coloris, frigidi, Aristoteles in Physiognomonicis. Frigidi autem difficulter mobilia, mobilibus autem difficulter existentibus ijs, que iuxta corpus sunt, erunt utique tardi. Hunc colorem Aristoteles μικρός vocat. Polemon, & Adamantius. Mellinus color vocatus, meticulosum, epulonem, iracundum, & nugigerulum hominem demonstrat. Interim corrigatur Polemon, qui pro μικρός, habet μικρός ex Aristotele, & Adamantio.

Ruffus color.

Q VI corpus ruffo colore asperum habent, pernitiosi, & varijs moribus preediti viri argumenta testantur, Polemon, sed Adamantius totum corpus dicit, & fraudulentum non pernitiosum dicit à vulpium fortasse ingenio, que ruffi coloris sunt. Idem in figura impudentis eiusdem coloris meminere. Albertus. Rubicundus non clarae rubedinis color, sed spissæ, omni tempore dolis studentem. Aeneas ruffo colore erat, & sue patriæ proditor. Mention ruffus fuit, & vitiosus, pertinax, & crudelis in parentem. Ex Darete phrygio.

Flammeus color.

Q VI BVS color flammeus est, maniaci, quia ea, que sunt in corpore vehementer calefacta flammeum colorem habent, qui autem extremò calefacti, maniaci utique sunt. Aristoteles. Hic color Gracis φλεγματικός est. Polemon, & Adamantius. Color flammeus furiosos indicat. Albertus. Ignitus color cum lucentibus oculis ad insaniam vergētem hominem notat. Cassandra ruffa fuit, idest flammea, & oculis micantibus, & maniacas fuit, quia futurorum præscia.

Fundación

Uriach

Rubeus color.

Q VI BVS color rubet, acuti. Aristoteles. Quoniam que secundum corpus sunt calefacta, erubescunt, signum est caliditatis, & subtilitatis spirituum. Galenus libro de arte medicinali. Signum calide temperaturæ rubeum colorem dicit. Aucenna. Rubeus color multum sanguinem denotat, & caliditatem.

Candiruber color.

COLO R candiruber bonam indolem notat, Aristoteles, quando in leui corpore hic color accidit. Diximus rubrum colorem calidam, & sanguineam complexionem demonstrare, album vero frigidam, & flegmaticam, mistum ex viroque colorem, optimam temperaturam. Galenus in arte medicinali. Signum optimum & temperaturae, id est calidae, & humide esse colorem commissum ex albo, & rubro, & ab eo Aucenna. Idemque Aristoteles in idea ingeniosi monstrat candirubrum colorem optimum ingenium praestare. Polemon, & Adamantius. Color modice ad ruborem vergens, egregiam ingenij nobilitatem in disciplinis capessendis promptitudinem, acremque virum dijudicant. Idemque in figura ingeniosi, colorem candidum subrurbrum ^{νερόν} commendarunt. Albertus. Color medius inter album, & rubrum declinans ad brunum, si est clarus boni ingenij, & bonorum index. Alexander Magnus colore erat candido, sed candori rubor mistus vultum, & peccus occupabat, cumque Apelles fulmen eum gestantem depinxisset, facie sordidum, & fuscum pinxit narrant: siquidem eius colorem non est imitatus. Unde eius modestia ad corporis voluptatem conuenientia, grauitas, animique magnitudo, & optimae eius temperaturae signum erat. Erat enim tanta sudoris fragrantia, ut in Aristoxenis commentarijs legit Plutarchus, ut interiores tunicae mirabili fragranzia completerentur. Cuius rei causa erat corporis temperies, innato calore feruentis. Roseo, illustraque vultu fuit Totilas, maximusque in eo vigor animi, robur, pudor, & pietas. Galeacius Vi cecomes primus roseo, & corusco ore spectabilis fuit, & statura dignitate, facundia, liberalitate, vitaque splendore sua etatis principum famam obscurauit. Dux bello strenuus, & fortunatus habitus. Roseo enim colore Carolus Aurelianus Francisci Regis filius fuit, qui item liberalis, splendoris, & bellicae virtutis specimen retulit. Tui corporis color, amphissime Cardinalis candidus est, & candori mixtus rubor, unde etiam Alexandi Magni non imitandam animi magnitudinem, morum praelantium, & grauitatem, ad voluptates continentiam facile quiuis coniugiet.

De labijs. Cap. 15.

LABIÀ mox à naso, ut Aristoteles animalium libro, caro permobilis, & in extremitatibus superioris, & inferioris mandibulae. Constant tenui, & molli carne, oris, & dentium, ceu editui habentur. Aucenna. Labia hostijs vice adiuncta ori, & ob id prius de labijs.

LABIÀ grossa stultum demonstrant, Aristoteles ad Alexandrum. Polemon in fine libri. Magna labia insipientes ostendit. Conciliator. Magna labia, stultus, & hebes. Ex huiusmodi labijs labeones, labrones, & chilones dicti fuerunt.

Asini crassum labrum inferiori propendens bic spetandum adduximus, ut neminem hominis labrum ad eius similitudinem delineatum lateat: simile vero cum humano require. fol. 68.

Crassa labia superiora inferioribus propendentia.

VIBVS labia superius crassa sunt, & superius ultra inferius eminet, stulti iudicantur à simili asinorum, & simiarum specie. Asinis enim & simiis labra superiora magis eminentia sunt. Et in hoc à leonibus differunt, quia his gracilia sunt. Polemon in figura iniuriosi. Cui vero inferius labrum superiori prominet, fatuus, suspensi iudicij, imbecillus, & flagitiosus, & ad asinorum naturam refertur. Et in fine libri. Quibus inferius labrum superiore maius fuerit, timidos censemus, unde textus hi omnes corrigendi.

Ecce denuo Leonis iconem adducimus, que labro exili inferiori propendenti in humano ore ostendendo plurimum iuuat. Similiter molossi canis labra sic etiam conformata, quere. fol. 60.

Exilia labia in ore magno, ut superiora inferioribus superponantur,
cademque iuxta angulos laxa.

LABI A tenuia in ore magno, ita ut partes superiores inferioribus superintendeantur, eadem que laxa iuxta labiorum angulos, animi magnitudinem, & fortitudinem significant. Aristotle cum in leonibus eiusmodi habeantur. Idem etiam utique quis in magnis, & robustis canibus spectabit. Polemon labia mollia, ut inferiora superioribus subdantur magnanimitatem, & virilitatem notant: nam huiusmodi labia in leonibus videre est. Adamantius aliter, & melius. Labia in ore maiori tenuia, iuxta angulos relaxata, ut inferioribus adjiciantur superiora, magnanimitatem, & fortitudinem significabunt: leonina enim haec sunt: cuius textus ex Aristotele corrigendus: nam suytilias non axim legendum, sunt enim labiorum anguli xarap non xipa. Conciliator eadem ex Alberto. Sed ad exempla fortitudinis etiam canis adducitur, non vulgaris, sed venaticus, vel mastinus. Canes à Caribus Marti immolari Apollodorus, & alij scripsere, Arnobio scribente, propter eius animalis audaciam. Lacedemonij Marti Euyalo macabant, ut Pausanias in Laonicis, Lacones enim ephæbos, scribit, cum pugnam essent inituri, Marti canem immolasse, Deo scilicet validissimo victima validissimam inter cicures dicare se arbitrantes.

Hic denuo facit Aeluri, & hominis figura, ut exilia labia in parvo ore contemplentur.

Fundación
Uriach

Exilia labia in ore paruo,

SI autem in paruo ore gracilia labia extiterint, timiditatem, impotentiam, & dolos demonstrabunt. Adamantius dicit impotentem, & valde dolosum, nisi corrigendus sit Polemonis textus, nam ubi dicitur ex Adamantio, reponendum. Ego ad cleros referrem, quibus exilia labia in paruo ore sunt, & timidae, & impotentes, & dolosae. Vel ad mulieres.

Skills, & humanus voltus ad amissim delineatus conficiuntur, ut
gracilia labia ad caninos dentes iumentia commolirent.

Gracilia labia dura iuxta caninos dentes iumentia.

QVIBVS labia gracilia dura, & iuxta caninos dentes iumentia, ignobiles sunt, & ad sues referuntur. Ubi Aristotelicus gracius textus corrigendus est, nam pro aenere habet utrū contrarium. Sufficiens, ut Aristoteles sexum accommodaret, magis corrumpit, nam non ignobiles, sed multigenos vertit, ut sues. Conciliator eadem.

Tumens genita in superiori labio in canino rictu, eademque in humano coniunctur praesenti icona.

Labia suprema, & gengiæ prominentes.

VI superius labrum, gengiæque prominentes habent, ad conuicia, & maledicendum proni sunt, & referuntur ad Canes. Aristoteles. Idemque in figura iniuriosi superius labrum sublime tribuit. Ab eo Polemon, & Adamantius. Quibus canini dentes labia attollunt, pessimorum morum sunt, iniurij, adclamatores, & mordaces, & canes, ut ore, sic ingenio referunt. A quo etiam Polemon in eadem figura tribuit ei superius labrum sublime. Unde male putat Gesnerus Polemonis, & Adamantij dicta Aristotelico signo referri. Corrigendus est Polemonis textus: nam ubi Aristoteles in figura iniuriosi labiorum meminit, infert *ai τας προτεριες* idest aspectu temerario, sed Polemon, *ai ατς προτεριες*, idest inferius propendens, satis, ut mihi videtur, peruersè, nam iniurioso, potius præceps vultus conuenit, moribus aptus, quam superius labrum inferiori propendens, & canes, quibus Aristoteles refert, huiuscmodi labia non habent. Gracilia labia superius aliquantulum eleuata, verbosum, accusatorem, & inuidum testantur. Phocylides Poeta mulieres alia ex alijs animalibus natas fngit pro ingeniorum diuersitate, & inter ceteras ex cane natam, difficilis, & asperi ingenij mulierem dixit.

Fundación

Uriach

VI BVS inferiori labio superius labrum superadjectur, prudentiores sunt, Adamantius, in Polemone deest. Si ad feras referre licet, ego ad Alcem referrem. Solinus ex Plinio de huiusmodi fera. Alces adeo propenso labro superiore, ut nisi recedens in posteriora vestigia pasci non queat. Pausanias sagacissimum animal esse dicit, & hominis odore per longinquum interuallum percepto, insoueas, & profundissimos specus se se abdere. Aesopum tumenti, & prominulo labro fuisse scribitur, & prudentiem fuisse.

Prominenſ

Prominens inferius labrum.

QVIBVS inferius labrum prominebit magis, non ferè malum, quaquam plerunque vanitates, & crassas cogitationes significabit, Polemon, & Adamantius. Inferius labrum foris excedens non animi malitiam, sed impudentiam (ego imprudentiam) & simplicitatem, Albertus, sed ex Loxo infert, tale labrum in paruo ore, laudis, & honoris studium significare.

Tumentia labia ad incisorios dentes.

IN fine libri, Polemon, & si mendosus sit textus, dicit. Labia ad incisorios dentes tumentia, cineros ostendunt.

Tumentia labia inferiora ad caninos dentes.

T'V M E N S labium inferius ad caninos dentes, veneno plenos ostendit, Polemon eodem loco, fortasse quod viperis, alijsue serpentibus eiusmodi se habeat.

Labia multum deformantia.

NON omittendum duximus, quod Albertus ex Loxo adducit. Cuius labia truces vultus exagitant, insaniam, & stultitiam iudicabunt; quod ego in plerisque animaduerti.

Labia inferiora pendentia.

LABIA cum soluta ab ore dependent, ex humore superabundanti inordinato euenire, & inertiam significare, Albertus protulit, hec enim in bobus, asinis, & senescentibus equis videre licet.

Labia pilosa.

LABIA pilosa luxorioso tribuit Polemon, sed Aristoteles in eadem figura non labia sed pilosus dicit.

De gr. Cap. Fundación

OS ab Aristotele animalium libro intra maxillas, & labia describitur, cuius partes palatum, & fauces. Apuleius autem esse animi vestibulum, orationis ianuam, & cogitationis comitium.

Ad virile os magnum demonstrandum leonis figuram, & humanum buc denuo duximus reportandam, ne quid exemplo eguisce videatur.

Magnum

Magnum os.

QVI latum os habet, est bellicosus, & audax, Aristoteles ad Alexandrum. Sed Polemon, & Adamantius, magnum os viros decet, quasi viriles ostendat. Albertus. Magnum os viris, & virilibus fæminis conuenit.

Paruum os.

PV SILLVM os effæminatum ostendit. Polemon, & Adamantius, quod tale fæminas deceat, Albertus tam fæminas quam effæminatos viros. Helenam pusillo ore fuisse memorat Dares.

Paruum os exterius protensum.

OS paruum prominens insidiarum, & reprobatis nota, Polemon, & Adamantius, ego ad vulpes, & serpentes referrem.

Exertum os.

Fundación

Uriach

EXERTVM os, siue prominens dementiam, stultiloquium, & aduentiam notat, Adamantius, textus Polemonis hiunc est, & non admittendus. Albertus nimia prominens stultitiam, loquacitatem, & audaciam ostendit. Ursus exsertum, & oblongum os, ex Oppiano, instar ferme Suilli, labia crassa, ob id dentibus retia non lacerant, ex plutarcho ferrox, demens, & vorax. Ouidius.

„ Quid nisi pondus iners, stolidæq; ferocia mentis.

Crassum,

Crispum, & protensum suillum os ferimus, ut humanum similiter efformatum oculis subiaceretur.

Valde exertum os, & labia crassa, & rotunda.

QVIBVS os protenditur, labiaque sunt præpinguidiora rotunda, & extrinsecus inuersa, moribus, & operibus sunt suini, Polemon, & Adamantius. Ab his Albertus, Protensum os rotundum, retortum in crassis labijs, ac si repandum sit extremum, immundum, voracem, stultum, & forte epilepticum futurum.

Humile os.

HUMILE os, timiditatis, & mutabilitatis signum Adamantius, adhuc Polemonis textus lacunofus est, & ex Adamantio restituendus.

Medium inter exertum, & humile os.

OB id neque exertum, neque depresso lauda, Adamantius, innuens laudabile esse, quod neque exertum, depressoque fuerit. Albertus. Optima oris forma, que non nimis humilis; Oris enim, & labiorum humilitas timidorum est, & malignorum.

Arietis os diuinctum, & humanum adduximus, quem quoniam afferimus opportunam iudicare nequissimus.

Osvalde

Os valdè dissectum.

VAST A oris dissectio, stolidissimi, crudi, & impij hominis notas præbent. Talia namq; sunt arietum ora. Polemon. Manducones Adamantius, & insipientes dicit, & ad canes refert. Albertus. Cum os ultra modum dilatatur, ut diductum, & rescissum videatur, immium, impium, bellicosum, & voracem notat, à Polemone marinis beluis, & monstris assignatur. Polemon, & Adamantius in figura fatui improbi tribuunt ei os garrulum, & apertum, ut bifida facies videatur. Ego potius ad lupos, quam ad canes referrem, nam os valdè dissectum habent, & ingluvies est luporum propria. Sed carniuра animalia amplio sunt oris ductu omnia. Lupa piscis vastum habet os, & gula deditus, ut natura ei tale dederit. ad optimè vorandum. Lamia piscis largo est oris hiatu, nam voracissimus, & antropophagos, ut integra mortuorum cadavera voret ab hac insigni ingluvite ab Oppiano *vorax et vorax* dicitur. Piscatrici rane os amplum, & latum ad piscis ingenium, moresque per accommodatum, eminentia sub oculis cornicula turbato limo exerit, ut assultantes pisciculos pertrahens, donec tam propè accedat, ut affliat. Tragloditici boues, ut quis luporum instar carniuori sunt, omnibus rictus usque ad aures debiscit, ex Plinio. Et Aelianus *omne genus animalium ab eis inuadi dixit*. Tali ore villicus meus præditus est, & simul stoliditate, & canina exuritione.

Fundación
Uriach

Apertum os.

APERTVM os stultiæ signum dicerem, & ad apparentem decentiam. referrem. Plerique apud nos sunt hianti ore stantes, & incedentes, & insipientes, & stupidi sunt. Aristophanes *curvit id est ore hiantes, pro stultis accepit.*

P Camum

Cauum os.

CAUVM OS, veluti in fossum, inuidentiae, scelerositatis, & intemperantiae nota, Polumon, & Adamantius, sed prioris textus, ut sepiissime accidit corruptus est, sed Albertus ex Aristotele, ut ipse refert, cauum os libidinosorum est, sed intelligendum est, os cauum esse partem illam, quae inter nasum, & mentum interiacet, cauam esse, qualem Socratem habuisse ferunt.

De dentibus. Cap. 17.

DENTES, statim cum os aperitur, videntur. Plinius, homini continuati dentes, laui, & acuti, & qui eos discriminant, canini. Sunt rari, densi, nonnullis breues, parvi, & recto ordine dispositi. Dentes, qui utrinque quaterni, anteriores existunt, incisorios, siue secantes vocamus, qui utrinque duo ab his positi videntur, canini dicuntur, molares vero subinde ab irraque parte quini in ordinem digeruntur.

Sinistra tabella pars in superiore maxilla dentes raros, & infirmos conspicuos ostensura, inferiori vero magnos, firmos, & spissos.

Fundación
Rari dentes. **Uriach**

FACILE ex ijs vite diuturnitatem, & breuitatem diiudicare possumus, cum ex cerebro ortum habiat. Aristoteles in problematibus, de tibus vite inesse præfigia credidit: nam quibus rariores fuerint, haud ita diu vivere opinantur. Indicium hoc esse os capitis, cerebrum ob id invalidum, quia minus sit respirationibus opportunitas, itaque celeriter putrefat, ut quod sua natura humidum sit, nam & cætera quum non mouentur, neque exhalant, facile corrumpuntur, quo etiam sit, ut homo capite piloso sit maxime, & mas, quam fæmina diutius vivit, futurarum sui capitis beneficio, ex quæ rariores,

rariores, exigui, & minus fortes, eo minus virtutis spermaticae, & cerebri fortitudinis, ex quo totius corporis debilitas sequitur, ob id brevioris vitae. Plinius ex Aristotele, brevis vita rarus dentes indices esse dicit. Rhases. Cuius dentes rari, debiles, & minuti totum corpus est debile. Eadem Conciliator. Cæsar & si raros habuit dentes, ut Suetonius scribit, erant tamen validi, & firmi: fuit enim interemptus anno etatis sue LVII. Augustus enim & si raros, scabros, & exigui, fortes tamen, & perijt anno etatis sue LXVI,

Magni firmi, & spissi dentes.

CONTRA verò ex predictis, qui magnos, firmos, & spissos habuerit, & qui dentium ordine prædictus fuerit numeroiore, diuturnioris erit vite, virorum exemplo, quibus plures sunt, quam fæminis, quod ipsum, & in cæteris conuisit. Scotus. Dentes fortes, & spissi hominem longe vite notant, comedonem, audacem, & fortem, ut equus. Herculem fuisse triplici dentium serie Ionis Chij proditum monumentis est.

Continuati dentes.

QVIC continuatos habent dentes non aliter morati, quam pecudes, dorcades, & capre. Plinius. Hyenæ nullis gentiis dente continuo. Refert Plutarchus, Pyrrho Epyrotæ unicum os fuisse dentium vice, lineis modo in superficie suppictum, distinctumque.

Dextra vero in superiore dentium close caninos dentes longos exertosque, inferiore acutos, & recti bubes in eadem tabella.

Canini dentes longi, exerti, & firmi.

CVIC dentes canini longi, exerti, & firmi gulosus insatiabilis, & malus est, Rhases. Conciliator ab eo. Dentes longi firmi ad exterius se porrigit, gulosos, & insatiabiles notant, relatios ad suos, & canes. Aristoteles hippotamo, apro, & equo exertos dentes dicit, id est extra os se porrigit.

Longi acuti, & fortes dentes.

CVIC dentes acuti, longi, rari, & fortes in opere, significant hominem inuidum, impium, gulosum, audacem, falsum, infidelem, & suspiciosum, Scotus. Ad serpentes ergo referrem. Portentosis dentibus fuit Christi regis horridaque barba, sed mortalium immanissimus, & nefariae crudelitatis infamis.

Uriach
Acuti, & recti dentes.

OMNE animal habens acutos, & rectos dentes est magna ira, & carniorum, ut leo, canis, & ursus: contra homo, & equus. Scotus.

Mixti dentes.

MIXTI dentes, dentium ordo non seruatus, qui quidem alij stricti, alij lati, quidam rari, alij spissi, demonstrant sagacem hominem, ingeniosum, audacem, inuidum, dengosum, facile ad virunque conuertibilem.

De lingua. Cap. 18.

QVAE in ipso ore sunt post dentes, lingua est, ea ad loquela vsum utimur, vinculum est illi frenum, quod si moderato ordine constitutum fuerit, vniuersae eius actiones optimae sunt, cum ipsi facultas intercipitur, eae facilè leduntur. Ipsa lata, angusta, et media magnitudinis est. Si latior est, dum oris meatum plus nimio repletum reddit, tardo, ac inarticulato sermone erit, si angusta, cum non satis dentibus inniti queat, vitiato vteretur eloquio, media eius forma, dictarum passionum expers, optima habetur.

Blesi, balbi, & lingua hæsitanter.

BLESIT AS est, cum literam quandam exprimere non posse, eamque non quamlibet, sed certam. Balbi verò literam præmittere, vel syllabam. Hæsitanter alteram alteri syllabam iungere propere non posse, que quidem omnia imbecillitate eveniunt, lingua enim subministrare intelligentie non potest, pueri, ut manibus, pedibus ve minus valentes, sic linguae parū compotes sunt, more brutorum animalium vociferantur, sic senes, et violenti. Accidit etiam balbuties, cum impetus dicendi præruat, anteceditque facultatem eorum, ut pote cum animus visa sequatur, cum membra voci accommodata tardiora habeant, sic enim lingua hæsitanter, qui melancholico habitu constant, et properè imaginacionem sequi, non nisi melancholicum est. Potest enim esse, ut calor efficiat, ut procaciōres sint, utique offendendo adhærent quasi in salebris, quomodo affici iratos homines nouimus, incenduntur enim, incitantur, anhelitant, qui spiritu redundant, igitur præ nimio caloris feruore. Hac Aristoteles in problematis. Neoptolemus fuit blesus, et magnus bellator, si Dares credimus. Alcibiades etiam blesus lingua, et maximis fuit viribus corporis, et animi. Scotus ait. Cuius lingua balbutit, horribilis, iracundus, ab ira conuertibilis, ob id Conciliator. Lingua ante dictionis prolationem repetens s̄epius principium, denotat melancholicum.

Subtilis lingua.

SVBTILIS lingua sagacem hominem, ingeniosum notat, fallacem, et insidiosum. Scotus. Ego ad serpentes referrem.

Velox lingua.

VELOCIS moius lingua, cum repentina verborum corruptione, stultum, impetuosum, et iracundum notat. Conciliator.

Tarda lingua.

LINGVA immobilis, velut lapis, pigrum notat. Conciliator.

De anhelitu. Cap. 19.

DI X I M V S de ore, & eius partibus, nunc de ijs, quæ ex eo excent, scilicet anhelitu, risu, voce, & loquela: & prius de anhelitu, quia is prior, quam vox. Dicit Auerroes in suis Colliget. Aliqui medici anhelitum facile cordis complexionem indicare posse inquietunt, si calidam, frigidam, humidam, & sicciam, & ex cordis complexione fieri alterationem virtutum animæ: nam si excedit in calido, fortitudinem, & animositatem promittit, si in frigido pusillanimitatem, & imbecillitatem, si vero temperata fuerit, & temperatas virtutes.

Fortis, velox, & spissus anhelitus.

ANHELITVS fortis, velox, & spissus caloris excessum in cordis complexione ostendit, dummodo viae, per quas egrediuntur minimè angustæ sint, scilicet pectus, & pulmo. Hæc enim membra, & si cor caliditate non excedat pro cordis nimia refrigeratione, viarum angustia, velociori, spissiore anhelitus reciprocatione utetur. Sed in calida complexione id raro accedit, unde latas vias habere oportet, scilicet pulmonem, & pectus. Polemon, & Adamantius. Quando autem quis ex profundo, & vehemens respirat, rusticatam, & ebrietatem arguit, ideo multus anhelitus fortem ostendit, Michael Scotus. Animal multi flatus, multæ fortitudinis, & potus erit. Albertus. Anhelitus frequens, & velox, & calidus, cordis calorem arguit.

Fortis, velox, spissus anhelitus, & corpus, & pectus macrum.

SI cum prædicto anhelitu pectoris, & corporis accidit macies, erit cordis complexio calida, & siccata. Nec circa huiusmodi viri, iracundi, & tardè sedabiles erunt. Frascuntur enim citato, quia calida cordis complexio, sedantur tardè, quia siccata. Polemon, & Adamantius in figura amari tribuit ei loquelandam, & anhelitum vehementem.

Paruus, rarus, & tardus anhelitus.

HAEC signa sunt prædictis opposita, unde signa sunt frigida cordis complexionis, & timiditatem arguunt. Polemon in figura timidi tribuit ei aeralem respirationem. Adamantius vero indiscretam, siue tumultuosam, vel raram. Albertus. Contraria prædictis contrariam innuunt significationem, scilicet frigiditatem.

Paruus, rarus, & tardus anhelitus, & pectus paruum, & glabrum.

SI cum prædicto anhelitu pectoris paruitas, & glabritates simul erit, hi erunt in ultima timiditate, & ipsorum iuuentus assimilatur senectuti, & senectus morti.

Temperatus anhelitus.

VALDE temperatus anhelitus temperatam cordis complexionem innuit, & pectus mediocre inter magnitudinem, & paritatem, & caro nec macilenta, nec pinguis, isque anhelitus reperitur in his, qui in temperatis climatibus nascuntur. Polemon, & Adamantius. Spiritus facilis, segniter, & sine strepitu progredivs, bonam hominis mentem ostendit. Ubi notandum in Polemonis textu temporum iniuria literas aliquas excidisse, aut enim vero, Adamantius vero.

Anhelitus constans.

IN figura fortis Polemon, & Adamantius tribuunt ei anhelitum constantem.
Facilis, & sine strepitu spiritus.

SPIRITVS ita facilis, ut homini, qui halitus careat, similis videatur, cogitationum plenum arguit. Quales autem cogitationes fuerint, ex oculis disces. Semper enim nos cogitamus, ad quae corporis complexione trahimur, ea enim oculi demonstrant. Ut luxuriosi ad amores, auari ad lucra, studiosi ad scientias. Polemon, & Adamantius.

Ut qui post cursum anhelantes.

QVICVNQVE anhelant, quemadmodum ijs, qui post cursum, consilio carentes, & omnia, que faciunt, dicentes. Polemon, & Adamantius.

Altus densus, & facilis spiritus.

QVICUNQUE altè respirant, & ipsis densus, & agilis è naribus efflatur, inest ei paucor, & mæror, & si alia cum his signis concurrent, effæminati sunt, & cinædi. Idem.

De suspirijs. Cap. 20.

EST suspiratio anhelationis species. Suspiratio signum semper habet amoris, vel angoris, scilicet angustie cordis, qui enim anguntur, animum totum ad rem, quæ dolori est conuertunt. Itaque animus ad id conuersus, quod sollicitudo officij obliuiscitur. Cor igitur cum per intentionem pectoris aerem non capiat, quo ventilari, refrigerarique possit, ne stranguletur, animam ad defertum officium reuocat, & recopiam spirandi aeris capiat, quod vices minuta, crebraeque spirandi essent facturae, una ampliori respiratione, subministrat.

Suspiratio.

EST suspiratio vulgare amoris signum, ut diximus. Nouerca apud Apuleium, sui priuigni amore flagrans, legitur inter amoris signa suspiritus cruciatus. Pan apud eundem Psichem amore captam ex assiduo suspiratu coniicit. Horatius.
,, Amantes languor, & silentium arguit, à latere petitus immo spiritus.

Initus suspirans, & illachrimans, frequentans in te visum, & cum eum respicis terretur, & erubescit,

CV M videris hominem frequentantem in te visum, & cum respicis eum terretur, & ex hoc erubescit, & maxime si initus suspirat, & lachrimæ apparent in oculis eius, hic diligit, & timet te, si vero contrarium fecerit, erit inuidus, & contemnit te. Aristoteles ad Alexandrum.

Suspirantes cum capitis agitatione.

SI quis suspirat, simul cum capitis agitatione patratarum, vel dictarum rerum memor pænitentia premitur. Polemon, & Adamantius. Sed prior non dictarum, sed visarum dicit.

Suspirantes cum capitis agitatione, fixis oculis.

SI autem id fiat oculis respscientibus, patrata, vel dicta mala magis consilio vitare satagit, quam pæniteat. Polemon, & Adamantius.

Oscedo.

LE GIT VR adud Gellium. Cum quidam in iure staret, & clare nimis, & sonore oscitauit, tanquam illud indicium vagi animi foret, & hallucinantis, & fluxe, & aperie securitatis, & cum deierasset inuitissimum se, & repugnantem oscitatione vincitum teneri eo vitio, quod oscedo appellatur, note iam destinatæ exemptus est.

De risu. Cap. 21.

NOS hic dereliquit græcorum doctrina, & ne vacuus locus relinqueretur, que è latinis, & nostris experientijs emendicauimus, hic afferendum duximus. Fossumus etiam non alio melius, quam è risu animi sapientiam, & ineptiam dijudicare. Hippocrates libro de hominis structura ait, esse viros, qui semper rideant, & qui tristentur, & huius rei causam ex elementis esse. Qui autem puri sanguinis sunt, usquequaque rident, & aspectu, & corpore floridi, nec non persicui coloris. Homerus ex caloris copia profluere, iudicare videtur, ubi γιαυτας εστιν οδεινος inextinguibilem risum dicit, & Grammatice γιαντας deduci tradunt ab αι, id est calore. Physici dicunt, quod credidit etiam Lactantius fortis affectus esse in splene, intemperantia que ridendi ex lienis magnitudine constare: Unde homini ex nimio, liberaliorique cachinno doleant intestina, cogaturque impositis ad finistrum latus manibus coercere exultantem dolorem. Alexander Aphrodiseus licet non proprie, ac per se, sed ex accidenti risus causa censendus est. Quadiu enim est sanus, omnino fæculentum, & melancholicum succum ex iecinore trahit, atque ita dum sanguis purus, & defæcatus totum corpus, cerebrumque peruidit, naturam simul, & animam, & non aliter, quam vinum oblectat, & exhilarat, unde risus excitetur. Me (inquit Cesar apud Tullium) non pudet nescire, quo pacto risus concitetur, ubi sit, quomodo existat, atque ita repente erumpat, ut eum cupientes tenere, nequeamus, que ne ipsi quidem illiscunt, qui nescire pollicentur. Ad hoc facit illud Persianum.

Petrus Anti

„ Petulantis plene cacchino.
Sed haec videat Democritus.

Multus risus.

PROVERBIO iactari solet. Risus abundat in ore stultorum. Et Catullus ad Egna-tium ait.

„ Risu inepto res ineptior nulla est.

Idem apud Plutarchum admonitum est, & Diocletianum, risum incontinentem esse dementis indicium, ut qui ridet cum cacchino, insipientiam, & intellectus carentiam ostendit. Ob id Seneca, si risus citra cacchinnum, est enim cacchinnabilis risus solitus, & spatiose, qualis interdum latissime effunditur. Democritus semper in vita risit, visebaturque in Gymnasijs olim Athenis effigies Democriti labris apertis. Michael Scotus ait, homines risibiles esse simplices, vanos, instabiles, cito credentes, non secretos, & crassae Minerue. Insipiens risus dementis est, ab insipientis Aiakis dicta paucimia quartus ymas, ideo risus Aiakis, & de hominibus insipienter ridentibus dicitur. Ajax enim furore vexatus ob Ulixem in armorum iudicium sibi antepositum, insecebat armenia, credens esse Graecos, & duos maximos arietes flagellando cedebat, clamans se occidere Agamenonem, & Menelaum. Democritus de risus petulantia cognomento gelasinus est insignis.

Risus altus.

QVICIDICIS ridet alta voce, inuercundus est. Rhases. Ab eo Conciliator C. Caesar, vi Suetonius refert, indecenti risu fuit.

Risus cum tussi.

QVIcum tussi, & respirandi difficultate ridet, inuercundus est, & tyrannus. Rhases, eadem Conciliator. Qui ridens tussim excitat, aut caput contorquet, hominem significat varium, inuidum, cito credentem, ad utrumque conueribilem.

In risu Bucca quando distorquetur cum irrisione.

CIVVS bucca ridendo distorquetur, cum alterius derisione, hominem notat arrogantem, falsum, tenacem, iracundum, mendacem, & proditorem. Scotus.

Uriach

LABIA blanda, parumper ridentia, si letis vultibus contingant, libidinosum arguunt. Albertus. Apud me autem risibilis bucca sepè malum animum ostendit, mendacem, peruersam cogitationem, simulatorem, & malitiam, ut de eo minime sit fidendum. Risum in oculis, & ore, in summa malum deprehendi. Claudianus ad id.

„ Et blando fraudem prætexere risu.

Hic

Hic risus feminarum est. Apuleius Venerem dulciter subridentem depinxit. Hinc preceptum illud eroticon.

,, Sint modici risus, paruaeque utrinque lacuna.

Paucus risus.

QVI parce, aut durè rident, ij contrarij sunt. Aristoteles ad Alexandrum de baiuli sui electione, ait. Ne sit verbosus, nec multi risus. Rhases. Qui non multū ridet, hic benignus est, omnibus conueniens, & in rebus sollicitus. Conciliator ab eo. Qui sufficienter ridet, benignus est, amicabilis naturæ, & sollicitus, idque apparenti decentiæ refert. Scotus. Stabiles, sagaces, dari intellectus, faciles, & laboriosi pauci sunt risus. Temperantia omnibus placet hominibus, profunda enim perscrutatio, & cogitatio risum non admittit. Isocrates risum incontinentiæ dementis indicium dixit. Scribiturque ab eo de Platone tantæ in moribus verecundiam, & in vultu modestiam habuisse, ut ne semel quidem effusè risisse conspectus est. Anaxagoram Clazomeniū nunquam risisse fertur, immo ne risus quidem vestigium omnino illum protulisse. Heraclitus, quæ sunt in hominū vita fletu prosequebatur omnia. Philippus Iunior tam seueri animi fuit, ut nullo utiq; commento, nullisque rationibus ad risum solui potuerit, quod est maximum seueritatis exemplum, ut cum patrem aspiceret ludis secularibus petulantius cachinnantem, aduersato uultu notauit. Ut Eutropius in romana historia scripsit. M. Crassus ob seueriorem frontem, & mores austriores semel in vita risisse dicitur, ob id distus cylindrus ex Lucilio. Pauci risus est Horatius de Marijs, Tigrinus, Romanus, vir sagacitate, claritate intellectus, doctrina, & morum præstantia tota urbe insignis. Paucus est, & ferè nullus seris in rebus, Illustrissime Cardinalis, risus tuus, ludibris vero in rebus, quatenus morū tuorū iucunditas seuerioris frontis rugas deleat, letus, paucus, & breuis.

De Voce. Cap. 22.

DI XI MVS de aubelitu, nunc de voce. Hippocrates libro de structura hominis, vocem à spiritu procedere ait, & articulatæ vocis tres esse species grauis, acuta, & media. Ex vocis sonu, mores facile coniugere possumus, siquidem, ut Polemon, & Adamatius inquit, quicunque alicui animalium similem vocem ediderint, ad illius naturæ similes hominis mores referendi sunt: nam cernere est quosdam suillæ voci, simiarii, asinorum, equorum, pecudum, aliorumq; animalium generi simile quoddam sonare. Quod ab eo etiæ Albertus refert. Ad summum in voce mediocritas consideranda est, nam semper bonum, ab ea verò diuersa semper malum. Diogenes semper se mirari dicebat, cum ollam quidem, & operculum non sine tactu, & tinnitus emamus, solo in homine emendo aspectu contenti sumus.

Fundacion
Grauis vox. Uriach

CV M plures sint vocum differentiae, nos à primis elementis earum incipiemus, videlicet graui, & acuto: nam intendendo voces in acutum abeunt, relaxando in grauitatem. Aristotleles in Physiogn. Grauis vox fortes demonstrat, animalia quidem fortia grauem vocem habent, ut leo, taurus, canis molossus, & gallus, qui grauiter vociferant, nam & fortia, & grauis vocis sunt. Lucanis de graui leonis voce,

,, Et vasto graue murmur hiatu.

Q Infrimuit

In fremitu.

Aristoteles libro moralium Nicomachorum ait, magnanimo vocem esse grauem, locutionem stabilem, & grauis motus. Sed animalium libro tauri vocem acutiorum esse, quam vaccæ dixit, sed illam comparatione aliorum animalium grauem dicimus, non vaccæ: cui opinioni fortasse occurrens, statim post iam dicta subdit. Verum præstiterit fortassis, nam ex acumine, & grauitate vocis timidum animam, aut forte indicare sed validam vocem fortitudinis, remissam vero, & infirmam timiditatis signum esse. Sed quod in mucronem fastigiatum est, momento penetrat, quod vero retusius cum mora, & segniter, sic acuta vox auditum foditat, grauis obtundit, euenit utrumque celeris, & grauis motus ratione. Apuleius in floridis, taurorum grauem mugitum dixit, leonis indignati fremitus. Viri robusti, qui spiritu valent, multum aeris incitare queunt, quod cum multum sit, tarde mouetur, vocemque efficit grauiorem. Grauis vox viri est, & eam euras Græcis dicuntur, ut acuta mulierum. Galenus grauem vocem faucium latitudinem sequi dixit, latitudinem vero caliditatem, calidi enim est relaxare; cannae pulmonis relaxatio grauitatem vocis producit, & qui calidi complexione sunt fortes sunt. Aphrodiseus in suis problematis ait, graue vocem ex caliditate prouenire: nam canalis spirationis, que aspera arteria nominata est, pro sua laxitate vocem extingit grauiorem, nam meatus diducere, & amplificare unius caloris interest. Sed Aristoteles in Problematis grauis vox, cum aer tarde incitatur. Vitruvius ait ad extremos septentriones sub cœli cardine grauiores voces incolas obtinere, spiritibus vocium humore oppletis.

Grauis, & intensa vox.

VOX grauis, & intensa fortis notat, ex Aristotele in Physiognomicis. Polemon, & Adamantius in figura fortis viri tribuunt ei vocem seuam, intensam, & magnam. Aristotle in Problematis ait, natura calidos magnam vocem emittere solere, quod multum in his aerem, feruidumque inesse necesse sit, vis enim caloris facile ad se, & spiritum trahit, & aerem, eoq; amplius id agit, quo amplior est. Vox enim magna tunc oritur, cum aeris multi agitat. Galenus, magnitudo, & paruitas vocis non ex caliditate semper fit, neque præcipue, sed per accidens. Nam libro de technis magnæ vocis causam amplitudinem asperæ arterie reuulit. Diomedes græcus, ut ex historia Daretis Phrygij habetur, fuit clamosus, id est magnæ vocis, & fuit in bello acerrimus pugnator, impatiens, audax, & crebro calidus.

Grauis, & magna vox.

VI vocem habent grauem, & magnam, conuiciatores sunt, & referuntur ad asinos. Ego non conuiciatores sed, potius aptiores ad ferendum iniurias, quam alteri inferre. Græcis vespistai. vel sine discretione, quod non magis vni, quam alteri iniurias afferant, & impetrant, & obuijs in via cedere nesciunt. Grauissima, & absona vox erat asinus. De eius voce ita fabulantur Greci. Iuppiter gigantibus bello indicto, ad eos oppugnando omnes deos conuocauit, venisse Liberum, Silenos, Satyrosque asinis vectos, qui cum non longe ab hostibus abessent, dicuntur pertinuisse aselli, & ita per se quisque magnum clamorem edidisse, ut gigantes in fugam se coniecerint, & hanc ob causam habitum, ut inter sydera colocarentur. Herodotus rudenes asini perturbant Scytarum equos, cum Scythæ Persas adorirentur, eorum equi audita asini voce consternantur. Onocrotalos avis dicta à soni absurditate, asini vocem referens, turpis, rudens, & imperita. Ab sonus in cantu, & voce fuit Selinj Solimani filius, disciplinarum ignarus, mulierosus, inter vina, catamitos, & scortorum cohortes expirauit.

Grauis

Grauis magna, & perplexa vox.

QVICUNQUE grauiter valde, magne, & perplexè vocant, referuntur ad fortis canes, & ad decentiam. Sed textus mutilus, & deficit significatum. Addit Suetanus. Sunt & iracundi, quod in græco textu vacat. Gesnerus putat corruptum textum, & cum Polemone, & Adamantio corrigere curat, & putat conuenire cum eo, quod Polemon, & Adamantius dicunt de voce graui, cœna & minime flexuosa, his generosi mores sunt, & magna sapientia, & iustitia ipsos ornat. Sed male putat, quum hæc potius ad leonem referantur, quam ad canem referat Aristoteles, quum canes, neque generosis moribus ornatos, neque magnanimos, ac iustos dicat aliquis, ut videbimus inferius, nam qui canibus similem edunt vocem, canini, ingenij homines existimabuntur.

Grauis, & mollis vox.

QVORVM vox remissa, & mollis est, mites sunt, sicut oves. Aristoteles in Physiogn. & ab eo Polemone, & Adamantius. Quicunque autem grauiter, & molliter loquuntur, hos probis moribus decoratos dicit. Sed Adamantius mites dicit. In figura mansueti Polemone ait. Vox grauis, & mollis, Adamantius in equalis, & molis. Conciliator. Vox molis, & sine tensione, mansueti sunt, ad oves relati.

Vox grauis, & sonora.

VOX grossa, (id est grauis) & sonora, est bellicosa, Aristoteles ad Alexandrum, & eloquens etiam: nam grossa fortitudinem, sonora eloquentiam facit. Conciliator ab eo. Vox crassa, alta, sonora, & audax, bellicosa, & eloquens.

Grauis in principio vox, in fine acuta.

QVIBVS verò vox primum grauis, & in fine acuta, queruli sunt, & indignabundi, quod eadem in bobus similiter se habeat. Aristoteles in Physiognomon. Ab eo Polemone, & Adamantius. Quicunque à graui incipiunt loquela & in acutum desinunt, iracundi sunt, & tristes Albertus multi effectus, & lugubris animi dicit. Ptolemeus in suis harmonicis, mugitus in grauitatem tendunt, ululatus in acutum.

Grauis vox concava, & inflexibilis.

Fundación

QVIBVS vox concava, & flexu facilis, & grauis generosis moribus, magnanimitate, & iustitia decorantur. Sed in Polemonis textu deficit vox illa grauis, ut videatur temporis iniuria decidisse, cum illa maxime ex grauitate vocis prouenire videantur, quod in Adamantio, remansit. Ego ad leonis vocē referrē. Nos ^{adūtō} concava traduximus, quū Graci ^{et} etrou a vietiū pronunciationis nominent, quū vox veluti ex cauo specu, & recessu oris resonet. Conciliator. Vox tanquam è concauo pectoris grauis, & inflexibilis viriles, dociles, & magnanimos notat. Albertus satis in pte acutam, & mollem cum graui, & concava confundit. De Leonis iustitia plura leguntur apud authores in uliscendo iniurias, & quam diligenter percussorem obseruent. Aucenna. Si quis lapidem, aut telum lconi immiserit, & aberrauerit,

ut, vel nil ledat, leonem irruere in illum solere, & minari, non tamen interficere, tantundem incommodi relativum, quantum ipse acceperit. Refertque quum miles quidam leoni sagittam immisisset, aberrauit, sagitta propè caput illius trajecta, quod animaduertens leo, substituit, & accurrens, militis caput galea compressit, lesisque, sed non vulnerauit, neque occidit eum. Mos enim est leonis, ut tantundem ferè ledat, quantum Iesus est ipse.

Acuta vox.

ACUTA vox timiditatis indicium, timida nanque animalia acute vocis sunt, ut cervus, & lepus, ex Aristotele in Physiognomonicis. Aphrodiseus loco iam dicto. Acuta vox sonus causa est arteria, que propter humoris copiam se dilatare nequit, ut enim angusta tibia sonum edit acutum, ita aspera arteria præ sui angustia extingit vocem acutiores. Aristoteles in Problematis acutam vocem ex spirituum imbecillitate evenire dixit, ob id pueri expertes seminis, mulieres, decrepiti, & spadones vocem redunt acutam. Vox enim acuta renuis est, tenuis ex paruo aeris motu efficitur, robusti vero viri, quoniam spiritu valent, multum aerem incitare queunt, quod cum multum sit, lente mouetur, vocemque efficit grauiorem, motu enim veloci, ex tenui vox gracilis efficitur. Alibi enim rationem afferit propter membra imbecillitatem, quo mouet aerem, mouet enim exiguum aerem, quod imbecille est, vel propter meatum, quo vox permeare potest, pusillus est in iam dictis, itaque exiguum proficiunt ab eo potest, quod aera moueat, exiguum vero cum sit, velociter per amplas superiores fauces fertur, cum viris etate vigentibus hic amplior habeatur. Præterea animalia cuncta validiora, acutam emittunt vocem, homo autem cum inualidior est, tunc vocem acutam reddit. Ratio est, quod homo inualidus, exiguum aera mouet, exiguis velociter permeat, velocitas sonum reddit acutorem. Galenus angustiam fauicium acutam vocem sequi dixit, que angustia ex innata efficitur frigiditate. Hæc eadem auaritatis, & literarum parens Homerus his versibus demonstrauit.

„ Huic autem grauiter gementi astitit mater venerabilis.

„ Acutè vero lamentabunda caput sui apprehendit filij.

Et alibi senes cicadis comparauit, que sunt plane. Plutarchus ex spiritus tenuitate prouenire dixit. Platonici ex superflui humoris abundantia effici ipse etiam arteriam, per quam sonus vocis ascendit, efficiens crassiorum angustiarum vocis meatum, ideo feminis, & eunuchis acuta vox est, viris autem grauis, in quibus vocis transitus habet liberum, & ex integro patente meatum, nasci autem ex pari frigore in eunuchis, & feminis parem penè importuni humoris abundantiam, etiam hinc liquet, quod virumque corpus saepe pinguecit. Vitruvius in Meridianis finibus tradit audiri pretenuiores, & acutissimas, ut parasetarum acutissimarum sonitu voices perficiunt tenuitatem. Id enim experientia animaduertere licet. Cales duo in fornace equè cocti, aequo q; pondere, ad crepitumq; uno sonitu sumuntur, ex his unus in aqua demittatur, postea ex aqua eximatur, tunc utriq; tangatur, cū enim ita faciliter fuerit, largiter inter eos sonitus discrepabit, aequoq; pondere nō poterunt esse. Ita & hominū corpora alia propter regionū ardore acutū spiritū aeris exprimit, alia propter humoris abundantiam grauissimas effundunt sonorū qualitates. Septentrionaliū inquit Albertus, & feminarū vox euadit acutior, quā Meridionaliū ob pulmonis molliciem, & arteriæ, que arctior item intelligitur. Molliorem vocem facit organorum humectatio, debiliorem pulmonis imbecillitas, ac resolutio. Aegrotantium acuitur vox, quod siccitas arctet meatus, vel etiam ex intemperanti frigiditate, aut forsitan ex opprimente humectatione. Immo ex fortitudine aliquando acuitur, & intercipitur vox. Proinde Menelaum laudare volens Homerus, ut mi-

nime in bello formidolosum etiam dycit appellat, ut qui vocem nullo minueret terrore. Polemon, & Adamantius inueniunt vocem acutam in eius schæmate. Fuit etiam Phauorino insigni philosopho vox acuta, & tenuis, & nuda barbitio facies, vel magno natu, etiam senio ultimo appetente, & effeminatae, & degenerantis naturae fuit, & libidinis preferuide, ut cum foret eunuchus, adulterasse consularis viri uxorem creditus sit.

Acuta, & remissa vox.

ACUTA & remissa vox timidi est animi, & distenta fortis, ut scriptum reliquit Aristoteles in Physiognomonicis. Polemon, & Adamantius in Idea timidi, tribuunt ei acutam, & mollem vocem id est remissam. A contrario signo.

Acuta, & intensa vox.

ACUTA, & intensa vox, indignantis, & iracundi est, nam secundum passionem intendens acutam quis consuevit ponere iracundi, indignans enim, & iratus intendere consueverunt vocem, & acutè loqui. Ex Aristotele in Physiognomonicis. Quod videtur eo, quod prius diximus contrariari, acuta enim vox imbecillitatis signum diximus, sed iracundi, & indignabundi valida videtur complexione constitui. Sed hanc dubitationem remouet Aristoteles in problematis loquens de acuta voce. Inquit enim. Mittere acutam vocem non est idem, quod acutè cantare, sed acutam vocem mittunt omnia que natura sunt imbecilla, eo scilicet, quod aeris parum, non multum ciere possunt, unde hec tici, & qui consumpto corporis habitu emarcuerint, acutam proferunt vocem, atque vero acutum, nisi viribus valeant, cantare non possunt. Cuius indicium, quod velociter fieri solet, quod vehementer fertur, ita bonarum virium est, quod acutum est.

Acuta vox cum clangore.

CVM clangore sonus acutus, ut auitij generis, stultos, vanos, & sublima cogitantes ostendit, inquiunt Polemon, & Adamantius. Sed Apuleius in floridis auium vocat languores instigatos. Conciliator. Qui vocem prorumpunt auicularem, venerei sunt, & inanes. Ab eodem Albertus.

Acuta mollis, & rupta vox.

Fundación

Uriach

QVICUNQUE vocibus acutis, molibus, & rupis loquentur, cinædi sunt, & ad mulieres, & ad super apparentem decentiam referendi. Aristoteles. Acutè, mollier, & flexibile loqui, signum est cinædi censendum, Polemon. Sed Adamantius accentus habet, corrigendus est ex Polemone, qui iuratur, nam flexibilis, & rupta vox fæminarum est. Præterea ijdem in figura cinædi vocem tribuunt ei acutam gracilem, & valde fractam. Conciliator. Mollis cito, & distracta vox, timidum, & effeminatum ostendit.

Acuta,

Acuta, & clamola vox.

VOX acuta, & clamosa stupidi est, propter similem caprarum vocem. Aristoteles in Physiogn. Sed ego eos tentari morbo comitiali coniicerem. Plutarchus capram morbo comitali tentari prater cetera animalia refert, propterea que veteres sacerdotes ea vehementer, ut morbida abstinuisse. Cuius causam affert meatuum angustiam, quibus obsepiis sepiissime includuntur spiritus, quod arguit vocis tenuitas, nam qui eo affectionis genere tentantur, similem capellae vocem edunt.

Ad balatum vergens vox deprauata.

DEPRAVAT A vox ad balatum vergens stolidi hominis natura manifestat, Polemon. Hec ad oves refertur. Albertus. Sonus indelectabilis, siue ouium, siue caprarum voci simili stolidum notat. Eadem Conciliator. Antiquitus pecuatus pro stulto accipiebatur. Gesnerus ad Adamantium refert, que in eo absunt. Aristoteles que stultissimis moribus esse dixit, omniumque quadrupedum ineptissimum. Aelianus, ineptissimis moribus, & degeneribus animis oves dixit. Plinius, Quam stultissima animalia lanata, qua timuere ingredi, unum cornu rapto, sequuntur. Ob id Polemon, & Adamantius colligentes signa omnia mala, que pessimam hominis naturam innuere possunt ex voce, inquiunt in idea satui improbi, eum habere vocem balantem exiguum & asperam. Polemon addit & turpem. Albertus, & Conciliator. Vox quassata, quasi de quassato vasculo, stultos, & voraces notat.

Media inter grauem, & acutam vox.

DESCRIBENS Aristoteles ad Alexandrum medium inter haec vocum discrimina differentia, ait. Vox mediocris in acutie, & grauitate, ostendit sapientem, prouidum, veracem, & iustum.

Media inter intensam, & remissam vox.

CVM vox inter intensam, & remissam media est, temperatam indicat complexionem inter frigiditatem, & caliditatem, Auerroes in suis Colligit. Ob idea, que ex temperata complexione proficiuntur, coniiciemus, bonos mores, ingenium, & similia.

Aspera vox Fundación Uriach

ASPERAE vocis viros luxuriosos indicarem, & ad hircos referrem, qui luxuriosi, & asperae vocis sunt. Vox ceruis maribus cum tempus coeundi est, rancescere tunc ficticia voce dicuntur, ex Aristotele, cum libidinantur mares, & fæminas vocant, siue elato capite gutture pleno, siue ad terrâ demisso. Raucentes tunc ololygones vocantur. Oolygon apud Aristotelem propriè dicitur de voce ranarum marium libidinis tempore. Et ferè animalia omnia raucescunt coitus tempore. Aphrodiseus reddit rationem asperitatis vocis, atque adolescentulos circa etatis annum quartumdecimum vocem reddere asperiorem incipere, quo tragere Græci dicunt, à vocis hircinæ asperitate, quum tunc temporis in uniuerso corpore fiat mutatio, & fit immutatio spiritualis membra, nam cum aspera arteria dilatatur, accidit, ut partim plus, partim minus

minus incrementi proueniat, eiusque pars interior inaequabili structura ad guttur usque ascendat, igitur spiritus, cum per eas partes emanet, quasi per itineris inaequalitatem impigat, vocem etiam inaequalem, raucam, & asperam faciat, quod etiam ijs accidit, quorum arteria distillatione infestante affecta per ductionem est, delapso nanque humore, lenis interior membrana facta inaequalis, exitum etiam spiritui prestat inaequalem, talis hincorum aspera arteria est, sic gruum, ceterarumque aurum, que rauce vociferant. Galenus. Asperitas fit ex inaequalitate in duro corpore, arteria dura fit siccitate partium, inaequalitas fit ex dispersae humiditatis defectu in eo.

Clara vox.

CLARAM vocem ex siccitate pulmonis, vel complexionis prouenire dixit Auerroes in suis Colliget. Calida, & sicca complexio agrestes facie hominum mores. Ajax Thelamonius clara fuit voce, & in hostes atrox, ut ex Darete habetur.

Blanda vox.

IN figura iocundi blandam vocem ei concedunt Polemon, & Adamantius. Priamus suaui fuit voce, & ob id iucundus, prudens, & moribus ornatus.

Dulcis vox.

QVI habet dulcem vocem est inuidus, & suspiciosus, ut inquit Aristoteles ad Alexandrum. Lucianus pseudomantis omnium pessimi vocem describens, dicit. Vox dulcissima pariter, & clarissima.

Submissa vox.

IN figura simulatoris tribuunt ei submissam vocem Polemon, & Adamantius.

Debilis, & flebilis vox.

DE BILIS, & flebilis vox lucri cupidum, tristem, nullisque non in rebus suspicionibus obnoxium manifestat. Ex Polemone, & Adamantio. Conciliator ab eis. Debilis, & lugubris vox, asperum, & suspiciosum ostendit, eadem Albertus.

Fundación
Gracilis vox. Uriach

GRACILI fuit voce Aristoteles, ut Laertius refert ex authoritate Thimotei Atheniensis in libro de vitijs. Sic etiam Plato. Plutarchus non solum ad gracilitatem paululum accessisse, sed suavis, & dulcis soni vocem fuisse scribit, pacati, & modesti animi signum, & optimorum morum. Erat & Nino Semiramidis filio vox gracilis, ut etiam matri, & lineamentorum aequalitas, statura, & signa formæ, ob id à scriptoribus virago dicta: ob præclaræ eius in imperio facinora etiam inuidiam superasse scriptum est.

Tremula vox.

VOX tremula trepidantes, & metuentes ostendit. Aristoteles in problematis assert rationem. Cur vox hominum tam trepidantium, quam metuentium obtremiscere soleat? quia trepidantibus, & metuentibus calor à corde discedit, sic migrante calore, conquititur, cum autem cor conquititur, ictus nequaquam effici unus potest, sed plures proficiuntur necesse est, ut è fidibus laxius intentis.

De loquela. Cap. 23.

FACILE etiam ex loquela animi mores deteguntur. Immò Socrates potentissima signa ex loquela capiebat, ob id cum decorum adolescentem, & diutulè tacentem conspicatus foret, vt te videam, inquit, aliquid eloquere, etenim arbitrabatur homines, non oculorum, sed membris acie, & animi obtutu considerandos.

Stabilis loquela.

NICOMACHORVM moralium quarto Aristoteles magnanimo viro stabile loquela, grauem vocem, & tardum motum ascribit, quippe cum magnanimus circa magna versatur, & raro magna existimet, talem deceat.

Contenta, & Vehemens loquutio.

SIC contra, idem in eodem loco pusillanimo cum circa parua veretur, & omnia magna existimet, festinabundus est, & contentam, & vehementem locutionem ascribit, acuta autem vox, & celeritas ex his afficitur.

Velox loquela.

VELOX in verbis, & præcipue si fuerit gracilis vociis improbus, stolidus, importunus, & mendax erit. Aristoteles ad Alexandrum, Velocis loquela, consiliij expertes, & dementes sunt. Polemon, & Adamantius, sed Polemonis corrigendum est textus, nam pro dementibus, idest dementes, habet ~~pro dementibus~~, idest impios, quod experientia refugatur. Rhæses. Cuius loquela velox, festinus est, & parui intellectus. Conciliator habet, quæ Aristoteles, addit insuper ex se, irascibilis, & prauorum morum. Arisius ~~ad~~ ^{ad} Socratis, rane tribuit loquacitatem, quæ stoliditatis solet esse comes, minimum mentis oportet esse gyrrinis, quos vix deprehendas animal esse, nisi moueretur. Plato in Theeteto. Nos ilium tanquam deum admirabamur ob sapientiam; at ille nihil magis antecellebat prudentia, quam rana gryina.

Remissa loquela.

REMISSA loquela pacatum, & mitem animum ostendit. Aristoteles in Physiogn. ad passionem referens; nam vt iratus intendit vocem, sic animo remissus remittit vocem, & graue loquitur. Ex naturalibus causis etiam euenit. Remissa vox ex spiritu remissione, & paucitate prouenit, qui in frigida complexione consistit, quæ animo mites generat.

Tarda

Tarda loquela.

IN figura verecundi Aristoteles in Physiogn. Polemon, & Adamantius tribuunt ei tardam loquelandam.

Vehemens loquela.

IN figura amari duo posteriores tribuunt ei loquelandam vehementem.

Breuis loquela.

BREVIS loquela desides, & pauidos manifestat, Polemon.

Grauis, & debilis loquela.

QVI grauiter, & debiliter loquuntur, stolidi, iniuriosi, & gulosi censendi. Ex Polemone, & Adamantio.

Acuta, & squalida loquela.

QVI squalide, & acutè loquuntur, varijs hominis naturam habent. Ex eisdem.

Acuta, & debilis loquela.

ACVTE, & debiliter loqui, timoris, & insidentiae signum. Idem. Sed Adamantius non timoris, sed segnitiei dicit.

Enaribus loquela.

LOQUELA, quæ è naribus effertur, mendaces improbos, malignos, inuidos, & aliorum malis gaudentes indicant. Ex eisdem eadem Scotus, Albertus, & Conciliator habent.

Subflaccida loquela.

QVI subflaccide loquuntur, violenti, scælesti, & hominum oores censendi sunt. Adamantius addit, vehemens, & subflaccida. Conciliator ab eis. Vox vehementior strepens, velut sonus indecenter permixtus, violentum iniustum, & in corde odium gerentem.

Difficilis loquela.

DIFFICULTER loquentes, improbi, insipientes maiori ex parte habendi sunt. Ex eiusdem.

R Placida,

Placida, & collecta loquela.

QVI placido, & collecto sermone loquuntur, quasi fluxu, & inundatione molestia aliqua detinentur. Ex eisdem.

Modesta loquela.

MODESTAM loqueland Scotus supplantaneum hominem indicare dixit.
De Maxilis, & mento. Cap. 24.

POSTERIOR pars maxille mandibula est, Græcis οὐαγής. Maxilla pars prior mentum dicitur, Aristotele authore animalium libro, Græcis γένεσις.

Paruum mentum.

PARVVM mentum virum in omnibus pessimum, & insidiatore ostendit Polemon. Sed Adamantius addit, & dirum; ex serpentibus, qui tales habent. Georgius Valla satis inepte pro mento genas vertit. Albertus ab his. Paruum, & breve mentum virtandum, quod immites, & inuidos arguat, ad serpentes relatios. Conciliator iracundos, immites, & inuidos dicit.

Longum mentum.

MENTVM quibusunque protensum, omnino reprobi loquaciores plusquam deceat, dicaces. Polemon. Sed Adamantius non omnino reprobos, sed præter modum loquaciores, & molliusculos dicit, ubi videtur illud, non, temporis iniuria ex Polemonis textu prolapsum, ac emendatis codicibus restituendum, videnturque ad mulieres referendos, que non omnino male, sed dicaces, & molles sunt, quum quadratum mentum viros deceat. Polemon in figura dicacis rectum mentum eis tribuit, & ipse, & Adamantius in figura fatui improbi longum mentum tribuunt. Albertus multas addit ineptias, nam iracundos, turbatum animum, & pios prolixius mentum denotare contendit. Et paulo inferius dolis affuetam mentem notare. Eadem sequax Conciliator.

Fundación
Uriach

Rotundum, & depile mentum.

SI quis mentum raris pilis confertum, & rotunda figura continet, non virile, sed muliebre dico. Polemon. Mentum deorsum rotundiori figura circumseptum effeminatum, & non virile dico. Adamantius sed omittit depile, ex quo mendum in suo textu opinor, nam mentum verè effeminati glabrum est. Albertus eadem Pythagoræ acceptum refert, & Conciliator.

Quadratum

Quadratum mentum.

SVBQVADRATVM mentum virile est. Adamantius, optimeque additum à contrario signo; nam si rotundum fæminæ, quadratum viri est. Conciliator eadem ex ALberto.

Bifidum mentum pulchre obvia figura depictum refert in dextra imagine.

Bifidum mentum.

MENTVM in summo loco, tanque in duos vertices diffiluerit, modo scissum sit, apparens, dolosis moribus ascribendum. Ex Polemone, & Adamantio. Sed Albertus præsens signum cum inferiori confundit, & peruerit. Ait enim. Si diuisione media nimis profunde depresso sit mentum, venereus, & gratus vir; sed aliquando discordias facere.

Leniter scissum mentum, fundación

AT si scissio mediocris fuerit, venerei potius, gratusque indicabuntur, Adamantius. Sed Polemonis interpres omnia suo more peruerit. Conciliator eadem satis peruersè transfert.

In vera Socratis imagine os inter mentum, & nasum profundum latitans
obviamus.

Ad nares concavum mentum.

IN figura Luxuriosi, Polemon nobis testatum reliquit. Qui superficiem illius loci, quem mento, & naso interiacet, concavam habuerit, qualem bonum Socratem habuisse fertur, luxuriosi sunt.

Acutum mentum.

QVI acutum habent mentum animosi sunt, & ad canes referuntur. Aristoteles in Physiogn. Ego αρρενί μη acuti menti interpretor. Sueffanus prolixo mento interpretatur, sed non de pilis ait intelligi debere. In Arabico textu Aristotelis, quem nobis Antiochiae Patriarcha Rom. e copia: n videndi fecit, legitur. Qui habent acutum mentū, sunt animosi, & fortes, & ad leones referuntur. Ego mendum in textu non solum suspicor, sed pro certo hābeo, & Aristotelem non de mento, sed de pilis menti intellexisse. Primo quia ad Canes, vel Leones refert, qui acutum mentum non habent. Præterea id Aristoteles apposuit, ubi de pilis, non de partium figuris. At si naturali ratione, & experientia id nobis esset discutiendum, videmus pilos virilitatis, & roboris signum esse, unde qui prolixam acutam habent barbam, id est densis pilis, & probè barbarum, animosum, & fortē fore, pilorum enim carentia in mulierib[us] barba, nota est debilitatis, & inanimositatis. Et Aristoteles problematum libro dicit homini datam esse barbam, quia ei iuba negata est, & alimentorum excrementum, quod cæteris animalibus in cervicem se confert, homini in maxillas. Præterea idem in figura Iracundi, eum ιραγύς, id est boni menti dicit. Sed Polemon, & Adamantius ιατροί, id est dense pilosum dicunt. Legemus præterea in historijs Daretis Phrygij Hectora fuisse decenter barbatum; & maximè bellicosum, animosum, & fortē exituisse. Diogenem quoque maxima barba comatum, ut Sidonius Apollinaris ad Faustum tradit. Lysander etiam prolixa fuit barba, & generosum quoddam

quoddam in modum eam cerebat maximiq; fuere viri, & fortasse non extremitate sed maxima legendum.

Imberbis homo.

IMBERBES viri mulieribus, & spadonibus similes existunt. Ait Polemon, spadones naturali nequitia pessimis esse moribus, ingenio immittes, dolosos, facinorosos, alijsque sceleribus se immiscentes. Plato in Euthyphrone Melitum Pittheum suum accusatorem rara barba fuisse dicit. Et apud nos vulgo iactari solet, Toca barba, emen colere, Sotto'l ciel non è pegiore.

Mulier barbata.

BARBATA mulier pessimorum etiam semper morum. Simplex vulgus adagium si bi non insulse, nec maligniter affinxit, fæminam barbatam lapidibus eminus salutandam esse. Michael Scotus. Mulier circa os barbata, est luxuriosa, fortis naturæ, & virilis conditionis, propter calidam sui complexionem. Naturalis enim est ratio, calorem esse, qui pilos creet, & ob id in corpore humano illæ potissimum partes obsepiuntur pilis, quibus maior suppetit caloris facultas. Caloris inopia muliebre corpus pilis non obsidetur, ut Eunuchis etiam, quorum natura frigidior est, leue est mulierum corpus, ut innato constipatum frigore, quoniam algorem comitatus densitas, leuitas densitatem, ob id mulierem barbatam, ut monstrificam meticulosi alicuius ingruentis haberi præsigum. Seminis abundantiam hirsuties significat, & excrementi, lepus animal pilosum est, & solum animalium pronam, supinamque pedum partem hirsutam habet, unde dasypodis nomen, & luxuriosissimum est, & intra genas etiam pilos habet. Ob id pilosa mulier multæ lasciuæ. Præterea medicæ doctrinæ dogma est, ab Aristotele comprobatum, muliere substinenti menstruorum abundantia, & seminis, quandoque barbam contingere. Quod Auctoriæ interpres se vidisse meminit in viduis casitate præsignibus.

Mulier imberbis.

Ob id mulier bene pilis nuda, & præcipue circa os, est bone naturæ, pauida, verecunda, mitis, & obediens. Scotus.

De collo. Cap. 25.

NVNC ad alteram corporis partem accedamus, quæ caput fulcat, scilicet collum. Aristoteles animalium libro collum vocat, quod inter pectora & faciem est, cuius prior guttur, inferior gula, pars posterior extima ceruix appellata est. Gracis v. xxviii est. Georgius Valla apud Adamantium ceruicem interpretatur.

Crassum collum.

QVICUNQUE crassum collum habent, animabus fortes sunt, & referuntur ad mammem intelligens Aristoteles in suis Physiognomonicis per crassum non pingue, sed magnu, magnitudine ossium, & neruorum.

Quale

Quale crassum hominis collum esse deceat ostensuri, taurinum, ut commodius effungi potius, spectandum exhibemus.

Crassum & carnosum collum.

QVIBVS collum crassum, & plenum iracundi, referuntur ad iracundos tauros. Sed Polemon, & Adamantius non crassum, & plenum, ut Aristoteles, sed crassius, & prodixius collum iracundos, iactabundos, & contumaces significare dixerunt. Albertus præsens signum cum superiori confundit, inquiens. Vasta, & cum quadam proceritate ceruix, animosum dicit. Textus ὑπουργός, vel animosa. Taurus animo incitatus eo impetu cornibus appetit, ea impotentis animi effrenatione fertur, nihil ut eum neque bubulcus, neque metus ullus reprimere queat. Aelianus. Bistones boues, ex Oppiano de venatione, horribili sunt ceruice, & pingui, ad faciendas cædes prompti, & cum impegerunt in hominem, vel feram, in sublime tollunt.

 Fundación
Uriach

Tabula hæc pinguis suilli colli, & humani figura insignita est, ut mutua collatione mores refugenur.

Collum

Collum pingue.

QVI verò habet collum grossum est stolidus, & comestor magnus, sicut habet barbara translatio Aristotelis libri ad Alexandrum, sed pro grossò, reponendum est pingue. Sues enim edaces, & rudes sunt, & tale collum possident. Ex quo Adamantius. Praepingue collum iracundos, rudes, indisciplinabiles, & porcinos significat. Polemon hoc non habet, temporum vetustate prolapsum. Utique uero in figura rudes tribuunt ei breue, & pingue collum. Albertus. Qui vastum nimium, siue largam ceruicem habent, iracundi, & indociles: sues enim tale habent. Nos vulgo suem vocare solemus hominem sordidum, immodestum, & qui imprudentia, intemperantiaque modum excedit.

Femineam imaginem non interieciunt, nam ad eò frequens est illius figuræ mentio, ut si quoties opus fuisset, apposuimus, male compendio consuleremus, ob id lectorem ad primum librum remittimus.

Gracile collum.

QVI habent collum gracile, imbecilles sunt, & referuntur ad fæminas. Signum hoc apposuit Aristoteles in Physiogn. à contrario, nam magnitudo, fortitudinem denotabat. Polixena tenui collo fuit, & animo simplici. Ex Darete.

Præsens figura, que colli longitudinem, & exiguitatem struthionis, & hominis patissimum subseruit, delineatur.

Gracile,

Gracile, & longum collum.

QVI habet collum gracile, & longum, est sonorus, & stolidus, ut habetur ex Aristotele ad Alexandrum: hunc ad aues comparat, que garrule, vanae, & mobiles sunt. In Physiognomonicis vero collum oblongum, & gracile timidos dicit, & ad coruos refert. Polemon, & Adamantius. Collum oblongius, graciliusque timidiiores, & malorum morum demonstrat. Idemque in figura timidi, praelongum ei collum ascribunt. Rhazes virunque coniunxit. Gracile, & longum collum, timidum garrulum, & stolidum ostendit: quod ex Alberto exceptit, sic & Conciliator Suetonius C. Caligulam gracilitate maxima fuisse ceruicis, & crurum dixit, erat enim nimium pauidus, & vittiosus, & aduersus Barbaros cum trans Rhenum iter faceret, dicente quodam non mediocrem fore consternationem, equum concendit, & morae impatiens aufugit.

Medium inter longum, & crassum collum.

QVIBVS magnum, sed non valde carnosum collum, magnanimi censemur, quod leones representent, & in principio, ubi leonis formant describit, ait leonem collum habere oblongum, crassum, & moderatum, idest in longitudinem, & crassitudinem medium. Ubi legitur ταχινός μέτρος, reponendum ταχινό μέτρον, ne sibi contrarius videatur, idem Aristoteles in Physiognomonicis. In figura fortis meminit colli firmi, & non valde carnosi. Polemon, & Adamantius. Collum crassissime, & longitudine moderatum, compactius, & robustum fortis, dociles, & ad disciplinas idoneus ostendit. Galenus in arte medicinali. Collum immediate à cerebro ex capite oriunt, unde gracile, & male compositum pessimum, sicut crassum, & bene compositum signum est optimum ad omnia, cum bonitas suum principium sequatur. Conciliator. Vasta ceruix cum quadam prolixitate non valde carnosa fortis denotat, & animosum. Haec ceruix est, quam torosam, & compactam dicimus Virgilius.

Cui

„ Cui plurima ceruix .

Breue collum .

QVI habet collum valde breue , est callidus , detractor , astutus , & dolosus . Aristoteles ad Alexandrum scribens . In Physiognomonicis vero . Quibus valde breue collum , dolosi , & insidiatores , ut lupi . Rhases . Collum breue habentes , callidi , & ingeniosi . Conciliator eadem . Albertus omnia confundens sibi met contradicit . Collum valde breue comprehendit astutos , & dolosos , & paulo post . Collum grossum , stolidum , & edacem notat , ex Platone , sed ex Polemone potius . Solida ceruix longa , siue vasta , & quam difficulter flectatur , rapaces ostendit , & ad lupos refertur . Tradit Aelianus lupi collum in eas breuitatis angustias compulsum , & vehementer compressum est , ut contorqueri , retroque versari nequeat , & si retro velit aspicere , totum corpus contorqueat necesse est . Crasso , & breui collo est vitulus marinus , carniuorus , & admodum vorax . Accipitrum generi collum breuissimum , & maxime rapax , ut etiam ex Aristotele habetur . Hyena cum spina riget collum , continua unitate fleti nequit , nisi toto corpore circumacto . Plinius , & Solinus : Est enim vorax insidiosa , ex genere luporum .

Neruis int ensum collum .

QVIBVS collum , quod neruis intenditur , parui sunt , at si ad sint & cetera , fatui , inque delabentis signa sunt . Polemon , & Adamantius . Ceruix neruis patentibus composita , ineptum , & indocilem hominem testatur , & si concurrunt alia signa , insanum . Albertus ex his , & ex eo Conciliator eadem .

Vacuum , & imbecille collum .

INANE collum , & imbecille , versipellem virum , & malignae astutiae significabit . Adamantius . Sed in Polemone locutio manca est , & deficit signum . Albertus ab his . Soluta , quasi decidens , & inualida ceruix nocentes homines , & insidiosos notat .

Mutilum collum .

QVIBVS collum mutilum , audaces verbis , re timidos ostendit . Adamantius . Albertus , breue collum ; cum temeritate , audacem notat .

Fundación
Collum durum . **Uriach**

DURVM collum rudes ostendit . Albertus ex Polemone , & Adamantio . Duræ ceruix indociles dicit , & vulgo ignaros , & rudes duræ ceruicis homines dicimus .

Collum molle .

MOLLE collum ignaros ostendit . Polemon .

Asperum, & pingue collum.

COLLI aspera caro, & bona habitudinis pauidos ostendit. Idem.

Collum implexum circa magna vascula.

QVI magna vasa circa collum complexa habent, & manifesta, rudes sunt, Adamantius. Ubi adnotandum, quod Polemonis textus habet a: iiii. & interpres sine voce dixit, Adamantius i: iiii. id est bene apparentia, sed rudes verbum deficit; ob id interpres lapsus est, idque ex Aristotele desumperunt, qui in figura insensitiui ait. Quae circa collum, & brachia carnosa, complexa, & colligata sunt. Et in figura ingeniosi à contrario signo apposuit. Quae circa collum, & humeros graciliora, id est non complexa.

Firmum & immobile collum.

COLLVM firmum, & immobile, Polemon malos, Adamantius ignaros, pertinaces, & rudes viros ostendit. Alibi propter amentiam immobilia colla facta sunt, ait Adamantius. Sed Polemon imbecillia, si & alia signa accedant. Rigida, tanquam defixa cervix, indocilis, & insolent, & aliquando id signum stultis conuenit. Si autem vis scire, quod magis sit, ad verte an mobilis, an defixa, & rigida sit magis, si mobilis stultitia, si defixa indocilitate, & contumacia. Videbis autem quosdam, qui ex studio intendunt, & roborant cervicem, & post modicum per fluxum cervicis huc, & illuc detegunt stultitiam. Fabius. Caput rigens prædurm, feritate quan-dam mentis ostendit. Fera, insidiosa, & voracia sunt animalia firmi colli, & immobile. Hyene collum flecti nequit, nisi circumactu totius corporis. Lupus contorqueri, retroque versari non quit, & si retro velit aspicere, totum corporis truncum contorqueat necesse est. Leonibus, & lupis collum osse perpetuo riget. Aristoteles. Tigribus natura breviora creauit colla. Ambrosius. Sues enim firmo collo sunt, nec se torqueri valent.

Collum valde fractum.

VTRIVSQUE textus mancus est Polemonis, & Adamantij, & obscurus, conabimur tamen pro virili restituere. Valde autem effractum collum habentes laboribus, & artificio simulantes immobile collum habent, etiados ostendit, emendantes se ipsis putant eorum impudicitiam, & impudentiam abscondere. Idem in figura effeminati ei collum fractum ascribunt, & est contrarium prædicti signi, nam si durum collum, & firmum pertinaces, & duros ostendit, frastum molliuscum, & effeminatos demonstrare par est. Albertus hic satis importunè cum cervice multa cinedi signa adducit, cum videris cervicis fluxum, & latorum quandam contractionem risui quodammodo similem, & inordinatam oculorum conuer-sionem, inconstantiam in sedendo, & stando, & vocem tremulam constanter affirma talem esse effeminatum. Fabius caput, vel cervix humili, humilitatem demonstrat. Plutarchus nar-rat, quod Alcibiades quoddammodo cervicem frangebat.

Erectum

Erectum collum.

SVR SV M erectum collum iniuriosi, insipientis, & stulti signum est, nisi id ob mollitatem faciat. Albertus. Nimis erecta ceruix, non indociles solum, sed insolentem, & contumacem, & qui monita non audiat, ex Polemone, & Adamantio. Fabius, supinam caput arrogantiam denotat.

Ante collum inclinatum.

COLLV M incuruum stultum demonstrat, potest quidem curiosum, parcum, peruersum, mollem, & non simplicem, neque rectam animam habentem. Polemon, & Adamantius. Inclinata ceruix docilem monstrat, inquit Albertus: sed inclinatam Philosophi vocant, quod molles, & non omnino inflexibilis sit: Item dicit. Defixa ceruix ad pectoris partes solet ostendere animū cogitationibus occupatū aliquādo parcos ostendit, aliquando malignos, ob id attendendum si alia signa conueniant. Certum est simplex nihil significare. A quo eadem Conciliator. Aratus panda ceruice fuit. Zeusippus curua ceruice, ut in Athenis gymnasij, pritanisque olim visebantur; Sicut Sidonius Apollinaris ad Faustum tradit.

Ad dextram inclinatum collum.

COLLV M ad dextram declinans, pudens, & studiosi est, ex Polemone, & Adamantio. Plutarchus in vita Alexandri Macedonis ait. Referebat enim ceruicem paulum ad dextram inclinatam.

Ad sinistram inclinatum collum.

COLLV M ad leuā inflexum adulteros, & nullius pudicitiae viros patefacit. Polemon, & Adamantius. A quo Albertus. Ceruix ad sinistrā declinans stultos, & cimados ostendit, idemq; refert ex Aristotele ad Alexandrū. Collum ad dextrā inclinatū cinaedū ostendere, & caninum, quod apud Aristotelem non reperitur in eo libro, sed in Physiognomonicis. Qui ambulant ad dextram inclinati cinaedi sunt, & in causa est, ut Conciliator etiam erret.

Collum in neutram partem inclinatum.

COLLV M in neutram partem inclinatum, aut in quamlibet aliam non boni, sed Lesi animi signum ostendit. Polemon. Adamantius.

Sanguineis venis refertum collum.

QVIBVS autem vene que circa collum, & tempora sunt, ample sunt, ij male irae sunt, & referuntur ad passionem, quia iratis hæc accidunt. Aristoteles in Physiogn. Ubi vero de colore loquuntur Polemon, & Adamantius aiunt. Vene ceruicis, & que circa tempora sunt, cum tumentes apparent, ut sanguineum colorem representent, internæ iræ feruorem testantur.

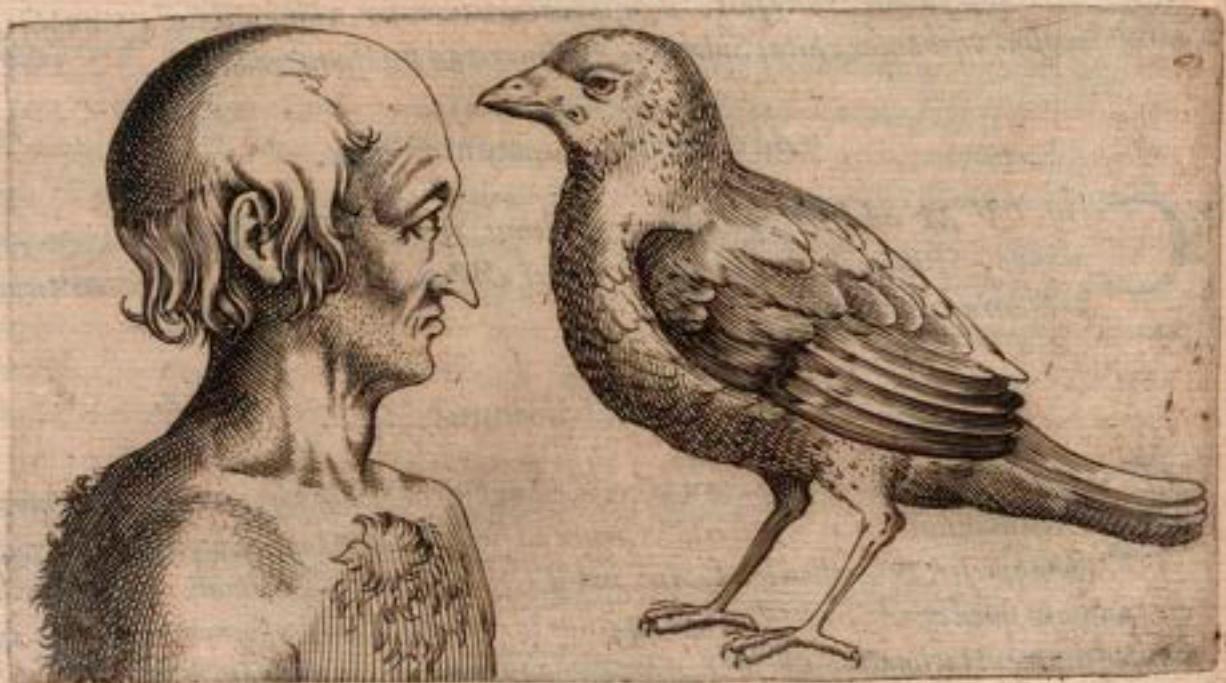
De Gutturæ. Cap. 26.

DI X I M V S de toto collo, nunc de ejus partibus. Guttur, ut superius narratum est, prior est pars colli, Græcis εὐπυρξ.

Guttur asperum.

AS P E R V M guttur mentis leuitatem, prolificum, linguae proteruitatem, & nilitatem significat. Adamantius verò non habet prolificum. Albertus asperum guttur animi leuitatem, & oris loquacitatem notat, & hoc est auium. Eadem Conciliator.

Prominens viri guttar, & suis praesensi figura indicamus

Nodus gutturis prominens.

Fundación

Si verò extra nodus gutturis prominebit, sapientem hominem notat, sed tamen lingue non esse proteruum. Si verò nodus intus extiterit solidus subgutture, difficultem molestum, & bibacem hominem significat. Hæc Polemon: Sed Adamantius aliter habet. Si verò prominerebit gule nodus, vanæ mentis quidem, sed non audacis lingue sublimia meditatem, bibacem querulum molestum, cenipetam, & male suspicantem. Albertus. Singularis nodus, veluti vertex extra apparet, leuitatem notat, non tamen audacem, neque maleficum sed tristem in se, & ad alios suspiciosum. Eadem Conciliator. In Iulij Cæsaris statuis, & numismatibus gutturis vertebra nimium prominet.

De Cla-

De Clauiculis. Cap. 27.

CLAVES, siue clauicule nonnullis iugula dicuntur, que Græcis κλειδες. Offa sunt, que humeros pectori adiungunt, clauduntque, ob id claves dictæ, ne ab ordinario motu moueantur, aut suo loco dissiliant. A summo pectore in imam gulam vertices exireunt, collumque à thorace diuidunt.

Socratus imaginem attulimus, ut in marmorib[us] habetur, in qua clauicula non apparent, sed pars obstruenda, & plana.

Clauiculæ male solutæ.

QVIBVS verò, que circa claves sunt, conclusa sunt, insensibilis: difficulter enim solubilibus existentibus his, que circa clavem, impotentes sunt recipere motum sensuum. Ex Aristotele in Physiognomonicis obstruente claves, aut sensus, aut actionis vim nullam ostendunt Polemon, & Adamantius, & in figura stupidi, vel insensitiui ei claves dant complexas. Albertus ex his. Cum inferior pars circa gulam, quam iugulum appellant ad humeros, & pectus conclusa, complexaque existant, tarditatem & infirmitatem & stoliditatem significant, eique manus mechanicarum studijs minime aptæ. Itcirco Zopyrus physiognomon, qui se hominum mores, naturasque ex corporis oculis, vultu, fronte pernotare proficiebat, stupidum esse Socratem, & bardum dixit, quod iugula concava non haberet, & obstructas eas partes, & obturatas dicebat, addidit etiam mulierosum, ut Cicero libro de fato scribit.

Aperitæ claves.

APERTAE claves fæminatum hominem ostendunt. Polemon, & Adamantius. Cum iugulum longè ab humeris seperatum fuerit latum, & extensum, animi denotat imbecillitatem. Albertus, & Conciliator.

Claues benè solutæ.

QVI BVS autem, quæ sunt circa clauem colli bene solubilia sunt sensibiles; nam solubilibus benè existentibus his, quæ circa clauem, facile motum sensuum recipiunt. Sed Aristoteles in Physiognomonicis per motum sensuum intelligit spirituum sensitivorum, qui menti seruiunt, & ex his homines sunt intelligentes. Et leonem describens, solutas magis, quam compactas claves ei tribuit. Polemon, & Adamantius. Mensurare autem clavum aperturæ hominem & prudentia, & virilitate insignem ostendunt. Polemonis textus interim corrigendus, qui pro aëpius habet aeroplum. Albertus, & Conciliator ab his eadem.

De ceruice. Cap. 28.

NVNC de spina sermo habendus, que caput excipit, cuius pars postica, ceruix latinis, ευχεις græcis dicitur, & extenditur usque ad omoplatas. Aristoteles animalium libro, ceruix est locus, ubi caput fleclitur, eius utilitas est, ut ad dextram, levamque antorsum, vel retrorsum vertatur. Constat septem officulis vertebratis, orbicularibus, ut ad circumflexiones faciliores essemus.

Crassa ceruix.

CRASSA ceruix supra collum ignarum facit cum iniuria. Polemon. Sed Adamantius ait. Aspera ceruix, ut collum. Mibi Polemonis textus integrior videtur, ταχιδ. quam τραχιδ. Si ad experientiam conuersti licet, Cl. Cæsar optimus fuit ceruicibus, & maximè ignarris. Antonia eius mater dicebat eum portentum hominum esse, inchoatum à natura, non absolutum, ac si quem socordiae argueret, stultiorem dicebat filio suo. Nero etiam obesa fuit ceruice ex Suetonio.

Inspice à dextris obesam Neronis ceruicem.

Fundación
Utiach

Aspera

Aspera ceruix, & spatularum vertebræ supereminens.

QVIBVS ceruicis vertebræ asperæ sunt, præ cæteris eos asperis moribus norabis. Vbi Polemonis textus truncus, & mendosus est, ex Adamantio sic corrigendus. Quibus ceruicis vertebris asperis existentibus, illa spatularum supereminet mulium, ubi per coniunctionem oritur collum, contumeliosi sunt. Sed ubi Polemon ~~iterum~~ Adamantius ~~iterum~~ idest ceruicem habet. Adamantius corrigendus. Polemon iterum in figura iniuriosi ait. Quibus vertebrum iuxta colli confinium foras eminet, contumeliosi sunt, & referuntur ad apes. Albertus. Inter coniunctionem spatularum, & ceruicis originem vertebræ quedam eminet, nec cætera sibi met conueniunt, scilicet interualla sunt ibi, & sic nodorum superficies aspera, tales superbi, & insolentes esse solent.

Ceruix, & collum rotundum.

I figura fatus imbrobi Polemon, & Adamantius ponunt collum, & ceruicem rotundam sed satis peruerse. Albertus rotundum collum animi, & corporis virtutem notare dixit.

Leonis caput sepius commemoratum non adducimus, si collum suis iubis vestium. & humanam ceruicem sibi relatam vis considerare, illud ad eas.

Ceruix pilosa.

QVI ceruicem parte posteriori hirsutam habent, liberales sunt, arguento leonum. Aristoteles in physiognomonicis. Sed eius textus corrigendus: nam pro ~~anatomia~~, legitur ~~anatomia~~. Quum & alibi de leonis figura scribens dixerit idem. Adamantius ab eo. Collum circum caput densis pilis obstitum, fortis, & magnanimum notat.

De spatulis. Cap. 29.

IAM supra partes omnes thorace tenuis, quid de moribus præfigirent, declarauimus. Nunc ad tertiam hominis partem deueniemus, scilicet thoracem. Philosophus animalium libro, thoracem partem illam appellat, que à collo ad pudenda usque truncum procedit. Thorax ipse parte priore, posterioreque constat. Nos à posteriore incipiemus, & à ceruice omoplatæ obuiam sunt. Hec duo lata ossa sunt, à ceruice utrumque ad humeros tendunt. Celsus scopula operia dicitur, Græcis ~~quadratas~~, hec ad nonam à ceruice costam finiunt, humeros latos triangula forma faciunt, & à ceruice veluti mollibus iugis demissæ sunt. Ab aliis spatule humeri, & in animalibus armi dicuntur.

Latæ magnæ, & distantes spatulæ.

IN figura animosi latae spatulas ei tribuit Aristoteles, & magnas Polemon, & Adamantius in figura virilis, omoplatas in latitudine distentas, quod Polemon in animoso etiam ab Aristotele mutuatus est. Virgilio videntur robur significare.

„ *Talis prima Dares caput altum in prælia tollit.*

„ *Ostenditq; humeros latos.*

E t alibi,

„ *Hec factus, latos humeros subiectaq; colla.*

Ab humeris latis Plato fuit appellatus. Primo fuit athleta fortissimus, postea appulit animal philosophie. Refert Plutarchus in illius vita, cognomentum id sibi impositum, propriea quod cum apud Aristionem Argium pugilum magisterium exercendo, corpori operam daret, robustiore valetudine, & amplitudine cæteris condiscipulis humerorum latitudine preeditus, huius generis appellationem sit consecutus. Tiberius Cæsar latus fuit ab humeris, & pectori, cæterisque membris usque ad imos pedes equalis, & congruens.

Spatulæ sursum claræ.

IN figura inuercundi Aristoteles tribuit ei spatuas multum eleuatas.

Dedorso. Cap. 30.

DORSVM, ceu carina quadam compaetum est, totamque corporis molem firmiter fulcit, & in utramque partem agit, & contorquet. Constat ossibus quatuor, & viginti septem à ceruice usque ad omoplatas, ut diximus, ab his usque ad extremas costas numero duodecim. Hæc pars pone peclus est, & metaphrenum est, ab extrema hac costa quinque sunt aliæ vertebræ lumbos constituentes omnium maximæ, ac crassissimæ. Philosophus animalium libro ait. *Natura homini dorsum cuiusdam carinæ instar, ac fulchri machinata est, illius enim ope recti constitimus. Græcis rutor est.*

Magnum, & robustum dorsum.

VIBVS dorsum ingens, ac robustum, anima fortes sunt, & referuntur ad masculinum, Aristoteles in Physiognomonicis. Dorsum latum, & robustum animositatè, & generositatis est signum. Polemon, & Adamantius. Sed prior in figura animosi, dorsum ei latum donat. Gemebundus Hercules apud Sophoclem, ait.

„ *O dorſa, o pectora.*

**Fundación
Uriach**

VIBVSCVNQVE dorsum angustum, & imbecille molles sunt, & referuntur ad feminam. Ex Aristotele in Physiognomonicis. Sed Polemon, & Adamantius, forma ab hac contraria (idest antedicta) contrarium iudicabit, scilicet dorsum angustum, & imbecille timiditatis, & imbecillitatis est signum. Ad Alexandrum verò scribens philosophus ait. *Subtilitas tergi discordantis naturæ, (puto malignæ) idque fortasse dixerit referens ad dorsum simile, & felis, nam angustum, & imbecille dorsum habent.*

Facilementum

Macilentum dorsum.

IN figura ingeniosi Aristoteles tribuit ei dorsum non carnosum.

Dorsum pilosum.

QVI dorsum pilosum habent, asperi sunt, & referuntur ad bestias. Alij textus inueniuntur recundos habent, asperi. Sed melius asperi: nam beluae potius asperae, & immites, quam inueniuntur. Aristoteles in Physiognomonicis.

De metaphreno. Cap. 31.

GALENVS eo libro, qui de interioribus inscribitur, ait. Pectoris imum, quod est conterminum stomacho, phrenon à veteribus appellatur. Diaphragma est membrana diuidens spiritualia à naturalibus, à phreno ad postremas costas intus iungitur, unde metaphrenon ea est posteriorum pars, quae phreno opponitur. Græcis μεταφρένον, hoc est post phrenum. Aliquibus subscapilum dicitur: quia sub scapulis constituitur. Ea pars constat à ceruicis fine usque ad lumbos, duodecim, ut diximus, vertebris constans. Pomponius Gauricus in eruditè apud, Adamantium per metaphrenum scapulas transfert.

Hic virilis, & mulieris figuris primo libro descriptis consulendum est.
Ille enim huic muneri deservient.

Bene carnosum, magnum, & articulatum metaphrenum.

VICINIQUE metaphrenum habent magnum, bene carnosum, & articulatum animabus fortes sunt, & referuntur ad mares. Sed textus corrigendus est Aristotelis in Physiognomonicis, nam habet ἀσπρόν, & dicere deberet ἄσπρον; nam bene carnosum apud ipsum authorem intelligendum est mediocriter, & quantum solum debet esse carnosum, ut bonum sit. Polemon, & Adamantius. Metaphrenum quibus est robustum, optimum est signum. Idemque in figura fortis metaphrenum ei robustum ascribunt. Albertus. Dorsum latum, & solidum virile est.

Macilentum, inarticulatum, & imbecille metaphrenum.

QVI habent metaphrenum imbecille, non carnosum, & inarticulatum, animabus sunt molles, & referuntur ad feminas. Aristoteles in Physiogn. Sed Polemon. Quibus imbecille, & paruum, Adamantius, & gracile metaphrenum, imidi, & pusillanimi sunt. Albertus. Dorsum iam dicto contrarium, mulieris assignatur generi.

Latum metaphrenum.

LATVM metaphrenum magnanimitatem ostendit. Polemon, & Adamantius. Ego ad leones referrem, quia Aristoteles in figura virilis, leoni, cui magnanimitas ascribitur, metaphrenum latum tribuit, ut eo loco videre est.

T Carnosum

Carnosum metaphrenum.

CARO multa superaucta metaphreno, sensum indicat egestatem. Polemon, & Adamantius.

Macilentum metaphrenum.

SI verò pauca metaphreno excreuerit caro, fatuitatem indicat. Polemon, & Adamantius.

Præsentibus equi, & viri figuris ostendendis facit proposita tabella, ut supinum metaphrenum oculis subiectum.

Erectum metaphrenum.

QVICUNQUE metaphrenum erectum habent, gloriosi sunt, & insipientes, & referuntur ad equos. Aristoteles in Phisiognomonicis. Suetianus interpretatur metaphrenum supinum, & concavum, & molles esse, & dementes, ut equi, qui metaphrenum cauum habent, & coitus tempore infaniunt. O indignam tantu philosophi interpretationem, & declarationem. Erectum habet metaphrenum paucoram elata in cervicem etiam habet, & inter alites tum intellectu, tum gloria excellit. Gemmantes laudatus expandit colores aduerso maxime sole, quia sic fulgentius radiant. Simul umbræ quosdam percussus ceteris, qui in opaco clarius micant, conchata querit cauda, omnesque in aceruum contrahit pennarum, quos spectari gaudet oculos. Plinius. Pavo erecto pennarum flabello se ipsum miratur, ac si quis eum laudauerit de pulchritudine, ambitiosius se geret, si vero reprehenderit, cauda recondita calumniatorem odio sibi esse testabitur Oppianus.

Valde

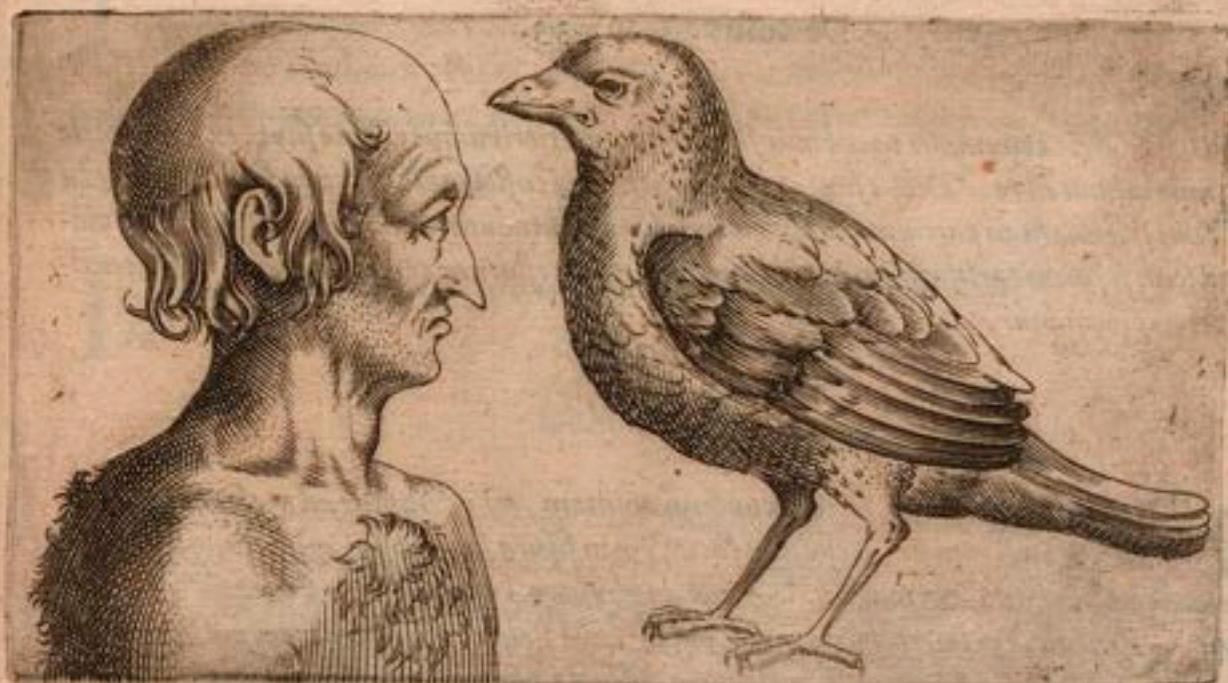
Valde curuum metaphrenum, humeri ad pectus contracti,
& corpus effactum.

SI autem ad h.ec, que supradicta sunt, corpus effactum fuerit, parcus, & lucricupidus erit, Adamantius. Sed Polemon addit peruersum, & inuidum.

Metaphrenum medium inter conuexum, & curuum.

QUONIAM neque curuum vehementer oportet esse, neque concavum metaphrenū, medium erit bene formatum, Aristoteles in Physiogn. Hanc medietatem inter vehementer curuum, & conuexum explicant Polemon, & Adamantius. Placide autem teres metaphrenum prudentem, gratiosum, & iucundum ostendunt.

Viri dorsum anium in fine pilis obfatum, ut intueri queat quisque ob oculos ponere licuit.

Metaphrenum pilosum.

Fundación
Ulrich

QUIBVS CVNQUE humeros, & metaphrenum pilis densari inspexeris, tales auibus similes putabis: nam alia consilia, & cogitationes habent. Polemon, & Adamantius capite de pilis.

De Gibbis. Cap. 32.

VBI deficiunt omoplate in dorso, aut metaphreno, fit gibbus, & armi timent, idque autē defectu naturae, aut nutricū indiligentia, dum infantes adhuc molles ambulare cogunt, & ineptè substituunt, tunc os omoplatæ in inferna parte satis debile facile cedit immoderatio

T = motui,

motui, & sursum erigitur, prominetique, muscularis se attollentibus locum præbet.

Dorsum gibbum.

GIBBOSVS homo, nequaquam bonus, nisi id ex mollitie eueniat, cæteraque ad fuerint signa, Polemon, & Adamantius. Sed Michael Scotus. Gibbositas significat hominem sagacem, ingeniosum, fallacem, malitiosum, & multæ memoriae. Apud me omnes mutili improbi sunt, & pessimi omnium gibbosæ, quæ Naturæ error sit circa cor, totius corporis principium.

Pectus gibbum.

GIBBV S solum ante, duplicitis animi hominem, & plus simplicem, quam sapientem notat. Scotus.

De costis. Cap. 33.

COST AE communes partibus inferioribus, superioribusque octo sunt, ex Aristotele animalium libro. Dictæ sunt costæ, quod interna custodian, vel quia simul stant. Hæ sunt spiritualium partium munimentum. Comprehendunt anterius quocunque est à clavibus ad scuti formem cartilaginem, posterius verò totam costarum compositionem, quæ à cervicali vertebris protenditur.

Benè costati.

QVÍ robustis costis sunt, fortes secundum animam, & referuntur ad masculinum. In figura iracundi eum benè costatum facit, & in figura fortis, ossa, & costæ, & extrema corporis fortia, & magna. Arist. in physiogn. In figura fortis Polemon, & Adamantius. Articuli, & latera fortia, & robusta. Sed Polemon in figura iracundi benè costatum posuit. Rotophanes Magnesius, qui eadem die lucta, pancratioque victor Olympijs euasit, huic sub Hadriano rursus detecto cadauere, os unum perpetuum à iugulo ad ilia costarum loco inuentum est. Ouidius de Hercule loquens.

„ Aut laceros artus, aut grandia tetigit ossa.

QVI verò non bene costati, molles secundum animam, & referuntur ad fæminum. Aristotle in Physiogn. Latera gracilia, imbecillaque, formidinem, & imbecillitatem arguere inquiunt Polemon, & Adamantius. Costarum gracilitas, earundemque imbecillitas cordis, & animi imbecillitatem innuunt. Rhazes, Albertus, & Conciliator.

Exiles costæ, & vacuæ.

LATERA valde gracilia, & vacua, pusillanimitatem, malignitatem, & voracitatem arguit, Polemon, & Adamantius; Sed in Polemone transpositum est, ubi de ventre loquitur, ab Adamantio optimè animaduersum, & suo loco intrusum.

Tumidæ, & inflatæ costæ.

QVORVM latera turgidiora, & veluti inflata sunt, loquaces, & stultiloqui habentur, bouum, & ranarum argumento. Polemon, & Adamantius. Circumlata latera, & in tumoris spetiem plena, nugacitatem, & nequitiam arguunt. Conciliator bibaces etiam esse dicit.

Carnosæ costæ, & duræ.

LATERA carnosa, & dura, disciplinis inhababilem arguunt. Alibi. Carnosæ costæ ruditatis signum. Ex Polemone, & Adamantio. Rhases Costarum latitudo, & in ipsis carnium multitudo, stoliditatem declarant. Albertus latera carnibus referta, & duris, indocilem hominem ostendunt, sed cum superiori significatione confundens, ranis tribuit.

Non carnosæ costæ.

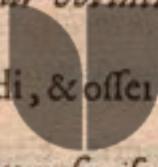
IN figura ingeniosi Aristoteles tribuit ei costas non carnosas, à contrario iam supra narrato signo.

De lumbis. Cap. 34.

OMNIVM maxime, & crassissime sunt quinque lumborum vertebræ, & angusto foramine magnam medullam continent. Lumbi dicuntur à cinctura usque ad renes. Hec est sedes luxurie. In sacris literis legitur. Sint lumbri vestri præcincti. Et Aegyptij, ut Orus in hyeroglyphicis, hominis statum, conditionemque innuere volentes, lumbum, aut spinæ dorfi ossa pingunt. Sunt enim qui dicant hinc semen efluere. E regione ventri consistunt, & in concubendo maxime laborant. Persius.

„ Cum carmine lumbum.

„ Intrant, & tenero scalpuntur ubi intima versu.

 Fundación
Validi, & ossei lumbi.
Uriach

LUMBI ossei, validique virilitatem significant. Pol. Adamant.

Parui, & imbecilles lumbi.

IN figura timidi Aristoteles tribuit ei lumbos paruos, & imbecilles. Sed Polemon, & Adamantius lumbos longos dicunt, ubi notandum Polemonis textum corruptum, habet enim iepu's, pro ieq'u's.

Carnosi

Carnosi lumbi.

IN figura rudi Aristoteles tribuit ei carnosos lumbos.

Carnosi, & molles lumbi.

CARNOSI lumbi, & molles effemimationem dicunt. Pol. Adam. Albertus spicnam vocat. Spina pars inferior si latit iacet natibus, & molli carne circundata effeminationem ostendit.

Acutilumbi.

LUMBI in acutum tendentes, mulierosis, intemperantes, & timidos ostendunt. Ex Polemone, & Adamantio. Albertus, si haec pars prolixa desinit in acutum, intemperantiam ostendit, timiditatis, & libidinis.

Tremuli lumbi.

DUPPLICES ambulationes lumbos tenentes cinedo ascribit Aristoteles in physiognomonicis in sua figura. Ego suspicor labem in codice: nam non $\alpha\pi\tau\omega\tau\tau\tau$, sed $\alpha\pi\tau\tau\tau\tau\tau$: id est stirpium facientes, ut de gemibus dixit. Polemon, & Adamantius in eadem figura tremulos dixerunt. Polemon ubi de collo loquitur, dicit lumbus clamans, Adamantius lumbus mouetur. Qui enim lumborum motu viuntur, ut etiam, qui equitant fluentiore corpore, preparatoque ad concubendum euadunt, caloris agitationisque causa eodem afficiuntur modo, quo per coitum, & libidinosiores sunt, ut Aristoteles in Problematis. Sic enim textrices, quia frequenter lumbos mouent, etiam lasciviores.

Teretes, & graciles lumbi.

QVI medio venire, mediocriter graciles sunt venationis studiosi, argumento leonum, canum, videbit enim utique quis, & canes terarum amatores lumbis succintos esse. Sed antiqua translatio, huic contraria est, ait enim. Quis lumbosi sunt, ferarum amatores, & potius $\epsilon\zeta\sigma\tau\tau$, quam $\epsilon\zeta\sigma\tau\tau$ legendum, ut habet Aristoteles in Physiogn. & potius succintos, & gracilles, quam lumbosos interpretandum, & philoteri canes lumbos habent oblongos, duros graciles, neruosos, teretes, & mediocriter magnos. Albertus dorfi, & lumborum signa confundens ait, incuruum dorsum, si in molli carna $\epsilon\zeta\sigma\tau\tau$ angusta, tanquam succinti, in omni opere precellunt, & precipue venationis studio.

Uriach
De Humeris. Cap. 35.

HUMERI sunt, è quibus brachia pendent, ij & armi dicuntur, pro re dicti, nam ab eis arma dependent, ait Festus: nunc usus obualuit, ut brutorum etiam armi discantur.

Robusti

Robusti humeri.

RO^BV^STI humeri robustos mores significant, Adamantius, idemque, & Polemon forti tribuerunt robustos humeros, & iracundo latos. Sed corrigatur interim Adamantij textus, ait enim. Venter latus, & humeri vacui, robuste spatulae, legendum. Venter latus, & vacuus, humeri robusti, & spatulae. Conciliator addit carnosos, quod quidem græcis codicibus non reperitur. Cicero de bubus loquens ait, terga eis esse data, humerorum vires, & latitudines ad arata exirahenda. Leo humeros, ut Aristoteles scribit, validos, & robustos habet. Leo damas ex forma humerorum Ulixis, eius fortitudinem arguit, aitque apud Homerum.

- „ Quantum furis, humerisq;, torisq;.
- „ Colligere est, non segnes, inersq;.
- Et Ulixes increpans Laodamanti ait.
- „ Si membra tibi dant grandia Parca.
- „ Mentis eges.

Inarticulati, imbecilles humeri.

VI^BV^S humeri imbecilles, & inarticulati, animabus fortes sunt, & referuntur ad fœminas, ex Aristotele in Phys. Sed Polemon, & Adamantius, vacui humeri fœminatorum, & timidorum sunt. Conciliator. Articuli indiscreti, & nodi ad stultitiam sunt. Sed huiusmodi humeros ipse habebat, ad eo stultus, ut neque ab alijs transcribere sciat.

Malè soluti humeri.

VI^BV^SC^NQ^VE humeri difficulter soluti, conuulsi sunt, illiberales, & referuntur ad apparentem conuenientiam, & ut dixit muricenus ad apparentem morem, nam auari, qui dare nolunt, humeros contrahunt, costringuntque: Conciliator ad verbum.

Humeri laxi.

ACONTRARIO signo Albertus laxos humeros infirmitatem, & timiditatem significare scripsit.

Soluti humeri.

VI^BV^SC^NQ^VE humeri benè soluti sunt, hi secundum animam liberales sunt, & referuntur ad apparentiam, quia conuenit apparenti forma liberalitas. Aristoteles in Physiogn. & per communem regulam id probauit. Benè constitutæ formæ virtus, male vero ordinatae vnuum, sic apparenti forma, & benè constitutæ liberalitas conuenit, male

male autem constituta illiberalitas. Potest etiam id signum ad leonem referri, qui humeros, & vniuersum corpus bene solutum habet. Muricenus philosophus ad apparentem morem refert, nam liberales in dando humeros soluunt. Sæpe me vidisse memini in triremibus, dum nudi remiges agebant remos, qui bene solutos, & articulatos humeros habebant, præ cæteris fortiores habebantur. Clarè id etiam in pistoribus obseruauit, dum triticcam pastam pugnis subigunt, qui quanto cæteris solutiones humeros haberent, eò fortiores erant. Sapius, illustrissime Princeps, tuos solutos humeros admirasse recordor, qui ambulando leniter quatiebantur.

Ampli, distantes, nec soluti, nec colligati humeri.

IN figura fortis viri Aristoteles in Physiognomonicis perfectam describens humerorum formam ait. Humeri ampli, & distantes non valde colligati, nec omnino soluti, fortium sunt.

Pingues humeri.

PINGVES humeri nullo modo laudantur, ex Polemone, & Adamanthio. Albertus satis crassè ait, crassi humeri, & solidi, virtutem ostendunt.

Extenuati, & acuminati verticis humeri.

GRACILES, & acuti humeri pessimorum morum sunt, Polemon, & Adamantius. Conciliator insidiosos dicit. Albertus tenues, & in acutum erecti humeri insidiosos ostendunt.

Graciles, & colligati humeri.

IN figura ingeniosi Aristoteles in Physiognomonicis tribuit ei, quæ circa collum, & humeros graciliora, & colligata.

Eleuati humeri.

ELEVATIO humerorum est signum asperitatis naturæ, & infidelitatis, & in idea rudis ei humeros largitur sursum expansos, Aristoteles in Physiognomonicis.

Humeri pilosi Fundación

AD Alexandrum scribens Aristoteles ait. Multiudo pilorum super utroque humero, significat stultitiam, & fatuitatem. In Physiognomonicis vero, qui humeros pilosos habent, nunquam in eodem perseverant, & ad aues refert. Polemon, & Adamantius capite de pilis. Quibuscumque humeros, & metaphrenum pilis densari inspexeris, tales autibus similes putabis, nam alta consilia, & eorum sunt cogitationes. Socrates pilosus humeris fuit, & ipsem etiæ iuxta suis de ipso iurgantibus dicebat, se esse fœdum, & deformem, simis naribus, recalua fronte, pilosus humeris, repandis cruribus, ut Hyeronimus ad Louianum refert. Iuuenialis ad id.

,, Hispida membra quidem, & dura per trachia seta.

,, Promittunt atrocem animum.

Aciculares bumeres pliis of flos require folio. 78.

De pectori. Cap. 36.

PECTVS à collo priorem obtinet situm: in mammae utraque sui parte extuberat. Pectus quatuor partibus terminatur, incipiens à iugulo, desinit in aluum, & duobus lateribus concluditur. Dictum pectus, quod pessum sit inter mammae.

Magnum pectus.

QVICVNQUE verò pectora magna, & articulata habent, animo fortes sunt, & referuntur ad marem. Et in figura fortis tribuit ei pectus amplum, & carnosum, non vere carnosum, sed ossibus compactum, & leonem describens, ad quem refert, ait, pectori valido, & robusto, natus, quod Suetianus male iuvenile interpretatur. Polemon, & Adamantius ab eo. Pectora ingentia, & fortia laudato, quia robustitatem significant, & in figura fortis tribuunt ei pectus, & metaphrenū robustū. Galenus esse ampliū pectus oportet ait, non latum aut longum, sed amplum intelligit, per latum profundumque divisione, pectus, collum, & unumquodq; membrū. Albertus, & Conciliator ab eo medicus hāc Galeni pectoris divisionē ignorauit, ait enim, Pectoris latitudo hominis est propria, ac pectus latū, cuius ceterae partes latē dispositae existunt. Ait Avicenna, quod calidam complexionē sequatur pectoris amplitudo, & extremitatū, & ipsarum complementū in quantitate earū. Vegetius tyrones lato pectori eligit, Martē robusto pectori fuisse figurant Poet.e, ob eximiam eius fortitudinem, & ferociam in bello, ideo obscuri carminis author.

,, Nemo est forti pectorosior Marte.

Et gemens Hercules apud Sophoclem, ait.

,, O pectora, & terga.

Et Achilem Gr̄ecorum fortissimum pectorosum fuisse memorant historiae Daretis Phrygi. Lato fuit pectori, magnisque lacertis Mahometes Secundus imperator Turcharum, & eximio fuit corporis robore prædicto ad omnia promptus, audax, & bellator egregius, & invictus.

Gracile, & imbecille pectus.

IMBECELLA pectus Polemon, sed Adamantius aliud, & gracile, animi pusillanimitatem, & timiditatem indicat. Idem in figura imbecillis, imbecille pectus ei ascribunt. Conciliator Avicenna authoritate, tale pectus frigiditatem indicare scribit. Albertus tenui pectus imbecille, & inualidum notare dixit.

Latum pectus, & humeri magni.

LATITUDO pectoris, & humerorum grossities, & tergi, significat probitatem, audaciam, & rectitudinem intellectus, & sapientie. Aristoteles ad Alexandrum.

Angustus pectus, & mediocris venter.

MEDIOCRI^TAS ventris, & pectoris stric^Tura significat altitudinem intellectus, & boni consilij. Aristoteles ad alexandrum.

Carnosum pectus.

VVALDE carnosum pectus Polemon, & Adamantius rudem, & timidum ostendit. Conciliator ait significare ingratos; quod nescio unde excerpit, nisi ex suis optimis concilijs. Albertus. Pectus multis carnibus congestum, indociles, & ignavos.

Mediocre pectus, & tergi æqualitas.

MEDIOCRI^TAS pectoris, & tergi æqualitas signum est optimum, & probatum. Aristoteles ad Alexandrum.

Erubescens pectus.

VIBVS est flammœus color circa pectus, sunt difficilis iræ, & ad passionem referuntur, iratis nanque superaccidunt ea, que sunt circa pectus. Adamantius ubi de colore loquitur, ait. Pectora rubra existentia feruere intus iram ostendunt, quod ab Aristotele, ut prius diximus, exceptit. Albertus. Pectus rubore obductum, iracundia inflammatum virum ostendit.

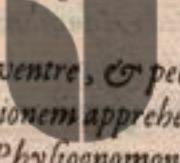
Pilosum pectus.

PECTVS ipsum secundum se ipsum densis pilis constitutum, calidi consilij hominem, & magnanimum notat, Polemon, sed Adamantius non magni, sed duplicitis animi dicit, ijs enim, qui temperamento calido sunt, & humido, circa pectus, laceratos, spinam, ac denique per totum corpus multi pilis generantur: nam pilorum copia, roboris, & virilitatis est indicium. Pudenda, quorum partes sunt calide, & humide, multis pilis circundantur. Item quibus exempli sunt testes, ijjlabri sunt, & si prius essent hirti, ob id spadones appellauit antiquitas.

Pilosum pectus, & venter.

MULTOS habere pilos in ventre, & pectori, declarat horribilitatem, & singulatatem naturæ, & diminutionem apprehensionis, & amorem iniuriarum. Aristoteles ad Alexandrum. In Physiognomonicis vero. Qui circa pectus, & aluum nimium pilositatis habent, in eisdem operationibus nunquam perseverant, & ad aues referuntur: que pectus, & aluum pilosissimum habent. Polemon. Pectus, & aluum, qui multa pilatura redundat, mente leues, instabiles, & imbecilles notat. Sed Adamantius non imbecilles, sed luxuriosos dicit, ob id labem suspicor in Polemone. Albertus. Venter, & pectus nimio pilo contentum, leuem, & instabilem dicunt, id monstruere aues, que sunt sine religione, & pietate.

Fundación

 Urach

Glabrum

Glabrum pectus.

QVI pectora valde lenia habent, inuercundi sunt, & ad mulieres referuntur. Aristoteles in Physiogn. Sueſſant interpretatio non inuercundos, sed asperos habet, satis insulſe, nam mulieres inuercunde non asperae sunt. Galenus glabrum pectus frigidam naturam arguere dixit, nam calor est qui pilos creat, ob quam causam etiam enuchiſis defunt. Laue autem corpus veluti multo conſtipatum frigore eſt, algorem comitatur densitas, densitatem vero Leuitas. Auerroes depile corpus frigidam cordis notare complexionem, ac timidos dicit. Aristoteles in physiognomonia iracundi, & Polemon tribuunt ei leuitatem circa pectus, & inguina. Albertus nuditas pectoris, & paucitas pilorum cordis notat frigiditatem.

Mediocriter pilosum pectus.

QVORVM neque valde pilosa, neque lenia eſſe oportet, medius utique habitus eſt optimus. Arist. in Physiogn.

De Mammilis. Cap. 37.

MAMMILLIS laxior contextus corporis eſt, uberum apex papilla eſt, per quam fæminis lac emittitur, ſupra pectus exiſtunt, ut Aristoteles animalium libro.

Mammillæ dependentes pectori amplio, & macilento.

QVIBVS mammille dependent, pectori amplio, & carne vacuo, ſcortatores, & ebrioli ſunt. Polemon, & Adamantius. Sed hi de maribus loquuntur. Conciliator autem defæminis. Quibus abſcissæ à pectori ſunt mammille & magnæ, ſunt inertes, & vinolentæ, ſed ſuum Albertum ſequutus. Quibus mammillæ dependent molli carne circumdata, effæminationem, vinolentiam, & intemperantiam designant. Polemonis textus mendoſus eſt. De his Martialis loquitur.

„ Aut tibi pannosæ dependent pectori mammae.

Mammillæ paruae, & extenuatae.

MAMMILLÆ paruae, & extenuatae, imbecilles notant. Conciliator.

Mammillæ mediocres.

MEDIOCITER magnas mammillas, & plenas, & molles perfectam complexionem ostendere ſcribit Conciliator, Galeni authoritate.

De Ventre. Cap. 38.

VENTER, ut Aristoteles animalium libro ait, infra pectus eſt, parte priore, eius radix umbilicus eſt. Graci nomen vocant.

V 2 Amplius,

Amplus, & concavus venter.

QVIBVS ea, quae sunt circa ventrem pinguia, bene fortis sunt, & referuntur ad masculinum. Aristoteles in Physiognomonicis. Sed per ea, quae sunt circa ventrem, latera, pectus, & lumbos intelligit, & per pinguia magna, quae nota sunt fortitudinis. Idem in figura fortis tribuit ei ventrem magnum, & ad se contractum. Polemon, & Adamantius in eadem figura ventrem latum, & concavum. Conciliator carnosus, quae circa ventrem esse ad fortitudinem ait.

Magnus, carnosus, mollis, & dependens venter.

QVI habet ventrem magnum iudicandus est stolidus, superbis, & luxuriosus, Aristoteles ad Alexandrum. Venter concavus, & carnosus, si quidem mollis fuerit, & pendens sensuum hebetudinem, ebriositatem, & intemperantiam arguit, Polemon, sed Adamantius venter magnus, non concavus dicit. Idem in figura rufis eum ventricosum depingunt, & fatuum improbum, ut sit viitorum usqueaque plenus, ventricosum. Galenus ad Thrasibulum crassiusculer non erit subtilis intellectus. Albertus, qui magnum ventrem habet, indiscretus, stolidus, superbis, & luxuriosus. Rhazes ventris nimetas libidinis declarat nimietatem, eadem ab eo Conciliator. Plinius, minus solertes, quibus obesissimus venter. Albertus. Ventris spatium multe carne, & solida vestitum, si quidem nimia sit comparatione quantitatis stature, malitiosum quidem, non autem voracem, & luxuriosum. Esopus ventricosus fuit, ut à Maximo Planuda describitur. Nero prominulo fuit ventre, cuius fuerat efferrata libido, sic etiam pertinax, ut à Suetonio narratur. Plautus suum lenonem facinorosum inter alias notas etiam ventricosum facit. Sic etiam in sua asinaria Leonidam aliquantulum ventricosum.

Macilentus venter.

QVIBVS autem ea, quae sunt circa ventrem non sunt pinguia, molles, referuntur ad indecentiam. Nam decentia est, ut sit magnus, ad hoc, ut calor circumstans magnus & fortis sit, qui est roboris fundamentum.

Durus venter.

VENTER si dura carne compactus sit gulositatem, & ruditatem demonstrat, Polemon, sed Adamantius non ruditatem, sed veritatem dicit.

Uriach
Mollis venter.

VENTREM molliorem, & depresso animi magnitudinem, & virtutem Albertus notare dicit, ex Loxo.

Mediocris

Mediocris venter.

MEDIOCRITAS ventris, cum strictura pectoris decenti, altitudinem intellectus, & bonum consilium testatur, Aristoteles ad Alexandrum: Ventres vacui animi bonam valetudinem, & mentis altitudinem significant, Polemon, & Adamantius. Corrigendus est textus Polemonis, qui pro animi valetudine, aegritudinem conuertit. Sfortia fuit ventre ad eo restricto, & castigato, auctore Iouio, ut angustissime cingeretur, fuitque dux fortis, & animosus. Sed quid pilosus venter significet, supra iam proximo capite declarauimus. Albertus eadem, que Aristoteles.

De Vmbilico. Cap. 39.

PECTORI subditam ventris planitiē medianam ferè umbilicus non indecenti nota signat.

Spatium ab vmbilico usque ad pubem, maius, quam ab vmbilico ad pectoris imum.

IN problematis Aristoteles ait. Qui partem vmbilico subiectam habent maiorem, quam superiorem pertinente ad pectus, vita breui, imbecillisque viribus sunt. Ratio est, quod venter ob suam breuitatem frigidus est, nam cum paruam obtineat concoquendi vim, sic excrementis redundare aptissimus est, morbis etiam nimirum patent, qui tali ventre constiterint. Conciliator ab eo. Cum ea, que sunt ab vmbilico deorsum, usque ad fundamentum, maiora fuerint his, que sunt ad pectus, hos imbecilles, & breuis vita existimato.

Ab vmbilico usque ad pectoris imum, maius, quam ab imo pectori ad iugulum.

QVICUNQUE autem maius habent, quod ab vmbilico usque ad extremum pectoris, eo quod est ab extremitate pectoris usque ad collum, voraces sunt, & insensibiles, voraces quidem, quia ventrem magnum habent, quo appetant cibum, insensibiles autem, quia angustum locum habent sensus, atque in arctum redactum ab eo, qui recipit cibum, ita ut sensus grauati sint, propter complexionem ciborum, aut indigentias. Et iterum in figura comedonis ait eos esse, quibus quod est ab vmbilico ad pectus maius, quam quod inde est, usque ad collum. Polemon, & Adamantius ab eo haec habent. Quibusunque ab vmbilico usque ad imum pectoris maior commensus, quam hinc usque ad coniunctionem colli, gulosi, & exuriones. Polemonis textus accommodandus est, nam *μετανοια*, corrigendus *εργον*, id est à summo, ut habeat Adamantius. Albertus, si spatium ventris vincit spatium superius, erit fornicator, & voluptuosus. Sed has divisiones ipse non intellexit, quippe totius corporis duas facit, sed spatium ventris intelligendum ab vmbilico usque ad imum pectoris.

Ab vmbilico ad pubem, & ab vmbilico ad imum pectoris, & hinc ad iugulum equale.

HIS maximè consonum videtur, in quibus facta dimensionem equalis fuerit pars, que vmbilicum, & pudenda interiacet, & pars, que vmbilicum, & imum pectoris, & ea, que imum pectoris, & gulam, ut tripartita dimensio sit, & perfectam animi viriutem, & corporis

& corporis optimam habitudinem denunciat, quod etiam à Conciliatore comprobatur. Albertus ex Philemone sed puto ex Polemone, quod abest. Metiendum est spatum, quod est ab umbilico inferius usque ad imum pectinis, & spatum, quod est ab umbilico usque ad colli initium infurculis, hoc enim in bene extenso homine secundum naturam aequale, & si quidem aequale est, significat laudabilem, & animi virtutem, & corporis dispositionem. Sed ignorauit ut diximus, veram dimensionem.

De Pudendis. Cap. 40.

OMITTENDA hac fore iudicaueram, quum apud castas aures vix illa eorum mentio fieri honeste potest, sine honoris præfatione; tamen quia ordo rerum conscribendarum sese nobis ingerebat, ne manca, mutilaque haec forent, necessaria nobis visa sunt commentanda. Galenus ex quatuor corporis partibus, quatuor proficiisci effectus animi dixit, ex corde iram, ex cerebro ingenium, ex iecore lætitiam, ex uerendis luxuriam. Inferior pars viri, mulieris uero pecten dicitur, in qua pili nascuntur. Est enim mutua partium corporis correspondio, ut oris scissio, & labiorum crassities, vel tenuitas, mulierum naturæ, & scissuram, & labiorum crassitatem indicet, ut nasus mutantem. Magnus pecten fortis demonstrat, & ad mares refferre licet, ut pingue, & molles imbecilles, ad fæminas. Idem pilis valde densum, & vibratis luxuriosum, & fœcundum. Sic rarissimis, gracilibus, & extensis, neque luxuriosum, neque fœcundum ostendit. Magnum penem durum, & stolidum ingenium ostendere dicunt, ad asinos comparando: nam inter animalia asinus magno præstat mutantem. Comodus Cesar, ut Lamprydius refert, habuit hominem, cuius penis mirum inmodum prominebat, quem asinum appellabat, unde viriliores onobelos vocant, quasi asini tellum proferentes. Sic ad sinistram sui partem vergens masculorum esse prolificum, quod semen in dextram mulieris uteri partem projicit, ad dextram vero fæminarum, medicorum consensus declarat, quod falsum esse deprehendi. Paruos testes malorum morum dicit Conciliator, ut magni stolidum, & inertem accusant, sed ego robur demonstrare contulerem, cum in testibus virilem vim inesse opinentur Philosophi, argumento, quod in eorum abstractione mares effeminari contingat, ac ceu in fæminarum naturam conuerit, quum tales & barba careant, & naturæ vi sobolis procreandæ facultate priuentur, nec virilis vocis usum habeant, nec prorsus quamplurimi negotijs peragendis a fæmineo sexu discrepent, & vulgo iactatur. Qui fortis sunt, magnos testiculos habent. Præcipuum generationis organum sequitur umbilici proportionem, unde ex materno utero progrediens infans: diligenter præcidendus est illius umbilicus, iusta longitudine eminentiæ. In fæminis vero nimium religatus statim progressu pariendi conatus restringere potest. Sic vulva, quæ intus laxa est, insatiabiles in coitu demonstrat, ut in adolescentibus videtur: in æqualiter iacens, libidinosam, & loquacem. Et interstitium inter animam, & vulvam exterius expositum, in coeundo infanas demonstrare innuit Conciliator.

Fundacion
Uriach

De Vlnis. Cap. 41.

IAM ad quartam, & ultimam corporis partem deuenientum est, scilicet ad duplex brachium, & crus. Aristoteles in suis Physiognomonicis de ipsis non loquitur: nam de coxis, & tibiis loquens de vulnis intelligi iubet, & animalium libro ait. Crura cum brachijs communem inueni rationem: nam quibus breues cubiti, ipsis etiam fæmora brevia, & quibus pedes exigui, ipsis etiam paruae manus.

Vlns.

Vlnæ brachia, & cubiti robusti, & benè articulati.

VLNAE, & brachia robusta, & cubiti bene articulati, optimum hominem significant, Polemon. Sed Adamantius vlnas, & brachia robusta, & cubitos ipsos bene articulatos esse oportere, quos probari volunt. Aristoteles de tibijs loquens, quod etiam ad vlnas & brachia referri poscit, ait. Tibiae robustæ, articulatæ, & neruose anima fortes viros ostendunt, & ad masculinum genus referuntur. Hercules apud Sophoclem lugens ait.

„ O peclora, & terga, & lacertorum tori.

Idest neruis, & elevatis musculis plena. Laodamas ex Ulixis corporatura vires praesagiebat, inquiens apud Homerum.

„ Non segnis inersq.

„ Hospes adest, quantum suris, humerisq., torisq..

Cicero libro de senectute Milonis Crotoniatae verba referens, qui cum iam sinex esset, & athletas se curriculo exercentes videret, aspexisse lacertos suos dicitur, illachrimansque dixisse. At hi quidem iam mortui sunt. Dares Phrygius depingit Achillem magna vi brachiorum. Cæsar fuit terribilis membris, & fortis. Vespasianus compactis, firmisque membris, ad expeditiōnem Iudeæ ob suam strenuitatem fuit electus, ut à Suetonio describitur. Rutilus ariulus, ac toroso corpore fuit Georgius Scanderbechus, ut prægrandi ponderosoque acinacè, quo vtebatur, medios hostes ad umbilicum proscinderet, transuersos diutideret. & sape per cervices integros cum humeris brachiorum artus facile detruncaret, quorum immanum vulnerum truculentiam Maometes Turcarum imperator inusitatæ violentiæ gladium videre concipiuit, impetravitque ab eo, ut Eyzantium mitteretur. Cæsar Borgia Dux Valentinus habile corpus habebat, validaque neruorum compage firmissimum, cuius artus reliqui ad decorum egregie correspondebant. Ad cunctas equestris, & pedestris armaturæ, ludorumque omnium exercitationes efferebat: in palestra robustissimum quemque prosternebat, & currentem in arena taurum uno macherae ictu decollabat.

Vlnæ, brachia, & cubiti exiles.

CONTRARIA prædictis erunt, Polemon, & Adamantius, vlnæ, brachia, & cubiti exiles, & imbecillis naturæ argumenta dixeris. Albertus tenues cubiti imbecilles, confunditque præsens caput cum inferiori satis perplexè.

Fundación
Vlnæ valde carnosæ.

CARNOSIORES verò vlnæ disciplina, & sensibus carentem arguunt, Polemon, & Adamantius. In figura rudis Aristoteles ascribit ei, que sunt circa collum, & brachia carnosiora. Albertus, Cubiti pleni rudes, indociles ostendunt.

Vlnæ oblongæ usque ad genua.

QVANDO verò protenduntur brachia intantum, quod manus perueniant ad genua significant audaciam cum probitate, & largitate, Aristoteles ad Alexandrum. Vlnæ si ita fuerint prolixiores, ut protensa manus usque ad genua perueniant fortitudinis, & caliditatis

et caliditatis signum, Polemon, sed Adamantius fortitudinis, & fœlicitatis. Rhæses. Cum brachia adeo fuerint oblonga, ut manus ad genua perueniant, sublimitatem animi, & arrogantiæ, & regnandi cupiditatem arguit, id quæ à cordis caliditate, & humiditate prouentre dixit. Albertus, non quod extremitas mediæ digiti manus genua tangant, sed licet deficiat mensura quatuor digitorum humilitatem, & fortitudinem denotare scr̄psit. Aristotelem legimus exerto brachio fuisse, Alexandrum Magnum tales manus habuisse dicitur, & ob id audaciam cum probitate, & largitate ostendisse. Artaxersem longimanum, quod dextra manus sinistra longior rem haberet, cognominatum esse fertur, unde Persarum regibus tum facilitate, humanitateque, tum animi magnitudine præstutisse.

Vlnæ breuiores, vt comedentes cogant caput occurrere manibus.

QUANDO verò decurtantur brachia, signum est amantis discordiam, & ignorantiam, Aristoteles ad Alexandrum. Breuiores vlnæ, ut ad genua non perueniant, sed in comedendo cogant caput occurrere manibus, maleuolos, atque alienis malis gaudentes, & inuidos ostendunt, Adamantius, sed Polemon addit pessimos, & malorum ministros. In petrea interpretatione omnia peruersa repperries. Rhæses. Curta brachia timidum hominem, ac malum amatorem innuant, idque ex superiori adducta ratione, scilicet ex frigiditate, & siccitate prouenire dixerunt. Albertus. Cum autem prolixitas hæc ad femur definit, vel parum ante, maleuolos declarat homines, alienis malis gaudentes, qui inuidi vocantur, & quicunque cibos cum desiderio sumentes extiendunt os, ut occurrat manibus, iisdem vitijs obnoxij sunt. Sed confundit omnia.

Brachia venosa.

IN figura luxuriosi Polemon tribuit ei venas in brachio perspicuas.

De Manibus. Cap. 42.

ANIMALIVM libro summus Peripateticorū princeps, manus, ait, partes sunt palma, digiti, & nodus, cum quo brachiale coniungitur. Pars interior manus, vola, exterior neruosa, & carnosa dicitur.

Manus magnæ, articulatae, & neruose.

VBI de pedibus agit Aristoteles in Physiognomonicis, etiam de manibus intelligi voluit, cum communem simul incant rationem, ob id magna manus articulata, & neruosa robustos ostendit, secundum ea, quæ sunt in anima, & referit eos ad masculinum genus. Et in figura fortis, & animosi tribuit virisque extrema corporis fortia, & magna, & per magna extrema non nisi manus, pedes, & similia intelligit. Polemon, & Adamantius in figura fortis etiam pedes, & manus bene articulatas tribuunt. Sfortia habuit manum amplam, & prælongam, & digitorum compage ad eō firma, ut ferream soleam rumperet, & prælongam equestrem lanceam à calce sublatam attolleret. Selinus Bata Zetis filius lata manu, & teretibus membris fuit, fuit & bellator fortissimus, nullo unquam labore, aut corpus fatigari, aut animus debilitati poterat.

Manus

Manus paruae, graciles, & inarticulatae.

IDEM, eodem in loco de manibus etiam intelligens ait. Paruae manus, & graciles, & male articulatae, potius visu delectabiles, quam robustae, molles notant, secundum ea, que sunt in anima & refert ad femininum genus. Idemque in figura imbecillis imbecillia tribuit corporis extrema, & timidi manus describit graciles, & longas, easdem quoque ab eo tribuunt ei Polemon, & Adamantius.

Manus delicatae, & molles.

NO S, que carni Aristoteles, & alij tribuunt, manibus tribuemus, quia reliquias corporis partes coniectas portare solemus, & quisquis physiognomonicam scientiam exercens, honestius manus conrectare poterit. Aristoteles in animalibus ait. Duri carne inepti mente, Qui verò molles ingeniosi. In Physiognomonicis verò hec habet, secundum Sueffani translationem. Caro dura, & habitu naturae insensibilem significat, lenis autem, & benè nata, & instabilem, nisi in forti corpore, & habente extremitates duras hoc accidat. Sed hoc ex varia textus corruptione, tum Sueffani interpretatione, quid significant, vix coniici potest, & dum sensum versioni accommodat, proh Di immortales in quantas labitur ineptias. Sed textus ita accommodandus est. Caro lenis ingeniosum significat, dura quidem, & boni habitus, id est superflua, insensibilem, nisi in forti corpore, & habente magnas, extremitates hoc accidat. Et in figura ingeniosi. Caro humidior, & mollior non superflua, neque pinguis valde, & cutis subtilis. Galenus, & Rhazes temperati corporis signum dant cutis subtilitatem. Polemon, & Adamantius. Manus tenerae, & moliores optimi dicuntur esse ingenij argumentum. Et in figura ingeniosi dant ei carnem mollem, & medium. Cuius rationem afferre tentandum. Legitur naturali historia quamplures suis, qui subtiliorem animi constare non sanguinis subtilitate opinati sunt, sed cutis, aut corporum operimentis, & ob id magis, minus bruta esse, ut ostreas testudines, boum, & suum terga. Sed Aristoteles secundo de anima scribit hominem gustum præ ceteris animalibus certiorem habere, est enim gustus, tactus quidam & ob id, quia tactu præstantior sit, etiam ceterorum animalium prudentissimus. Unde inter homines & apes, id est duri carne, hebetes, & rara sit, id est carne molles, ingeniosi, nam qui huiusmodi carne constant, meliorem tactum, & ob id meliorem sensoriam facultatem, & inde melioris esse intellectus, quia sensuum bonitas dispositio est ad bonitatem intellectus, quia bonitas tactus ex bona sequitur temperatura, & bonam complexionem sequitur nobilitas animæ, ut saepe diximus. Unde quibus præstantior fuerit tactus, præstantiore quoque inesse animam, & perspicaciorem mentem inferitur. Sed pueri, & mulieres molles sunt carne, & ab eodem Aristotele consilio, & ingenio inualidi dicti sunt. Quibus respondentum, molitatem duplii de causa euenire, siue ex complexionis bonitate, qua rara sit, & benè disposita, siue phlegmatis redundantia, qua constant pueri, & mulieres. Ob id Fabius in malaco sanum dixit, quasi in carnis molitie, & raritate summam intelligentis sanitatem, id est prudentiam, & perspicaciam. Non probat Plinius illos, qui subtilitatem animi constare non tenuit sanguinis putant, sed cute, operimentisque corporum magis, aut minus bruta esse, boum tergora setas suum obstat tenuitatem immunitis spiritus, nec purum, liquidumque transmitti. Elephantorum quoque tergora impenetrabiles setas habent, cum tamen omnium quadrupedum subtilitas animi præcipua

penetrabilis illi, sic & crocodilis tergoris duritia, & solertia tribuitur.

Manus duræ, & superfluæ carnosæ.

EX his, que supra ex Aristotelis dictis in suis Physiognomonicis adnotauimus, duras manus, & maxime carnosas ruditatem notare discito. Hinc Plautini sales adnotandi. Meus herus elephanti corio circumiectus non suost, neque plus habet sapientia, quam lapis. Fatos, & rudes Graci τεργοτηποι, quasi crassipelles dicunt.

Manus magnæ, & duræ.

DVRÆ, magna quæ manus, fortem illum quidem significabunt, haud satis tamen disci plinis idoneum. Adamantius.

Manus valdè breues.

PER breues manus stultitiam exprimunt. Polemon, Adamantius, & ab eis Conciliator.

Crassæ manus.

MANVS crassæ nequitiam ostendunt, Adamantius, Polemonis textus corrigendus est, nam pro misericordia habet ut pietati.

Manus pleniores, cum digitis longis.

PLENIORES manus, quæ oblongos habent digitos, furaces, Polemon, & Adamantius. Crassæ manus cum breibus ultra mensuram digitis, tergiuersorem furem, & insidiosum dicunt, Conciliator. Albertus non longos, sed breues dicit.

Manus angustæ, & graciles.

ANGVSTÆ manus, graciles quæ, Polemon infidissimi, Adamantius rapacissimi hominis esse dicunt. Conciliator satis ineptè iracundos, & stolidos.

Valdè paruae manus.

MANVS valdè paruae, versuta, & furio gaudientes. Polemon, Adamantius.

Graciles, & obtortæ manus.

GRACILES, & obtortæ manus, nugacitatis, voracitatisque inditum, Adamantius, Quod ex Polemonis textu fortasse cecidit. Conciliator. Manus intortæ, & graciles voracem, & loquacem, ex Alberto.

Manus

Manus longæ cum digitis longis.

OPTIMA M describens manus qualitatē Aristoteles ad Alexandrū ait. Manus longæ cū digitis longis, dominū suū significat habile ad multas artes, & præcipue ad mechanicas, sapientiē in operibus, & boni regiminis signū. Cōciliator, quæ ab eo excepit, habet.

Articuli manum generosi.

IN figura ingeniosi tribuunt ei Polemon, & Adamantius manū, & pedū articulos generosos.

Articuli manum longi, crassi, & asperi.

STVLTO fatuo pessimam manus formam tribuens Polemon, ait. Articulos asperos, & crassos, & oblongos, Adamantius extrema crassa, & aspera. Ego Polemoni assentior.

Manum motus languidi, & dissoluti.

IN schœma te cinqedi Aristoteles in Physiognomonicis ascribit ei motus manum languidos, & imbecilles. Polemon ubi de collo agitur, solutas manus ei tribuit. Adamantius vero eodem loco non ~~zepas adire~~, sed ait dicit.

Collisio, & fricatio manum.

IN figura auari tribuunt ei Polemon, & Adamantius spissas manū collisiones, & fricationes.

Qui corpus, & manus mouent loquentes.

QVI verò frequenter mouetur, & loquitur motu manum est immundus, eloquens, & deceptor, Aristoteles ad Alexandrum, eadem habet Albertus ab eo, ego potius loquacem, quam eloquentem dicerem.

Loquentes immoti manibus.

QVI verò est abstinenſ à motu manum, hic verò perfecti intellectus, bona dispositionis, & sani consilij, Aristoteles ad Alexandrum, Eadem Albertus.

QVI manus densorum pilorum hispidas habet, luxurie dat signum, Michael Scotus, quod nos quoque diutina experientia comprobatum hic apposuimus.

Dextra, vel sinistra manu qui vtantur.

VERV M id prætereundum non duximus quidnam morum portendat ambidexter uir, non qui consuetudine, sed qui à natura ita nascatur. Cum saepe multis videamus utraque manu vtentes, vel sinistra pro dextra. Vocant Græci auctiæ, qui utraque

manu pro dextra vtitur, Homerus *disputat* veraque manu pariter utentem Aristophanes ambileum, ambifariam leuum, Hippoanax ambidextrum. Sed prius sciscitemur causam è medicorum scolis, ob quid id fieri contingat, ut certius quid presagiat, nanciscamur. Ambidextrum fieri hominem illa ratione produnt physici, quod calor cordis affatim se promat in sinistrum latus, & hepatis ad dextrum. Quod vero sinistra vtitur aliquis pro dextra, causam prebuerunt cor, item & hepar, ubi horum viscerum affluentior sese vis in sinistrum latus corruat, id vero contingere, ubi in sinistris tam cor, quam epar situm nanciscantur. Mulierem vero ambidextram non effici author est Hippocrates. Retulit & septimo libro Plinius. Ratio est ex naturae debilitate, si enim ambabus manibus ob neruorum robur viri vttuntur, optima ratione nulla mulier vtitur, sed satis habeat si una dxtra, vel modice vtitur. Amazonidas dextram amburere mammam solitas dicunt, vt in proximam manum plus commeans alimenti, valentiam concitaret ei, que per naturam inualida habebatur. Hos ego viros nunquam rectos, vel optimos existimarem, tum quia quod præter naturæ ordinem nascitur defectum naturæ arguit, & præcepue circa duo præsignia viscera cor, & hepar, tum ex superabundanti calore, ob id iracundos, calidos, iniuriosos, & deceptores argumentarer, nec meam opinionem refellit unquam experientia, cum eiusmodi viros semper tales confexissim, & peiores hominum esse, qui sinistra sola vttantur. Hysmael Sophi Persarum Rex sinistra manu agiliore, & validiore erat, ob id ardens in crudelitate, vel ad breuissimum temporis momentum, & in Venerem pronus.

De digitis. Cap. 43.

ANIMALIV M libro Aristoteles ait. *Digitus quinque numero, digitus pars, qua se flebit, nodus, siue articulus, que rigida constat, internodium.*

Digiti grossi, & breves.

GROSSITIES digitorum, & breuitas significat insipientiam, & stoliditatem, Aristoteles ad Alexandrum: Polemon in fine operis haec habet, Breues, & pinguis digitus, tum pedum stolidos ostendunt, à qui quidem vitio exemptos eos dicimus, qui corpus neque pingue, neque breve habuerint. Albertus parui, & crassi inuidum, ferum, & audacem indicant.

Digiti breves, tenues.

BREVES, & tenues digiti stultum demonstrare dixit Albertus.
Longi manus digitii.

VT vidimus superiori capite, Aristoteles ad Alexandrum scribens longos digitos cum manibus longis mechanicum sapientem, & boni regiminis significare dixit, & ubi optimum virum describit, tribuit ei longas palmas, longosque digitos declinantes ad subtilitatem. Plinius ex Aristotele prælongos digitos brevis signum esse dixit.

Digitii

Digiti longi, molles, & inuicem distantes.

IN figura ingeniosi Polemon, & Adamantius tribuunt ei simplices, Adamantius molles, longos, & distantes inuicem. Plinius de picarum genere scribens faciliter discere sermonem illas dixit, quibus quini sunt digiti in pedibus. Inter nobiles, & plebeios discretionem digitorum facit numerus, qui praestant quinos in pede habent digitos, ceteri ternos, Solinus, & Apuleius. Polixena, ut à Darete Phrygio describitur, digitis erat prolixis sed animo simplici, larga, & daphilis.

Digiti retro conuersi.

DIGITI qui curuantur sursum, id est, qui retro curui sunt (est enim inepta, & barbara Michaelis Scotti loquutio) liberalem hominem, optimae capacitatatis, officiosum, & boni intellectus ostendunt, & si minus eius doctrinam approbamus, id ratione, & experientia à veritate non abesse sè pessime cognouimus. Argumentum à contrario signo rapacium animalium, carniuoræ enim aues, & rapaces, ut astur, aquila, falco, accipiter, & similes curuos digitos habentes, maxime rapaces sunt. Idque etiam ex apparenti more. Qui enim largi, apertis manibus, & digitis retro conuersis sunt, auari, & rapaces strictas, & incuruas habent. Ita efformati sunt, munificentissime Princeps, digitii tui, aperti, & retro conuersi, ut verè liberalitatis simulachrum ostendant.

Digiti in manibus superflui.

VI sex digitos in manibus habent, vel quatuor quemadmodum solet euenire, ut etiam claudi, & gibbi, aliquantulum in prauitate suspecti sunt, quia minus in necessarijs aberauit natura, est enim, ut saepius diximus, præter naturæ normam. Volcarius sedigitus in Poetica illustris habitus, dicunt appellatum fuisse sedigitum, quod singulis manibus sex digitos haberet. Sic Horatij filii sedigitæ appellatae sunt.

Iactare digitos.

DIGITOS iactare interloquendum, vehementis naturæ est. Socrates semper inter loquendum, agente id orationis vehementia, iactare digitos solebat, & crines vellere, ut recte etiam Zopyrus Physiognomon indicauerat. Erat & modicæ nota apud Ciceronem, uno digito caput scalpere.

Decoxendicis. Cap. 44.

MAGNA duo ossa, ad os, quod sacrum dicitur, apposita, ingentibus processibus, pro diuersa constructione, & partium, ad quas pertinet vicinia, variam denominationem habent, nam parte, qua crura in suo sinu recipiunt, coxendices dicuntur, Greci ἡρκη, sursum ubi lata sunt, versus ilia, dicuntur ilium ossa, vulgus anchas vocat, de quibus præsens est sermo, autrorum ad pudenda, ossa pubis dicuntur, rectiora in viris, recurua magis versus exteriora

teriora infæminis, ne partum prohibeant.

Ossa coxendicum exterius apparentia.

ANCHARVM ossa, quum exterius protenduntur, fortitudinem demonstrant, & virilitatem, Rhases, & eadem ab eo Conciliator.

Coxendicum ossa gracilia.

ANCHARVM gracilitas, mulierum amatorem significat corporisque debilitatem, & timorem. Conciliator ex Rhase.

De natibus. Cap. 45.

IN postrema thoracis parte nates sunt, homini tantum sunt hæ decenter congregatae, sedendi munij per accomode. Aristoteles animalium libro ait, subditum, quasi stragulum, excretoris parti nates, sive clunes sunt. Et in Physiognomonicis οὐρα vocat. Polemon, & Adamantius ιχθυς. quia eadem eisdem quasi verbis referunt, ideo sub diversis nominibus de eadem re loquutos existimamus.

Pingues nates.

QVICUNQUE carnosas pingues nates habent, molles sunt, Aristoteles in Physiogn. Nates præpinguidiores mulierum sunt. Polemon, & Adamantius. Has Conciliator ilia vocat. Hæc molli carne circumdata muliebrem animum denunciant. Albertus eadem.

In principio primi libri virilem figuram, & muliebrem, nam quæ scribimus, facile tibi contemplari licet.

Osseæ nates acutæ.

QVICUNQUE nates acutas habent, osseas, fortes sunt. Aristoteles in Phys. Polemon, & Adamantius. Osseæ nates virorum sunt. Aristoteles in schœmate, fortis ei dat nates contractas. Idem duras dant. Conciliator ilia dura, solida, & ossibus discreta ferum, & bellatorem indicant, Leonibus comparatum. Albertus eadem.

Graciles nates sive, veluti desiccatae.

NATES modicè carnose, veluti desiccatae, malignos arguunt, à simili simiarum ingenio. Polemon, graciles, & modicè carnose, Adamantius addit rugosas, veluti eliquæ, versipelles arguunt, tales enim habent & simiae. Conciliator. Ilia hirsuta, rugosa, & exili carne circundata, malignitatem testantur, simijs comparata. Albertus eadem.

Nates

Nates neque rugosæ, neque lenes.

IN figura fortis Aristoteles tribuit ei ischia neque Leuia, neque omnino rugosa. Id si ad naturalem causam referre licet, levitas ex humiditate, rugositas ex siccitate prouenit, qui igitur nates inter rugosas, & lenes habuerit, temperatus erit inter humiditatem, & siccitatem fortitudinis initium.

De fœmoribus. Cap. 46.

ANIMALIVM libro Aristoteles ait. Membri inferioris bipartita compactio crus, & fœmur, quod biceps est, fœmoris pars imma tibijs annexatur, superior coxendicis. Hæc homini carnulenta sunt, cum animantes ceteræ vacua carne habeant, neruosa sunt, ossula lenta, & rigida: causa quod homo solus animalium erectus est, & ut facile substinere superiora posset, parti superiori corpulentiam dempsit, inferiori addidit. Aristoteles uxori dicuntur. Polemon, & Adamantius de ijs verba non faciunt, cum que de tibijs loquantur, de eisdem intellegi iubeant.

Fœmora ossea, & neruosa.

QVICIAS coxas osseas, & neruosas habent, fortes sunt, referuntur ad masculinum. Aristoteles in Phys.

Femora mollia, & inarticulata.

QVI Verò osseas, & carnosas habent coxas, molles sunt, & referuntur ad fœmininum, sed Aristotelis textus in Physiognomonicis corruptus est, cum non osseas, sed pingues, vel inarticulatas dicere deberet: nam hæc ad fæmineam naturam sunt similia, cui refert. Polemon, & Adamantius de tibijs loquentes, & de his intelligi precipientes, coxae, aiunt, inarticulæ, & molles, timidiiores, & imbecilliores arguunt. Idem in figura astuti improbi tribuunt ei crura crassa. Inferna mulierum magna ex parte crassiora sunt, virorum autem superna, cuius ratio est in frigiditate, & calore, nam frigidiori muliebri naturæ, alimenti, unde augescit corpus portio minima suggeritur, quod efficere calor potest, residens verò in imo, id corpulentius efficit & auctius: in maribus vero contrarium evenit, siquidem caloris copia sursum defertur ali menti pars magna, ubi effectum ostendit ampliorem.

Mediocriter carnosæ coxae.
 Fundación
Uriach

IN figura ingeniosi Polemon, & Adamantius tribuunt ei crura, & fœmora non admodum carnosæ, id est bene nutrita.

Fœmora, & lumbi pilosi.

QVORVM fœmora, & lumbi, absque alijs corporis partibus, multis pilis intecta sunt, eos luxuriae obnoxios indicato. Pol. Adam.

Brevia crura.

BREVIA crura maleuolos, alienisque malis gaudentes, & inuidos ostendunt, ut ex doctrina brachiorum habemus, & ex Polemone pessimis, & malorum ministros. Selinus Baiazeatis filius, Turcharum Tyrannus decimus, procera statura fuit, verum brevioribus cruribus, iniuriarum memor, ingenio perfidus, praeceps in auersam Venerem, raroque cum pellicibus coibat.

De Genu. Cap. 47.

FOEMORI genua annectuntur, ibique vertebra est, quae sedendo, vel ambulando ita se flectit, ut literae gracie figuram habeat; retro poples est, anterius mola, siue patella foris adiecta est, cuius munus est iuncturam tueri, curvaturae, & flexui partium praesae, facilioremque motum efficere.

Carnosa genua.

MVLTITVDO carnis in genubus, significat debilitatem virtutis, & molliciem, & referri possunt ad mulieres, que genu crassae sunt. Aristoteles ad Alexandrum.

Genua rumorem facientia,

QVI γυναικες fuerint, cinædi sunt, & ad apparentem conuenientiam refert Aristoteles in Physiognomonicis. Suetianus per γυναικας genucrassos satis incepit interpretatur, cum ερεπτις strepitus sit, non crassities, atque per eos Aristoteles intelligit, quibus deambulando genua stridunt, & rumorem faciunt, ut articuli manum compressi facere solent. Polemon in figura cinædi γυναικες ερεπτις id est rumorem faciens, & Adamantius γυναικες vocat, idem exprimens.

Genua intus innuentia, & sese collidentia.

GENVIA, que intus vergunt, Polemon, addit Adamantius, sicut se collidentia mulieros, feminatosque innuant. Conciliator. Genua inter se complexa, ut collidantur, feminineam naturam ostendunt. Eadem Albertus.

De Tibijs. Cap. 48.

TIBIA subiacet genu, à quo initium capit, & ad talos definit. Tibia dicebatur ab Herodotis, quia ex ossibus tibiarum musica instrumenta conficiebant, que tibias vocauerunt. Tibia per omnia brachio responderet, ut fæmur vlnæ, adeo, ut habitus, & decor alterius ex altero dignoscatur. Græcis τίβαι dicuntur.

Articulæ

Articulatæ, neruosæ, & robustæ tibiæ.

QVIC VIBIAS tibias habent articulatas, neruosas, & robustas, anima fortes sunt, & referuntur ad masculinum genus, Aristoteles in Physiogn. & ad Alexandrum describens ait. Tibiarum grossities designat audaciam, & fortitudinem, intelligens per grossutem, ex barbara interpretatione articulatas, robustas & neruosas. Polemon, & Adamantius. Qui articulatas solidas, & magnas tibias habuerint, egregiam naturæ generositatem (Adamantius addit & aptitudinem) demonstrabunt. Idemque fortii tribuunt crura carnoſa. Homerus V litem describens, ait.

„ Cruribus, & tibijs, & ambabus manibus.

„ Ceruiceq; forti, magnoq; robore.

Iouius Sfortiam describens, ait eum fuisse torosus, & parum teretibus cruribus, & maxime ad suram, & erat eximia fortitudinis, & generositatis.

Inarticulatæ, & molles tibiæ.

QVIC VIBVS contra inarticulatae, & molles tibiæ timiditatem, & imbecillitatem arguant Polemon, & Adamantius. Ab his Conciliator. Crura mollia feminitatis signū. Zeno Cittieus, ut ex Diogene habetur crura turgida, imbecilla, infirmaq; habuit.

Valde exiles tibiæ.

PRÆGRACILES tibiæ timiditatem, & improbitatem notant. Pol. & Adam. Aristoteles in Physiogn. in figura timidi crura brenia ei tribuit, ex que ipsi exceperunt, C. Caligula huiusmodi tibijs fuit, & apprimè timidus, ut diximus. Sed ad Alexandrum scribens tibiarum gracilitatem ignorantiam notare dixit, sed textus ex arabica translatione male versus est, nam si crassitatem fortitudinem denotare diximus, à suo contrario exilitas debilitatem, & timiditatem indicat.

Graciles, & neruosæ tibiæ.

QVIC VNCVE tibias graciles, & neruosas habent, luxuriosi sunt, & referuntur ad aues, Aristoteles in Physiogn. Tibia si præter gracilitatem etiam neruoſa fuerint, immodeſtissimam intemperantiam arguant, Polemon, & Adamantius. Sed Polemon in figura luxuriosi depingit eum imbecilibus cruribus, & nerosis, & totus auity generis. Conciliator. Crura subtilia, & neruosa abundantiam veneris indicant, cum eorum humiditas nutrimentalis conuertatur in sperma. Aristoteles Peripateticus gracillimiſ fuit cruribus, & luxuriosus, ut à Diogene describitur. Caligula maxima fuit ceruicis, & crurum gracilitate, unde nec suæ, nec alienæ pudicitiae pepercit. Domitianus etiam fuit deformis crurum gracilitate, qua tamē ei longa valetudine remanserunt. Ex Suetonio. Ego quamplurimos amicos habeo tibijs pregracilibus, ut auium, vel lucustarum potius, quam humani generis videantur, & sunt immoderate, & inexplibilis luxuriae.

T Tibiæ.

Tibiæ, & calcanea crassa.

IN figura rufis Aristoteles in suis Physiognomonicis tradit ei crura circa malleolum crassa, carnaea, & rotunda. A quo illustres sequaces de tibijs loquentes, inquitunt. Tibiae, & calcanea crassa, seruita sunt, & hominem indocilem arguunt. Has tibias iuxta talos Polemon in fine etiam tribuit effeminato; Sed in figura rufis idem crura crassa, sed non usque ad talos, tribuunt, ab Aristotele accipientes, & stulto fatuo eadem crassa crura tribuunt. Sed ne decipiatur lectors, vel addendum est, iuxta calcanea, vel intelligendum per crura tibiam crassam à genu usque ad calcanea. Conciliator ab his Crura, & cauillæ grossæ, incompositæque existentes, habetem, & inuercundum ostendunt.

Crura circa talos carnaea.

IN figura fortis Polemon, & Adamantius tribuunt ei crura circa talos carnaea, non crassa.

Pilosæ tibiæ.

QVI hirsutas tibias habent, libidinosi, sunt quemadmodum hirci, Aristoteles in Physiognomonicis. Hirci enim propter libidinem efferantur, qui enim superiori tempore socij, & iugi concordia pascebantur, cotus tempore dissident, et alter alterum libidinis rabie inuidit, ut septimo die, que natus est, coire incipiat. & quamuis semen sterile emittat, omnium tamen maturissime quadrupedum coit, dum ad huc uberibus alitur, immodica libidine matrem stupro superuenit. Satyros finxit antiquitas villoso, & hircinis cruribus, ac in libidinem petulcos, immò omnem veneream virtutem ostendere mutone intento. Aristoteles etiam in problematis, hirtos homines, & aves veneris esse audaciores, causam esse, quod naturo humida, & calida sint, qua quidem viraque qualitate opus est in coitu, calor enim excernit, humor excernitur. Sed Polemon, & Adamantius non tibias, sed lumbos, & femora pilosa dicit esse luxurie signa. In figura vero luxuriosi Polemon hirsuta dicit, capite vero de pilis idem crura satis admodum densis, oblongisque pilis obsita, rudi, & aggressi naturæ ascribendum, non luxuriosæ. Sic Albertus ex Loxij sententia indocilem, & ferum dicit virum.

Cruribus claudi.

CLAVDOS, salaces dicit Aristoteles problematum libro, & afferit causam. His enim, ut parum alimenti deorsum propter crurum vitiationem labitur, sic multum loca petit superiora, scilicet in semen conseruitur. Amazura Amazonum Reginæ, ut ex Theocriti interprete elicetur, in claudos, qui ad venereos usus implendos præpotentes essent, dixit, optimè claudus init. Indeque natum diuersum putant in Salaces claudos, quod domi tota die desidentes, perpetuo ferè venereis intenti, agant, ut Hyeronimus ad Iouinianum refert. Socrates repandis fuit cruribus. Hos improbos esse nemo est, qui ambigat, quia magno membro vitiatæ sunt, & præsigne est apud Medicos dogma. Non est tam bona complexio, que si membro aliquo decursetur, suum statum in peius non mutet. Aiunt alij, hos superioris naturæ opere infortunatos esse, ob id maxime præcauendum ab infortunatis, & diminu-

tis, quia occultum nocumentum ferunt secum tractantibus, & tutius se homo ab hoste, quam ab infelici amico tueri. Ob id summum Aristoteles Alexandro suo Macedonum Regi, inter praecepta memoriae commendanda, iubet cauere, & præcauere ab homine infortunato, & diminuto in aliquo membro, tanquam cauendum ab inimico. Sed qui clauditatem non in lasciuiam, sed in virtutem studio, & diligentia commutarunt, hos ex historijs colligimus. Androclides Lathon crure debilis cum bellatoribus se immiscebatur, & cum ab aliquibus prohiberetur, quod parum robustus videretur, respondit. In aciem congredi eos oportere, qui de prælio cogitent, non de fuga. Romanus Cocles principis liberator terrarum populi, cum ei vitium cruris obiectaretur, per singulos inquit gradus admoneor triumphi mei, quippe pertinax occupatio pontis aduersus hec ruscam vim grauius asulantem, eam illic contraxerat calamitatem.

De suris. Cap. 49.

PARS tibiae sura est, ea enim ex anteriore parte tenuis, & carnis expers est retro carnosa, ut in ventrem turgescens: Græcis, accepsa, id est cruris venter, dicitur Latinis sura.

Valde crasse suræ.

QVICUNQUE tibias valde superfluas habent, veluti parum disruptas, odibiles, & inuercundi sunt, & referuntur ad apparentem decentiam. A quo duo sequaces. Prægnantes tibiae, in medio crassentes, abhominabiles, inuercundos, & luxuriosos notant. Conciliator. Crura satis prominentia, tanquam prægrauida, assentatorem, intemperantem, & impudicum ostendunt. Albertus folidum, & seruilem morum dicit.

Suræ deorsum contractæ.

CONTRACTÆ deorsum suræ fortem virum innuunt. Aristoteles enim in figura fortis tribuit ei suras deorsum contractas. Surarum prægnantia ex humiditate prouenit, ut in mulieribus videre est, quæ humidae cum sint, prægnantes habent suras. Contractæ vero, & deorsum ductæ ex caliditate, ob id viriles. Ex huiusmodi. Signis Laodamas collegit apud Homerum Vlissis fortitudinem.

» Quantum suris, humerisq; torisq;.

» Colligere est, &c.

ACONTRARIO signo, suras sursum ductas, timiditatis signum notare Aristoteles in suis Physiognomonicis in Schæmate timidi dixit, qui tales ei ascribit.

Molles suræ.

MOLLES autem sura effeminatis ascribuntur à sexu muliebri, Albertus.

Moderatæ magnitudinis suræ.

MODERATÆ magnitudinis, & plenitudinis, solidæque, & discrete adiunictæ, optimum ingenium indicabunt.

De talis pedum. Cap. 50.

PEDES communi quadam appellatione id omne vocamus, quod ab imo tibia ad extre-
mos usque digitos continetur. Aristoteles animalium historia. Et multiplex esse constat,
cuius posterior pars calx est, de quo præsens erit sermo, in sequenti de priori. Græcis
dicuntur.

Neruosi, & articulati tali.

VIBVS ea, que circa talos sunt, & neruosa, & articulata fuerint, fortes sunt, se-
cundum animam, & ad masculinum genus referuntur, Aristoteles in Physiognomoni-
cis. Idemque ad Alexandrum scribens, latitudo ait talorum, & tibiarum for-
titudinem innuit corporis. Duo interpres. Tali benè discreti (Polemon addit, & solidi) ge-
nerosi signa viri præbent, & in figura fortis dant ei, que circa talos robusta, & ingenioso robu-
stos talos.

Tali inarticulati, & carnosí.

VIBVSCVNQE sunt tali carnosí, & inarticulati molles erunt, secundum
animam, & ad fæmininum genus referuntur, Aristoteles in Physiognomonicis. Fidi
paraphrastes. Tali molles, lenesque effæminatum. Sed Polemonis textum non
non habet, ex Adamantio corrigendus. Rhases. Calcaneum gracie timorem significat, ea-
dem eius simia.

Tali valde graciles.

GRACILIORES tali timidum, intemperantemque demonstrant, Adamantius scri-
bit, sed Polemon insidiosum, & intemperantem habet, lapsus fait ex dñior, & b.i.or.
Talus enim ex extremis est partium, que si alicui gracilia fuerint, timidum, & imbecil-
lem significabunt, non insidiatorem.

Tali crassi, calcanea aspera, carnosí pedes, curti digiti, & prægnantes suræ.

PRÆPINGVES tali, aspera calcanea, (Adamantius crassa) corpulentiores pedes,
curti digiti, prægnantes tibiæ, frequentissimè desipientes, furiosos, & ut Polemon addit,
demoniacos significabunt. Albertus. Pars imo pedum, & calcanea si longa, & carno-
sa sint, stultum, & insanum indicabunt, refertque sapientis expertum Polemonem efficacius signum
esse si contingat vastos digitos, & humiles esse. Sed Polemon nil, nisi quod scripsimus habet.

Fundación
Urlach

De pedibus. Cap. 51.

PEDES Gracilis & parvi dicuntur, qui fuerint, diximus. P
Pedes bene formati, magni, articulati, & nervosi.

QVIBUSCVNQVE pedes bene formati, magni, & articulis discreti, & nervosi, fortes sunt, secundum ea, quae sunt in anima, & reducuntur ad genus masculinum. Aristoteles in Physiognom. Sed Polemon: & Adamantius. Nervosi pedes, & articulati generis, & morum nobilitate insignem praemostrant virum, addit Polemon, qualis Hercules fuerat, & in figura fortis tribuunt ei pedes articulatos. Conciliator. Pedum imma discreta, & articulata clavim, generosum, & virile notant ingenium. Albertus eadem. Dares Phrygius Polixenam optimis pedibus fuisse dicit, & animo simplici, & dapsili.

Pedes parui, graciles, & inarticulati.

QVICVNQVE autem pedes paruos, graciles, & inarticulatos habent, delectabiores visu, quam robustiores, molles sunt, secundum ea, que sunt in anima, & referruntur ad femininum genus, Aristoteles in Physiognom. Teneri, & carnosiores pedes, molliores hominum mores significant, Adamantius, sed addit Polemon, si alia signa concurrant. Rhases, & Conciliator ab eis. Pedes parui, pulchrique fornicatorem, & incundum hominem arguunt. Huiusmodi pedes Homerus dat Telemacho.

Carnosi, & grossi pedes.

PEDES carnosi, & pingues significant fatuitatem, & amorem iniurie Aristoteles ad Alexandrum. Polemon, & Adamantius in figura fatui improbi tribuunt ei manuum, & pedum extrema pinguia, & dura. Rhases, & Conciliator ab eis. Pedes carnosi, & duri prauum intellectum, fatuum, & incuriosum notant. Camelo, & Ursæ pedes vestigio carnosi sunt, qua de causa longo itinere sine calceatu faciunt. qui stolidi sunt, & fatui permiciose ex Aristotele.

Pedes parui, & graciles.

PEDES vero parui, & lenes significant audaciam, & fortitudinem. Aristoteles ad Alexandrum. Sed textus ex Arabica in launum translatione corruptus est. Quæ sui interpres habent, rectiora videntur. Parui pedes (addit Polemon, & graciles) veteratorem arguunt. Albertus prætunus, & breues pedes malignum produnt hominem.

Articuli pedum generosi.

IN figura ingeniosi trilunt ei Polemon, & Adamantius manuum, & pedum generosos articulos, id est bene nutritos: id est nec nimium elevatos, nec depresso, sed decenter formatos.

Curti, & pingues pedes.

PRÆMVTILI, ac pingues pedes sunt immanis naturæ. Polem. Adam. Crassi
breues pedes valde notant firmum hominem, sed puto ferinum, non firmum scribere volu-
isse Albertum.

Oblongi pedes.

OBLONGI pedes multa molientem, ac malorum artificem innuunt. Polm. Adam.
Pedes plurimum prolixo dolositatis, & perniciei indicia præbent, Conciliator, & Al-
bertus. Suum pseudolum Plautus, qui multa contra lenonem moliebatur, vafrumque
hominem describens, ait magnis pedibus esse. Cui respondens leno. Perdidit inquit, postquam
dixti pedes.

Curvi, & infra concaui pedes.

GIBBOSI pedes inferne caui, prauitatis dant signum, Adamantius, & Polemon, sed
postremus in figura effeminati tribuit ei pedes oraculis, idest concauos in scaphæ modum
efformatos. Conciliator, & Albertus Curvi pedes, & concaui, reprobi sunt, quia
versutam, & malignam mentem denunciant.

Planta pedis plana, ut talis incedat.

EX TAT Aristotelis locus animalium libro, ubi dicit, Quibus pars interior plantæ non
concaua, sed ita planiuscula est, ut solum toto attingat vestigio, iij versuti sunt, & fraudu-
lenti. Polemon, & Adamantius. Similiter autem, & qui ad equatas plantas habue-
rint, ut quasi talis incedant, fraudulenti sunt, ubi corrigendus est Polemonis textus, nam ubi
Adamantius κατὸν φύεται, ipse φύεται habet, ut ipsem Polemon in fine sui libri idem recen-
sendo habet. Qui pedis cauitate carent, ut plana planta incedant, & fraudulenti sunt, ut ita in-
cedat vulpis. Ab his eadem Albertus. Plantus similes pedes habebat, & à simili pedum affe-
ctione nomen ascivit, nam à pedum planitie Plautus dictus fuit, cum prius M. Plotus diceretur,
ut à Sexto Pompeius habetur, & in eius comedijis mira eius calliditas appareat.

Pedes mediocris cauitatis.

SATIS mendosè Albertus ad hæc, sed hæc sua sententia. Pedum ambitus cauitatis me-
diocris, honesti, & circumspæcti hominis signum esse.

De digitis pedum. Cap. 52.

ANIMALIV M. libro Aristoteles ait. Pars pedis digitus sunt, discriminata in quin-
que, speciem magis, quam usum præbentes.

Curvi

Curui pedum digitii.

QVIBVS pedum digitii curui, inuerecundi sunt, & referuntur ad aues curuorum unguium. Nos coruos, sturnos, & similes existimamus, que & curuos digitos habent, & impudentes sunt.

Consepti pedum digitii.

QVIBVS pedum digitii consepti sunt timidi: referuntur ad coturnices, & aues strictorum pedum in lauibus degentes. Sed græcus textus mendoſus eſt, nam non irooyat, nam oryx auis palustris non eſt ſed irooyat reponendum, ſunt enim aues palustres mulie digitis pedum angustius iunctis quaſi membranofæ, & timidæ ſunt. A quo Polemon, ſed vix ex textus corruptione ſenſus elicitur. Qui, ut palustres angustis pedibus ſunt, fatuos, et pauidos cen ſebis. Et parum ſuperius iuxta finem. Qui pedum digiti parum diſſiſos, ut auium anguſtorum pedum, impudicos existimabiliſ. Sed Albertus ſuæ ingentis doctrinæ magnitudine, ita ex hiſ, digiti cohaerentes & coniuncti inuidum oſtendunt, in multis amicis obſeruaui digitos, in quibus inter ſepiens membrana ferè uſque ad primos articulos occupabat, & tumidiſſimos deprehendiſ.

Compacti digitii.

DIGITOS quicunque copulatos habuerint, luxuriae obnoxios iudicabis, inſtar ſuę, Polemon; ſuillos & fædos mores Adamantius dicit. Conciliator digitii cohaerentes coniuncti immundum notant. ſuę enim, ut ex Aristotele habetur animalium libro, inter ſolipedes, & bisulcos ambiguus eſt, à quo Plinius. ſuę ex utroque generē (ſcilicet ſolipedorum, & bisulcorum) existimatur, ob id fædi eorum tali.

Contracti digitii.

QVI contraetos digitos habuerint, vafri, & perdidifſimorum ſunt, Polemon, addit Adamantius & auari. Conciliator, & Albertus. Digitii collecti, & conglobati, auarum, & malignum oſtendunt.

Mediocriter distantes digitii.

QVI moderato ſpatio à ſe diſtant, leues, & loquaces dicunt. Albertus.
 Fundación
Uriach

Breues, & valde exiles digitii.

DIGITI plus nimio breues, exilesque, paucifſimi intellefſlus hominem monſtrant, Adamantius, ſed Polemon longos dicit, & male, facilisque fuit lapsus ex uero, & uero, cum longitudo digitorum, ut videbimus paulo post, aliud ſignificet. Conciliator. Pærui, & tenues digitii ſtultum monſtrant.

Breues

Breues crassique digitii.

PREMVTILI, crassique digitii, temerarium improvidum, & ferinum dicunt Polemon, & Adamantius, insipientem, & stolidum significare dixit Aristoteles ad Alexandrum.

Longi, & graciles digitii.

QVI oblongos, gracilesque rudioris mentis virum figurant, Adamantius, addit Polemon nugatorem, & ostentatorem. Conciliator. Nimium prolixii, & tenues, valde à sapientia. Eadem Albertus. Sed vicinos male addit.

Digi*ti* moderatè magni, & commensurati.

SI verò moderate magnitudinis, & commensu constiterint suo, omnium optimi erunt digiti. Adamantius, addit Polemon, & concinnae formae. Conciliator. Digi*ti*, qui condescensuerint speciei, & magnitudinis temperatae, optimos mores testantur. Albertus eadem.

De vnguis. Cap. 53.

VNGVIVM forma teres, concavis tegminibus digitorum fastigia comprehendens, partim ad ornatum, partim ad digitorum munimentum, quarum substantia carne est durior, osse mollior. Polemon, & Adamantius dicunt ipsos per se infirmam habere rationem idest minimam ex humani corporis partibus, sed Polemonis textus corrigendus est, nam ubi mihi ibi ut accommodandum, nam contrarium innueret.

Curui vngues.

QVIBVS pedum digitii, & vngues curui, impudentes sunt, & referuntur ad aues curuorum vnguium, ut diximus ex Aristotele in Physiogn. Coruus natura proclivis ad furtum, cicures enim nummos, & quemcumque possunt ex domibus in hortulis, vel latibrosis locis abdunt. Polemon, & Adamantius, valde torti vngues notant rapaces, sed Adamantius impudentes addit ex Aristotele, & quamoptimè. Albertus. Ungues inflexi, curui, rapaces, & impudentes ostendunt, & si sunt macilenti futuram pribus præmonstrant.

Angusti, longi, & curui vngues.

ANGVSTI, prolixiores, curuque vngues male sensatum, & ferinum ostendunt. Polemon, & Adamantius. Cuius rationem in suis Problematis afferit Georgius Valla. Naturam vnguium nouere omnes è superfluitatibus esse. Naturae enim progressum esse de calore procreat, angustiam vero vnguium hebetudo, & ruditas sequi consuevit, quod in ipsis caliditas infirma est, nec latum efficit progressum, quo superfluitates explicitur, dilatenturque, id propterea qui sunt eiusmodi pauci caloris, & perinde hebetes, & stolidi, omnis siquidem frigiditas stuporem efficit, & hebetudinem, ob id angustos habentes vngues, hebetes, & minime ingenosos esse contingit.

Rotundi

Retundi vngues.

VVLDE rotundi vngues libidinositatis indicium. Pol. Adam. Rotundi vngues in venerem pronus declarant. Albertus.

Carnosi vngues.

VNGVES qui carni inhaerint sensuum habetem, & ferinum ostendunt. Adamantius.

Breues, pallidi, nigri, & asperi vngues.

BREUES admodum, & nigri vngues, veteratorem ostendunt, Polemon, sed Adamantius valde breues vngues veteratorem monstrare ait, & similiter, si pallidi, nigri, vel imbricati fuerint. Albertus inuolutè satis. Breues nimis vngues pallidi, nigri, & asperi, malignum ostendunt. Ego ad simias referrem. Satis enim simijs vngues imbricati, ex Plinio,

Lati, albi, & subflavi vngues.

OPTIMUM vnguium formam exprimentes Polemon, & Adamantius, aiunt, vngues lati, albo, subflavioque colore, benè compositi viri sunt signa. Cuīs ratio naturalis esse potest. Quia vngues lucidi, & diaphani sunt, & optime cutis colorem repræsentant, si enim album, subflavumque colorem repræsentabunt, opūmam hominis temperiem demonstrabunt, ut diximus, cum de eiusmodi colore differuimus. Albertus Vngues albi, plani, molles, tenues subrubentes, & bene perlucidi, opūm hominis ingenium indicant, & hoc est unum ex signis, quod valde raro fallit, tales enim vngues ab optima complexione fiunt. Huic modi forma, & colore sunt vngues tui, dignissime Princeps, unde opūmam tui ingenij præstantiam patefaciunt.

De incessu. Cap. 55.

POST pedes ambulatio consequitur. In ambulatione duo considerantur, motus, & tempus, ut longi gressus efficaces in agendo, & tarditas consilium, breuitas inefficaciam, & festinatio inconsiderationem afferas: ambas has qualitates iungendo, quatuor consurgunt coniugationes. Tarditas, & festinatio incessus qualitatē indicant mentis: ob id commonet M. Tullius primo de officijs, ne incessu molliores simus, ne familes tamquam ferculis videamur. Id tamen commonefaciendo illud, quod de crurum motu dicimus, de cubiti, & brachij motu intelligendum, ut in Physiognomonicis iubet Philosophus.

Longo gressu ambulantes.

LONGO gressu progredi, efficaciam ostendit. Adamantius ab Aristotele in Physiogn. Longo gressu ambulantes, negotiorum sunt perfectiui, & magnanimi. Eadem Albertus.

Ambulantes tardè.

TARDE ambulantes cogitabundi sunt. Aristoteles in Physiognomon idemque in moribus ad Nicomachum magnanimo viro tardum gressum conuenire ait. Et in figuris iunctando, & modesto tardum tribuit motum, quod à Polemone, & Adamantio in eiusdem confirmatur. Tardus enim, & cunctabundus matronam decet: ob id Apuleius Venerem incedentem describens ait, cunctanti lenta vestigio, & leniter incedebat. Sed valde tardi motus, mollem sub esse animam dicunt, ut Aristoteles in Physiognomonicis, quod ex frigida complexione eueniare credimus. Iulius Firmicus ait, Molliter ambulantes, & suspendentes vestigia, eos paenitere ostendit, quod viri nati sint. Tardigradus, & suspenso vestigio incessus fæminarum est; unde Seneca morum castigator seuerissimus ultimo questionum naturalium ait, molli, & tenero gressu incedimus, non ambulamus. Albertus Tardus naturaliter incessus animum indicat pigrum, nisi potentiora alia signa dissentiant.

Longo, & tardo gressu ambulantes.

CVIVS passus sunt lati, & tardi, prosperabuntur in omnibus factis eius, Aristoteles ad Alexandrum, in Physiognomonicis verò. Qui longi, & tardi gressus, sit utique tarditate molestus, perfectius est, nam, ut diximus, longe progreedi, efficax, tarde cogitabundus, his copulando qualitates, quæ superius diximus efficiunt.

Celeri gressu ambulantes.

ACVTI motus, calidam animam ostendunt. Aristoteles in Physiognomonicis. Velocitas enim motus ex caliditate spirituum animalium prouenit, & capite de incessu, celeritas expeditiūm facit. In figura inuercundi, celerem eum in motibus facit.

Breui gressu ambulantes.

BREVIS gressus segne ostendit: nam si longus gressus efficaciam præstabat, breuis inefficaciam, Aristoteles in Physiogn. Ab eo Adamantius. Qui breui passu incedunt, inefficaces, & tristes, Alij rapaces, & auari, & occulta consilia facientes. Diximus enim primo, largum gressum consultationem efficere. Sed Aristoteles ad Alexandrum scribens. Cui passus sunt breues, impetuosus, suspiciosus, impotens in operibus, & male voluntatis. Albertus addit, & si sint artifices obscuræ mentis.

Fundación
Uriach

QVI breuis, & celeris gressus est, molestus est, & non perfectius, Aristoteles in Physiognomonicis. Diximus enim tarditatem gressum consultationem præstare in operibus, longitudo verò efficaciam, has duas qualitates nunc combinando celeris, & breuis gressus, qui contrarius est prædictis, non perfectius, segnem, & molestum efficit. Adamantius ab eo. Qui velociter, & breuiter incedit, lucri cupidus, maledicus, & ad summum timiditatis veniens. Albertus male trasfert, malignos dicit, imbecilles, et timidos, habendos. Ambrosius clericum

ricum suum, ne sibi unquam praeiret, commonefecit, quia velut quidam insolentis incessus verbere oculos sanctissimi hominis feriebat, qui mox ab ecclesia recessit, in cuius incessu lucebat imago quedam levitatis, scurrilisque discursus.

Modo citus, modo tardus incessus.

SALLUSTIVS inter cetera Catilinae hoc probro dedit, quod eius incessus modo citus, modo tardus foret, ex quo animus coniiciebatur varius, simulator, atque omnium facinorum plenus. Polemon, & Adamantius. Simulatori versatilem incessum tribuunt, & se concinnæ formæ adaptantem.

Breui, & tardo gressu ambulantes.

QVIC breui, & tardi gressus sunt, non perfecti, & segnities molesti. Aristoteles in Physiogn.

Longo, & celeri gressu ambulantes.

QVI longi, & celeris gressus, minime molestus, & perfectius est, quoniam celeritas expeditionem, longitudo vero inefficaciam. Adamantius ad hanc incessus qualitatem innuens ait. Velocitas in motu, simul cum rectitudine, & ornamento formam perfecti consilij ostendit, & qui opera incipit, & perficit. Gressus autem probabilis, ut Ambrosius refert in primo de officijs, in quo sit species autoritatis, grauitatis pondus, & tranquillitatis vestigium. Apuleius suum incessum describens, ait. Quo quod versum floridus incessus, speciosus, & immoderatus, id est non infractus affectatione, suspensusque, quemcumque in parte vestigia moueatur. In decretis canoniciis. Moueantur sacerdotes, ut in incessu ornati sint, & grauitate iunioris, mentis maturitate ostendant. Incoepitio corporis, ut Augustinus ait, qualitate indicat metus. Heraclides erat incessu, motuq; venerando, vir maximo ingenio, & disciplina. Ordinatus incessus signum ostendit optimæ complexionis cerebri, scilicet siue. Assymbeius Ussum cassanus in motu magnam grauitatem non fruata, sed comitate conditam ostendebat, clemens, gloriæ cupidus, bellator, & in dandis beneficijs miram serenitatem praeferebat.

Celeri gressu ambulantes, si deprehendantur formident, & totam effigiem deorum trahant, & contrahant se iplos.

MULTAS incessus qualitates Adamantius invenit per incessus. Si velociter incedens deprehendatur, formidet, & totam effigiem deorsum trahat, & contrahat se ipsum, auaritiae, pusillanimitatis, mali consilij, & illiberaltatis signa praebet fidelia; Albertus peruertendo textum, inquit. Si qui celeriter mouetur, submittat oculos, et se comprimat, vultum deducit, totumque complicet corpus, timidum, parcum, auarum, & versutum ostendit.

Celeri gressu ambulantes cum oculis perturbatis, & capitis incostitutis, & anhelatione.

SI simul cum veloci motu sit in oculis perturbatio, capitis inconstitutia, & anhelatio magna, & mala operantis, & fugiendi hominis signa praebet. Albertus audacem, immatum, & magnarum cladum dicit.

Tardo gressu incéentes, sponte morantes, & manentes in vijs, & circum circa aspiciētes,

Q VI tardē gradit, & sponte moratur, & manet in vijs, & circum circa aspiciat, gloriosum scias, & iniurium existere, superbū, & adulterū. Adamantius. Satis inepiē Albertus ab eo. In motu tardus, qui interdum resistat, & cœrui cœm reflestat, & circumspiciat, superbiæ signum.

Pedibus, & cruribus conuersis ambulantes.

Q VI pedibus, & cruribus conuersis ambulant, effeminati sunt, & ad mulieres referuntur, quæ hoc modo incedunt. Aristoteles in Physiogn.

Corporibus se circumtorquentes, & inclinantes.

Q VI verò corporibus circumtorquentes se, & fricantes, adulatores sunt, & referuntur ad passionem. Arist. in Physiogn. ab eo Adamantius. Qui distorquent se ipsos, & inclinant, adulatores sunt ita enim facit canis, dum blanditur, & adulatur. Albertus. Qui se submittunt, ac corpus in honeste infringunt, blandi sunt, quod blannientes canes referant.

Corpore toto se mouentes, humeris, & singulis membris.

Q VI toto corpore se mouent, humeris, singulisque membris, effeminati sunt, id enim manifestè mulierum est. Adamantius.

Corpore erecto incedentes.

IN figura fortis, & iracundi Aristoteles tribuit ei corpus erectum. Polemon, & Adamantius in eisdem, & ingenioso eandem figuram ascribunt. Scotus. Corpore erecti, ut hæc, audaces sunt. Bartholomæus Coleonus corporis statura erecta, atque habili, siveque egrius ballator, & fortis, ut iactu ferrei pali, saltu, cursuque, palestra cunctos superaret, audacis etiam vir ingenij.

Corpore inclinati.

Fundación

IN figura timidi, verecundi, & mansueti tribuit Aristoteles figuram inclinatam. Duo eius sequaces idem in figura timidi, & patui improbi dicunt.

Inclinati ad dextram ambulando.

Q VI ambulanti inclinati ad dextram, iij cinædi sunt, & referuntur ad apparentem decentiam, Aristoteles in Physiogn. Ab eo Adamantius qui se in motu ad dextram inclinat, effeminati sunt. Si ad naturalem causam referre licet. Homo est calidus præ ceteris animalibus, ideo rectus incedit, est enim calidi natura sursum eleuare, ut Aristoteles libro

les librō de partibus tradidit. Latus dextrum calidius est sinistro, unde qui virilitatem præfert, latus dextrum rectum afferit, qui verò ad dextram inclinatus ambulat, signum est frigidæ, & humide naturæ. Idem etiam alibi tradidit. Ambulatio duplex altera recti, altera inclinati, cinædos monstrant, qui ob eorum molitatem recti incedere non possunt.

Inclinati ad sinistram.

AMBULANTES inclinati ad sinistram insipientes sunt. Adamantius. Qui omni tempore mouentur, & ad sinistram inclinanti partem, qua mollior est, stulti sunt iudicandi. Albertus.

Suspensu corpore, & sublimi vultu ambulantes.

ALEXANDER Aphrodiseus in suis Problematis ait. Qui minus prudentes sunt, suspensu corpore, ac vultu sublimi incedunt, afferique nauicularij similitudinem, qui cum non admodum robustus est, nauim recta non agit, sic nec corpus animus imbecillis.

Erena cervicis equus, & vir se insinuant hac tabellula.

Fundacion

Uriach

Rectus, & alta ceruice ambulans, & humeris sub commouens.

VETVS Aristotelis translatio sic se habet. Qui humeris se rectis, extensisque agitant, & aeryne, referuntur ad equos. Sed quid per galeancones Aristoteles sibi velit, diu Suessani animum extorsit, exponens per galeancones brachio minores, & pusilli, probatque quia referuntur ad equos, qui pusilli sunt, & rectis humeris incedunt. Galenus dum Hippocratis vocabula declarat, per galeancones eos intelligit, qui minimè nutritum brachium habent, & ea que circa brachium sunt inflatiora, ut seles: ex Hesychij interpretatione. Corna

rius

rius vero cubiti gibbum vertit, quod minime quadrat. Plutarcus in libro de Isi, & Osiri Mercurium esse corpore dicit. Celsus Calcagninus opuseculo de rebus Argypiacis nescio qua ratione albicubitum exponit. Grammatici ab Ezymologo gallicano exponunt qui iusto breuiorem habent cubitum: *zunadzor* id dicitur etiam, qui praelongo, & gracilo collo est. & Cartini Poete filios Aristophanes gylanchenae appellauit, quod colla, & ceruices longas, & angustas haberent. Sed nos locum explebimus, emendabimusque ex Adamantio, qui ferè, ut cetera, hunc locum in suis physiognomonicis transcrit. Qui vero in humeris submouetur, rectus, & elongatus ceruicis existens, *zunadzor*, sibi placens, & insuerosus est, ita enim graditur equus, & ut Aristoteles *zunadzor* Adamantius *zunadzor* respondet. Equus glorirosus, & ambitiosus est, de eo haec habet Aelianus. Inter ceteras animantes equus magno, elatoque est animo, enim vero magnitudine, & ceruicis eminentia, audacius exultat, gestit, & insolentia effertur. Equa comata superbiens, ab asinis se iuiri iniquissime fert, cuiusmodi effectus gnari, qui sibi mules gigni volunt, equa iubam sine artificio tondent, posteaque asinos admittunt, ea vero mariti ignobilitatem, cuius antea pudebat facilius patitur. Sophocles eius rei etiam videtur meminisse. Albertus. Qui humeros commouendo incedit collo superbus, & incolens indicatur. Tibertus Cesar incedebat ceruice rigida & obliqua, adducto ferè vultu, & plerunque tacito, nullo, aut rarissimo etiam cum proximis sermone, & que tardissimo, & non sine molli quadam digitorum gesticulatione, quibus omnia ingrata & arrogante plena animaduersis Augustus in eo, & excusans apud Senatum, & populum, professus naturæ vitia, non animi esse.

Humeri curui ad singulos passus se submouentes.

VI humeris mouentur incurvati, animo sunt elato, & referuntur ad leones. Vbi vero leonis figuram designat, ait. Ambulans tardè, & magnificè, atque se ipsum in humeris, dum ambulat, quatiens, hoc est (ut coniicio) humeris ad singulos passus commotis. Alibi Leonis incessum gradatum esse scribit, idque sit cum pes sinister non transit dextrum, sed subsequitur, quod incedendi genus Græci *zunadzor* vocant, incedit enim tardè, & passibus multò distantibus. Adamantius ab eo haec habet. Qui humeris submouetur, abducto capite, magnanimitatem, & fortitudinem innuit, ita enim incedit Leo. Reliqua ab his iam inspicere poteris. Albertus opuum am incessus rationem describens, ait. Cum pedum, & manum innotus, cum totius corporis consentit, & cum moderatè, & tranquillè inferatur cum inclinacione aliqua capitis, & ceruicis decenti, magnanimum hominem, & fortem notant, talis est leonis incessus. Sed Plinius humeris incurvos longuos dicit.

De magnitudine, & paruitate corporum. Cap. 56.

DIXIMVS de singulis hominum partibus, nunc de toto simul corpore verba sunt facienda.

Corpore valde parui.

VALDE parui, precipites sunt, Aristoteles in Physiogn. Latione enim sanguinis paruum locum continent. Motiones quoque valde velociter accedunt ad sapere; Causa est, quia in corpore paruo pauca est intercapedo à corde ad cerebrum, unde fit spirituum ascensio, ex quibus ingenij ubertas, unde sunt ingenio, & actionibus valde celeres. Alexander Aphrodiseus

Aphrodiseus afferit corpore breues, plerunque esse ijs, qui longi sunt prudentiores, cum coarctata sit in toto corpore anima. Innati enim spiritus vis ipsa collector, paruae compaginis membra aptissime regit, & quod mentis est, ad excogitandum validius illestrat. Preterea animalia parui corporis ingeniosa sunt, ut apes, formicæ, & araneæ. Et Averroë dicit, quod natura supplet ingenio, ubi defecit corpore. Aristoteles ad Alexandrum præcipit, non debere contemnere paruam staturam in hominibus, quia plerunque hi sapientia, consilio, & optimis moribus sunt præditi. Viri fortitudine, & consilio præsignes in historijs hi leguntur. Agesilaum parua fuisse statura ferunt, & forma despicibili, sed animo imperiosum, & ingenio sublimem, iustitiae obseruantem, natura, & arte his popularitate, humanitateque coniunctis, sed hilaritas viri, & illa quiete cuncte locum tulisset urbanitas; effecit, ut eadem ad extremam usque senectam gratia, præsignes forma pulchritudineque viros æquaret. Alexander Magnus non magna fuit statura, & orientem subegit, & omnesque Reges præcivit. Ulysses modica fuit statura prædius, statureosus, & maximus Ajax, ut ab Homero describitur Iliados tertio, ille iuditio, & virtute præpotens, hic stolidus, & furiosus. Homero etiam teste Tydeum minorem quidem corpore, sed fortiorem animo fuisse significatur. Antonius Caracalla breui fuit statura, tamen dicacitatem Alexandrinorum ultus est ingenti cæde. Persas item dolo, & virtute fudit. Et si à Mario tironum proceritas probatur, eamque exactam esse intra senos pedes, vel certe quinos, & denas uncias inter alares equites, vel in primis legionum cohortibus, à Vegetio tamen insertur, ubi necessitas exigerit, non tam statura rationem, quam virium habere conuenit. Paulò ante nostra tempora Nicolaus fuit Piccinus, dictus à parua corporis statura, in Italia magnus fuit virtute bellica, & præclaris facinorum gestis. Erat vir ingenio apprimè fugaci, & feruido, & mirabiliter solerti ad præcauendos hostium dolos, tentandasque insidias. Et si homines ingenio, & facundia præsignes referrè licet, qui modica fuerunt statura. Cor. Licinius Calvus breuis fuit statura, & exiguo corpore, quo circa à Catullo Collopichius est appellatus, hic poematis scribēdis perelegans habitus est, & apud veteres inter optimos poetas relatus. Anius statura fuit admodum breui, ut à C. Plinio refertur, & inter principes tragediarum scriptores relatus est à veteribus fuit enim acris ingenio. Horatius item statura fuit breui, & corpore obeso, & oculis lippis. Marsilius Ficinus pusillo corpore fuit, ut vix semihominem Equaret, sed tantam vim inusitati spiritus, & tantas viriusque linguae facultates habuit, ut in admirationem haberetur. Iacobus Faber Stapulensis statura perhumili homuncio, sed magnis ingenij haud dubie conferendus. Aurelius Augurellus Poeta in pusillo corpore præclarum habuit ingenium.

Parui corpore siccis carnibus, & colore qui caliditatem innuet.

VICINQVE autem paruorum siccis carnibus sunt, aut coloribus, aut que per caliditatem corpori superfluunt, nihil proficiunt, sed levare animone in paruo corpore, & veloci propter ignem, nunquam secundum idem est sapere, sed aliud in alio, priusquam excedens perficiat. In corpore paruo aliquam adhiberi confectionem iubet Aristoteles: nam potest esse paruum corpus, & non ita malum, unde ex qualitate carnis, & sui coloris, potest qualitas effectus augeri, vel minui: Vnde pro siccis carnibus viventes, intelligit, in sui corporis constitutione, quod macri sint, unde cum corpore due cause coniunguntur, altera ex parte loci, videlicet cum corpore parui sint, altera ex parte complexionis, quæ siccæ, & ignea est, sic ex breuitate corporis, spirituum breuis est motus, ex complexione calida celeris, sic animum reddunt mutabilem, nam spiritus prius mutantur, quam animus opinione firmetur.

Corpore

Corpo parui humidis carnibus, & colore humidum innuente.

QVICVNQVE verò paruorum humidis carnibus utentes, & colore propter frigiditatem, perfecti sunt, existente enim motu in paruo, idque cum difficultate mobile, temperatur commensurazione, potest optime perficere. Aristoteles in Physiogn.

Corpo incommensurati.

IN COM MEN SV R AT I astuti sunt, & referuntur ad passionem, & ad seminas, relationem autem commensurationis ad corporum, bonam motionem, & bonam natuitatem ducere oportet, sed non ad formam maris, sicut initio dictum est. Idem in Physiogn.

Valde magni corpore.

QVI autem sunt valde magni tardi. Latione enim sanguinis magnum locum continet, tardè accedunt ad sapere. Idem in Physiogn. Ait Alexander Aphrodisiensis in magnis corporibus anima extreum soluitur in spatum. Grus magna avis est, & timida, Eustathius. Homerus Aiacem describit, ut diximus, enormi proceritate statuorum. οὐλοπότερος τε γάρ εἰσιν, idest excelsus Ajax Graecorum murus, οὐλοπότερος αὖτε Αἴας. capite supereminens grecos. Ulixes contra Eurialum ait, qui est magnus, & insipiens, apud eundem.

„ Sic membrata tibi dant grandia Parcae.

„ Mentis eges.

C. Calligula statuta fuit eminenti, corpore enormi, gracilitate maxima crurum, & cervicis.

Corpo magni, carne humida, & colore humidum innuente.

QVICVNQVE verò magnorum humidis carnibus utuntur, & coloribus, qui propter frigiditatem innascuntur, nihil perficiunt. Existente enim latione in magno loco, & humido propter frigiditatem, non permittit aliquid accedere ad sapere. Aristoteles in Physiogn. Sunt homines grandiores, timidiores, ut struthiocameli. Ludovicum Pannone Regem, & Boemiam ferunt cum vetero matris excluderetur, informem propè, & sine certis oris ieiunamentis ursini fætus speciem præstulisse, & creuisse ad iuslo maiorem hominis staturam, nec eius molis artus decenter uiuidus, & illustris spinatus regeret, ore etiam obeso, nec poserat à nutritijs ita excitari, ut literarum patiter, & armorum disciplinam exerceret corpus sine pectore, & mente fortitus est.

Corpo magni, & duris carnibus & colore calidum innuente.

QVICVNQVE autem magnorum siccis carnibus utuntur, & colore propter humiditatem, sunt perfecti, & sensitivi: existente enim latione in loco magna, & tarda propter frigiditatem nil conductit accedens ad sapere: magnitudinis enim excessum, & carnium,

carnium, & caloris caliditas acquisitum, ut commensurata sit ad perficiendum. Aristoteles in Physiogn. & in Problematis homines, & aues, & genus quodque animalium forte esse dixit corpore duriori. Ratio quia animositas cum calore est, metus enim refrigeratio est, quorum igitur sanguinis magis feruet, hac & robustiora, & animosiora sunt. Sanguis autem alimento corporibus est. Multi sunt homines viribus, & ingenio præsigens, qui proceræ statura, sed contemperata membris, & complexione fuerunt. Legitur apud Græcos Titomum bussequam corpore statura, & viribus præcellentem fuisse, in eum cum incidisset Milo Crotoniates, illus proceritatem, ac robur periclitari cupiens, nil magnum posse dicebat. Is permagnum arripuit lapidem, quem primo ad se protraxit, inde propulit, ter idem effecit, postea subtilit ad gentu, demum humero impositum ad quinquaginta tulit vlnas, proiecisque, at lapidem vix emouebat Milo: inde porrexit in armentum, stansque maximi, & ferocissimi omnium tauri pedem corripit, furentemque, ac inde se prorsipere adnitentem frustra, retinuit constantissime. Magno corpore fuit Thesæus. Cum Cimon eius sepulchrum inuenisset, forma præstanti, & digna, & maxima animi magnitudine, ut ex Plutarcho habetur. Palamedes longus, & gracilis fuit, animo sapiens magnanimus, & blandus. Antenor longus, & gracilis, & velocibus membris, sed versutus, & cautus. Agamenon corpore magno, membrisque teretibus, suitque prudens, & nobilis. Nestor magnus, longus, & latus consiliarius, & prudens. Neoptolemus magnus, deducto corpore, sic Castor, Pollux, & Helena. Polixena alta, animo simplici, larga, & dapsilis. Sic Priamus, & Machaor, qui fortis, prudentes, & misericordes fuere. Troilus magnus, & pulcherrimus forma, militiae cupidus, ut ex Darete Phrygio habetur. Romulus fuit magnitudine, & formæ præstantia insignis, ut ex Plutarco habetur. Flavius Domitianus statura fuit excelsa, præterea pulcher, & decens, maximeque in iuventute, & quidem toto corpore, maximo valuit ingenio facundia, sagittandi arte, & militia. Claudius Cæsar prolico, nec exili corpore fuit. C. Cæsar excelsa statura, sed teretibus membris, ore paulo pleniore, fuit animo, ingenij magnitudine, & virtute insigni. Tiberius Cæsar corpore fuit ampio, & robusto, statura, qua iustum excederet, latus ab humeris, & pectore, ceteris membris usque ad imos pedes equalis, & congruens, unde fortis erat, ut ex Suetonio colligitur. Mausolus procero corpore, & prudens fuit. Georgius Scanderbechus excelsa fuit statura, toroso corpore, ut magni Herois effigiem representaret, fuit admirabilis robore, ac bellica virtute præeditus, ut historijs testatum est: ut supra duo milia barbarorum diuersis prælijs sua manu interfecisset, cum singulis ictibus singulos per medium scinderet. Georgius Fraisbergius Suevus vasto corporis pondere, sed artuum labore adeò valido, ut extento tantum medio dextre manus digito, validissimum quemque firmo innixum vestigio facile dimoueret, prætercurrentem equum arrepto freno sisteret tormentumque murale solo innixus humero, propelleret, quo vellet. Gottifredus Buglionus, sacri belli aduersus Turchas Dux, statura fuit sublimi, & eximia corporis spetie, militaris artis peritissimus, & religione insignis, sermone breui, & sententijs admirabili. Carolus Rex Francorum statura eminenti, corpore ampio, membris congruentibus, facie pulcherrima, rerum, gestarum magnitudine cognomento, fuit magnus, uniuersa specie austera. Otho excelsa fuit statura, & strenuus bellator. Sic magnus Sfortia, sic etiam Consalvius Cordubensis, ut ex Iouio habetur. Mahometes secundus Turcharum imperator, statura fuit grandi, pectore, & lacertis magnis, fuit natura pugnax, & strenuus, & prudentia mirificus, solers machinarum bellicarum inuentor difficultarum, & abstrusarum rerum peritus. Ioannes Assumbeius Vssumcassanus eximia corporis magnitudine,

tudine, bellicosus, & appetens glorie. Zenyal Persa Cassani filius excelsa statura, & grandibus oculis, manu strenuus, audax in p[re]lijs, equitando, & iaculando excellens. Tamerlanes Scytharum imperator, corpore fuit ingenti, validis neruis, adeo firmo, lacerto soque, ut Scythici ingentis arcus cordam, quod paucissimis prestatore licebat, utra aurem extenderet, cupremque mortarium pro scopo sagittariis in ludo propositum, emissae harundinis spicula per foderet, maxima præditus bellica virtute extuit, & animo indomito. Non deerunt Philosophi. Zeno procerus fuit statura, ut Plato in parmenide indicat, fuitque magni ingenij, dialecticae insu[n]tor, & in Physiologia, et in Rep. vir sanè nobilissimus, ut indicant ipsius volumina sapientiae plenissima. Zeno Citticus procerus statura, & gracili corpore fuit, ut ex Apollonio Tyro Diogenes refert.

Corpori mediocri carne, & colore.

EXCEDENTIA igitur corpora magnitudinibus, & paruitatibus defientia, quomo[do] imperfecta sunt, quo modo perfecta dictum est, media autem horum natura ad sensus optima, & perfectissima quibuscumque supponitur inesse. Motus enim non multi existentes, facilius ad mentem accedunt, nec enim pauci existentes, supergrediuntur quare perfectissimam, & ad perficiendum que fuerint proposita, & ad sentiendum oportet moderatam esse magnitudinem. Mediocri statura fuit Ruellius gallus, & inscribendo felicissimus. Iusto humior, vel quadrata statura fuit Iacobus Triuultius, sed ingenti spiritu, & vigore pleno, italorum ducum celeberrimus.

Corpori commensurati.

SI enim incommensurati astuti sunt, commensurati utique erunt iusti, & fortes. Aristoteles in Physiogn. Sed hic vsus est loco à contrario. Et ad Alexandrum scribens ait. Homo bona statura sit; nec nimis longus, nec nimis brevis. Polemon, & Adamantius in Idea ingeniosi tribuit ei corpus mediocris magnitudinis. Quadratum virum appellare solitus est Simonides apud Platonem, & Aristotelem, qui esset omnibus numeris absolutus, & quadratis statuis sine manibus, & pedibus, cuiusmodi Hermes, qui τετράποδος apud græcos singi solebant, cum quadrans literis illustribus notis dicatas ab antiquis fuisse, non altam ob causam, ut conicio, quam quod ea forma, que sola perfecta esset, absoluta sit, illorum virtutem, & sapientiam minime fluxam, & mutabilem indicare vellent. Celsus medicinae secundo, corpus statura media quadratum vocat, atque habiliissimum esse inquit præcipue si neque gracile, neque obesum, nam gracile corpus infirmum, obesum hebes est. Columella de canibus loquens, quadratum probat potius, quam longum, aut breuem, sic & gallinas quadratas. Homerus Ulysses mediocris statura dicit, ingeniosissimum, & fortis, sic etiam Dido Phrygiae fuisse scribit, corpore medio, & firme, sic eloquens sapiens, & fortis. Ajax Oileus corpore quadrato valentibus membris, aquilino corpore, & fuit iucundus fortis, & sagax. Sic Oomedes corpore quadrato forti, & in bello acerrimus, crebro calidus, impatiens, & audax. Menelaus mediocri corpore, & statura fuit, & formosus, valens ingenio, & viribus. Briseis non alta statura corpore equali fuit, blanda, verecunda, simplex, & pia. Aeneas quadratus fortis, pius, & prudens, ut ex Darete Phrygio habetur. Iustumus narrat Ninum Semiramidis filium fuisse statura mediocri. Augustus statura fuit brevi, quinum pedum, & dodrante, que compositione, & aequitate membrorum oculeretur, & non nisi ex comparatione alicuius procerioris intelligi posset. Galba etiā statura fuit iusta,

unde

vnde maxima eius liberalitas, & iustitia. Sic Vespasianus quadrata statura, compactis, firmisque membris, fuit liberalis, magnificus, & validus, ut in Suetonio legitur. Plautus in Asinaria suum Leonida commoda statura, & intelligentem fuisse scribit.

Pilosī corpore.

IN quibus totum corpus asperis, densisque pilis obsitum inspexeris, illud tarditati, inertiaeque ascribendum putabis. Polemon, sed Adamantius bouinum esse dicit. Aristoteles problematum libro querit cur aues, & pilosi homines libidine vehementer angantur, & rationem afferit, quod multum humoris contineant, & genus illud utrumque naturae multi humoris concoquens proprius calor copiam est, inditio pilus, ac penna, vel quod, & multum inest humoris, neque si non a calore vinceretur, pennae autibus, pili hominibus possint unquam oriri, semen autem vel loci, vel temporis portione, vel ratione creari plurimum potest, ut in aere, ut in vere, nam eius natura calida, & humida est. Et in natura luxuriosi facit cum pilosum. Lepori uni pili in buca intus sunt, & sub pedibus, ut Aristoteles ait, & Plinius villosissimus animalium lepus. Quae Trogus considerans in lepore hoc exemplo libidinosiores hominū quoque hirtos esse dixit. Scotus ait. Cum videbis hominem pilosum in carne, & cruribus, & in ventre, & non luxuriosum, redde gratias Deo. Caligula fuit capillo raro, & circa verticem nullo, hirsutus cetera, luxuriosus maximè fuit, multosque dilexit commercio mutui stupri, insuper sororum incestu, nullaque illiusfri femina abstinuit, ut a Suetonio habetur. Marsias vultu ferino, trux, hispidus, multibarbus spinis, & pilis obsitus, veluti bestia, stultitiae maximum specimen, in Apollinem delrans, laudans se, quod erat, & coma relicus, & barba squallidus, & pectore hirsutus, contra Apolinem aduersis virtutibus culpabat, quod esset coma intonsus, corpore glabellus tandem cum eo certans sue temeritatis bellumque penas dedit.

Glabri corpore.

QVERIT Aphrodiseus in suis problematis, cur mulieres, & spadones pilis careant, mulieres quidem, quia frigide sunt, foramina sui corporis spissora habent, atque coarctatoria, vis enim frigoris coarctare, constipareque aptissima est, itaque exitus pilis denegatur, spadones vero, quia iusto humidiores sunt, excrementisque admodum redundant. Hec enim ratio est, cur loca neque prahumida, neque præsicca, saxosaque edere valeant. Plinius, Pubescit homo solus, quod nisi contingat, sterilis in lignendo est, unde glabri ad feminos mores accedere iudicantur.

IO. BAPT. PORTAE
NE A POLITANI
DE HVMANA PHYSIOGNOMONIA
LIBERTERTIVS.

PROOEMIUM

VPERIVS post superciliorum tractatione, constitutus erat oculis sermo, sed quia ipsi nobilissime sunt corporis partes, & in eis praecipua Physiognomiae vis consistit, in presentem librum delegimus. A prudentissimis quibus uedictum est, ut uultus animi imago, sic oculi uultus indices sunt. Alij oculos animifores vocarunt, quia ex eis foras emicat. Ait Polemon. Oculi arcana cordis manifesta reddunt, quoniam signa, quae in oculis cernuntur, idola sunt affectionum cordis. Loxus, referente Alberto, scribit, omnis physiognomiae perfectio in oculis consistit, & oculorum signa potentiora esse cateris, quae in uultu conspiciantur, & si oculorum inditia confirmant illa, caterorum membrorum tunc firma, rataq[ue] esse dixit, si contraria fuerint, prevalent signa oculorum, caterae vero infirmantur. Plinius inquit. Nulla ex parte maiora animi indicia cum in animalibus, vel homini maxime, id est moderationis, clementia, misericordia, odio, amoris, tristitia, & latitia. Profecto in oculis animus inhabitat, hinc illa misericordia lacrima, hos cum oscularum, animo videmus attingere, animo videmus, animo cernimus, oculi, reuersa quadam visibilem eius partem accipiunt, atque transmittunt, sic magnacogitatio obsecrat, abducto intus visu, sic in morbo comitali aperti nihil cernunt, animo caligante. Aphrodiseus in suis Problematis ait, Ob id nos, cum puduit, oculos deorsum vertimus, quia Natura oculos animi speculum construxit, quippe cum cateras quoque affectiones animi per oculos intelligimus, videlicet cum angimur, cum irascimur, & cum verecundamur, quod cum animus personam quamquam reverendam aspicere, liberè, atque alloqui audientius temperet, palpebras trahi deorsum a mu-

soulis cogit, quasi oculens partem, qua facultas conspiciendi administrari solita est. Galenus diuinum membrum vocat, & caput à natura propter oculos formatum putat, cum illis totus conspiciatur animus, & cerebro, in quo est præcipua animi facultas coniunxit, in sinuosa recondit valle, prominentibus supercilijs, ut fierent, quasi vallo obsepiente ad propugnacula partium toto corpore preiosissimarum. Hic lucis usu vitam à tenebris, & morte discernunt.

De oculorum quantitate. Cap. I.

QVI A multifaria est oculorum consideratio, quippe de quantitate, suu, colore, motu, forma, & contuitu quoque multiformes, truces torui, flagrantes, graues transuersi, lumi, submissi, blandi, & similes. A quantitate incipiemus. Oculi, ut Aristoteles animalium libro ait, subiacent supercilijs, quorum partes inferius, & superius tegentes palpebre appellantur. Pilos, qui in extremo palpebrarum ambitui adhaerent, cilium nominamus. Dicuntur oculi, quasi capite occulti, vel quia animæ occulta reuelant.

Tabulari bonioris oculos afferentem adducimus, ut horum exemplo humani opportunitas conspicatur.

Fundación
Uriach

Valde magni oculi.

GRANDIORES oculos imbrobat Aristoteles animalium libro, similiter ab eo Galenus libro eo, quod animi mores corporis temperaturam sequantur. In suis verò Physiognomonicis oculos magnos habentes pigros dicit, & ad boues refert. Galenus ad id refert. Si magnitudini oculorum concinnitas desit, & operationum virtus, multam quidem substantiam, non tamē benē temperatam ostendit. Eadem Rasis, & Conciliator ab Aristotele. Piscis Melanurus, oculata vulgo dictus, oculos habet, secundum sue magnitudinis proportionem maximos.

maximos. Oppianus cum imbecillem, & timidum dicit immo piscium omnium timidissimum. Heretus segnis est, nec a suis speciebus oberrat ab timorem, oculis est maioribus, quam corporis proportio requirat. Sed videamus ecquid Philologi doctissimi de magnitudinis oculorum causa dicxerint. Democritus Abdera propter superfluam humiditatem magnos oculos oriri ait, eiusque amplificationis causam humidum esse, atque eiusmodi magnitudine preeditos talem sortiri naturam. Herophilus autem de calido oriri afferit, nam sic humili, quam calidi est amplificare, & caloris vehementia, qui in prima formatione sursum confertim magis copiosusque meatus ampliores factos ait. Galenus autem in libro de temperamentis ambos a veritate aberrare dixit, uno, quod unius particulae occasione de toto corpore pronuntiare sint austi, altero, quod formatrix in natura virtutis, que artifex facultas est, & particulas secundum animi mores effingit, parum meminerunt. De hac Aristoteles dubitauit, nunquid diuinioris originis sit. Domicianus, ut Suetonius refert, pregrandibus oculis fuit, verum acie hebetiore, ob id minor ingenij vis, & disciplina.

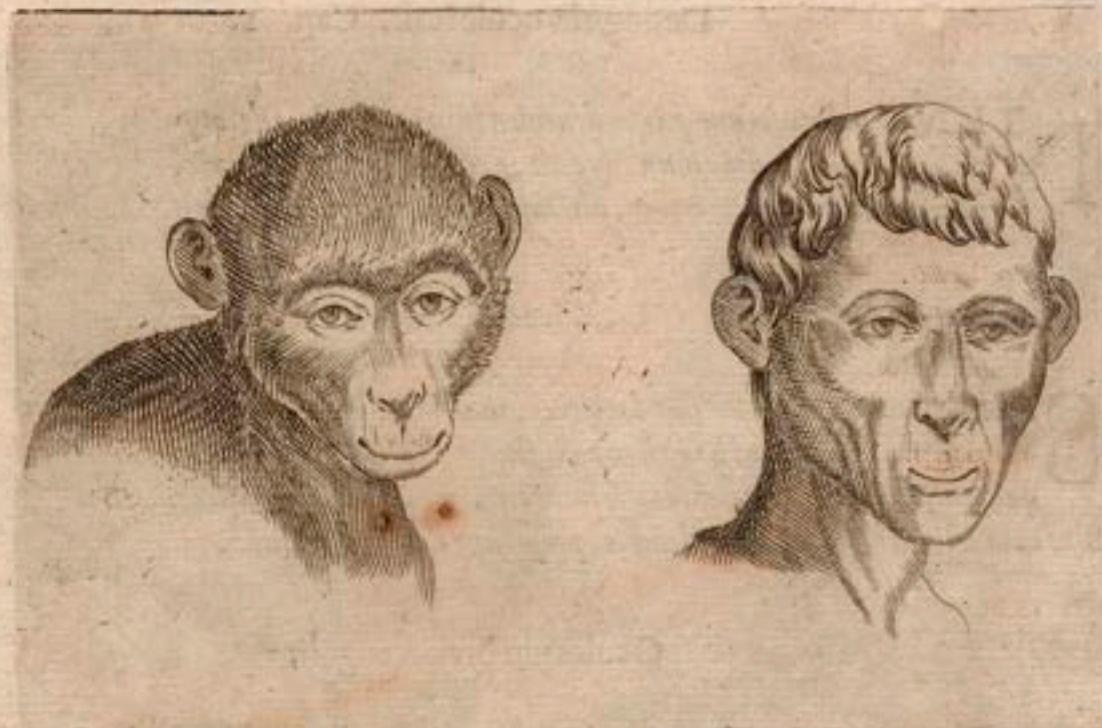
Oculi magni, & liuidi.

AD Alexandrum scribens Aristoteles ait, qui oculos magnos habet inuidus, inuercundus, piger, & inobediens est, & praecepue si sint liuidi.

Oculi magni, & concinni.

IDE M ad eundem scribens optimos oculos, & laudabilis naturae magnos dicit, ad rotunditatem declinantes. Galenus in libro de arte medicinali oculorum magnitudinem, si ut de capite dixit, aliquid boni, aliquid mali indicare, nam si magnitudini concinnitas oculorum adsit, & operationum virtus, multitudinem bene temperante substantiae ostendit, ex qua sunt conformati. Homero εὐεὐτε dicitur, quod oculos magnos, non bouinos, & ob id decoros, frequens que ei est Dearum epitheton. Cerus oculos magnos habet, & concinnos, & ingentiosus inter antimalia. Grandibus oculis, & sublimibus, fulgentibus Socratem fuisse narrat Polemon. Sed Plato in Thæteteto prominentibus dicit, ob id iuustum, prudentem, studiosum, & amoris plenum, quem Apollo omnium sapientissimum appellavit. Neoptolemus oculis fuit rotundis, & maximus bellator, ut ex Daretæ Phrygio. Tiberius Cæsar pregrandibus oculis fuit, & qui, quod mirum esset, nec alij gentiorum mortalium fuisse naturam, ut expergefactus noctu paulisper, haud alio modo, quam luce clara contueretur omnia, paulatim tenebris se se obducentibus, erat enim corpore ampio, & robusto, fuit & in eo vis acerrima disciplinis, & militia. Hu iusmodi ipse eiam oculos à natura sortitus sum, & quod Plintus nulli gentiorum mortalium, nisi Tiberio dixit, nam expergefactus in tenebris clare omnia contuerat aliquantis per, paulatim inde lumine euanescente. Tales sunt oculi tui, Princeps dignissime, magni, fulgentes, & concinni, & cum maxima operacione virtute, ut longinqua, omnia contuaris, & propinquia. Unde misericordia, iustitia, prudentia iudicium, praestanissimumque tui mores præfulgent.

Verius ne etiam tibi & copia, ne unquam ludo mulierum, aut puerorum iuxta parata, vel libruncus onerare, vel Istoriam animo fas illud ingereret, banc, ut repetitam, obliteratam reiecsem, ni presenti exemplo necessariam cognovissem.

Valdè parui oculi.

OCVLOS valdè paruos, Aristoteles animalium libro improbat, ut extremos, & similiter à Galeno eodem loco testatum. Sed in Physiognomonicis ait. Quibus parui oculi, ut simijs, pusillanimi sunt, & referuntur etiam ad apparentiam. Sed Galenus. Si oculi cum paruitate sociam habuerint inconcinnitatem quandam, ac operationum vitium, tunc paucam simul, & vitiosam materiam ostendunt. Polemon, & Adamantius in figura auari, ascribunt ei modicos oculos. Torpedo oculos paruos habet, & vafra est.

Parui, & concinni oculi.

VT nec magnos oculos Galenus improbat, ita nec paruos, quibus concinnitas, & operationum virtus adsit, nam paucam quidem, sed bene temperatam substantiam ostendunt, ex quo sunt conformati. Aristoteles ipse, vt Diogenes testatur, paruis fuit oculis, auctoritate Timothei Atheniensis in libro de vitijs.

Oculi mediocres.

ANIMALIVM libro Aristoteles nec magnos, nec paruos ait esse oportere oculos, qui probentur, & similiter ab eo Galenus, & vi securiores recipiendum, censet. In Physiognomonicis verò. Medius est igitur oculorum status, qui probetur, qui mediocritatem quandam magnitudinis habeant castigatam. Ad Alexandrum item scribens. Cuius oculi sunt mediocres, declinantes ad cœlestem colorem, vel nigredinem talis est penetrabilis intellectus, curialis, & fidelis. Et Polemon in figura virilis, tribuit ei aciem humidam, oculos neque magnos, neque paruos.

De angulis oculorum. Cap. 2.

NVNC ad oculorum partes deueniendum, & primo de angulis. Sunt enim anguli, ut Aristoteles animalium libro ait, pars inferioris, superiorisque palpebræ, horam duplum uerque oculos habet, alterum iuxta nasum, alterum iuxta tempora.

Oculorum anguli longi.

SI oculorum anguli iusto sint longiores, maleficorum morum notam præbent, Aristoteles animalium libro, quod à Galeno recitatur, & Plinius ex Trogo refert idem. Quibusunque oculi sunt longi, maleficos esse iudicant. Sed que de angulis oculorum Aristoteles, Plinius eum irridens, satis ipse irridendus, perperam de oculis protulit.

Oculorum breues anguli.

GALENVS ex his infert, breues angulos, velut inter hos medios laudabilis esse natura. Sed Albertus perperam malitiam dispositricis naturæ innuere dicit.

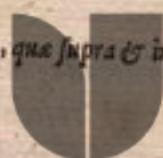
Carnosi angulorum anguli.

OCVLARES anguli, qui iuxta nasum coniunguntur carnosí, more pettuncularum, malitiam præferunt, Aristoteles etiam notato loco subdit, Quod à Galeno, & Plinio transcriptum. Claudio Cœsari oculos fuere, in quorum anguli candore carnosò, & sanguinis venis subinde suffusos. A Suetonio cibis, luxuriæ, & ludis deditus, scius, & timidus describitur. Albertus non more pettuncularum, sed ut videtur in oculis milui dicit, & astutiam, & calliditatem innuere.

De genis oculorum. Cap. 3.

GENAS dicimus palpebras superius, & inferius tegentes, quasi à genis contineantur. Hæ nanque vessicularum instar tumentes, somnolentiae, & vinositatis testes sunt. Albertus barbarè cilia vocat.

Dextris figuram inspicies, que supra & infra oculum regimur manus habet.

Fundación
Uriach

Vesicule

Vessiculae oculorum infra.

QUIBV S autem, quod ab oculis, veluti vessiculae dependent, ebriosi sunt, & referuntur ad passionem, Aristoteles in Physiognomonicis: id est inferior gena facile vessicarum instar intumescit. Vinum enim, ut Medici dicunt, cerebrum debilitat, unde ijs, qui largius merū ingurgitant, ex cerebri debilitate inferiores palpebrae prægnantes visuntur. Sufsanus male putat Aristotelem de lippitudinibus, & superfluitatibus, veluti vessiculis ex oculis exenitibus locutum fuisse. Polemon, & Adamantius. Sub oculis vessiculae vinolentiae nota. Albertus inferius cilium grossum, vinolentiam significare dixit.

Vessiculae oculorum supra.

AD HVC eodem loco Aristoteles. Et vehementer cadentibus, que supra oculos, veluti vessiculae, somniculosos argunt, & referuntur ad passionem: nam somno surgentibus dependent, que sunt in oculis. Et si ex Polemonis textu pauca ad rem accommodata leges, ex Adamantio tamen restituta. Superne vessiculae tumentes somnolentos indicant. Albertus superius supercilium quasi inflatum aliquantulum caderet, & somnolentos significare. Medici ex humoris superfluitate id eveneri auctorant. Vel per se, vel ex somno surgentibus, utroque argumento nobis insinuant somni esse amatores, quod Galenus in arte medicinali non tacuit. frigida enim, & humida cerebri temperies somnolentos, & capitis distillationibus obnoxios reddit. Ouidius somnum describens.

„ tardaq, Deus grauitate iacentes.
„ Vix oculos tollens, iterumq, iterumq, relabens,
„ Summaq, percutiens nutanti pectoramento.

Vesiculæ oculorum infra, & supra.

EX supradictis Adamantius infert, utraque oculorum vessicula superior, inferiorque tumens, virumque significat. Polemonis textus vix sententiae vestigia seruat.

Sanguineæ genæ, & crassæ.

IN figura inuercundi Aristoteles ascribit ei palpebras crassas, & sanguineas, Polemon, & Adamantius apertas, & crassas, Rhases. Cuius palpebrae grosse inuercudi. Sanguinolentia palpebrarum prouenire dicit ex sanguine indigesto grosso, ut in senibus, & ganeonibus.

Inferior gena brevis.

INFERIOR gena, inquit Albertus, retracta, que oculum non cooperiat, significat interitum ex nimia siccitate, & si est ex infirmitate, immovere mortem.

De pupillis oculorum. Cap. 4.

SVNT etiam & pupille oculorum partes Aristoteles animalium libro ait. Oculorum humor, quo videmus, pupilla est, circulus qui circundat, orbis est, albugo verò orbem circundat. Plinius inquit, medianam oculorum pupillam fenestrauit pupilla, esseque, ait, gentes in Tribalis, & Illirijs ex Isidori sententia, qui pupillas binas singulis in oculis habeant, qui via effascinent, interimantq; quos diutius intueatur, iratis precipue oculis, & eorum malum facilis sentire puberes. Dicitur pupilla, Isidoro teste, quia ibi parue imagines à nobis videntur, & paruuli, pupilli dicuntur, vel quia pura, & impolluta est ut puella.

Quæ figuram adducimus in qua latas pupillas contemplari licebat.

Qui

QVI latas oculorum pupillas habent, eos paruis moribus obnoxios dixeris. Sed Adamantius laxitas foraminum pupillarum stultos, & rectius notare dixit, nam oues, & boues, & quaecunque animalia stulta sunt, eandem aspectus aciem latam habent. Idque mihi frequenti experientia compertum est.

Ecce ichneumonem ad viuum effigiatis adducimus, qui adhuc sedula cura diligentissimi nostri Ferdinandi Imperatoris viuis adsernatur, in quo parua pupilla deteguntur.

Pupille oculorum paruae.

AT qui paruas pupillas habuerit, cum & huiusmodi serpentes ichneumonet, similes, vulpes, cæteraque; que angustis sunt pupillis, & improbe astuta sunt, tales ad eorum similitudinem malignè machinantes indicare queas, Polemon; eadem confirmat Adamantius. Albertus quidem serpentes, hyene, similes, vulpes, & uniones; siue testudines, que margaritas ferunt pupillas paruas, & qualis beluarum harum animus, talis erit hominis, qui eas habebit. Sed pro ichneumone satis imperite uniones habet, & rudior expositio, idest testudinis. Sed occurrit iuri Veneri obnoxios me obseruasse paruas pupillas habere, argumento fortasse Ichneumonum, hyenarum, perdicum, cœurnicum, gallorumque: haec nanque animalia malifica, insidiosa; masculaque vivuntur venere ex Aristotele, & Aetio. Veniamoni, inquit Aelianus, diriusque sexus participi, à natura tributum est, ut & suo semine eruditatem, & parum alijs afferat, & ipse quoque nomen ferat, quod de hyena idem se pugnaret, qui in pugna, quam inter se pugnant, & clivis fuerint, ea bellicæ offensionis nota inuruntur, ut & in viliorem sexum censeantur, & muliebria patiantur, contra iij, qui superiores in bello euaserunt, victos subigunt, & simul suo semine implent, at victi ex ea male a se pugnata pugna, hoc premissio afficiuntur, ut ex patribus, qui iam ante fuissent, matres reddantur. Libido perdicum maxima, dum incubat feminæ; cœlibes mares pugnam inter se conseruant, inclusi in pugna Victoris Venerem patiuntur, ex patribus, Acheneo & Trogus de gallis prodidit, qui omnes dignitas pupillas habent.

Mediocres oculorum pupillæ.

OPTIMAM describens pupillarum qualitatem Adamantius. Qui bene, ait, sunt animis affecti, secundum oculorum rationem, decentes pupillas habent, Albertus, si cui moderati sunt pupillæ orbes, fortes sunt.

Pupillarum orbes inæquales.

QVI impares habent pupillarum orbes, stolidos dixeris, Polemon, Adamantius vero nefarios dicit, & rectius, Albertus iniquos.

Acquales pupillarum orbes.

OPTIME. Adamantius addit, quæ Polemon omiserat. Qui vero equales habuerint pupillarum rotationes, amici erunt iustitiae.

Circumuolentes se pupillarum orbes.

ADAMANTIVS habet, quæ Polemoni excedit, vel studio omisit. Qui pupillarum orbes circumuoquentes, tanquam insequentes habuerint, nefarij.

Inæquales pupillarum orbes, & nubs cœrulea, viridis, discolor, tenebri-
cosa eorum fronti super supercilia infideat.

SI præter id signum (id est inæquales pupillarum rotationes) nubs cœrulea, viridis, vel discolor eorum fronti infederit, scito eos à demone omni generis nocumentis ledi. Polemon. Sed Adamantius. Si hoc signum eorum fronti infederit, tanquam nubs cœrulea, viridis, discolor, vel tenebriosa super supercilia apparet, hōs demōn in domestica irruens bona, varijs erumnis vexat.

Inæquales pupillarum orbes, & circum currentes.

Sicut autem nubs ipsa supercilijs infederit, & orbes pupillam eodem modo comitantur, iniusta sunt, & iniusta opera patrabunt, ut potè cognatorum cœdes, aut coitus, aut nefarios cibos, vel qui idolis offeruntur, qualia Misenis Pelopem, & Oedipum Lai filium Thebis fecisse à Tragico memorantur, & præfertim si ipsi oculorum orbes semper eodem modo vagi circum currant. Polemon. Sed Adamantius ferè aliter. Si supercilijs nubes non infideat, sed circum pupillas orbes circumcurrent, oportet considerare, an eodem modo sempercurrant, quod est indicium eos nefaria opera moliri, aut cognatorum cœdes, aut coitus, vel nefarios cibos, & veneficos.

Orbes pupillatum conuersi, coniunctim se mouentes.

QVI conuersos orbes circa pupillam habuerint, coniunctim se mouentes, iniusta moluntur, eaque mala consilia perficiunt, ad quæ animi furor concitat, quasi à peruerso quodam demone exagitati, omnibus odio habentur, ac propterea alia, arque alia cogitantes

tantes nihil perficiunt, sed cuncta peruerunt, horum oculi arcana manifesta reddunt, quoniam signa, quae in oculis cernuntur, idola sunt cordis affectionum. Polemon. Sic habet Adamantius. Si in motu circuli conuertuntur, & interim statum aliquem, vel motum accipiant, ab his certe nil agitur, sed tamen illi sunt iucunda opera nefaria, & modo facere cupiunt, modo metu, & pigritia prohibentur.

Prominens pupilla.

QVI pupillam foris prominentem habent, cum totius substantiae latitudine, demens est. Rhazes.

De oculorum situ. Cap. 5.

NVNC de oculorum positione, scilicet prominentia, & cauitate, nam nonnullus ex ipsis natura ad interiora impegit, quidam quasi à sua sede prominuli visuntur, hæc malitiam, vel bonitatem reliquarum qualitatum oculi augent, vel minuant.

A siminos oculos extra prominentes quare fol. 86.

Oculi multum prominentes.

CVLOS, qui se se extra mittant, Aristoteles animalium libro improbat, & similiter ab eo Galenus. In Physiognomonicis autem, ubi ex aliqua hominis, & eius partium similitudine ad asinum de ingenio pronunciat, ait fatuitatem innuere, & ad asinos refert, quorum oculi plurimum foras eminent, Refert etiam ad apparentiam. Ad Alexandrum scribens ait. Qui habet oculos similes asini, insipiens est, & dura cervicis. Polemon, & Adamantius non omnes turgidulis oculis preeditos laude dignos censem. Rhazes inuercundos, loquaces, & stolidos, facit. Plinius hos hebetiores putat, ratio, quod quanto oculos eminentior, eo plus distat à cerebro, scilicet ab eius principio, & ob id ab eius decenti dispositione. Oculorum prominentiam ex anteriorum ventriculorum cerebri humiditate prouenire autumant Medici, vel debilitate, ob id fatuitatem innuere.

Prominentes oculi, tumidi, foueati que.

PROMINENTES oculi, quibus in circuli speciem tumor circumducitur, aut contra veluti castrorum fossa circumdederint, dolosi hominis signa interpretantur Polemon, & Adamantius.

Prominentes sursum oculi.

OMNES erecti oculi leonis ferociam, vanitatem, & insaniam denontant, Polemon, Adamantius vero ingluviem arguere dicit. Conciliator insaniam.

Deorsum

Deorsum prominentes oculi.

VERSI tamen deorsum, tanquam concidentes, immites, & implacabiles denunci-
antur.

Sanguinei oculi, prominentes.

PETVL COS, & sanguinolentos oculos, ebriosos, gulonesque indicare dicunt. Concilia-
tor timidos, & instabiles satis inepit transfert ex Polemone, & Adamantio. Ocles hanc
descriptionem cum superiori confundit.

Oculi prominentes cæsi.

PROMINENTES cæsios oculos in quouis prospexeris, iniquos, & incompositæ men-
tis viros censeas. Polem. Adam.

Prominentes oculi cum grauosis supercilijs.

IN prossilientibus oculis, si supercilia grauarint, certior erit dementia. Pol. Adam.

Prominentes siccii oculi.

Si tumentes oculi ad aridiorem naturam vergant, patricidas, homicidas, puericidas, & ve-
nenorum propinatores existimabis. Polemon, turgidulos, & paruos Adamantius dicit.
Ego cum Polemone assentirer, quum inferius de prominentibus paruis scribat, & quotquot
Luiusmodi facinorosos homines videre contingit, omnes prominentibus, siccis oculis prædictis inspe-
xi. Oritur huiusmodi oculorum siccitas ex cerebri siccitate, & ex melancholia adusta, que ho-
rum causa est facinorum. Conciliator Aristoteles animalium libro optimè cernere censet in gene-
re brutorum animalium, qui in cauitatis recessu oculos habent. Aquile oculos valde profun-
dos habent, & acutissime vident. Quod acutissimi omnium intuendo sint, ratio est; quia visi-
biles spiritus in profundo magis aggregantur, & hinc virtus visiva fortior, & lux a maiori qua-
titate recipitur. Suetonius concavis oculis Caligulam fuisse scribit, inde maleficum ac peruersum
admodum mentis exitisse meminit.

Concaui, & parui oculi.

CONCAVI oculi, & exigui dolos hominum, Polemon, & Ada-
mantius, hominibus insidiosos, inuidia, & simulacione tabescentes. Rhæs idem con-
firmat. Oculorum profunditas ex caliditate, & siccitate provenit, quæ humores desci-
cant muscularum, ita etiam ex adusta melancholia, unde homines calidi, siccique sunt melan-
cholici, ratione humorum, & spirituum, sunt prædictores, qui ex caliditate, & siccitate, & cho-
lerica adustione procedit, ex melancholia vero timidus, & stultitia. Introrsus recentes ocu-
los, & atroci, uipereoque obtutu scintillantes, & ingenos habebat Cæsar Borgius Dux Valen-
timus, quos nec amici quidem contuendo ferre possent, quamquam festiuus, & iocabundus, fra-
trem iugulauit, & in Tyberim prosecit, metuebatque pater Pontifex vim sibi afferri ab efferto
filio, multos dolo & veneno substulit, ut sui seculi pestis haberetur. Erat Tamerlans ore, re-
cedentibus

cedentibus oculis, semper minaci, qui propter haud tam animi feritatem, atque sauitiam, portentosaque vires, orbis terror, & orientis clades appellabatur.

Concaui, parui, & siccii oculi.

SICCIORES oculi propter supradictam mala, infidelitatem, & sacrilegium notant, Polemon, Adamantius vero non sacrilegium, sed perfidiam notare. Polemonis interpres haec omisit. Idemque in figura stulti fatui pessimas omnes oculorum notas colligerunt, tribueruntque ei cauos oculos, exiguos, siuos, caliginosos, & intentos.

Magni, & concaui oculi.

CVLOS utique, qui concaui sunt, ut à turpitudine absint, magnos esse oportere dixerunt Polemon, & Adamantius. Vetus Aristotelis interpres ita transfert. Quibus vero plus concaui oculi, mansueti, referuntur ad boues, quod sibi aperte contradiceret Aristoteles, nam dixit alibi, Quibus valde concaui malignos esse, ut simiae, qui parum concauti, magnamini ad leones, sed oportere esse oculos neque concauos, neque eminentes, oculi ergo plus concaui, quomodo erunt? Gesnerus de literis græcis bene meritus, interpretatur. Quibus admodum caui, mites, ad boues relatos, etiam male. Præterea si bouis oculos inspiciemus, haec non quadrabunt. Textus græcus, τοις δικτυαις επιδειπτεις ιτε βεστοι, sed illud επιτηλιον, non plus, sed pleniores significare; ut si diceret, oculi caui, qui maiores sunt, mites esse, ut si quis bouium oculos inspiciat, id videat.

Concaui, & ut aqua in vase se mouentes oculi.

QVOS autem concauos, ut aqua in vase se mouentes inspexeris, si magni sint, haud præ naturæ virum, nisi alia intercesserint signa iudicato. Polemon, & Adam.

Concaui, intenti oculi.

CVLI defixi obtutu in uno hærentes, probos mores indicabunt, Polemon, in Adamantio nusquam ad sunt.

Concaui intenti, & fluidi oculi.

Fundación

PRÆDICTI oculi si subterfluentes, dolosores ostendunt, Polemon, Adamantius.

Concaui, intenti, & fluidi cum mollitie oculi.

SI prædicti oculi cum mollitie quadam fluidi fuerint, dementem iudicabunt. Polemon: cum humiditate fluidos dicit Adamantius.

Neque

Neque prominentes, neque caui oculi.

QVIBVS CVNQVE oculi parum caui sunt, ij magnanimi sunt, & ad leones referuntur. Aristoteles in Physiognom. Nos per parum concavos, medios inter prominentes, & concavos iudicamus. Alibi enim. Quoniam neque eminentiam oculorum, neque concavitatem laudamus, medium utique habitus prestat. Hos etiam animalium historia laudat, & notam opumorum morum praebere, ut medium status inter tumentes, & concavos. Meletius Philosophus. Oculi vero qui ad ventrum horum declinant, sed medium quodam inter extrema tenent, optimi usquequaque putantur, talesque eorum, quibus visuntur preclaros mores notant.

In longitudine vultus oculi positi.

QVI habet oculos exciens, cum extensione vuluis, est malitiosus, & nequam. Aristoteles ad Alexandrum, ex quo Rhases. Quando oculi in corporis longitudine positi fuerint, calidum, & deceptorem demontant. Ratio est, quia naturaliter in humana specie oculi secundum corporis latitudinem situati sunt, & si in longum acciderit, monstrum presentent, & monstrum in corpore, monstrum in anima. Sunt qui dicant ex nimia cerebri caliditate prouenire.

De coloribus oculorum. Cap. 7.

DE oculorum coloribus loquemur. Sed ut intelligatur de qua colorata oculorum parte loquatur, repetendum ex Aristotele primo de historia animalium quod tres sunt oculi partes, pupilla, quam Graci dicunt, orbita illa nigra, qua videmus, quam nigrum etiam vocamus. Album, sive albugo in duabus oculi extremitatibus, & tertius orbiculus in horum medio locatus. Pupilla in omnibus animalibus nigra est, vel ad nigritatem tendit, quod in omnibus simile, nisi quod aliquibus purior, vel impurior videtur. Sed orbiculus ille in omnibus animalibus, homine, & equo exceptis in sua cuiusque specie unicolor est: Nam boves hunc nigrum habent, capre medium, oves aquilum, vel aquilinum, at in hominibus, & equis magna est varietas. Sunt enim albi, nigri, caprini, cœrulei, fulvi, & subfulvi, immo omnium animalium solus homo omnes colores in oculis habet. Nec solum in omnibus hominibus variat color, sed etiam diuersis etatibus: nam libro generationis ait Aristoteles. Puerorum oculi omnes sunt cœsi, at deinde in eum colorem mutantur, in quibus futurus est, quod in reliquis animalibus non videtur, solus equus homini in hoc similis, vi demonstrat problematum libro. Cuius ratio est, quia in uteroque maior morum variatio, quam in ceteris. Sed cum hominis cerebri complexio ab equina differat, oculi etiam inter eos differunt. Nos de colori multiplicitate tabellam more nostro proponemus, quo sermo noster dilucidior fiat. Oculorum colores sunt vel simplices, vel mixti, de mixtis loquemur, ubi de simplicibus loqui fuimus. Simplices vel splendentes, vel clari, vel obscuri, nunc de simplicibus. Aristoteles in Problematiis tres esse colorum varietates dixit. nigrum, cœsum, & caprinum. In historijs autem quatuor, nigrum, cœsum, charopum & caprinum; sed quia græca oculorum colorum nomina non paruam difficultatem peperere, de singulis clare, & particulariter scribemus.

Cœsi

Cæsi oculi albicantes.

NO S rejecta illa Galeni glauci coloris diuisione, ut pote à nostro proposito aliena glaucum colorem in tres partiemur. Primus multum luminosus est, ob id inter splendentes colores à gellio numeratur. Laiini cæsiūn dicunt à claritate celi, vel aeris cum splendet, non à cœruleo colore, ut aliqui putant. Itali bianchiccio vocant, quasi albicans, is color in oculis infantium, quum nascuntur visitur; ut diximus ex Aristotele: Altera species glauci est, quæ quasi ad croceum colorem declinatis potissimum in noctuarum oculis cernitur, quas Græci γαυ-
ς dicunt, & ab huius animalis nomine sibi nomen comparauit. Virgilius glauca salicta di-
xit. Tertius magis ad viriditatem herbarum accedit. Sed si nos recte animi prognostica nosce-
re velimus, oportet, ut causas, unde oriantur, cognoscere. Empedocles horum colorum causas
ad elementa referebat, & glaucum colorem ex multo calore nasci, nigrum ex intemperata humi-
ditate, quæ dominatur, dixit, ob id cæsiū noctu vident ex ignis multitudine oculos clarificante, nigri
oculi ex ignis priuatione, & aquæ multitudine interdiu vident, noctu visu priuantur, medium color
ex orum medijs. Hunc Aristoteles aslippulare videtur in libro problamatum, quem dicit, quod qui
versus meridiem habitat, nigris oculis sunt, & qui versus Aquilonem cæsiū. Cæsius enim color ex
calore proficiuntur, inquit, interius abundante, nam ijs, qui Arcton colunt, calor interius ab exteriori
re frigore coeretur, qui verò meridiem, propter aeris circumfusi tempore obuim, calorem cōtinere
nequeunt, sic qui relinquunt humor nigriscit. Inquit. Preterea oculorum colorem corporis colorem
sequi, nam qui Aquilonem, habitant, cum colore sint albi, oculos quoque cæsios habent, qui vero ad
Meridiem vergunt cum & ipsi nigri sint, etiam oculos nigros sortiuntur. A Galeno in arte medi-
cinali quatuor enumerantur huiusmodi colorum cause. Magnitudo crystallini, eiusdem splendor,
& claritas, tertia suus, idest maior, vel minor prominentia, quarta tenuitas, vel paucitas humoris
aquei, qui in pupilla consistit. Quod hec opinio, paucis arrideat discutiens. In oculi dissectione vi-
detur crystallinus humor purus, & magnus, non tamen oculus glaucus perspicitur, sed niger, idq;
facile experiri poterit. Præterea magnitudo, & splendor Aristotelii unica causa est, nam crystalli-
nus nulla, ut opinor, ratione claritatem, et colorem glaucum generat, nisi quia modice splendet, &
multum illuminat, vitanda est ergo multiplicitas. Aristoteles Empedocli obijcit, quod visorium
ex aqua sit, & quia rationi consentaneum est, ut ex eo humor sint oculi, ex quo proficiuntur, ergo
colorum causa erit ex aqueis humoribus, ex quibus constat. Unde quinto animalium glauci coloris
has, docet causas: nam humoris paucitas glaucum colorem causat copia nigrum. Cōducit præterea
pellucide cornea levitas, & splendor, que si plus iusto exceferint, ad glaucem commutat, sed
principia causa humoris copia, vel paucitas est, sed quis humor sit ille, ab eo non explicatur, pu-
tamus autem humorēm intra vitream cōcentum, qui aqueus Fundación Uriach Galeno assumitur,
à cuius paucitate, & arefactione proficiuntur effectus ille, glaucedo dictus, confirmatur id, quod
glaucos oculos habentes de die minus vident, cum lumen interdiu mulsum sit, & oculi cæsiū mo-
tum illum à multo lumine factum non sublinuent, contra qui oculos nigros habent, interdiu ma-
gis, cum humorēm mulsum habeant, multo indigent lumine, ut clarescant, mare etiam cum
modica aqua est clarescit. & fundus perspicitur, sed ubi multa est, nigriscit, & lumen ad
fundum non penetrat, sed huic opinioni recentiores anatomici nō assentient, aiunt enim colores illos
à tunica & coloribꝫ nasci, quæ in anteriori parte semper varie tingit. Auerroes in suis Colli-
ges ex cerebri cōplexione prouenire dixit, & cecitatē illam ex cerebri frigiditate, & propterea pau-
citatē digestionis, & est similis color aquæ. Aristoteles enim huiusmodi colorē quinto de generatione
ex imbecillitate prouenire dixit, quia partes nuper natorum imbecilliores sunt, ob id cæsiatas imbe-

cillitas est, igitur color hic cæsius albicans timiditatem arguit, ut Aristoteles in suis Physiogn. Quibus oculi glauci, albi, timidi sunt, quia videtur color albus timiditatem significare. A quo Polemon. Ex cæsijs color, qui ad albedinam vergit, timoris est. Nero oculis fuit cæsijs, & habetioribus, quod petius erat, ob id præ ceteris timidissimus, ut ex Suetonio habetur. Diu Augusto equorum modo glaucos fuisse Plinius scribit, supraque hominis albicantis magnitudinis quam ob causam diligentibus spectari eos iracundè ferebat. Sed hæc falsa esse facile existimatur, cum quod Augusti mores opimi, spectatiq[ue] fuere, cuius nota morum contrarium indicant, tum quod à Suetonio clarissimo historico aliter eius oculi describuntur, immo contrarie. Inquit enim. Oculos habuit claros, ac nitidos, quibus etiam excimari volebat inesse quidam diuini vigoris, gaudebatque, si qui sibi acrius contueri, quasi ad fulgorem solis, vultum submitteret.

Cæsij crocei oculi.

SECUND A spesies cæsij oculi, quam descripti sumus, ea est, quæ ad croceum colorem inclinat, ut in noctu e oculis videmus. Hi oculi sylvestres, & ferinos mores ostendunt. Polemon. Oculorum cæsitas agrestem hominem testatur, sed ea, quæ ad bitem vergit, plura enim animalium sylvestrium rationis expertum cæsijs oculis sunt, nam cœura ferè omnia nigritantibus oculis inueniens. A quo Adamantius. Glauci oculi, siccii agrestes, & iniquos accusant, bile quidem tincti sunt, sed non cerulea. Polemon, & Adamantius capite de oculorum cenchris, & dolosos homines notare dixerunt. Ptolomeus Philosophus cæsios oculos crudellem hominem, & deceptorem notare dicit: nam hic color dominium cholericæ arguit, cum maxima adustione. Rhases. Oculi, qui habent citrinitatem, ut croco tincti esse videantur, pessimos significant mores. Glauco oculos habebat Sylla, seuos, & acerbissimos, quibus terribilem reddebat aspectum, unde agrestis, & seuos à Plutarcho describitur. Cæsij oculis fuit Sforzia, unde sepius in agrestem iram, & saeviam incidebat, & lousio descriptus.

Cæsij oculi, cum paruis pupillis.

CUM oculi glauci minimas acies habuerint, illiberales versipelles, auari potius, quam alijs reperiuntur, Adamantius: ubi Polemonis textus non integer, aut enim. Parui oculi paruas pupillas habentes, illiberales versipelles, & auaros significant.

Cæsij oculi sicciores.

OCVLI glauci sicciores, iniustos homines arguunt, à bile enim ipsi exagitantur, Polemon, sed Adamantius, oculi glauci sicciores iniustos homines arguunt, à bile exagitatati sunt, sed non cerulea. Conciliator. Glauci siccii, feroce mores parunt, nam si cæsius color per se agrestes parit mores, & siccus insuper fuerit, ex adusta siccitate peiores euadunt.

Cæsii

Cæsi oculi viridantes.

ERAT species cæsiratis illa, que ad viriditatem accedebat, scilicet olerum, Polemon. Qui autem oculos habent, similes viriditati olearum, sines viri sunt. Huiusmodi oculorum cæsiratae præeditas erat Patroclus, ut Daretis Phrygy testimoniis monumenta, qui fuit robustissimus.

Cærulei oculi.

EX ijs, quæ Aristoteles primo de generatione dixit, cognoscimus cæruleum colorem ex humorum multitudine prouenire, cum nigro parum differat, & ut mihi videtur, etiam species est glauci coloris. Equus Neptuni glaucus erat, idq; ob colore maris, & epitheton est maris color glaucus, & marini Dei quoque. Pole. cærulei oculi, cū humidiores sunt, præstantiores sunt, quā ceteri cōmunes, & dolosū hominē significat. Adamantius aliter. Cærulei oculi humidiores valde sunt, & præstantiores ceteris alijs. Galba cæruleis oculis fuit, ob id cœsus, auarus, & dolosus.

Cærulei oculi, magni, stantes, & splendentes.

CÆRVELEI oculi, Polemon inquit, humili, stantes, virū optimis moribus præditū indicat, & etiā animosum; Ab eo optimè Adamantius. Oculi cærulei humili existētes, stantes, splēdentes, magni, optimā hominis naturā, & animositatē præferunt. Sed in textu litera a tollenda est, ut pote addititia. Haec eadē Aristoteles ad Alexandrum scribit. Cuius vero oculi sunt declinantes ad celestem colorem, vel nigredinem, talis est penetrabilis intellectus, & fidelis. Cæruleus hic color est medius inter album, & nigrum; & temperatum monstrat cerebri complexionem, & sic bonum ingenium, & hominis naturam, & est priuatus adiustione cholere, et melacholie. Hoc oculos Homerius, ceteriq; Poet. e Minerue fortitudine, & prudētia insigni tribuunt, & ob id glaucopis dicta, idest cæsios oculos habens. Diodorus scribit aera nominatum esse Palada, aer autem coloris est glauci, vel cærulei. Alij Mineruam glaucopim dictam dia τὸ λαρυτήν, εἰς τὴν βάσιν τοῦ αρέτου, quod virtus illustris sit, & conspicua. Alij Glaukopim dictam non quod oculos glaucos habuerit, sed formidolosos, cum glauci dicantur leones regij. Traditur à Pausania fuisse Athenis Palladis statuam glaucis oculis ex lybica fabula. Siquidem ex Neptuno, & Tritonide palude natam Deam fuisse, atque & argumento glaucos eis oculos fuisse, cæruleos Neptuno. Cicero de natura Deorum primo, Minerue configit oculos cæsios, Neptuno cæruleos. Philibertus Aurantius cæruleis oculis fuit, belli cupidus, strenuus, & acer bellator, adeoque ardenti feruido que ingenio in hostes irruerat, ut agerrime periculo elaberetur. Inusitata, & prodiga liberalitate fuit, ut regnum non sibi, sed militibus acquireret. Hic est tuorum oculorum color Princeps illustrissime sunt enim cærulei, magni, humili, stabiles, & splendentes, vir optimus, laudabilibus mortuis, animosus, acris intellectus, officiosus, & fidelis.

Nigri oculi.

DI X E R A N T prius Polemon, & Adamantius cicura animalia nigrorum esse oculorum, & masnetiora esse, sylvestria esse glaucorum, ob id haec agrestium morum, illa mansuetia, & timida, simplex enim nigredo timidos facit.

Valde nigri oculi.

OCULI valde nigri, timidi sunt, color enim valde niger videtur timiditatem significare. Aristoteles in Phy. Sed melior eo Polemon. Valde niger in oculis color, calidos, & dolosos arguit, Adamantius timidos, & dolosos. Hos ego ad ethiopes referrem, qui nigris oculis sunt, timidi, & deceptores. Auerroes quarto Colliger, oculi nigredinem ex se rebri caliditate prouenire scripsit, qua sit per excessum decoctionis, significatque adustionem terrestrium partium, ex quibus doli proficiuntur.

Aquilus oculorum color.

AQUILVS color Grecis vratudine dicitur. Gaza aquinum vertit, medici aquatum, dictus est aquilus non ab aquila, sed ab aqua. Hic color maiorem humoris copiam arguit, quam caprinus, & cæsius difcedit à claritate cæsij, & caprini, & accedit ad colorem illius aquæ, quæ media est inter claram, & atram. Nos Neapoli brunum dicimus, alij fuscum, siue subnigrum. Huiusmodi colore fuit Augustus. Hic color maximè in oculum oculis cernitur, & ob id ovinus ea ratione dici posset, qua caprinum antiqui dixerunt, qui in caprarum oculis cernitur, quia hic color in ovinum oculis reperitur, ego stoliditatem arguere dicerem.

Flavi oculi.

ALTERA nigredinis species ad flauum colorem declinat, est enim flauus color, qui virginum, & puerorum capita sepè ornat, atque in maturis frugibus eluet, unde flava Cereres. Galenus in libro de methodo medendi de vino loquens. Vinum, inquit, quod non admodum splendet, sed pallens, fuluum est, sed si vini flauities claritatem habet, flauum est. Aristoteles in Physiognomonicis. Quibus oculi valde nigri declinant ad flauum colorem animosi sunt, idque ad decentiam refert. Polemon, & Adamantius. Oculorum color subflauus robustum, & magnanimum notant. Huiusmodi colorem Greci ερυθρόν vocant, vel ερυθρόν. Fuit Caesar, ut ex Suetonio habetur nigris, vegetisque oculis, quasi ad flauum accendentibus, vigilantibusque, micantibus, & veluti exiliensibus, siue elati animi signa praebentibus.

Fulvi oculi.

CVM flauus color ad nigredinem vertit cum splendore, dicitur fulvus, nam unus color non est, sed ex vitroque constat, & quoniam niger color, & flauus splendens pulcherum reddit oculum, Grecis ερυθρόν quasi gratiosum datur. Latinis rauum, licet Horatius rauam lupam dixerit, cum sit lupa nigri coloris, cineratio commixta. Gaza apud Aristotelem fuluum traduxit. Hic color in oculis leonum, & aquilarum, & vulnarum clarè cernitur. Aristoteles pro splendentii subflauo accepisse videtur. Rauum colorem in arietum, & canum oculis. laudat M. Varro. Porphyrius rauum fuluum esse dicit. Aristoteles in Phy siogn. Quibus non glauci oculi, sed charopi, animosi, referuntur ad leonem, & aquilam. Auerroes in suis colliget ait. Varius color medius est, & intelligit per varium caropum, & demonstrat uliam temperiem decoctionis, & est minor, quam illa, que fert nigredinem, & maior, quam illa, que fert subalbedinem. Rhases. Oculi omnium meliores sunt varij, medij inter nigrum, & album, & si non sint multum radios, neque rubedo, neque citrinitas appareat. Polemon,

lemon, & Adamantius, optimam describens ingeniosi qualitatem tribuit ei charopos oculos, lucidos, & humentes, & modestos, qui etiam color temperiem praefert, caropos oculos neque splendentes, neque humidos. Fronto canes pastorales laudat, fuluos oculos habentes, ut leones.

Caprini oculi.

Ex extremorum oculorum temperaturae etiam caprinus color nascitur, ut Aristoteles animalium libro caprinum, & fuluum medios colores ponit, & in Problematis caprinum solum. Hic à claritate glauci coloris cadens in squaliditatem se recipit, est sane color sordidiusculus, & aliquo modo vinosus, & flauescens, sic dictus, quod in caprarum oculis cernatur. hic ad cernendi claritatem primatum obtinet, & optimorum morum iudicium esse affirmat Aristoteles primo animalium libro. Sed in suis Physiognomonicis iuris, idest vinosi coloris oculi stolidos indicant, & ad capras referuntur. Sed ego non iuris, sed auctoritatem legerem, nam egestos oculos subglaucos intelligerem, & caprinos. Praeterea idem Aristoteles libro de generatione quanto, ait, quorundam animalium oculi, rufi, caesi, nonnullique caprini, ut Gaza latine reddidit. Sed quae Aristoteles animalium libro dixit, aduersantur ijs, quae in physiognomonicis dixit, & ob id hunc librum Aristoteli adscriptum putant. Sed animaduertendum quod Aristoteles capris dixit, puto ouibus ascribendum: nam oues oculos aquilo colore habent, & ab eodem genus ouile amens habetur, & moribus stultissimis, & omnium quadrupedum maxime ineptum. Repit in deserta sine causa, hyeme obstante ipsum sepe egreditur è stabulo occupatum à niue, nisi pastor compulerit abire, non vult sed perit desistens, nisi mares à pastoribus educantur, ita reliquus grecus insequitur, quibus verbis videmus fatuitatem ouibus ascribere, & capris prudentia, cum ipse met sexto historie dicat. Caprae prudentes sibi opitulari videntur: nam & in Creta insula capras sylvestres transfixas sagitta herbam dictamnum querunt, hac enim spicula è corpore eiciunt, animalia itaque, que secundum uniuersum genus fatua dicuntur, nulla prudentia commendantur. Adamantius splendentes oculos caprae tribuit, & ob id stupiditatem. Rhases eiusmodi oculos stupiditatem significare dixit.

Subrubri oculi.

VIBVS oculi super erubescunt, stupidi fiunt ob iram, idque ad passionem referas, quia ijs, qui in iram exagerantur, erubescunt oculi, idemque in Problematis rationem affert, quare irati oculis maxime erubescunt, quia presidium natura in eam partem, tanquam violatam transmittit, que & sensu, & motu fatigatio in metuendo calor eam partem maxime deserit. Alexander Aphrodiseus hec. Quoniam ira sanguinis cordi suffusi, & calidi spiritus feruor est, hic agitur, ut tenuis ad caput efficiatur, atque ad oculos, quoniam pellucidi sunt, se ostendit, & vapores ascendunt sanguinei, unde facies quoque rubicunda existit. Homerus ira excandescensem Antinoum ita describit.

„ olli flamantibus anxia curis.

„ Cordatum, rutilis ardescunt lumina flammis.

Et alibi.

„ Ardentes candebant lumina flamma.

Auerroes

Auerroes suis colliget, ait. Oculi rubei cum venis rubeis significant complexionem cerebri calidam. Vidimus saepè homines adeo effrenatæ iræ, ut stupeant, & à se alienentur, qui non solum oculos, sed totum oculi album sanguineis venis erat refertum. Vnde proverbio fertur. Hic habet sanguinem in oculis, id est iniurias non fert, quin vlciscatur ob iram. Aristoteles, & Polemon hunc colorem utrūque dicunt. Polemon etiam, & Adamantius in capite de oculorū cenchris sanguineos oculos, & in consulto, & feruidos in operibus demonstrare dixerunt. Aegyptij hominem imprudentem designare volentes, ranam pingunt, haec enim non alibi sanguinem habet, quam in oculis, porro qui illos sanguine respersos habent, impudentes dicunt. Muscam etiam impudentiæ signum faciunt, quam constat in capite tantum circa oculos sanguinem habere.

Subrubri, sicci oculi.

ADDVNT Polemon, & Adamantius siccitatem, unde quos subrubus & siccus oculos habere noueris, securius iudicare poteris valde esse iracundos. Albertus. Oculi cum rubore siccii, iracundorum sunt.

Subrubri, humidi oculi.

IDEM, si humidos videris, inquiunt, & rubificant, ad vina propensum hominem iudicabis. Albertus, si rubent oculi cum humore, ebriosos notant.

Igniti oculi.

QVIBVS igneij (τοπεσις) inuercundi sunt, & ad canes referuntur. Aquo Adamantius. Igniti oculi, & canini, impudentiam demonstrant. Introducit Homerus Achillem Agamenoni probro versentem se esse impudentem, & timidum, oculos caninos, & cerui cor possidere dixit.

„ Ebrie luminibus canis, effrons, peccato cerui.

Sed in figura impudentis procacis intuitus oculos dixit. Apud Hesychium, & Varinum impudentissimus, & inuercundus animus caninus dicitur, ob fixum, & impudentem aspectum. Aristogiton Cydimachi filius canis vocabatur propter audaciam, & cynici philosophi dicti sunt ab ingenio canino, impudente, audace, & contumace, ut qui publicè, non priuate, quem vellent, tanquam ad latrantes, reprehendebant.

Fundación

Uriach

De varijs oculis, & primo de Granitis. Cap. 8.

DI X I M V S hucusque de simplicibus oculorum coloribus, nunc de mixtis, seu varijs. Portio igitur illa oculi, que interiacet pupillam, & album, si unicolor est, duobus modis erit, nam vel orbiculus ille varijs punctulis variegatus est, albis, nigris, rubidis, pallescientibus, vel diversicoloribus circulis distinctus. Dicemus primo de ijs, quibus inspersa, tanquam miliacea grana, que Graci cœichros dicunt, mox de alijs. Sed dicet fortasse quispiam, unde tam varijs colores in oculis? quibus respondendum, quod oculi diaphoni sunt, raraeque substantie id eo

tie ideo per eos visui spiritus transparent, ut in menstruata muliere videre licet, que speculum bene tersum visu suo sanguineis maculis inficit.

Maculosi oculi.

DETERIORES oculi sunt, ait Aristoteles ad Alexandrum, qui habent maculos orbiculos nigros, vel rubicantes circumquaque, quia talis homo deterior est omnibus alijs, & reprobis. Rhases ab eo. Pupillæ in quarum circuitu similitudo margaritarum apparet, inuidum, verbo sum & pessimum ostendunt, & si oculus varius fuerit, pessimi erit ingenij. Quotquot ad huc nobis videre licuit homines huiusmodi oculos sortitos, fœdis maculosispersos, omnes proditores, homicidas, infidos, & irreligiosos fuisse memini. Aristoteles scripsit, hyena & vitulus marinus mille colores in oculis habent, & hyena omnium fraudum plena est, & insidiarum.

Parui, & varii oculi.

VARII, sed Polemon imbecilles, & parui oculi, questuosiores, seruiles, & adulatores, & auari, alia dicentes, & alia facientes, & in his occultè gaudent, quamuis ipsi nil emolumenti eueniat, & in summa omnia lucri gratia agere neutquam abstinent, nisi quatenus præformidine deterreantur, huiusmodi homines sunt imbecilles, sicut lepores, cum & ipsi similem oculorum spetiem retineant.

Calculi æquales in fuluis oculis.

Si huiusmodi calculi æquales in fuluis oculis extiterint, agrestitatis, & iracundiae nota, & valde iniuriosos, & adulteros, notant. Adamantius.

Calculi inæquales in fuluis oculis.

IN eisdem oculis calculi maiores, vel minores mitiores mores demonstrant. Polemon aliter habet. In fuluis oculis calculi maiores saevores, minores vero mitiores mores ostentant.

Calculi sanguinici in nigris oculis.

SANGVINÆ calculi in nigris oculis, venenorum ministerum indicant, Adamantius, sed in Polemone desunt.

Calculi pallidi in nigris oculis.

PALLIDI calculi in eisdem oculis, mangones, & venenorum propinatores ostentant, Adamantius, nec in Polemone haec ad sunt.

Calculi cærulei, & flavi æquidistantes circa pupillam ordinatim currentes
in oculis varijs.

O CVL I varij, Adamantius, imbecilles Polemon, magis infelix, quam in cæsis fiunt, & ad huc de uarijs cæsis loquor oculis, cum circa horum oculorum pupillam cærit lea grana milij magnitudine, & alia flava ordinatim inter se equidistantia sicut monile, circa pupillam currant, eiusmodi oculi dolosum, & furtivum ingenium maxime inter omnes oculorum spes significant. Addit Adamantius, solertia, intelligentiae satis illis est, sed sunt mendaces.

Calculi ignei, albi, subalbantes, pallidi, igneis admisti, sanguinei in nigris oculis,
vel extra rotæ circumferentiam nigredo igni admista, subalbicans, non
valde ignea, ut longè nigrum representet.

V TRIVSQUE scilicet Polemonis, & Adamantij textus mihi non videtur illesus, sed quod ex utroque percipere potuimus, scribemus. Felix oculi nigrorum spes sunt, nam nigredo eos decorat, si in oculis nigris ipsis calculi visuntur, igneis, albi, subalbantes, vel pallidi, vel aurei igneis admixti, vel sanguinei, vel sunt qui in eiusmodi nigra oculorum spes calculos non habent, sed extra circuli circumferentiam habent nigredinem igni admistam, vel calculos subalbidiores, non valde igneos, ut à longè nigros representet, tales generosos hominis mores, prudentes, taciturnos (Adamantius iustos) bona indolis, & magnanimum iudicabunt.

Calculi pallidi, igneis admisti, & cæsi, & oculi magni commoti micantes, & aspicienes, ut irati solent, & palpebras referent, & sublueant velut ignis.

MAGNI oculi, & commoti micantes, aspicientesque, ut inati homines solent, & palpebras referent, omnes hi incommodi sunt, hac enim luporum sylvestrium, & aprorum spes est, & si subalbantes fuerint, ut ignis, & circa hos calculi crocei igneis admisti, cum alijs cæsi, omnino, ut superius dixi, cum ad luporum sylvestrium, aprorumque natum accedant, crudeliores, agrestiores, & rapaciores habendi sunt. Adamantij textus defectus est, vel studio brevis, cum calculorum non meminerit, ita enim habet. Magni oculi, & commoti micantes iracundis similes, & palpebris apertis painli, quales in lupis & apri apparent, omnium pessimii, crudelissimi nanque, et maxime sylvestres, & rapacissimi sunt.

Calculi quadrangulari forma ignei, instar ignis sublueentes, & preter hos alijs pallidi, igneis permixti & circuli cæsi, & cærulei pupillam ambiant.

REPLICIE MVS Polemonis textum ex Adamantio, dilaniatum. Quibus vero non ignei calculi rotundi, sed valde ignea quadrangulari forma grana, instar ignis subluecentia, fuerint, preter hec calculi pallidi, igneis permixti, & alijs cæsi, & circuli sanguinei, & cærulei pupillam ambiant, pessimii sunt. Conciliator ab his, In quibus quiete vehementer rubide, non omnino rotunde, sed ad quadratam formam accidentes, & subluecent, velut ignis, & intus post ipsas guttule pallentes, vel glaucae circuli pupillam foris ambiant, sua his oculis animus occulitur, qui ferarum omnium atrocitatem excellit, hi sunt patratorum nefandorum.

rum, qui non à domesticorum sanguinis effusione non ab impietate nulla, dolo, versutia ve abstinent. Hoc oculus puto Ezelinum de Romano habuisse, humani sanguinis inexplebis. Sed locutus auctor. Vipereis oculis, atroci pallore, & ferale fronte fuisse scribit, qui plusquam barbaro more ferro, & flammis urbes, & multa corporum milia excidit. Ioannes Maria Vicecomes vspereis oculis, & venenum spirantibus fuit, leuis princeps, in suos ciues inaudite crudelitatis carnificinam exercuit, praegrandes, & voraces molosso humana carne nutritos fera immunitate, quos odisset discerpendo obijciebat, incredibili horro populi.

Mediocres oculi.

RECTVS igitur oculorum status probi vari iudicium affert. Polemon, Adamantius.

De oculis cum versicoloribus circulis. Cap. 9.

ALTERA est species versicolorum oculorum, non qui varijs distinctus est punctulis, sed orbiculus, qui pupillā, & albugine interiacet, varijs circulis discolor est, ut qui pupillā ambit subniger, querò in extrema parte albū contingit, subalbicās sit, viridis, vel alterius coloris.

Circuli in oculis candidi, imbecilles.

QVI imbecilles oculorum circulos habent paulo candidiores, eorum omniam, quos dixi maximè sunt imbecilles, & paucori obnoxij. Polemon, & Adamantius.

Circuli varij coloris.

QVIBVS CVNQVE non fului calculi sunt, sed orbita variegata in oculis, fraudulentiores sunt. Adamantius, textus Polemonis hiat, quia desunt signa.

Circulus sanguineus, angustus niger, alter supra igneus in humidis oculis.

SI sanguinei circuli fuerint, considera colorem, & circuli magnitudinem, si circulus angustus, & niger, alter verò supra igneus in humidis oculis, si nihil in ipsis apparent alienum, magnanimum virum, prudentem in istum, bona natura, & supra modum filios amantem. Adamantius, quia ex Polemonis textu, vix quicquam intelligi fas est.

Circulus inferior viridis, superior niger.

SI autem viridis ambitus, superior verò niger, dolosum, iniustum, pecuniae furem, & turpiter cum mulieribus conuersantem. Polemon, & Adamantius.

Circuli coloris iridis in siccis oculis.

SI autem varij coloris oculi fuerint, similes colori mali punici, & aridiores, tamen hominem indicant, Polemon. Aliter Adamantius. Circuli varij coloris, iridis colores referentes in aridioribus oculis luxuriosum manifestant.

Circuli iridis coloris in humidis oculis.

VARIIS coloris circuli iridem referentes in humidis oculis, fortitudinem, animi magnitudinem, integrum eloquium, & rectum concilium indicant, ijdem.

Circuli coloris iridis in asperioribus oculis.

Soculi truces fuerint, & in eis circuli iridis coloris reperiuntur, ad iram, & ad venerea opera propensum iudicabis. ijdem.

De oculis obscuris, vel claris: Cap. 10.

SE QUITVR dicamus de splendore, qui obscuri, clari, & splendentes oculi fuerint, nam sicut claritas, & splendor optimam praesagiant morum qualitatem, ita obscuritas iniquam. Haec demum qualitates in alijs se permiscentes, scilicet paruisate, squalliditate, & similibus malitiis eorum adaugent.

Tenebricosi oculi.

TENEBRICOSOS habentes oculos omnes impudentes iudicat Polemon, sed incommodos Adamantius esse dicit.

Tenebricosi, & aridi oculi.

ARIDOS obscuros oculos superbos Polemon, infidos Adamantius dicit.

Tenebricosi oculi parui.

SI parui, & obscuri fuerint oculi, dolosi, malorum artifices, mutabiles, & multiplicis animi. Conciliator ait, Ad eorum augendam nocentiam nil refert magnitudo, vel paruitas, sed minores maiorem augent malitiam.

Tenebricosi, & caliginosi oculi.

QVI sqallidates, Pelemon, caliginosos, Adamantius, habuerint oculos, dolosos perfidos, & intemperantes iudicato.

Fundación
Uriach

Discolorati oculi.

QVI oculos discoloratos habent, timidi sunt, & ad passionem referuntur; quia qui timet pallidus fit, ego per oculos discoloratos, uti conualescentes habent, intelligerem, qui in equaliter colorati sunt. Aristoteles in physiognomonicis. In libro Problematum reddit rationem. In metuendo color deserit partes extremas, & maxime oculos. Polemon, & Adamantius in figura timidi oculos ei ascribunt turbulentos.

Truces

Truces oculi.

MAHOMETES Secundus Turcarum Imperator profundis, ac trucibus oculis fuit, ijsque minacibus crudelis, & natur.e immanis, octingenta mortaliū millia occidisse creditur, sed remota illa seua atrocitate aequus. Selynus decimus Turcarū Imperator p.r.e grandibus, ac truculentis oculis, & intuētibus moriē prop̄ spirantibus, s̄euus, armorū crepitu gaudēs, ingenio perfidus, asper, immittis, atrox. Solimanus Solimani filius trucibus oculis, s̄euus in uictoria, fractus in aduersis, federum ruptor, subdolus. Selinus nonus Turcarum imperator ferocibus oculis, & ore truci fuit, insitā suo animo diram s̄euitie ostendit, qui in sanguinem gentilium suorū immanier deseuiret, ut etiā de extinguendo filio cogitasset, ut immanitate feras anteiret, monstro, quām homini similior, qui animo plusquam tartarico nemini suorum pepercere.

Fædi oculi.

EST & oculorum sp̄ties, veluti obscura turbata, squalens inebulosa, sublinidi, & vt ita dicam, cadauerosa, s̄euia, immanis, & mortem minitans, qualem sicarij, & carnicies præferunt: hi semper insidias, cædes, & facinora minitantur. Salustius insignis historicus Catilinam fadis oculis fuisse scribit, & animo fuit impuro, scortator, adulter, sacrilega, ganeo, infidus, scelestus, & occisor. Eiusmodi fædos oculos habuit Nero, ut à Suetonio describitur, quod su.e tyrranic.e crudelitatis, & impiorum morum non leue fuit argumentum.

Oculi obscuri, humidi, & iuste magnitudinis.

OCVLI obscuri humidi, & iuste magnitudinis constantem, disciplinis habilem, ingenuosum verecundum, timidum, & ferè parcum hominem testantur. Pol. Adam.

Lucidi oculi.

CONTRARII supradictis tenebricosis oculis sunt, clari luminis oculi quibus si tradixerit aliud nihil, optimos mores præferunt. Polemon. Adam. Eadem conciliator. Aristoteles libro de partibus, oculorum claritas ait, ex humorum claritate procedit, & animalia, que subtilem habent sanguinē, prudentiora sunt. Augustum oculos habuisse claros diximus, & nitidos fuit & optimis moribus, ingenio, & militari disciplina præcellent. In Bartholomeo Liuiano uiuidi, & peracres oculi erant, innat.e virtutis indices, quantum enim excelsō, efficiacique ingenio valeret, facile ostendit, nam per inaci industria, singulari labore, maximaque vigilancia ad summos militiae honores ascendit. Clari, nitidique fulgoris oculi tui sunt, dignissime Princeps Estensis, ne sine in aliqua diuinis fulgoris cuiusdam, ut si aliquam enire contuearis, eius vultum submittere cogis, unde optimis diuinisque moribus & disciplina prepolles.

De oculis splendentibus. Cap. 11.

DE oculorum coloribus dum verba faciunt Polemon, & Adamantius de quodam splendore loquuntur, quem vocant μαρμαρουν, id est incertus, & discurrens splendor quidam, non qui in politis gemmis, sed per politis lapidibus marmoreis, ut in iaspide porphyrite, & huiusmodi lapidibus conspicitur. Adamantius huiusmodi splendorem in capre oculis reperiri

scribit, & ob id stoliditatem quandam significare. Plinius. Oculi capre, lupi ue splendent, ignem que iaculantur.

Splendentes oculi.

OCVL I splendentes, & magnum lumen habentes, hominem furtis se oblectantem indicant, Polemon, At Adamantius aliter. Oculi splendentes stupiditatem arguunt, ita enim aspicit capra.

Splendentes, cæsi, & sanguinei oculi.

QVOSCVNQVE splendentes, & luminosos inspexeris oculos, cæsi, & sanguineos, in negotijs feruidum, ac vesaniae proximiorem audaciam iudica, Polemon. Alter Adamantius. Splendentes oculos, etiam si ipsis lux aderit, non bonos iudicato, huiusmodi enim splendor in cæsijs, & sanguinolentis oculis feruidum, & in negotijs peragendis, & ad quævis audentem, ut propè furori proximus sit.

Oculi splendentes fului, cum lumine.

SI in fuluis oculis etiam splendor inerit, tales pauori obnoxios dicas, quippe omne negotium spertimescentes, cuncta suspecta habent. Polemon, & Adamantius.

Splendentes nigri oculi.

OCVL I splendentes nigri, prauos, & meticulosos, & valde malignos astutos homines testantur, ex eisdem.

Splendentes, nigri, subridentes oculi.

QVI huiusmodi oculos magnos, & subridentes habuerint, ad omnes turpitudines venient. Ex eisdem.

Splendentes, toruè aspicientes oculi.

OCVL I humidi, si toruum contueantur, animosos, fortes, furiosos, iracundos, actiōnibus properos, temerarios, timidos ad dicendum & in summam nequissimos homines iudicandos censemus, Polemon, rectius Adamantius loquitur. Oculi si toruum contueantur, molesti, si quidem humidè aspiciant, animosos, fortes, furiosos, recte loquentes, actiōnibus properos, temerarios, inelegantēs, & secordes.

Splendentes, siccii oculi.

ARIDI oculi, prauos, & celestos notant. Idem.

Splendentes

Splendentes concavi, parui oculi.

Si huiusmodi oculi concavi, & exigui fuerint, peiores sunt, tametsi prudentes existant, sunt insidatores, dissimilantes propositum, & omnia simulantes, & omnia cupientes, Polemon. Aliter Adamantius. Si concavi, & exigui fuerint, peiores, crudeles, insidatores, simulatores, & omnia cupientes. Textus Polemonis corrigendus, ubi : μων και επον ουα, legendum suspicere ex Adamantio.

Splendentes oculi, quibus funiculus imminet, supercilia aspera,
& palpebrae erectae.

Et si huiusmodi oculis funiculus imminet, & supercilia aspera, & palpebrae erectae sint, fortitudinem absque consilio, & malitiam, & audaciam significabit. Polemon. Ex Adamantio ita textus corrigi potest. Et si huiusmodi oculis funiculus immineat, supercilia aspera, & palpebrae erectae, fortitudinem cum consilio significabit.

Splendentes oculi, quibus funiculus supereminet, aspera supercilia, &
palpebrae erectae, & aspectus trux, & amarus.

At quibus tum funiculus, tum palpebrae, & supercilia deposita fuerint, erit aspectus asper, & amarus, peiora haec, quam que diximus signa erunt, Polemon. Aliter Adamantius. Quibus autem tum funiculus tum palpebrae, & supercilia, non, ut diximus, erunt, aspectus autem asper, & amarus, omnium pessimi.

Splendidi oculi.

QVICLVI splendidos oculos habent, luxuriosi, ceu qui gallos, & cornos hac parte referant, Aristoteles in Physiogn. Ego autem ad passionem referrem, nam per conum oculi splendent. Polemon fornicatorum, tum maribus, tum feminis in sublimibus corporis partibus comprehendendi dixit, scilicet in oculis, & superciliis, qui si lucentes, ita ut voluptate repleti videantur, libidinosos arguant. Adamantius autem. Oculi splendentes, quales habent aues, uenereos ostendunt.

Fulgentes humidi oculi

fundación

Uriach

OCULI humidi splendentes, ut aqua, hominem bonis moribus preditum denotant. Polemon, Adamantius. Oculi tanquam guttae splendidi nitoris reluentes, compositos mores, & graues indicant. Albertus.

De motu oculorum, & primo de stantibus. Cap. 12.

NVNC de oculorum motu agetur, ut qui fixi, mobiles, rigidi, trementes, & connuentes, alieque species motus recensentur. Auerroes Colligit quarto, motus, ait, velociores oculorum, ex cerebri caliditate, tardiores vero ex frigiditate proueniunt.

stantes

Stantes oculi.

COHAERENTES oculi omnes incommodi Polemon, Adamantius.

Stantes oculi, humidi.

HOMINES stantibus prædicti oculis, & humentibus, pauidi, sunt, Polemon, & Adam. & in figura mansueti cum constantis intuitus faciunt.

Stantes, & sicci oculi.

Si rigidii, & aridiores oculi fuerint, perturbationum plenum hominem ostendunt, Polemon stolidum dicit Adamantius.

Stantes oculi, & pallidi.

OCOLI stantes, & pallidi, insanos Polemon, bardos, & stupidos Adamantius ostendere dicunt.

Stantes, cæsi, & obscuri oculi.

EVM, qui cæsi, stantes, & citra perspicuitatem oculos habebit, nec tibi amicitia arcta coniungito, nec vicinum exoptato, & itineris comitem habere vntato, ut qui dolosus sit, & semper alterius calamitati inuigilans. Pol. Adam.

Santes oculi, & supercilia cleuantes, & suspirantes.

QVOSCVN QVE supercilia sursum eleuare, & spiritum ab intimis trahere insperceris, praui consiliij homines, senuos, iniquos censeto, Polemon praui consiliij Adamantius, imprudentes, insipientes, & iracundos. Idque etiam ex apparenii more mihi tractum videtur, qui enim facinus aliquod patrare intendit, supercilia erigit, ex imo suspirat, & fixis oculis contuerit, Fixus intuitus ex nimia cogitatione, & decipiendi desiderio prouenit. In sacrae paginae proverbijs. Qui attonitis oculis cogitat praua, mordens labia sua, per faciet malum.

Sabintuitus Fundación

Uriach

NVNC amoris feruentia signa dabimus, etiam ex Physiognomia. Cum facile ex signis cognosci possint, que tum continua, & diutina experientia, tum ex repetita historiarum lectione animaduertere licuit. Plutarchus de Antiocho Stratonicus sue nouerit, & amore excandesciente hec recitat. Cum enim ipse eam deperiret, reverentia patris detentus, cum nullum remedium huic male reperiiri posse sperabat, simulans se corporis morbo urgeri, ex cibi abstinentia, voluntaria morte, ab amore, quo excedebatur, se vendicare statuerat. Erasistratus medicus, sue aegritudini prepositus, tum eum amore deperire cognosceret certò, sed cuius amore, penitus ignoraret, ex vultu, qui mutari facile solet, indicia colligebat, cum puellæ multæ, & formosissimæ ad eum accederent, nullum in vultu mutationis signum obseruabat, sed accedente Stratonica,

tonice iam repente perturbatio Antiochum occupabat, quod facile deprehendit, cuius amore lan-
gueret. Ex vultus rubore subintuitu oculorum, acutis sudoribus, motu incredibili vene, ac post
deficiente sensu ingens pallor tuto corpore diffundebatur. Sed apud Apuleium nouream sui pri-
uigni amore exarcentem leges, deformis pallor in ore marcentes oculi, lassa genua, quies tur-
bida, suspensus cruciatus, tarditate vehementior, & fletus. Ouidius de Bibl.

, Et color, & maties, & vultus, & humida sape.

, Lumina.

Stantes subrufi, & ingentes oculi.

OCULI subrubicundi grandiores, ingluieci, & salacitatis testes sunt. Polemon, &
Adamantius.

Stantes, subrubi, ingentes, & infra spectantes oculi.

SI qui tales sortiti fuerint oculos, & infra spectabunt, impudentiae signum, iniustiae, cogi-
tationis, & inanitatis, Polemon. Si oculorum partes inferius rimas agent, eadem signifi-
cant, & impudentem, iniustum, consilij inopem, & iracundum. Adamantius.

Stantes parui oculi.

QUE MCVNQVE paruis oculis, & stantiibus præeditum inspexeris, auarum iu-
dicato, & quoquomodo quodvis lucellum aucupantem. Pol. Adam.

Stantes parui, prominentes oculi, qui frontem, & supercilia contrahant.

SI frontem etiam unâ cum supercilijs in medium contrahat, homo est questuofior. Idem.
Stantes, parui, prominentes oculi, & qui frontem, & supercilia con-
trahat, & corpus sursum trahant.

SI cum his oculorum indicijs totum corpus sursum trahatur. Polemon (sed Adamantius
deorsum dicit) iracundum, & violentum iudicabis

Uriach

Stantes, parui oculi, frons exorrecta, & palpebre mobiles.

HANC optimam oculorum constitutionem stantium censet Adamantius, quam Pole-
mon omiserat. Oculi immobiles parui, humidi, frons exorrecta, palpebre mobiles, vi-
rum indicant curiosum, disciplinarum amantem, & discendi cupidum, & hec sola fa-
cies fixorum optima est oculorum.

De oculis

DE O C U L I S S E M O U E N T I B U S . Cap. 13.

DIXIMVS de coherentibus, nunc de se se mouentibus oculis, scilicet de oppositis. Græcis huiusmodi oculi dicuntur : oculi rotatores, id est se mouentes.

Se frequenter mouentes oculi, quasi stantes cum tinctura albuginis.

QVI oculos frequenti tempore se mouentes, quasi stantes, & tincturam albuginis in oculo habent, intellecti sunt & referuntur ad apparentiam. Si enim in aliquo vehemens intellectio fiat in anima, stat & visus, Aristoteles in Physiogn. Tincturam albuginis in oculo Socratus ad naturalem causam refert, quia ex humore melancholico, ex quo fit inge-

nium, tinctura albuginis in oculo fiat.

Se mouentes, sicut turbati oculi.

CVLI se mouentes sicut turbati, suspiciorum, & fidei expertem hominem arguit Polemon. Oculi velociter se mouentes, turbati, suspiciorum, fidei expertem, ostentatorem magis, quam effectorem indicant.

Se mouentes oculi cum palpebris.

QVI autem oculos, Polemon addit magnos, cum palpebris mobiles habuerint, impotentes homines arguunt, quo ad animum. Idem.

Se mouentes cum palpebris oculi parui.

CVLI parui, veloces, & palpebre, quæ semper moueantur, pessimi omnium iudicandi. Rhases.

Se mouentes, cum palpebris immotis oculi.

QVI oculos duntaxat, non palpebras satis mobiles habuerint, confidentes, & in arduis rebus audaces erunt. Pol. Adams.

Circum se mouentes, obsecutio.

CVLI omnia spectantes obscuri, resanos, & libidinosos arguunt. Polemon. Oculi omnes circumvolubiles obscuri, ganeones. Adamantius.

Se mouentes tardè oculi.

TARDE autem mobiles oculi, segnes, tardos, inertes, & male sensatos homines arguunt, Polemon, addit Adamantius, & qui difficulter incipiunt, & tardè desinunt. Alexandrinus ait. Mobiles oculi iracundiam ex calida complexione, tardi ex frigida, timiditatem

Fundación
Uriach

timiditatem ex contraria causa notant.

Se mouentes mediocriter oculi.

EX iam dictis optimam motus qualitatem innuit Adamantius. Motus mediocritas oculorum omnium, quas dixi mediocritatem significat. Auerroes quarto Colligit. Mediocritas motus oculorum ex mediocritate calidi & frigidi, ait, prouenire, uelut ex optima temperatura.

De Vibrantibus oculis. Cap. 15.

TOTVM hoc caput in Polemone deest, ab Adamantio solū appositi, hos oculos ita se mouentes taxantur vocant Greci, alia à iam dicta mobilitatis species est, nos vibrantes dicimus.

Oculi vibrantes, parui.

VIBRANTES, paruique oculi dolosum hominem arguunt. Adamantius.

Vibrantes magni oculi.

VIBRANTES, si magni, stolidum, & libidinosum dicunt. Adam.

Vibrantes, tanquam salientes.

VIBRANTES, tanquam exilientes mali, & hi sunt oculi. Idem.

Vibrantes, tanquam salientes, grandes, splendidii, & lucidi oculi.

VIBRANTES verò, tanquam exilientes, grandiusculi, splendidii, & humidius cōtuentes, ingentem commostrant spiritum, & excelsam, ut maximorum operum effectricem animam, iracundos tamē ebriacosos, celeres, & non procul ab epilepsia, & supra homines gloriabundos, qualis fuit Alexander Macedo.

Vibrantes, circumtumentes oculi.

CIRCVMTVRGENTES oculi, inamabiles, crudos, gulones, salaces, cithara, fistula, musica que gaudentes viros demonstrant, alia ex alijs signa connecta. Idem.

Vibrantes turbidi oculi.

OCVLTI turbidi, si alia signa consentiant, infidi, iniusti & audacissimi sunt. Idem.

De oculis se cludentibus. Cap. 16.

EST etiam motus species clausura, & reseratio oculorum, dissimilè hæc sit actio, & variè animi passiones porundit, & primo de se cludentibus agemus.

Ee Claudentes

Claudentes, sursum abeuntes oculi, & stantes.

OCVL I, qui quām se claudunt sursum abeunt, ipsique stantes, & subfluidi fuerint, intemperantem, vanum, insanientem hominem arguunt. Polemon. Ingluuiem vero Adamantius, & libidinem significare. Ultima particula deest in Polemone, que mihi per necessaria videtur, coquentes enim, & insanientes oculos claudendo sursum vergunt. Ari Floteles libro problematum rationem addit. Cur coquentes oculos sursum vergant, ut ex superiori parte veniens calor, eō oculos inuertit, quo se defluxerit T orquatus T assus acuti ingenij vir, & de poesi optimè meritus, oculos habet subfluidos, eorūque claudendo vergit sursum, est & Veneri, & mentis alienationi obnoxius.

Claudentes recti humidi, iuste magnitudinis, splendentes, cum laui fronte oculi.

SI autem recti oculi clauduntur, & humidi, castigate magnitudinis, resplendentes, cum levigata fronte extiterint, verecundos, optimi consilij, studiosos, dulces, & amabilis ingenij homines indicant. Polemon, Adamantius.

Claudentes recti, iuste magnitudinis, cum laeuo fronte siccii oculi.

SI autem siccii fuerint, temerarios, malignos, & iniustos significabunt. Idem.

Claudentes se se oculi cum fronte aspera, supercilijs obliquis, palpebris duris, & concretis.

SI autem frontem asperam, supercilia obliqua, palpebras duras, & concretas habuerint, sylvestri animo praesidentes, ad temeritatem propensi, & qui laudibus infleniur, & muneribus corrumpantur. Polemon, Adamantius.

Claudentes se se oculi cum palpebris non rectis, nec supercilijs immotis, sed trementibus, & oculi, & aspectus submoventur.

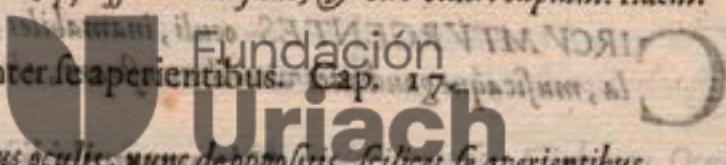
QVIC verò palpebras non habent rectas, nec supercilia immota, sed trementia, & simul oculi, & aspectus submoventur, ipsi effeminati sunt, & viri videri cupiunt. Idem. De oculis frequenter se aperientibus. Cap. 17.

DI XI MVS de se claudentibus oculis, nunc de oppositis, scilicet se aperientibus.

Aperientes semper, & valde stabiles oculi, ut aliquid meditantes.

OCVL I qui frequenter se aperiunt valde, & persistant, ut aliquid meditantes, eorum animi conceptum, vel significationem commostrabunt, quae res ex superiorum omnium ratione captabitur, si sicut, rudi, lucidi, tenebrosi, magni, parvi, prominentes, conditi, mobiles, & eiusmodi haec recordans ex eorum physiognomia iudicare licet. Idem.

Aperti

Aperti semper oculi, obscuri, humidi.

O CVL I semper aperti, tenbrofi, & humidi, accuratum hominem indicant, ijdem.

Aperti semper oculi, obscuri, humidi, & mitis aspectus.

SI ad haec mitis eorum aspectus fuerit probi hominis indicia testantur. ijdem.

Aperti oculi, siccii, splendentes, puri luminis re lucentes.

O CVL I aperti siccii, splendentes, (uequā pīyō) & puri luminis re lucentes, impudentes audacissimos indicane. Idem. Aristoteles in Physiognomonicis in figura impudentis tribuit ei oculos apertos, & splendidos, sic in ea Polemon, & Adamantius. Oculi quidē, inquit Rhases patētes, & acutē intuētes, inuerecūdi sunt, cuius causa est multitudine spirituum cū igne effūdētiū se ad musculos, et vulgo iactari solet apertos oculos, et fixē intuētes inuerecūdi esse.

Aperti oculis dormientes.

PL V R E S cognoscō homines, qui oculis apertiis dormitant, quid de eorum morib⁹ praesagiendum? Ego timidos existimarem, & quamplures hoc modo dormientes timidissimos cognoui, & ad lepores referrem. Xenophon leporem apertiis, & immotis palpebris dormire dixit. Unde Aegyptij patens aliquid significare volentes, leporem pingebant, cum id animal oculos semper apertos habeat, ut scripsit Horus. Græci hos homines ανθρωποι vocant, id est leporinos oculos habentes, καρποτης morbum factum esse à pupillis oculorum, quas ζερον appellant, qui cum custodes louri essent, non modo excubare, sed etiam apertiis oculis dormire cogebantur. Plinius. Dormiunt lepores oculis apertiis, multique hominum, quos corybantes Græci dicere. Dorcas etiam dormiens oculos habet apertos, & saxa, & rupes altissimas habitat propter timiditatem.

De claudentibus sese, & aperientibus oculis. Cap. 18.

DI X I M V S de simplici aperitione, & reservatione oculorum, nunc de mixta, scilicet,

qui clauduntur, & referantur.

Fundación

Uriach

Claudeutes sese, & aperientes oculi.

O CVL I sese claudentes, & rursus aperientes insidiosos, inconsultos, & deceptores notant. Polemon, Adamantius.

Claudentes sese, & aperientes oculi humidi.

SI humidifuerint, prudentes, & artium amatores. Pol Adam.

Claudentes sese, aperientes oculi pallidi, & trementes.

SI autem tremor ipsis inheret, & pallidi fuerint, insaniam, & mentis alienationem designant, idem.

De oculis nictantibus. Cap. 19.

NICTANTES oculos dicimus, qui frequenter aperiuntur, & ciuduntur, alij palpebrizare dicunt, Grecis est επιβαύνειν.

Connuentes oculi.

QVI palpebrizant, timidi, quia in oculis primum mouentur. Et in figura timidi ait. Qui palpebrizant, imbecilles. Et in figura ornati, att. Oculorum, qui velociter palpebrizant, hi quidem timidum, hi autem calidum significant. Aristoteles in Phys. Tribuit enim ornato tardam nictationem. Polemon, & Adamantius. Oculi nictantes formidolositatem arguent, idem in figura timidi tribuunt ei palpebras velociter mobiles, sed ornato oculorum, vel palpebrarum motum neque tardum, neque velocem tribuunt. Unde corrigendus venit Aristotelicus textus, cum ornatus intra timidum, & fortis versetur. Plinius. Plerisque uero naturale, ut nictare non cessent, quos pauidiores accepimus. Ego nictationem ex cerebri humiditate, & debilitate prouenire dicerem: debiles enim oculi, qui se continere non valeant, contremiscunt, & nictant. Alexander Aphrodiseus post venereum coitum oculos paulisper conniuere dixit, idque propterea fieri, quia in concubendo ita nos voluptati damus, totique dilabimur, ut erigere oculos, animumque, & sensum in sublimiuehore nequeamus, quo fit, ut animus minus corporeas sentiat affectiones; debilitatur & cerebrum post coitum, ideo, & oculi nictant.

Connuentes siccii oculi.

QUOD si connuentes oculi cum siccitate fuerint, insidias, fraudes, & occultum aliquod malum ordiri arguunt. Adamantius, in Polemone deest principium.

Fundación
Connuentes distorti, & subpallidi oculi.
Uriach

SI tales distorti, & subpallidi fuerint, fatuitatem testantur. idem.

De non connuentibus oculis. Cap. 20.

RESTAT de supradictis contrariis oculis non nictantibus dicamus.

Non

Non connuentes oculi.

AT contra, qui non connuent, robustiores, & invicti sunt, Aristoteles in figura ornati, non connuentes oculos calidos dicit, id est audaces, & fortes, cum eius contrarium sepe connuentes timidos innueret. Plinius narrat, viginti gladiatorum paria in Caij Principis ludo fuisse, in ijs duo omnino, qui contra comminationem aliquam non connuerent, & ob id invicti, tantae hoc difficultatis est homini.

Non connuentes, & grauiter intuentes oculi.

OCV LI non connuentes grauiter connuentes, nihil unquam bonum est id, quod moluntur. Polemon, & Adamantius.

Non connientes placide intuentes, & humidi oculi.

NON connientes oculi, qui placide intueantur, humidi que fuerint, curiosos, multa animo spectantes, amoroſos, & faciles. idem. Constantes, & sine nictatione oculos Celebinus Turcarum Imperator habuit, qui compositi animi indices fuere.

Non connientes pallidi, subrubri, & sicci oculi.

OCV LI non connientes, pallidi, & subrufi apparentes, & sicci, malitiam, iniquitatem, iram, demoniacam nequitiam, & stoliditatem testantur. Polemon sed Adamantius calamitatem dicit, & improbissimarum rerum memoriam, iracundiam, inuidentiam, & quamvis aliam extremam malitiam denotabunt. Christernus Dacie Rex insidiosos, & vipers eos oculos habuit, id est igneos, & non connientes, vel fixi obtutus, qui feras omnes nimia saevitia superauit.

Non connientes in se ipsos circumvoluti.

SI autem & ipsi in se ipsos circumvoluantur, magna amentia laborare scias. idem.

Demobilitate oculorum. Cap. 21.

HVNC oculi motum Aristoteles, Polemon, & Adamantius vocant, nos veloci-ter mobiles, siue precipites dicimus, alij acutos interpretantur, cum sive utrumque significet, sed a veritate maxime aberrant, quum Physiognomones hos oculos ascribant accipitribus, aquilis, & reliquis rapacium animalium.

Mobiles oculi.

QVI oculos satis mobiles habent, raptiores iudicantur, argumento accipitrum, Aristoteles in Physiogn. à quo Polemon, & Adamantius. Oculorum motus preceps, rapaces indicat. Peracris iudicij vir Lucianus suum describent pseudomantem Alexandru maximum latronem, quippe qui non syluis, & montibus, sed in ipsa ciuitate sit latrocinatus, oculos dixii habere vehementer acres, & versatiles.

Mobiles

Mobiles, & acuti visus oculi.

CIVIS oculi velociter se mouentur, & visus est acutus, talis homo est latro, fraudulentus, & infidelis, Aristoteles ad Alexandrum, ex quo Rhases. Oculi acutè cernentes, & satis mobiles, latrones deceptores, & callidos ostendunt. Conciliator. Oculi vehementer se mouentes, & acutè cernentes callidi, latrones, & infideles. Motus oculorum ut diximus ex cerebri caliditate procedit, quæ quando magna est, oculorum velocitas præces est, ex caliditate complexionis procedit horum subtilitas, ex quo ingenium, ex ingenij subtilitate procedit alterius deceptio, & furtum.

Mobiles rubei oculi,

SI verò oculi sunt rubei, (& mobiles subintelligendum) ille, cuius sunt, est animosus, fortis, & potens; idem ad Alexandrum. Hos oculos ut diximus, Aristoteles rapacibus aui bus assignauit, astures enim, & accipitres, qui mobilibus, & sanguineis oculis cernuntur, pugnatores alijs sunt, & de pertica in astantis faciem semper volant, & pugnam appetunt.

Lusciosi oculi.

OCVLI subæcutientes (κατικαρποι) Aristoteles in Physiogn. sed Polemon imbecilles (οι πολεμοι) palpebras coniungentes (εις γραψαντες) Adamantius cæcutientes (οι πολεμοι) androgynos notant, nos textus omnes subdimus, ut mutua ope corrigantur, & videant lectors monstruosas interpetrum translationes, ut mne aliud portem, quam de oculorum physiognomonia tractare videantur. Luscios verò oculos habentes, qui ad lucernam minus vident, semper improbi habiti sunt, naturæ defectum ostentantes in principalibus membris, ob id luscios moribus, & operibus iudicandi. Angelus Politianus subluscus fuit, peracris vir iudicij, ingenuique, sed astuti, aculeati, occulteque liquidi, quem aliena irrideret, & sua à probro iudicio expungi non pateretur.

Alteram palpebram iuxta medium vim stantem congruentem, sursum attollens, placide, & molliter intuentes.

QVI alteram palpebram congruentem (εις γραψαντες) iuxta medium visum stantem, & qui palpebras supra oculos reducentes, molliter intuentes, & utrinqque, ut expauescentes, retrahant, mæchi, & ipsi homines sunt. Adamantius. Si inmedium palpebras compriment, & utrinqque expellunt, & lusciosi sunt, hos si mæchos dixeris, non peccabis: similiter utrinque comprimentes, vel retrahentes iudicabis.

Palpebras cumprimentes, & utrinque retrahentes molliter, & placide intueantur.

QVI palpebras congruentes, omnino hi molliter, & delitiosè intueantur effeminati sunt, & adfeminatas, & ad decentiam referuntur. Aristoteles in Physiogn. Qui alteram palpebram supponentes (εις την αντειναντειν) & subvertentes (εις την απειναντειν) lusciosi, & placide,

placide, mollesque intueantur, & se formantes, & singentes, & placidum forme indulgentes, adulterini. Polemon. Qui alteram palpebram supponentes, & subuententes, & simul humide, placide, & molles inueniantur, delitosi forme indulgentes, & magis sunt.

Ridibundi oculi, & bilares.
De oculis ridentibus. Cap. 22.

DI X I M V S de motu oculorum, nunc ad alias qualitates accedamus, scilicet, qui risibilis, & qui tristes fuerint, nam plerunque ita ludibrii visuntur, ut eos affidentes non solum oculi, sed eorum causa, & totus vultus ludere, & ridere videatur. Hi praeceps oculi in mulieribus visuntur, que plerunque fraudibus, dolisque scatent.

Ridibundi oculi, bilares.

OCVL I, in quibus voluptas quedam, ac risus inhabitant, non sine culpa putamus, dolos enim, & quorsum tendat consilia celantes, maligne omnia machinantes, & operantes. Polemon, Adamantius. Aeneam Phrygium hilaribus oculis fuisse scribitur. à Daret, & ob id suę patrię proditor, & dolosus fuit. Erat Tammasus Hysmaelis filius Sophi Rex Persarum alachribus oculis dignaque imperio facie quod maximè apud persas decorum est, equitandi, sagittandique peritissimus, & maximè artificiosus imperio regendo.

Ridibundi, subaspicientes, siccii oculi.

QVI autem simul cum risu subaspiciant, & ijdem artiduscili fuerint, supremam hominis nequitiam designant. Polem. Adam.

Ridibundi, & cauioculi.

CA VI, & ridibundi oculi, tanquam insidiosi, semper malum aliquod consulentest stantur. Pol. Adam.

Ridibundi oculi, & frons, genę, supercilia, & labia moueantur.

Fundación Uriach

VEL in Polemone temporis vetustate collapsa defunt, vel ab Adamantio inuenta. Et si quae extra oculum sunt, ut frons, genę, supercilia, & labia interim moueantur, manus est risus, malum enim intendit consilium, & iniusta opera significat.

Ridibundi oculi, & fixi, minaci aspectu.

ET si minaci aspectu conniveant, & fixis inspiciant oculis iniusta consu'tanti opera. Adamantius.

Ridibundi

Ridibundi, aperti, & minaci aspe oculi.
Si autem aperti oculi, & minaci aspectu fuerint, iniusta ab ipsis geruntur opera. Pol. Ada.

SRidibundi, patuli oculi, & sicci.

SI quibus valde paculos, & letabundos oculos inspexeris, insidiosos indices, si siccii fuerint,
Polemon. valde autem ridibundos, magis insidiosos, & iniquarum operum factores pro-
gnostica, presertim si siccii fuerint. Adamantius.

Ridibundi, & humidi oculi.

DEEST in Polemone principium, & male coniungitur precedentis finis non subsequen-
tis principio. Non malos mores, neque malos animi affectus notant, sed vanos, absque
amore, & intemperantes. Adamantius supplet. Nam humidi non malos quidem
mores, sed vanos, rudes, imprudentes amore carentes, & intemperantes notant.

Ridibundi humidi oculi, palpebre remissa, frons longa, tempora
utrinque producta.

OCVLI ad risum hilares, humidi, palpebre remissa, frons longa (sed Adamantius
mollis, absurdè satis) tempora utrinque producta mores decoros, iustos, humanos, piros,
hospiiales, prudentes, optimæ consultationis, benevolos, & caritate plenos ostendunt.
Polemon, Adamantius.

De oculis tristibus, Cap. 22.

NVNC de contrariis oculis hilaribus, scilicet tristibus. Græci exubata ur dicunt, vt
qui vultu ita demissò, & supercilij laxati sint, siue præ ira, siue præ tristitia scythicum
intueri dicitur, quasi eorum facies non serena, sed nubila, nec frons exorrecta, sed rugo-
sa appareat, idque pro tristitia, vel aliqua molestia multis accidit, nomine tanquam à Scyris fa-
cto, idest pro tristitia, & austernate dimissis oculis scythico vultu sum.

Fundación

Tristes & humidi oculi

Uriach

OCVLI tristitiam preferentes, & humidi, prudentes, & qui disciplinarum amore
trahuntur, notant. Pol. Adam. Corrigendo dictio apud Polemonem ex Adaman-
tio epo. 111, non è secessus.

Tristes, & aridi oculi.

SI aridi oculi fuerint, & tristitiam preferant, summae affabilitatis hominis argumenta di-
xeris, Polemon. Sed Adamantius noxiæ plenos dicit, & melius, cum semper siccitas malum
in oculis adaugeat, quod mendum in textu non solum suspicor, sed pro certo habeo.

Tristes

Tristes oculi, supercilia compressa, frons demissa, & austera.

Si autem comprimant supercilia, sicut demissa, & frons demissa, & simul austera, fidos, pios, probos, boni consilij, & prudentes notat. Adamantius, ex Polemonis textis, vix quicquam percipi potest.

Tristes, aridi, frons aspera, obtutus intentus, palpebrae rectæ.

QVOD si accedat frontis asperitas, & intentus obtutus, palpebraeque rectæ fuerint, ruflicanissima consilia, q̄d qui ad omne opus peragendum festinent, sequent à nullo facinore abstinent, sed sicut necessitate compulsi, ad ea omnia, quæ in mentem ventiunt, adimplenda precepit fortur. Polemon. Sed Adamantius barbara consilia, nec ullum unquam ijs intenuit, imperfecumque facinus.

De sursum, deorsumque oculis directis. Cap. 23.

NVNC ad alias oculorum qualitates accedamus, scilicet qui sursum, deorsumq; vergant. Sursum eunt oculi.

OCVLI sursum eentes, stoliditatis, stupiditatis, sacri morbi, salacitatis, ingluwiei, & vniolentia signum. Supra, ubi de oculis sursum vergentibus rationem adduximus, Polem. Adam.

Sursum eentes, & trementes oculi.

A A hæc si tremor aderit, non multum aberunt à sacro morbo. Polem. Adam. Sursum eentes, & pallidi oculi.

Si pallidi fuerint, crudi, inhumani, timidi, inidentisque ingenij, & homicida. Pol. Adam. Sursum eentes subrubri oculi.

Si subrubri potius existentes (ut Adamantius, non tñnctoris nigricantes, ut Polemon) & magni, bibaces, aleatores, (ut Polemon) mulierosi, canibus oblectantes immunda loquentes, inueterantes (ut Polemon) & stupidi erunt. Rhæses. Oculi sursum versi, ut oculi bonum, & subrubi, & maximi, denotant hominem stolidum, dementem, bibacem. Eadem ab eo Conciliator.

Deorsum eentes oculi, & supplices.

OCVLI deorsum tendentes supplices, eadem que sursum uersi animi prognostica prebent. id tamen plus habent (ut Adamantius, non ut Polemon) quod rusticum animum & irā monstrant. Adamantius molestos, rusticanae iræ, & crudeles. Ff Sursum

Sutrum vnum, deotrum alteram eunt oculi trementes, & halitus asper, & densus.

SI alter oculorum sursum, alter deorsum ibit, & tremor ipsis inerit, & cilia comprimant, & medium plus asperum, & densum referat, (Adamantius vero & halitum asperum, & densum referat, sanè melius) hi in fine ad epilepsiam deuenient.

De limis oculis. Cap. 24.

NVNC de limis oculis, id est obliquis, vel de strabonibus loquamur. Communis est Phy siognomonum opinio, strabones peruersae mentis esse, & naturae monstra, defecit enim natura in eorum formatione, & quia defecit circa cerebrum, ex quo formantur oculi, maximum est defectus, cum nobilissima sit hominis pars cerebrum, ob id mala significare. Ouidius Inuidiae oculos obliquos tradit.

„ nusquam recta acies.

Mimerue Statius oculos toruos configit, quasi atroces, & minaces.

„ Hic torua Palladis angues.

Taurinè tueri olim adagium erat, pro eo quod toruè. Aristophanes Aeschylis faciem iratam exprimens id memorat. Plato demonstrat Socrati fuisse morem taurini oculis obtueri, & apud Pollucem odij signum limis oculis aspicere. Durat adhuc loquendi modus. Instar tauri tuetur, qui ab ictu lanij euasit. Attila Hunnorum Rex torua oculorum nictatione terribilis fuit, toto ore fuscitiam spirabat, supra omnes barbaros ingenio maxime fero, & agresti superauit, humani generis ferale portentum fuit.

Retorti ad dextram oculi.

OCVLI peruersi, ad dextram eunt, stultum notant. Polemon, & Adamantius. Ego hos ad hircos referrem, & luxuriosos dicerem. Hircus animal est libidinosum, quoniam libido oculos contrudit in angulorum angustias, quos vocant hircos, authore Suetonio in vitijs corporalibus, & Virgilius.

„ Transuersa tuentibus hircis.

Quoniam libidinis, que in hirco preferuenda est, illuc promantur signa. Apuleius Grammaticus, quod illic hæreant oculi hircos dici opinatur. Istedorus ipsum hircum animal ab oculis hiricos, id est angulos conuersis appellatum autumat. Limos oculos Veneri, & amasis tribunt Poetae. Apuleius de Fotide. Ad me conuersa limis, & morsicantibus oculis, Plautus in milite. Aspice me oculis limis. Roscius Gallus à Q. Catulo maximè dilectus, oculis peruersis fuit, & ob id amabilis, eleganti forma, & optima indole ab eo describitur, ut de eo epigramma scripserit. Hector strabus erat, & amoribus aptus, ut à Daretè Phrygio describitur. Menander fuit aspectu strabo, sed ingenti acumine insigui.

Fundación

unrich

Retorti ad sinistram oculi.

Sed verò ad sinistram ierint, luxuriem significant. ijdem.

Retorti ad nasum oculi.

Sed verò aspicient ad nasum introrsum, gratiosi, venerei, amicabiles, amorosi. ijdem.

Oculi strabi, aridi, patentes.

Sed verò aridiores, patentesque fuerint, & non tremuli, non mali, improbiique, neque gratioosi, amorosique, sed verecundi, & iusti. ijdem.

Strabi, aridi, patentes, & tremuli oculi.

Sed verò aridi patentes, strabi, & tremuli fuerint, malefici, & audacissimi sunt, ijdem, sed Polemon addit trementes, & lachrimosi.

TERTII LIBRI FINIS.

Fundación
Uriach

I O. B A P T. P O R T A E
N E A P O L I T A N I
D E H V M A N A P H Y S I O G N O M O N I A
L I B E R Q V A R T V S

P R O O E M I V M.

AM ad nouissimam operis partem deuenientum est, ubi, quæ superioribus tribus libris de singulis humani corporis partibus scripsimus, omnia in unum signa, quæ hominem demonstrant diuersis virtutibus, vitijsq; preditum colligemus, ut liceat cuiq; iniustum, luxuriosum, magnanimum, vel ingeniosum contemplari. Sed prius, quam ad virtutes, & vicia deueniamus, de quibus Physiognomon disputationem, quibus animæ partibus inhæreant, ut clarius, quæ scribimus, intelligantur, eorum est recensere. Sed Platonem de animæ virtutibus disputantem audiamus, ab Aristotele libro de virtutibus adductum. Anima consideratur secundum se tota, veleius parte. Totius autem animæ iustitia, liberalitas, & animi magnitudo virtus est, vitium vero iniustitia, illiberalitas, & animi prauitas. Partes sunt tres. Rationalis quidem virtus est prudentia, animosa autem clementia ac fortitudo, cupide vero temperantia, & continentia. Vuum vero rationalis quidem imprudentia, animosa autem iracundia, & ignorantia, cupida autem intemperantia, & incontinentia. Aristoteles autem libro moralium Nicomachorum animæ alteram partem rationis participem dicit, alteram expertem, irrationalis autem vegetali persimilis, altrix facultas, & quia humanae virtutis expertes est hac pars, omittenda. Sed altera irrationalis pars, rationis quodammodo, capax est, & in concupiscibilem, & irascibilem partitur. Rationalis animæ pars virtutes habet intellectivas, sapientiam, prudenter, & perspicaciam. Sed concupiscibles, & irascibles partes in magnis moralibus subdiuidit, & unaqueq; virtutes, & vicia possidet. In irascibili parte, magnificencia, fortitudo, mansuetudo, & magnanimitas, in concupiscibili vero

verò sex sunt virtutes, temperantia, liberalitas, honoris desiderium, affabilitas, & urbanitas. Sed de unaquaque speciatum dicamus.

De iusti, & iniusti figura. Cap. 1.

IUSTUS est intellectus omnium prima, & maxima virtus; & que omnes complectuntur, & de omnibus determinant, iustitia est, ab ea igitur inchoandum. Iustus igitur legitimus est, & iusta petit, & iusta agit. & virtus iustitia est perfecta, non absolute, sed ad alteram, ob id virtutum præstantissima videtur, & ut proverbio dicitur, iustitia virtutes in se complectitur omnes. Multi enim sunt, qui priuatis rebus virtute vii possunt, sed in ceteris, quae ad alium spectant, non possunt, ob id iustitia alienum bonum videtur, agitque ea, que alteri conducunt, aut Principi, aut Republicæ. & ea non pars virtutis, sed integra virtus est. Contra vero iniusti sunt, & illegitimi, & iniusta volunt, & iniusta agunt, omnium vitiorum pessimum est. Antiqui Physiognomones, neque iusti, neque iniusti figuram apposuerunt. Nos ex signis, quorum ipsi sparsim meminerit, eas formabimus. Chrysippus in libro de honesto, & voluptate describit iustitiae imaginem à pictoribus, rhetoribusque antiquioribus ita depingi solitam. Os, oculos, & vultum venerandis coloribus, forma, atque filo virginali, aspectu velbenentii, & formidabili, lumibus, oculorum actibus, neque humilis, neque atrocis, sed reverenda cuiusdam iustitiae dignitate. Sed ne delineationes quidam disciplinarum philosophi scutitiae imaginem istam, non iustitiae dixerint, huius imaginis significationem adiungemus. Iudicem, qui iustitiae aviles est, oportere esse grauem, sanctum, severum, incorruptum, inadulabilem, contra improbos, nocentesque immisericordem, atque inexorabilem, erectumque, & arduum, & potentem vi, & maiestatem, equitatis, veritatisque terrificum. Dicitur virgo, indicio eam esse incorruptam, improbis nunquam concedere, non sermones blandos, non purgationem, non depreciationem, non denique quicquam aliud pati. Vultu graui, aspectu contento, & toruo, ut iniustis terrorem incutiat, iustis fiduciam prebeat. Ego iustos ad leonem referrem. Scribunt enim authores leonem dolis carere, & iustum esse in vlciscendo iniurias ratiundem ferè lredit, quantum leonis est ipse. Historia est. Equitantes inuenierunt tres leones quorum unius quidam ex eis sagittam immisurus, aberrauit, sagitta propè caput ipsius trajecta, quod animaduertens leo, substlit, cæteri duo præterierunt, qui prius sagittam emiserat, lancea confodere conatus est, sed iterum vano iectu percussit terram, & simul de equo ad terram delapsus. Leo accurrens, miltis caput in galea percussit, compressit, lesitque, sed non vulnerauit, mox alios leones secutus est. Scribit Auconna, si quis telum leoni immiserit, ut nil credat, aut parum, leonem irruere in illum soleare, & minari, non tamen interficere.

Fundación
Uriach

IVSTI Ad leones.

CORPORE commensurati. Color capillorum obscurus. Vox grauis, concava, & inflexibilis, vel media inter grauem, & acutam. Oculi magni, sublimes, prominentes, fulgidi, & humidi, cum equalibus pupillarum orbibus, vel inferior orbis, qui pupillam amplectitur angustus, & niger, superior vero igneus in humidis oculis, & nil ipsis appareat alienum. Vel ad risum hilares, humidi. Palpebre remissa. Frons longa ad tempora virinque porrecta.

Iniusti

INIVSTI.

OCVLI, cuius inferior pupille orbis viridis ambitus, superior niger. Vel glauci, sicciores. Vel stantes subrufi, ingentes, & infra spectantes. Vel vibrantes turbidi. Vel se se claudentes castigatae magnitudinis, splendentes cum leui fronte, & siccii. Vel ridibundi, & quae extra oculos sunt, ut frons, genae, supercilia, & labia moueantur, vel ridibundi aperi, & minaci aspectu fixi.

De probi viri figura. Cap. 2.

COMITANTVR autem iustitiam probitas morum, fidei, & vitiorum odium. Nos probi viri, siue bonorum morum, & naturae signa sparsim colligemus, & in unam coaptabimus figuram, que praecepit ex mediocritate accepta sunt.

PROBI VIRI Ad signorum mediocritatem.

NASVS magnus, ad faciem bene discretus. Vel longus ad os protensus, vel mediocri ter longus, latuus, & aperius. Facie pulcher. Spiritus temperatus. Pectus latum, & humeri magni. Mamille mediocres. Oculi caui, & magni, ut aqua in vase, se moventes, desixo obtuto herentes. Circuli oculorum mediocres. Oculi semper aperti, obscuri, humili, & eorum aspectus mitis. Vel tristes, & supercilia comprimentes, & frons austera, & demissa.

BENE MORATI.

FRONS media inter tranquillam, & nebulosam. Aures decenter magne, & quadra tie. Facies mediocris. Vox media inter intensam, & remissam, vel gracilis. Ritus paucus. Vngues lati, albi, subflavi. Oculi concaui, intenti, cærulei, magni, stantes, & splendentes. Vel lucidi, splendidis, ut aqua humili. Pedes bene formati, articulati, & nervosi.

De impiobi viri figura. Cap. 3.

NVNC imbroborum virorum, vel malorum morum figuras adducemus, etiam ab antiquis pretermissas, concomitanus has, furis desperatio, infusio, versipellis, & alienis malis gaudentis.

Uriach
IMPROBI.

FACIE est deformi. Aures longæ, & angustæ. Os paruum exterius protensum. Dentes canini longi, exerti, & firmi. Loquela velox, & præcipue si gracilis vox fuerit, vel quæ è naribus effertur, vel difficilis. Collum incuruum. Gibbosus. Sedigitus. Tibiae valde graciles. Pedes gibbosi, infra concaui. Oculi positi in longitudine vultus, vel circa pupillam conuersi, coniunctim se moventes, splendentes, ut marmor, aridi, vel splendentes nigri. Vibrantes, tanquam salientes. Non connuentes, pallidi, subrubri, siccii.

Male

MALE MORATI.

AVRES valde parue. Metaphrenum valde curuum. Humeri ad peclus contracti, & corpus effractum. Oculorum anguli longi.

INSIDIOSI. Ad Vulpes, lupos, & serpentes.

ADAMANTIVS vulpis ingenium dolosum, & insidiosum esse inquit. Aristo teles mulieris ingenium insidiosum, vi pardalis. Cicero de natura Deorum, Vulpecula aut fraus est, vulpinum ingenium semper aliquid molitur mali. Et complures apologi. Ex vulpis calliditate Aesopi, & aliorum nomine leguntur. Capilli nigri, & crisspi. Colore valde rufi. Vel calui. Facies macilenta, Genae rotundie. Tempora caua. Carnis color niger. Os paruum exierius protensum. Labia exilia in ore paruo. Mentum valde discissum. Collum breve. Oculi splendentes, concaui, parui, vel se se claudentes, & rursus aperientes. Vel connuentes siccii, vel ridibundi caui, vel ridibundi patuli, & siccii. Supercilia inclinata deorsum, intuentes, quasi latenter.

DOLOSI. Ad Vulpes, Aethiopas, & mulieres.

OCULI stantes cœsi obscuri. Vel vibrantes, parui, vel ridentes & bilares. Vel prominentes, quibus in circuli speciem tumor circumducitur, aut veluti castorum fossa circundederint. Vel concaui, & exigui, vel concavi, intenti, subterfluentes. Vel cerulei, vel valde nigri, vel obscuri luminis, & parui. Vel obscuri, & caliginosi. Vel varij, in quibus circa pupillam equidistanter currunt calculi flavi, vel in quibus orbis inferior viridis, superior niger.

FALLACIS. Ad apparentiam.

SUPERCILIA pilosa, & coniuncta. Loquentes manus, & caput mouent. Facies parua crocea. Oculi valde concaui. Oculi positi in longitudine vultus. Vel qui cito clauduntur, & referantur.

FVRIS, RAPACIS. Ad lupos, aquilas, accipitres, coruos, & aues rapaces.

LUPA promeretrice ponitur, propter auaritiam, & rapacitatem. A lupo facta grecam meretricum nomina, Lyce, Lycoris, & Lycenis. Romum, & Remum non à lupo, sed à meretrice nutritos dicit Plutarchus in Romuli vita. Sunt qui dicant nutricis ambiguitate fabulæ nomen dedisse, nam & feras, & meretrices communi vocabulo lupas vocamus. Corvus rapax est, & natura procliuis ad furtum, nam cicur semper pecuniam, & omnia, que ferre potest, sub lapidibus, & foraminibus addit. Danthes Alaghierius vernaculus poeta pro auaritia, & rapacitate lupam depinxit.

„ Et una lupa, che di tutto brame
„ Sembraua carca nella sua macrezza.

Et paulo

Et paulo post.

- „ *Ethà natura simila uagia, eria,*
- „ *che mai non empie la bramosa voglia,*
- „ *che doppò il pasto ha più fame, che pria.*

Aures valde paruae. Supercilia coniuncta, & pilosa. Nasus valde paruus. Manus valde paruae, vel graciles, & angustae. Vel cum digitis longis pleniores. Vngues curui. Oculorum inferior orbis viridis, superior vero niger. Oculi mobiles, & acuti visus. Vel magni, & commotimicantes, iracundis similes, & palpebris apertis patuli, quales in lupis, & apri apparent.

MALIGNI. Ad simias vulpes, ichneumones, & serpentes.

CAPILLI rari. Supercilia pilosa, & coniuncta. Gene graciles. Bucca risibilis. Loquela è naribus efflata. Collum vacuum, imbecille. Coste exiles, & vacuae. Gibbosus. Nates graciles, & carnose. Veluti desiccatae. Pedes oblongi. Brevi, & celeri passu ambulantes, & cum oculis perturbatis, corporis inconstantia, & anhelatione. Oculorum anguis carnosi. Pupillae paruae. Oculi positi in longitudine vultus. Mobilis, & acuti visus. Valde concavi. Vel obscuri parui. Vel connuentes secchi. Splendentes nigri, vel sece claudentes secchi. Iusta magnitudinis resplendentes cum leui fronte. Vel non connuentes, & grauitate intuentes. Vel ridentes hilares,

VERSIPELLES. Ad vulpes simias, & mulieres.

FRONS aspera cum tuberculis, & fossulis. Palpebrarum pili curui. Facies parua. Gene graciles. Color valde rufus. Loquela modesta, vel acuta, & squallida. Collum breue. Vel inane, & imbecille. Pectus pilosum. Venter durus. Manus valde paruae. Pedes parui, & graciles. Pars interior pedis non concava, sed pinguiscula, ut solum toto attingat vestigio. Digiui contracti. Vngues valde breues, pallidi, nigri, imbucati. Corpus inconsuratum. Oculi cæsi cum paruis pupillis. Valde nigri.

SCELERATI.

OS cauum. Loquela subflavida. Oculi obscuri fœdi.

MANVS crasse. Oculi prominentes, secchi. Vel ridentes, aperti, & secchi.

JN ALIENS malis gaudentes.

LOQUELLA è naribus efflata. Vlnæ, que ad genua non perueniant, sed cogunt occurere manibus. Oculi stantes cæsi, obscuri.

VENENORVM PROPINATORES.

OCULI prominentes, secchi. Inaequales pupillarum orbes circa pupillam currentes. Calculi sanguinei, vel pallidi in oculis nigri.

VENENO PLENI.

LABIA exilia inferiora, ad caninos dentes rumentia.

HOMICIDÆ.

SUPERCILIA pilosa, & coniuncta. Inaequales orbes circa pupillam currentes. Oculi prominentes, secchi. Vel sursum cuntes, pallidi.

De infidelis, & fidelis viri figura. Cap. 4.

CONCOMITATVR iustitia fides, ut diximus, unde fidelis, et infidelis signa colligemus.

FIDELIS.

OCULI mediocres, declinantes ad ceruleum colorem, vel nigrum. Veloculi ad ceruleum colorem declinantes, magni, stantes, & splendentes. Vel tristes, & supercilie compresa, frons austera, & demissa.

INFIDELIS.

CAPUT valde paruum, cum inconcina figura, & dorso imbecillitate. Frons aspera monticulis, & fossiculis plena. Humeri sursum eleuati. Manus angusta, et graciles. Oculi caui, exigui, secchi, vel obscuri, & aridi, vel obscuri, & squalentes. Vel se mouentes, sicut turbati. Vel obscuri, aridisque, vel mobiles, & acuti visus.

De prudentis, & imprudentis viri figura. Cap. 5.

EX intellectualibus quoque virtutibus prudentia est. Et prudentis viri proprium videtur consulere de ijs, que sibi bona sunt, & vtilia, & de ijs, que sunt ad bene vivendum in uniuersum. Unde & prudens, qui consultatorius. Pericles prudens existimatius fuit, quia & que sibi, & que alijs hominibus bona erant, contemplatus. Prudenter nam igitur actionum habitum dicimus, circa ea, que humana bona sunt. Cum autem due sint anime rationalis partes, prudentia virtus est operatiue; nam circa id, quod aliter se habere posse, opinio, & prudentia versatur.

PRUDENTES. Ad mediocritatem.

CORPORE parui. Caput paulo maius paruo. In sinciput, & occiput protensum, quale Pericli fuisse fertur. Capilli in pueritia cani. Frös quadrata iusta magnitudinis. Facies mediocris pinguiscula. Lingua subtilis. Vox media inter grauem, & acutam,

Labia oris superiora prominentia. Collum ad dextram inclinatum. Claves mediocriter solute. Metaphrenum medium inter curuum, & conuexum. Pectus latum cum latitudine humerorum. Ventris medietas, cum pectoris angustia. Manus longae cum digitis longis. Immota in locutione. Oculi magni, sublimes, fulgentes, humidi obviutus. Vel lucidi. Vel calculi subalbidiores, pallidi, igneis admisti, & sanguinei in nigris oculis. Vel extra rotæ circumferentiam nigredo igni admista, ut à longe nigros representet. Vel circulus angustus, & niger, alter vero supra igneus in humidis oculis, & si nihil in ipsis appareat alienum. Vel circuli iridis coloris in humidis oculis. Velse claudentes, & aperientes humili. Velse claudentes recti, humili, iuste magnitudinis, splendentes cum leuis fronte. Vel ad risum hilares, & humili, & palpebra remissa, frons longa, ad tempora usq; producta. Vel tristes humili. Vel tristes si compriment supercilia, & frons demissa simul, & austera.

IMPRVIDENTES. Ad asinos, apparentiam, & indecentiam.

IVS contrarium imprudens est. Imprudentie autem est iudicare peruersè de rebus, & perperam deliberare: nequire uti presentibus bonis, & in falsam adduci opinionem de ijs, que ad vitam, & bona honesta sunt. Frons conuexa alta. Anhelitus quemadmodum ijs, qui post cursum. Manum digitii præutili, crassique. Veloce incedens, & si deprehendatur formidet, & totam effigiem deorsum trahat, & contrahat se ipsum. Suspenso corpore, & vultu sublimi incidentes. Corpore magni, vel corpore parui, & siccari carnis, & colore calidum innuente. Oculi prominentes parui, & igniti. Vel tenebricosi, rubri, sanguinei. Vel stantes subrubri ingentes infra spectantes. Vel stantes, & supercilia eleuantes, & suspirantes. Velse claudentes, & aperientes.

INSPIENTES. Ad asinos.

FACIES carnosa. Labra crassa. Loquela difficultis. Collum erectum. Metaphrenum erectum, Corpore inclinati ad sinistram.

De ingeniosi virti figura. Cap. 6.

INGENIOSI viri figuram Aristoteles in suis Physiognomonicis apposuit, vocaturque ab eo græcè inventa, sic enim Polemon, & Adamantius. Sed simulare nequeo Platonis sententiam in libro de scientia. Inquit enim. Ardaum est hominem compreisse ingeniosum, qui simul mansuetudinis, & modestie exors non sit. Siquidem qui acumine illustres, callidi, ac memoria insignes, & docilitate, nunquam non iracundi sunt, & contentionis audi, nec repantur secus, ac nauigia, retina culorum prorsus experitia. Hos item furore potius, quam fortitudine praestare dixeris. Sed qui ad grauitatem nat, si se ad ingenij cultum dent, hebetiores comparant, mox desidiosi, obliuiosique. Thracas tradunt ingenio esse oblaeso, & propemodum nulla memoria, ut ne quaternarium numerando queant trascendere: in ijs tamen robur, & ad belli munia promptitudinem singularem non desiderari.

Ingeniosi

JNGENIOSI. Ad mediocritatem. Et est Aristotelis ad Alexandrum.

CARNES habent molles, humidas, mediocres inter asperitatem, & levitatem. Nec nimis longus, nec nimis breuis. Altus declinans ad rubedinem. Aspectum mitis. Capilli plani, mediocres. Magnorum oculorum, declinantur ad rotunditatem. Mediocris, & mensurati capitis, cum magnitudine collis. Aequalis, & benè dispositus. Cuius lumen parum declinantur. Carens carnositate in cruribus, & genubus. Clara vox cum temperantia in subtilitate, & grossitie. Longarum palmarum, longorum digitorum, declinantur ad subtilitatem. Medicis risus, & fletus, & derisionis. Cuius affectus est quasi commixtus laetitia, & incunditatis.

JNGENIOSI, & est Aristotelis, Polemonis, & Adamantij in physiognomonicis.

CARO humidior, & mollior, neque macra, neque valde pinguis. Que circa humeros, & collum, & que circa faciem graciliora. Adamantius Facies nec admodum corpulenta, nec quidem attenuata. Que circa humeros colligata, & que deorsum sunt, dimissa, & benè soluta. Circa costas, & dorsum non cornosa. Corporis color candiruber purus. Sed Polemon, & Adamantius, candidus, subrufus, flavius. Cutis subtilis. Pili, neque valde duri, neque nigri. Sed Polemon, & Adamantius. Capilli neque valde crassi, neque recti. Oculi charopi, humidi. Polemon addit & splendentes. Moderate magnitudinis. Totumque corpus esse etum. Addimus nos. Capilli medi inter molles, & duros. Facies mediocris pinguiscula, vel media inter carnosam, & macram. Color candiruber in leui corpore. Dentes mixti, lati, stricti, rari, & stricti. Lingua subtilis. Vox media inter intensam, & remissam. Costa matilenta. Manus graciles, & moles. Manum & pedum articuli generosi. Digitii molles, longi, & inuicem distantes. Femora mediocriter carnesa. Oculi obscuri, humidi, iustae magnitudinis. Dorsum macilentum. Mea figura haec est. (absit iactantia, & inanis gloria fucus). Frons in longum porrecta, capilli neque duri, neque nigri, neque recti, neque crassi. Aures excelsae. Facies macilenta, mediocris. Supercilia magna rara, & commensurata. Oculi charopi sublimes, magni, splendentes. Collum, & humeri graciles, & bene soluti. Crura, & latera non carnesa, venter mediocris. Caro colorata. Statura commensurata, & recta. Tali præualidi, manum, & pedum articuli fortes, & benè soluti. Digitii molles longi, & inuicem distantes. Vox media inter remissam, & intensam.

SENSITIVI.

Fundación

CAPVT paulo maius mediocri, in sinciput protensus. Frons longa. Aures decenter magnae, & quadratae. Corpore magni, siccis carnis, & colore siccam temperaturam innuente. Vell mediocri corpore, carne, & colore. Claves mediocriter solutae.

MECANICI.

MANVS longæ cum digitis longis. Oculi se claudentes, & aperientes, humidi. Capillorum color leniter subflavescens.

COGITANDI.

FRONS caperata, vel in medium sui eleuata, spiritus facilis, & sine strepitu progredivit. Collum incuruum. Incessus tardus.

DOCILIS.

CAPILLI placide subflauentes. Frons in longum porrecta. Supercilia rara, commensurata, & magna. Aures exsculptae. Facies macilenta. Ritus parcus. Collum inclinatum ad dextram. Humeri magni, & pectus latum. Vel pectus angustum, & venter mediocris. Manus in loquendo immobiles. Digihi retro conuersi. Oculi mediocres, declinantes ad cœruleum colorem, vel nigrum. Vel cœrulei splendentes, magni, stabiles. Vel obscuri humidi iustæ magnitudinis. Vel stantes parui, humidi, frons exporrecta, & palpebre mobiles. Vel se mouentes, & quasi stantes, & tinturam albuginis in oculo habeant. Vel se claudentes, recti, humili, iustæ magnitudinis, splendentes cum leui fronte. Vel tristes humidi.

CONSTANTIS.

RISVS paucus. Cilia nigra, solida. Oculi obscuri humidi, iustæ magnitudinis.
De Hebeis viri figura. Cap. 7.

NVNC ingenioso contrariam figuram apponemus, eam ex Aristotele, Polemone, & Adamantio desumemus, & sunt signa ferè opposita naturæ. Eum insensuum vocant, quasi sine sensu.

HEBETIS.

QUÆ circa collum, & brachia carnosa, complexa, & colligata. Sed Polemon, & Adamantius, clavicule colligatae, vel magna uasa circa collum complexa, & immixta. rotunda. Vel capitit occiput cauum, vel, ut ego suspicor, id est occiput rotundum, nam ut diximus in capitit figura, cum eminentia occipitis perit, & rotunda est, male sensati, & hebetis ingenij virum præfert. Interpres pro acetabulo assumit. Sed quid coxarum acetabula cum intelligentia faciant, ignoro, præsertim cum tale quidpiam apud Polemonem, & Adamantium non reperi. Omoplate sursum leviter. Frons magna, carnosa, rotunda. Oculus pallidus, & stupidus (sive languidus, & caprarium oculi, quie stupidæ sunt, quod lingue græce imperitia Sußanu satis peruersè surdum oculum transfert, quasi oculis auditus). Crura circa talos crassa carnosa, & rotunda. Maxilla magna, & carnosa. Lumbus carnosus. Sed Polemon, & Adamantius metaphrenum dicunt. Crura longa. Sed ego in Aristotelico textu mendum suspicor, & non uero, sed uixi. id est brevia, nam cum ulna longa, quæ cum cruribus eandem subeunt rationem, naturæ bonitatem innuant, breuiora crura imperfectionem, & ruditatem. Polemon, & Adamantius paruos articulos, breue collum, & imperfecta extrema tribuunt ei. Collum pingue. Polemon, & Adamantius addunt, & breue. Facies carnosa, satis magna. Motus figura, & mos, qui in facie apparel, secundum similitudinem accipit,

accipit, scilicet insensitiui, & stupidi, & huiuscemodi textus, ut diximus, mendoſus eſt. Polemon, & Adamantius. Aspectus hebes, & inbiāns: Sed Polemon euerio xaris. Adamantius verò è xaris. & melius. Addunt iſdem. Corporis color valde albus, ſed Polemon non valde albus, ſed valde niger, & melius, quod puto ex illius textu excidiffe, cum valde albus, & valde niger color naturae imperfectionem oſtentet, que obeft ingenio. Ventre porrecto. Articuli puſili, & colligati. Extrema colligata. Sed corrigatur Polemonis textus, qui tunc habet, Adamantius verò è xaris. Opponuntur enim ſigna. Ingenioſo erant digiti ſoluti, & inuicem diſtantes, huic colligati, complexi que.

INSENSATI. Ad aſinos.

CAPVT valde paruum. ſinciput cauum. Vel ſinciput, & occiput. Frons rotunda alba. Nasi imum à ſummo crassum. Facies carnoſa longa. Genae carnoſe. Mamille magna, & carnoſe. Spatium quod eſt ab umbilico uſque ad imum pectoris longius, quam ab imo pectore ad uugulum. Vulna carnoſe. Ungues curui, anguſti. Oculi tardè ſe mouentes. RVEDES. Ad aues, & uirſos.

CAPVT, quod magnitudine exuperet. Capillorum color flauus albicans. Frons carnoſa. Vel anguſta. Aures rotundæ, non excupatae, vel parue, & arreſtæ. Nefus ad faciem male discretus. Os valde exercitum. Labia crassa & rotunda, vel ſuperius labrum prominenſis. Collum crassum, & pingue, vel durum, vel firmum, & immobile. Cervix crassæ. Humeri eleuati. Costæ carnoſe. Pectus valde carnoſum. Manus magna, & dura. Venter durus carne compactus. Digiti plus nimio longi; exilesque. Tibie, & calcanea crassa. Ungues carnoſi.

INDOCILES. Ad aſinos.

CAPVT, quod magnitudine exuperet. Vel valde paruum. Facies magna. Collum molle.

INSIPIENTES.

NARES obſtructæ. Oculi ſe claudentes, & aperientes pallidi, & trementes. Vel quum ſe claudunt, ſurſum abeunt, ipſique ſtantes, & ſubfluidi fuerint. Vel non conniuentes. Vel in ſe ipſos circumvoluentes. Vel obſcuri ſe circum circa mouentes.

STVLTI. Ad aues, & ſimias.

FRONDS lata, & magna. Aures magna, & arreſtæ. Color flammeus. Genae contractæ. Fini tristi vultu, ſuperius labrum crassius, inferiori propendens. Lingua velox. Ritus multus. Vox cum clangore acuta. Collum ſurſum erectum. Vel inclinatum ante. Vel in aliam partem. Vel neruis intensum. Manus Valde breues. Humeri pilosi. Oculi retorsi ad dextram. Late oculorum pupille.

Dementes

DE MENTES.

OS exerum. Pupille oculi cum totius substantie latitudine prominentes. Vel oculi sursum prominentes. Et præsertim si supercilia grauosa fuerint. Vel concavum molitie quadam fluidi.

EPILEPTICI.

VIBRANTES oculi, tanquam exilentes, grandiusculi, splendidi, & humidius contuentes. Vel sursum euntes. Et præsertim si trementes fuerint. Vel si alter oculorum sursum, alter deorsum ibit, & tremor ipsis inheret, & halitum asperum, & densum referat.

DE DEMONIACI.

TALI præpingues. Calcanea aspera, digitii curvi, pedes corpulentiores, & tibiae prægnantes.

MOBILES. Ad aues.

FRONS parua, & lata. Nasus valde parvus. Vel longus & subtilis. Vel imum gracile. Os planum. Alius, & pectus nimium pilosum. Oculi obscuri parui.

De memoris, & obliuiosi viri figura. Cap. 8.

MANAT autem à prudentia memoria ipsa, vel eius affecta est, Vel prudentie adminicula, & ex virtutibus intellectuus est. Aristoteles libro de memoria ait. Abbeñè memorandum requiritur cerebri siccitas, ad facile discendum humiditas. Vnde ut plurimum ingenio tardi, memoria valent, dociles reminiscencia. Memoris viri Aristoteles in suis Physiognomonicis huiuscmodi figuram apposuit.

MEMORIS.

SUPERIORA minora. Hæc enim dispositio paucitatem arguit vaporum propter cerebri siccitatem. Pulchra, id est bene formata, dispositaque. Carnosa. Non pinguia, sed carne benè uestita. nam pinguia hebetem, & obliuiosum argunt. Addimus nos. Aures magnæ.

OBLIVIOSI. A contrarijs signis.

SUPERIORA maiora. In libro de reminiscencia ait. Superiora maiora habentes, ut nani, non sunt memoratissi, propterea quod gravitatem multam habent in sensuio. Et quia à principio motus non possunt immanere, sed dissoluuntur, neque in reminiscendo rectè procedunt.

De Audacis

De Audacis viri figura. Cap. 9.

DI X I M U S de virtutibus, & vitijs, quæ intellectui inerant. Nunc quæ in ea anima parte, quæ irascibili s dicitur, sita sunt, dicemus, quarum prima fortitudo est. Hæc inter duo extrema versatur, scilicet fiduciam, & timiditatem. Audax est, qui confidendo in terribilibus rebus excedit, qui & arrogans, & fortitudinis affectator videatur. ut insapud quidam, aut indolens, qui neque terremotus, neque inundationes timeat, ut quod Celtae facere dicunt. Timet enim res non sicut oportet, & minus, quam fortis, nam precipites sunt, voluntque ante ipsa pericula periclitari, in ipsis vero constitutis absistunt. Hanc figuram Physiognomones non apposuerunt. Nos ex eorum scriptis formabimus.

AVDACES. Ad Tauros.

VULTVS austerus. Frons nebulosa. Supercilia oblonga. Nasus longus ad os protensus. Os magnum. Dentes largi, pari, acuti, & fortes. Collum mutilum. Vlnæ prolixæ, & quæ extense usque ad genua perueniant. Pectus latum, humeri magni. Oculi splendentes, cæsi, sanguinei. Se mouentes cum palpebris immotis. Aperi, seci, splendentes, & puri luminis relucentes. Vel vibrantes turbidi.

TEMERARII.

OS magnum, & exertum. Digitæ breues, & crassi. Oculi splendentes, toruè aspicienes. Se claudentes cum fronte aspera, supercilijs obliquis, & palpebris duris, & concretis. Vel se claudentes recti humili, instæ magnitudinis. Splendentes cum leui fronte, seci.

SVPERBI.

SVPERCILIA arcuata, & quæ frequenter eleuantur. Venter magnus, carnosus, & propendens. Gressu tardo ambulantes, sponte morantes, & manentes in vijs, & circum circa aspicienes. Oculi obscuri aridi.

Detimidi viri figura. Cap. 10.

NVNC de altero fortitudinis extremo dicemus, in quo defectus, & est timiditas. Timidi sunt, qui non terribilia, quasi terribilia timent. Ut non accidat, non oportet, vel non sicut oportet, taudem iij timendo excedunt, & in doloribus excedentes, magis est manifestius. Id Aristoteles ait in Nicomachiorum libris. Alibi etiam. Ignava est metu quo quis facile percelli, mortis maxime, & noxarum corporis, arbitrantes præstabilitus esse quomodounque seruari, quam pulchre mortem obire. Frigiditas, & humiditas in complexione timiditatem inducunt, vel etiam intemperata siccitas. Femine viris frigidiores sunt, & ob id timidiores, & imbecilliores. Gallenus putat frigiditatem in causam esse, qua fæminas viris molliores, & imbecilliores reddat: unde quo præstantior est frigore caliditas, eo est vir fæmina perfectior, & ob id timidiores, quia frigus timorem gignit, & frigidoris naturæ homines umidi, & effæminati sunt.

Scribit

Scribit Laelantius Firmianus, si humanum semen dextrum in coitu in sinistra uteri parte mulieris ceciderit, virum quidem nasciturum, sed effeminatum, quia pars ea mulierum generationi definata sit, & ob id femineo corpore carne alba, molli, glabra, voce exili, & olara facie imberbi, ac sine animo, pectore, & tandem semiuir dici possit. Plato feminas ex viris fieri dixit, quando frigidioris naturae sunt. Ad id facit etiam illa commigratio animalium pythagoreorum, quum eadem viri anima, dum timidum fortuitur corpus, feminam efficit, & sic reliqua anima. Solet etiam timiditas evenire ex sanguinis paucitate, ut in chameleone. Timida anima sunt cervus, lepus, cuniculus, mustella, hyena, & mus, quibus Aristoteles cor magnum tribuit, ut cunctis metu maleficiis, & que magno corde predita sunt, frigida sunt. Hanc figuram Aristoteles, & Polemon, & Adamantius apposuerunt.

Eandem, quam primo libro, hic denuo secundum figuram non ab ore phasani
in huius capiti fronte oculus subi cere, ut exactius, eas partes
yisu offequi queas.

V

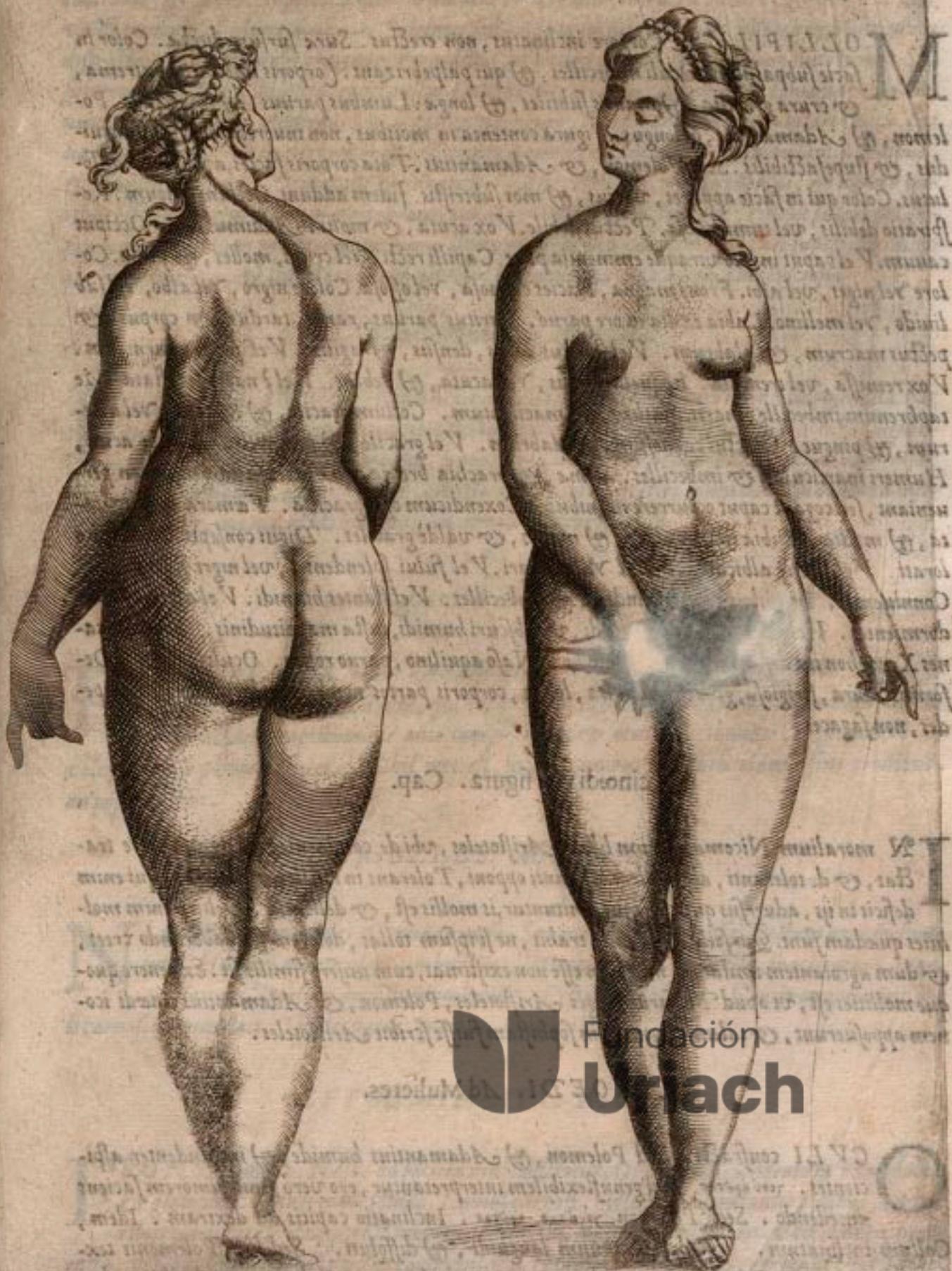
M

Fundación
Uriach

M

LIMITO. N. i multeles, celos, ielotes, canicigos, combatecs, &
ag combatecs.

Fundación
Utrach

TIMIDI. Ad mulieres, cervos, lepores, cuniculos, coturnices, &c
ad complexiones.

MOLLIPILVS. Corpore inclinatus, non erectus. Suræ sursum ductæ. Color in facie subpallidus. Oculi imbecilles, & qui palpebrizant. Corporis imbecillia extrema, & crura gracilia, & manus subtile, & longæ. Lumbus parvus, & imbecillus. Polemon, & Adamantius, oblongus. Figura contenta in motibus, non inuercundus sed languidus, & stupefactibilis. Sed Polemon, & Adamantius. Tota corporis facies, ac: statuta dissolutus. Color qui in facie apparet, varius, & mos subtristis. Idem addunt. Collum longum. Respiratio debilis, vel tumultuosa. Pectus debile. Vox acuta, & molis. Addimus nos. Occiput cauum. Vel caput in quo virtus eminens perit. Capilli recti, vel crissati, molles, & plani. Colore vel nigri, vel albi. Frons magna, Facies carnosæ, vel ossosa. Colore nigro, vel albo, vel subliido, vel mellino. Labia exilia in ore paruo. Spiritus parvus, rarus, tardus, & corpus, & pectus macrum, & glabrum. Vel spiritus altus, densus, & agilis. Vel pectus carnosum. Vox remissa, vel tremula. Loquela brevis, vel acuta, & debilis. Vel è naribus efflata Mephaphrenum imbecille, inarticulatum, & macilentum. Collum gracile, & longum, vel asperum, & pingue. Pectus carnosum, & glabrum. Vel gracile, & imbecille. Lumbi acuti, Humeri inarticulati & imbecilles. Vlnæ, & brachia brevia, quæ extensa ad genua non perveniant, sed cogant caput occurrere manibus. Coxendicum ossa gracilia. Fæmora inarticulata, & mollia. Tibiae inarticulatae, & molles, & valde gracieles. Digihi conserti. Oculi discolorati. Vel casij albantes. Vel valde nigri. Vel fulvi splendentes, vel nigri splendentes. Connuentes. In quibus circuli candidi, & imbecilles. Vel stantes humidi. Vel asperis oculis dormientes. Vel subiecti illi, vel obscuri humidi, iuste magnitudinis. Timidos canes Xenophon ita designat. Parvo. Naso aquilino, parvo rostro. Oculis lusciosis. Deformis, dura, strigiosa, glabra, infirma, longa, corporis partes non bene respondentes, mollipedes, non sagaces.

De cincœdi virti figura. Cap. 11.

IN moralium Nicomachiorum libris Aristoteles, ubi de continente, & incontinentie tractat, & de toleranti, ait mollem toleranti opponi, Tolerans in resistendo consistit, qui enim deficit in ijs, aduersus quæ plerique renituntur, is mollis est, & delicatus. Delitiae enim molles quædam sunt. Qui scilicet pallium trahit, ne si ipsum tollat, dolorem sibi laborando creet, & dum egrotantem imitatur, miserum esse non existimat, cum misero similis sit. Ex genere quoque molles est, ut apud Persarum reges Aristoteles, Polemon, & Adamantius cincœdi iconem apposuerunt, & talem Dyonisium sophistam fuisse syphicæ aristoteles.

CINOEDI. Ad Mulieres. **Uriach**

OCVLI confracti. Sed Polemon, & Adamantius humide, & imprudenter aspicientes. vero kptos. alij genuflexibilem interpretantur, ego vero genurum morem faciens incedendo. Sed Polemon yrratis kptos. Inclinatio capitidis ad dextram. Idem, Collum inclinatum. Motus manuum languidi, & dissipati. Sed hic Polemonis tex-tus satis corruptus, & facile ex Adamantio corrigendus. Ambulationes duplices, hæc quidem circumclinantis, alia vero tenentis lumbos. Idem. Lumbus, & membra omnia tremen-

nia trementia. Sed omnes textus corrigendi, quia mendosi sunt. Oculorum circumspéciones, id est oculos vertens, & circumducens, ut Polemon, & Adamantius scribunt, addunque. Frontem contrahit, & genas. Supercilia suo loco manent. Vox exilis, infracta, acuta, & inaequalis, & valde tremula. Pedum & cruribus. Polemon, sed Adamantius melius, id est pedum distractio, quasi conuersis cruribus, & pedibus ambulantes. Colla eorum non satis firma. Sed subtremiscunt, ut si stabilitas coacta esset. Labiorum contractio: nam lepores labia perpetuo mouent. Vocis clangor. Addimus nos. Mentum longum. Genas contrahentes in bilari vultu. Exilia labia ad incisorios dentes iumentiq. Corpore inclinati ad destram. Ambulantes pedibus, & cruribus conuersis, Comatuli, incinnatuli. Altere respirant, & ipsi densus, & agilis è naribus effertur. Qui alteram palpebram, iuxta medium visum stante, & quia palpebras supra oculos reducentes molliter intuentur. Qui palpebras non habent rectas, nec supercilia immota; sed trementia, & simul oculi, & aspectus submouentur. Oculi mobiles lusciosi.

Cinœdi signa ex P. Africano.

PAFRICANVS, Pauli filius, E. Gallo homini delicato inter pleraque alia hæc quoque probro dedit, quod tunicis viceretur totus manus operientibus, qui quouidie unguentatur, aduersus speculum ornetur, cuius supercilia raduntur, qui barba vulta, fæmnius que subvulsis ambulet, qui in coniuixi adolescentulus cum amatore, cum chirodota tunica inferior accubuerit, qui non modo vinosus, sed virosus quoque sit.

Cinœdi signa ex Achesilao philosopho.

PLUTARCHVS refert Archesilaum philosophum cinœdi verbo usum esse de quodam nimis delicato diuite, qui incorruptus, & castus dicebatur, nam cum vocem eius infractam, capillumque ante compositum, & oculos ludibundos, atque illecebrae, voluptatisque plenos videret. Nihil interest, inquit, quibus membris cinœdi suis prioribus, an posterioribus.

MOLLES. Ad mulieres.

NATES præpingues. Genua carnosa. Supercilia rectè extensa. Collum antè inclinatum. Humeri inarticulati, imbecilles. Metaphrenum imbecille, macilentum, inarticulatum. Dorsum angustum imbecille. Costæ male solute. Venter macilentus. Tarsus carnosus inarticulatus. Pedes parvi, graciles, inarticulati.

Fundación

Uriach

FRONS demissa. Nasus ad faciem male discretus. Os paruum, Mentum rotundum, & glabrum. Claves male solute. Lumbi carnosæ, molles. Ambulantes pedibus, & cruribus conuersis. Vel corpore se mouentes humeris, & singulis membris. Genua intus innuentia, vel collidentia se se. Oculi ex facie mulcium extantes, valde parvi, & igniti, vel parvi, & varij.

Hh 2 Imbecil-

SUPERCILIA rara extensa, vel que suo loco manent. Lingua balbi, vel blesi. Col-
lum gracile. Vlna, brachia, et cubiti exiles. Manus, parvus, gracilis, et maniculatus.

Mammilla parue, & extenuata. Oculi se mouentes, cum palpebris mobilibus. Veliens
circuli candidi, & imbeciles.

Defortis virti figura. Cap. 12.

DIXIMVS. de audacia, & de timore. Nunc de fortitudine, que est mediocritas que-

DIXI MVS. de audacia, & de timore. Nunc de fortitudine, quae est mediocritas quedam, quae circa timorem, & fiduciam versatur. Fortis est, qui non timet mortem appetere in bello, in maximo, & pulcherrimo periculo, & circa præclaram mortem impavidus existit. Primi excedebat, & disiciebat, hic mediocriter segerit. Ante periculum quieti sunt, & in eo ipso celeres, & aeres. Vel fortitudo est inconcussum à mortis metibus, & constanter in malis, & intrepidum ad pericula esse, & velle honeste mori, & victoriæ causam praestare, quam turpiter feruari. Accedit fortitudini animi præstantia, & confidentia, industria, & tolerantia. Aristoteles ceterique Physiognomones hanc figuram apposuerunt: sed de forti secundum animam, & de robusto simul locuti sunt. Sic etiam sinistram partis hominis semen in dextram mulieris utriusque partem illabitur, nascitur & mulier, sed quia eo loco nata est, ubi vir nasciturus, virilis erit mulier, robusta membra, visus fuscidinem, vocem grauem, & intrepidum animum habebit, haec sunt mulieres, quae nec supponi, nec dominari à viris possunt, sed in dominatu primas sibi usurpant partes.

PLANA RICHAZ HN
Sic etiam virilem attalimis figuram, ut leviori negotio partium similitudines, de quibus loquimur, assequaris.

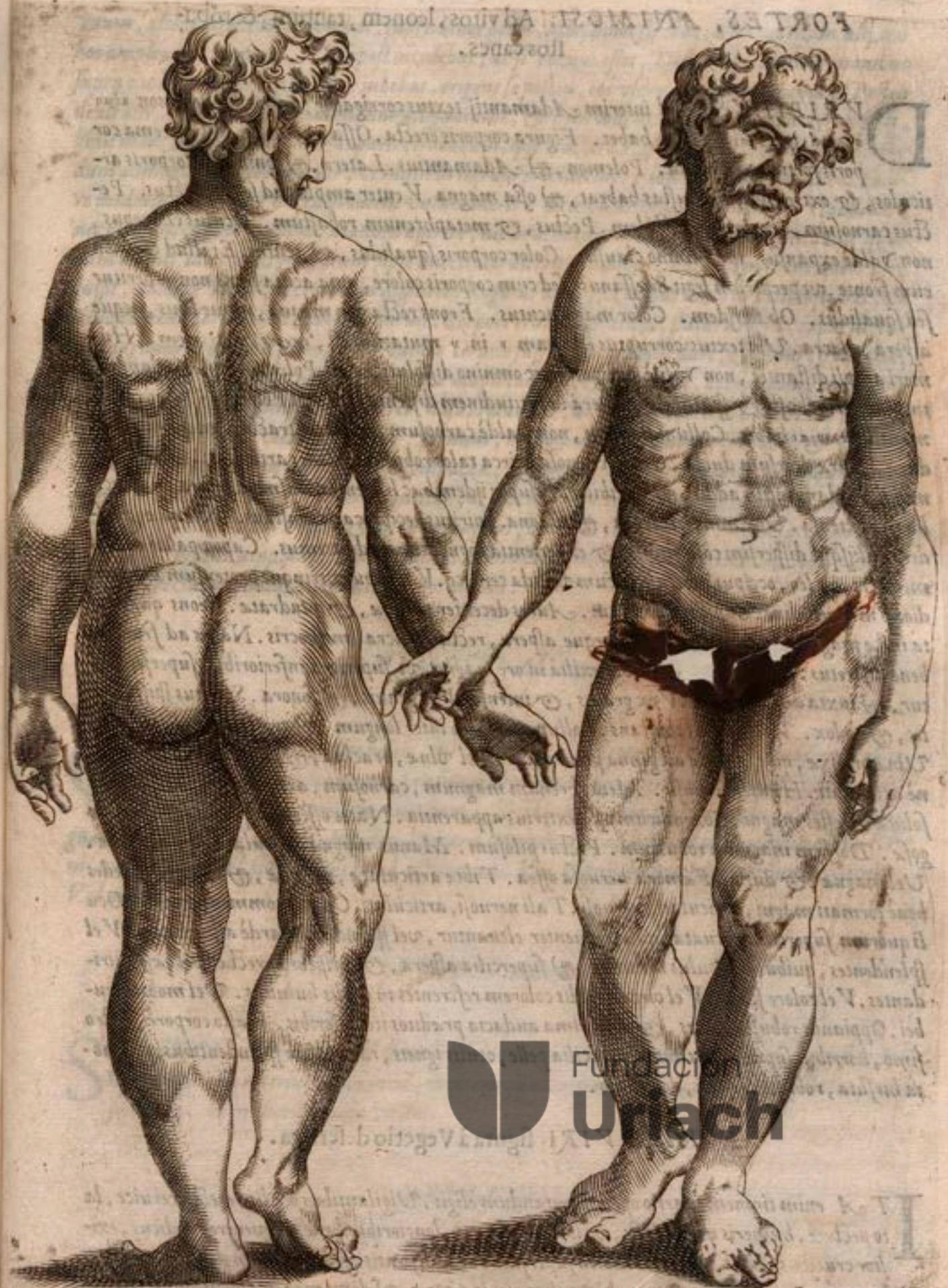
Digitized by srujanika@gmail.com

MATTEO S. BAGLIONI. *Cannabis and the brain: a neurophysiological study.* *Journal of Psychopharmacology* 2002; 16(1): 1-10.

Fundación
Uriach

FROULZ d'aujouy. N'y a la pietre nulle pietre. Où t'as tenu tes amours,
C'est à l'espérance. C'est au temps que j'aurai. Tant que j'aurai, j'aurai,
Tant que j'aurai. Tant que j'aurai, j'aurai, j'aurai, j'aurai.

Fundación
Utrach

Fortes

FORTES, ANIMOSI. Ad viros, leonem, taurum, & robustos canes.

DVRIPILVS. Sed interim Adamantij textus corrigatur; nam ubi Polemon aduersus ipse seipsum cutes habet. Figura corporis erecta. Ossa, & coste, & extrema corporis fortia, & magna. Polemon, & Adamantius. Latera, & uniuersos corporis articulos, & extremitates robustas habeat, & ossa magna. Venter amplius ad se contractus. Petitus carnosum, & amplium. Idem. Pectus, & metaphrenum robustum. Oculus charopus, non valde expansus, nec omnino clausus. Color corporis squalidus, & acutus. Et illud igitur non cum fronte, ut perperam legit Suetianus, sed cum corporis colore, quia acuta frons non reperiuntur sed squalidus. Ob id idem. Color magis acutus. Frons recta non magna, neque lenis, neque aspera, macra. Ubi textus corruptus est, nam & in mutatum est, exigit non ex. Humeri ampli distantes, non valde colligati, nec omnino dissoluti. Sed Polemon, & Adamantius humeri robusti, & spatulae, & latera in latitudinem distenta, sed ubi Polemon i. r. i. Adamantius r. r. r. habet. Collum firmum, non valde carnosum, nates contractae, sed idem nates dure. Suræ deorsum ductæ. Crura carnosa, circa talos robusta. Pedes articulati. Acies humida, Adamantius addit, & terribilis. Insuper idem haec habent in eiusmodi figura. Supercilia non extensa. Vox minax intensa, & magna. Spiritus reciprocatio constans. Nosquæ ex eisdem, alijsque dispersim collegimus, & experientia cognoscimus adducemus. Caput paulo maius mediocri, ut leo, occiput protensum cum valida cervice. Vel caput utrinque protensum, cum mediorum in longitudine. Capilli colore flavi. Aures decenter magne, & quadratae. Frons quadrata instæ magna, non neque aspera, recta, macra, mediocris. Nasus ad frontem bene discretus. Exilia in ore magno, ut superiora inferioribus superponantur, & iuxta angulum. Vox grauis, & intensa. Vel grauis, & sonora. Spiritus spissus fortis, & velox. Vel spiritus constans. Collum medium inter longum, & crassum, vel crassum. Ulnæ prolixæ, que extense ad gennæ perueniant. Vel ulnae, brachia, & cubiti robusti, & bene articulati. Humeri robusti. Metaphrenum magnum, carnosum, articulatum. Coste bene solute. Testes magni. Coxendicum ossa exterius apparentia. Nates ossæ, neque lenes, neque rugosæ. Dorsum magnum robustum. Pectus pilosum. Manus magne articulata, & neruosa. Vel magna, & dura. Femora neruosa ossa. Tibiae articulatae, neruosa, & robusta. Pedes bene formati magni, articulati, neruosi. Tali neruosi, articulati. Corpus commensuratum. Oculi quorum supercilia arcuata, que frequenter eleuantur, vel splendentes tardè aspicientes. Vel splendentes, quibus funiculus imminet, & supercilia aspera, & palpebre erecte, vel casij viridantes. Vel colore flavi. Vel circuli iridis colorem referentes in oculis humidis. Vel mobiles rubri. Oppianus robustos canes, & accerrima audacia præditos ita describit. Vasto corpore, rostro simo, horribili supra oculos inter supercilia pelle, oculis tenuis, raro colore splendentibus, pelle tota hirsuta, robusto corpore, dorso lato.

Uriach
FORTIS VIRI figura à Vegetio descripta.

IT A enim tironem martio operi deputandum eligit. Vigilantibus oculis, erecta cervice, latto peccore, humeris musculosis, valentibus digitis, longioribus brachijs, ventre modicus, exterior cruribus, suris, & pedibus non superflua carne distentis, sed neruorum durissia collectis. Hispanus quidam, Petrus nomine Neapolim venit 1555. & domi meæ sua fortitudinis tale specimen dedit. Homo maxime corpulentus suo dexiro humero insidebat, alter laeo, destro brachio unum,

vnum, altero alterum substinebat, supra binos bedes, alios binos forebat, aderant etiam alij, qui hos amplexatos tenebant, ac ipse post incedebat, ac si vacuus esset. Dein passis in terra manibus supra eas duos homines ascendere iubebat, erigens se postea, eos usque ad caput eleuabat. Postea dextram, & sinistram manum fune alligauimus, & hinc inde decem vires, pedibus terra fixis, binis manibus funem in diuersas partes trahabant, ipse tractis ad se manibus pectori in crucis modum admouit tam vehementer, ut multi in terram prociderint. Fronde clavum percuttens, muro medium infixit, & si ictu frontem vulnerauerit. Extendens brachium manum claudebat, nec poterant cuncti simul nec manum aperire, nec brachium plicare. Dicebat in solitudine quaedam a binis latronibus grassatum, ipse in ictis crucibus manibus, unius caput tam alteri percausit, ut longe utriusque cerebrum dissiliret. Rogatus a me, ut corpus nudem demonstraret, ut illud contemplari possem, libenter paruit. Corpore erat quadratum, statura recta, caput decenter magnum in sinciput prominens, valida cervice suffultum, capilli duri, & flavi, frons quadrata non magna, oculi charopi, castigatae magnitudinis, & aperturæ, os magnum, vox intensa, & sonora, ut etiam optime caneret, nasus rotundus, ad faciem discretus, anhelitus spissus, fortis, & constans, collum rectum, firmum, nervosum. Humeri, spatule, & brachia torosa, & terebra, carne ita dura, & compacta, ut cum brachjuna extenderet, & manum compimeret, adeò musculos, & nervos intendebat, ut mordicium carnem apprehendere non valerem, & si valido visu. Pedes, & manus magnas, robustas, articulatas, crura lacertosæ, suræ contractæ, pectus amplum, latum, aliud contractus, modici cibi. Coxendicum ossa elevata magna aspectus iucundus, aries atrox, & minax.

ANIMOSI. Ad leonem.

CAPILLI medij inter rectos, & crisspos. Descendentes à fronte iuxta nasum, colore flavi, supercilia arcuata, & que frequenter eleuentur, mentum achrum, collum crassum, dorsum magnum, & robustum. Pectus magnum, articulatum. Manus magna, articulata, & nervosa. Incedens humeros commouebat ad singulos passus, oculi colore flavi, vel fului. Vel splendentes torue aspicientes. Vel circuli coloris. iridis in humidis oculis. Vel mobiles rubei.

VIRILES. Ad viros.

SUPERCILIA non recte extensa, sed tortuosa. Superficies late magna, & distantes. Coxendicis ossa exterius apparentia, mentum quadratum. Claves mediocriter solute. Densa barba. Et mulier barbata virilis.

Uriach

BELLICOSI.

OS magnum. Vox canora.

De inflati

impetu viris vixit, in Deinflati viri figura. Cap. 13. in modum viris, unde
vadimus etiam in inferius. non invenit in ea, in deinceps quoque in ea, magnitudine maxima in

IM ad alteram virtutem accedemus, scilicet magnanimitatem, sed ea quoque, ut cetera
inter duo virtus versatur, scilicet inflatos, & pusillanimos. Inflatus est is, qui quum sit in-
dignus, dignum se magis putat, & in excessu peccat, tamen malus non est, sed peccatis. Infla-
tus se ipsum ignorat, atque palam, quasi sint digni, honorabiles res aggrediuntur, deinde redar-
guuntur vestitu enim, & habitu, atque huiuscmodi rebus ornantur, prosperasque fortunas suas
esse manifestas volunt, de ipsisque prædicant, quasi ab eas honores sint consecuturi. Minus op-
posita est magnanimitati, quam pusillanimitas. Nos hic inflati, siue gloriosi signa concessimus.
Adamantius superbiam, & glorie studium equi ingenio attribuit Lactanius, in equis glorie cu-
piditas exprimere deprehenditur, victores exultant, victi dolent. Hinc & Virgilius.

Insultare solo, & gressus glomerare superbos.

Ouidius in Halieuticis.

„ Hic generosus bonus, & gloria maior eorum,

„ Seu septem spatijs circa meruere coronam,

„ Attollat caput, & vulgi se venditet aure.

„ Quam tumidus, quantoq; venit spectabilis actu,

„ Ungula sub spolijs orauiter redeuntis optimis,

„ Cum canit, palmam, gaudentq; triumpho.

GLORIOSI. Ad equos.

SVPERCILIA arcuata, & quæ frequenter elevantur. Metaphrenum erectum. Tar-
de gradiens, & sponte morans in vix, & circum circa aspiciens. Incidentes alta ceruse ere-
cti, in humeris submoventes. Oculi mouentes turbati. Vix vibrantes, tanquam salientes,
grandes lucidi, splendidi. Digi longi graciles.

De pusillanimi viri figura. Cap. 14

ALTER, qui defectu exuperat, pusillanimus, est. Is tamen est, qui minoribus dignum,
quam sit, se esse arbitratur, siue magnis, siue mediocribus, siue etiam paruis dignus sit,
modo minoribus dignum se esse censcat, tamen non maleficus, sed peccans videtur: nam
cum bonis dignus sit, se ipsum ijs priuat, quibus est dignus, & audet peccare, quod bonis se ip-
sum dignum non existimat, & se ipsum ignorat. Magnanimitati magis opposita est, quam in-
flatio. Alibi vero idem Aristoteles ait. Pusillanimitas est, neque honorem, neque ignominiam,
neque infelicitatem, & infortunium ferre posse, sed honoratum tumescere, & leui successu sub-
sultare, ignominiam autem nec minimam ferre posse. Hanc figuram Aristoteles apposuit, ac ta-
lem fuisse Leucadium Corinthium narrat. Sed Polemon, & Adamantius non pusillanimi, sed
lucricupido tribuunt, sed noteferè utriusque conueniunt.

Pusillanimi

PVSILLANIMI figura Aristotelis, quam Polemon, & Adamantius
lucricupido tribuerunt. Ad feles, & simias.

FACIES parua, paruorum membrorum, paruorum articulorum, & oculorum & macer. Addimus nos. Frons circularis, loquela contenta, vehemens. Pectus gracile, & imbecille. Costae exiles, & vacue. Velociter incedens, & si deprehendatur formidet, & totam effigiem deorsum trahat, & contrahat se ipsum. Oculi magni cum palpebris mobiles.

QVERVLI. Ad aues.

COMITANTVR pusillanimitatem queri monia, diffidentia, & humilitas. Nos queruli signa apponemus. Vox in principio grauis, in fine acuta. Guttur asperum, & vertebra prominens.

De Magnanimi viri figura. Cap. 15.

DE Magnanimitate dicemus, medio inter duo extrema. Est sanè magnanimus, qui quum magnis dignus sit, magnis quoque se dignum existimat. In magnitudine consistit, & si magnis est dignus, opimus quoque sit necesse est. Si non est bonus ridiculus est. Versatur circa honores, potestates, & diuitias, & omniam prosperam, quam aduersa fortuna, moderate se gerit, ut ne in prosperis letitia gestiat, neque in aduersis tristitia obruiatur. Beneficiis alios afficiat, & ipse affici erubescat, à nemine petere, promptè alijs ministrare. Odium, aut amorem præfert. Aristoteles magnanimi signa, cum fortis confundit, quippe leoni, & aquile comparat, quæ signa fortitudinis, & magnanimitatis habent, & cum sequuti Polemon, & Adamantius eadem protulerunt. Nos signa eorundem decerpentes, figuram hanc concinnanimus.

MAGNANIMI. Ad leones, & aquilas.

CAPVT paulo maius commensurato. Vel moderate magnitudinis, & rectitudinis, & modicè compressum. Capilli à fronte descendentes iuxta nasum. Leuiter subflavescentes. Frons quadrata iuste magnitudinis. Nasus à fronte aduncus, bene differens. Vel rotundus, & in imo obtusus. Labia tenuia in ore magno, ut partes superiores inferioribus superinete, eademque laxa iuxta labiorum angulos. Vox gravis, concaua, & inflexibilis. Vel grauis, & loquutio stabilis. Incessus tardus. Collum medium inter longum, & crassum. Metaphrenum latum. Incedens humeris curvis, & ad singulos passus commotus. Vel longo gressu ambulans. Oculi colore flavi. Neque prominentes, neque concaui. Nigri, in quibus calculi non insunt, sed extra circuli circumferentiam habent nigredinem igni admixtam. Vel calculos subalbidiores, non valde igneos, ut à longè nigros representent. Vel in humidis oculis circulorum alter angustus, & niger, alter supra igneus, nihilque in ipsis appearat alienum.

De avari viri figura. Cap. 16.

LIBERALITAS inter duo vitia media est, scilicet prodigalitas, & auaritia: quia de prodigiis pauca, vel nulla extant signa, qui cum liberalibus conueniunt ferè ideo de eis dicere destituumus. Nunc autem de auaris. Illiberales vel auari sunt, qui magis quam decet, pecunijs studient, in dando deficit, in recipiendo excedit, prodigo peior est, quia nec utili, nec sibi ipsi utilis est. Auaricie species tres sunt. Turpis questus, Tenacitas, & Illiberalitas. Turpis questus est, per quem ditescimus, & lucrum, quam pudorem plurifacimus. Tenacitas per quam sumptui, & impense in re honesta parcimus. Illiberalitas, per quam expendimus minutatim male, & plus iactura facientes, nullo habito temporis delectu. Aristoteles huius figuram spreuit, sed Polemon, & Adamantius quam ille pusillanimo ascripsit, lucrupo tribuerunt.

*LVCRICVPIDI Polemonis, & Adamantij figura, quam Aristoteles
Pusillanimo ascriperat.*

MEMBRIS, & oculis paruis, facie parua. Veloci incessu. Dorso recurvo, Acute vocis, & acuti clangoris. Colore parum rubore perfuso. Addimus nos. Metaphrenum valde, curuum, & humeri ad pectus contracti, & corpus effractum. Vox debilis, & flebilis. Breui, & celeri gressu ambulantes.

QUESTVOSIORES.

OCVLI stantes parui. Vel stantes parui, qui frontem, & supercilia contrahant. Vel oculi parui varij.

ILLIBERALES.

HV MERI male soluti. Celeri gressu ambulantes, & si deprehendantur formident, & suam effigiem deorsum trahant, & contrahant se ipsos. Digits contracti. Oculi valde parui. Vel parui, & varij. Vel albantes c. ej cum paruis pupillis.

PACI.

COLLVM incuruum ante. Metaphrenum valde curuum, & humeri ad pectus contracti, & corpus effractum. Oculi obscuri humidi, iusse magnitudinis.

TENACES.

SUPERCILIA incuruata deorsum, & intuentur quasi latenter. *De liberalis viri figura. Cap. 17.*

LIBERALIS versatur in datione, & acceptione, sed magis in datione laudem mereatur. Sed dare quibus oportet, & non accipere unde non oportet. Liberalitas est ad honestus sumptus

sumptus, & presto esse in auxilium in aduersa fortuna. Comitanur liberalitatem morum facilitas, comitas, humanitas, misericordia, in amicos benevolentia, esse hospitales, & honesti studiosum. Aristoteles, Polemon, & Adamantius eius figuram non apposuerunt, quia signa manifestarunt in fortii, ex leone desumpta. Nos eam concinnabimus.

LIBERALES. Ad leonem.

CAPILLI è regione nasi à fronte descendentes. Ceruix hirsuta. Humeri bene soluti.

Manuum digiti retro conuersi. Vlnae prolixæ, que extensa ad genua usque perueniant.

GENEROSSI. Ad leonem.

DO RSV M magnum, & robustum. Pedes bene formati, magni, articulati, nervosi.

Vox concava, & inflexibilis.

De iracundi viri figura. Cap. 13

MANSVETVDO interiram, & stoliditatem versatur. Dicemus primo de iracundo. Iracundus in excessu versatur, & is est, qui celeriter succenditur, tum in quos non oportet, tum pro quibus non oportet, & amplius, quam oporteat, & citius, & diutius, quam oporteat. Sunt enim & summè excandescentes, & biliosi, & acerbi, & qui continent iram, & difficulter conciliantur. Eius species sunt tres, excandescencia, sauitia, & vercordia. Est autem iracundi non posse ferre contempniones, esse plagorum, & vindictæ cupidum. Inquiunt medici, quod in his fulua bilis prædominari videtur, que cum acuta, & subtilis sit ob insitam caliditatem facile succenditur, surrigiturque, unde inoritur ultionis votum. Quibus vero summa est bilis, ad omnia subito excandescunt. Sunt & iracundi, qui non explentur, nisi viso inimici sanguine, quos vocamus acerbos hos melancholicos tradunt, quod bilis vigeat in ei atra, que cum frigida, & sicca sit, crassiore materia, que haud facile disoluatur, diutius perseverat. Ideo tres sunt iracundiæ species, quia cum ira sit effervescentia sanguinis circa cor, sanguinis species sunt tres, subtilis, crassus, & medius. Arrianus philosophus illorum cauendam esse iram inquit, qui paulatim eam concipiunt, lentiusque excandescunt magis, quas illorum, qui celeriter, nam his ira brevior, illis diuturnior.

Ob id Homerus in Iliade.

„ Nam melior princeps iratus forte minori est,
„ Quod si dissimulat subitum tunc mente furorem.
„ Tempore post illum pœna graniore rependet.

Dantes Alaghierius Poeta vernaculus pro superbia, & ira leonem representat.

„ Ma non si, che paura non mi desse
„ La vista, che m' apparue d'un leone.

Hanc figuram Aristoteles, & Polemon confinxerunt.

Fundación

Uriach

IRACVNDI Ad leones, tauros, canes, vrsos, & apes.

A PRI animosi, iracundi, furibundique sunt, sanguis enim eorum fibris refertior est. Ari stoteles. Subitam iram et tribuit Adamantius, semper ferus, & ferox. Corpore eret. Benè costatus. Animosus. Sed Polemon non iob. ut Aristoteles, sed & ipsius id est optima caporis commensurazione. Subruffus, scapulae distantes magna, & late. Extrema magna, & robusta. Sed id in Polemone deest. Latus circa pectus, & inguina. Boni menti. Sed quia in dubium verti poterat, si de carne menti, vel de pilis loqueretur, ut etiam alibi, recte subdit Polemon, dense barba. Floridus capillorum circuitus deorsum descendens. Addit alia Polemon, que ex Aristotele sparsim colligit. Humeri lati, Facies rotunda. Supercilia conuersa. Nares concavæ. Et nos alia signa addemus, que ex eisdem excerptimus. Frons circulatoris. Vel caperata ad medium sui declinans. Supercilia tortuose extensa. Tempora tumentia, venosa. Nasi imum acutum. Color carnis mellinus. Dentes recti acuti. Vox graui magna, & perplexa, vel acuta, & intensa. Vel à gravi incipiens finiens in acutum. Collum crassum, & plenum. Vel crassum, & longum. Vel crassum & pingue, sanguineis venis refertum. Pectus flammei coloris. Ambidexter. Lingua velox. Guttur asperum, & eius vertebra prominens. Digitos iactans inter loquendum. Oculi sanguinei. Vel circuli varij coloris in oculis asperis. Vel stantes, supercilia eleuantes, & suspirantes. Vel subruffi ingentes, infra spectantes. Vel vibrantes, quasi exsistentes, grandes, splendidi, lucidi.

ACERBI, & qui serò sedantur.

CAPVT valde paruum cum in concinna figura, & dorso imbecillitate. supercilia ad nasum inflexa. Nares patulae. Spiritus fortis, velox, & spissus, & corpus, & pectus macrum. Loqua subflauda. Oculi sanguinei, & siccii. Calculi æquaales in fulvis oculis. Splendentes torne aspicientes. Vel stantes, parui, prominentes, & qui frontem, & supercilia contrahant, & corpus sursum trahant. Vel non connuentes, pallidi, subrubri, & siccii.

DE DIGNOSI.

VOX acuta, & intensa. Vel in principio grauis, in fine acuta.

IRACVNDI figura Plutarchi.

Fundación

OCVLI truces. Os turbidum, inspumam, ruborem effervescent, immaniter clamans. Trepidatio, & gestio, sermo præceps, complicito manus, & fœda visu facies.

IRACVNDI figura Lactantij.

OCVLI ardentes, os tremens, lingua titubans, dentium concrepitus, vultus nunc rubore suffusus, nunc albescens pallore.

De stolidi

De stolidi viri figura. Cap. 19.

DE FICIE N S ab iracundia, nomine vacat, quasi iræ vacuus, vel stolidus. Gellius habetem, ac stupidum vocat, et is est, qui ob quæ oportet, et quando, et in quibus non irascatur, hi profecto stolidi, sint stupidi videntur: nam qui irascuntur, nec sentire quidem videntur, nec dolere. Sic etiam perferre contumelias seruile est. Medici inquiunt, qui frigidii, et humecti, et fulua, atriore que carent bile, nulla proſus anguntur ira. Antiqui Physiognomones figuram non apposuerunt, nos ex eis signa collegimus stupiditatis, et indolentiae, quæ ex asino, et capra ipsi exceperunt.

S T O L I D I . Ad asinos, & capras.

CAPILLI recti. Frons parua. Supercilia ad nasum inflexa. Facies magna. Aures valde paruae. Labia crassa. Os valde dissectum. Dentes continuati. Vox balans, et depravata. Vel aspera. Vel acuta, et clamosa. Loquela velox, et gracilis. Vel grauis, et debilis. Collum crassum, et pingue. Venter carnosus, magnus, mollis, et pendens. Oculi caprin i coloris, vel aquili. Vel splendentes luminosi. Vel vibrantes magni. Vel stantes ari diores. Vel non connuentes pallidi. Vel subrubri siccii. Vel sursum euntes.

S E R V I L E S . Ad asinum.

VOX grauis, et magna. Tibiae, et calcanea crassa. Oculi parui, varij.

De mansueti viri figura. Cap. 20.

AT mansuetudo est mediocritas inter iracundiam, et stoliditatem. Qui igitur ob quæ oportet, et quomodo, et quando, et quonsque irascuntur mansueti sunt. Est enim mansuetus, qui perturbatione vacat, et ab effectu minime ducitur, nisi quantum ratio statuit, non ad ultionem, sed ad veniam propensus est. Vel mansuetus est, qui moderatè ferre potest obiecta crimina, et contemptus, nec celeriter rapi in ultiones, nec de facile mobilis ad iram, sed est moribus comes, et mitis, et ingenio quietus, et stabilis. Mansuetudines inquiunt naturales ex humiditatis, et caliditatis temperie prouenire. In Iracundis ebulliebat sanguis circa cor: In his deprimitur ab humiditate. Aristoteles, Polemon, et Adamantius eius figuram apposuerunt.

M A N S U E T I . Fundación Uriach

TOT A figura fortis. Benè carnosus. Carne humida, multaque. Sed Polemon, et Adamantius carne humida, mollique. Bonæ magnitudinis, et commensuratae. Figura curuus. Capillorum circuitus sursum vulsus. Idem addunt. constantis intuitus. Tardi motus. Vox grauis, et molis. Polemon vox tarda, et mollis.

M I T I S . Ad serninas, ceruos, & lepores.

CAPILLI plani, et suaves, Colore flavi, aurei. Supercilia in rectum porrecta. Loquela remissa. Vox grauis, et molis. Oculi nigri. Calculi inæquales in fulvis oculis.

De intem-

De intemperantis viri figura. Cap. 21.

IAM ad irrationalium partium virtutes, et virtutia ventum est, et primo de intemperantia dicemus, quae inter sua extrema etiam iacet, scilicet intemperantiam, et stupiditatem. Intemperantia circa voluptates versatur. Voluptates aliae animae, aliae corporis sunt. Animae voluptates sunt ambitiositas, discendi cupiditas, et huiusmodi, quae cogitationem afficiunt, et hi, qui in talibus voluptatibus occupati sunt, neque temperantes, neque intemperantes dicendi. Sed corporis voluptates intelliguntur, neque huiusmodi voluptates in omnes sensus sunt, ut in visu, auditu, et odoribus, sed in solo tactu, et gustu. Quidam Philoxenus Erizius gulae deditus, guttus sibi longius gruis collo dari optabat, Huiusmodi voluptates ob id vituperabiles, quia nobis datur, non quatenus homines, sed quatenus animalia, et ob id ferinum est. Intemperantes igitur sunt, qui oblectantur, vel quibus non oportet, vel magis, quam plerique faciunt, vel non ut oportet. Vel qui oblectationem turpium voluptatum sequuntur, et arbitrantur eos felices esse, qui in his voluptatibus versantur. Sectantur autem intemperantiam impudentia, negligenter, et dissolutio. Nos primum in universalis de intemperantis figura dicemus, mox de particularibus alijs affectionibus.

INTEMPERANTES. Ad apparentiam.

OS cauum. Lumbi acuti. Venter magnus, mollis, et propendens. Tali valde graciles. Oculi obscuri, caliginosi, qui quum se claudunt, sursum abeunt, ipsique stantes, et sub fluidi sunt. Vel ridentes humidi. Vel sursum eentes magni, et subrubri.

LXV RIOSI. Ad simiam, ceruos, hircum, suos, & gallum, pardalim, & ad complexionem.

NVNC de intemperantibus circa tactum, et primode luxuriosis. Sed quo temperamento luxuriosi constent disquiramus. Sunt igitur sanguinei, cuius sanguis sit melancholie ventositati permixtus. Aristoteles libro problematum quarto querit, cur libidinosi melancholici? atque melancholicos flatus redundare, semen autem decessio flatus est, ergo quibus id ipsum amplificare, hos saepe purgari appetere necesse est, sic enim efficitur, ut leuentur. Luxuria animalia sunt hircus, porcus, cerasus asinus, simia. Dantes Alaghierius pardalim pro luxuria apposuit, animal, quod cum diverso genere coit, et coitus tempore vocalis fit, sui, et alieni generis alliciens animalia.

„ Et ecco quasi al cominciar dell'erta,
„ Una lanza leggiera, et prestamolto,
„ Che di pel maculato era coperta.

Aristoteles, Polemon, et Adamantius hanc figuram apposuerunt. Albicolor. Hirsutus. Capilli recti, crassi, et nigri. Tempora pilosa, rectorum pilorum. Sed Polemon ait, pilosus circa labia. Oculus pinguis, et stolidus. Sed Polemon in eius figura plura habet. Crura subtilia, atque nervosa, et totius aurum generis. Crura hirsuta. Ventre, et oculis pinguis. Qui barbam ad nasum contrahit, et circumferentiam illius loci concanam habet, que naso, ac mento interierat, qualcum bonum habuisse Socratem constat. Oculi pingues, laesciui. Perspicuas venas in brachis habens. Exilibus tibijs praeditus. Et in fine libri hac seorsum habet. Oculi concavi, lucentes,

Fundación
Uriach

non lacrimosi, ut voluptate pleni videantur. Palpebras assidue moueat, & ceterae corporis partes conuentant. Luxuria enim tum maris, cum feme in superioribus corporis partibus, videlicet supercilijs, & oculis deprehenditur. Hac autem vniuersa, que diximus, quasi in pictura quadam colores, & imagines effigiae sunt, deprehenduntur, sic ex pluribus signis verissimum indicium elicies. Effeminati, luxuriosi, impuri existimandi sunt, qui tibias, qua ad malleolos descendit, crassas habuerint, tum qui pedum digitos parum fissos, ut auium, que angustos pedes fortiter sunt, & concavos ad scaph.e modum, vel caluarie. Addimus nos. Capilli rari, vel calui. Pili palpebrarum defluentes. Aures valde parue. Nasus incauus, ante frontem rotundus, & supereminens rotundum. Vel simus. Venter, & pectus pilosum. Mamillae dependentes, pectore ampio, & macilento. Manus pilose, coxendicum ossa gracilia. Lumbi, & femora absque alijs partibus pilosa. Suræ crassescientes. Tibiae pilosæ. Digitæ pedum copulati. Vngues valde rotundi. Genarum contractio in hilari vultu. Claudi. Oculi splendidi, vel cum circulis, quorum inferior viridis, superior niger. Vel siccæ, aut asperiores cum circulis variis coloris, iridis colore referentibus. Vel obscuri circum semouentes. Vel vibrantes magni. Vel sursum eentes. Vel subrubri, & magni sursum eentes. Vel ad sinistram retorti. Luxuriosæ mulieris hæc signa adnotauit in quadam prosluui pudoris, & efforate libidinis, quam Epicrates myoniam diceret. Colore pallida erat, vel fusca, gracilis, & macilenta, he nanque rubentibus, & obesis salaciore, & periculantes esse solent. Statura erecta. Mammae habebat paruas, & conuententer plenas, & duras. Pilosa in locis consuetis, videlicet cruribus pectine, alis, & mento, cuius pilis grossi, & sparsi. Capilli crassi, & curti. Vox subtilis, & alta. Audax in lingua, animo superba, & crudelis, valde omnibus inferuens, ebriosæ, paruo abundabat menstruo, & lacte, cum effæta esset.

ADVLTERI.

TARDÆ incidentes, & fronte morantur in vijs, & circum circa aspiciunt. Collum ad sinistram inclinatum. Oculi fulvi cum equalibus calculis, Vel sedi. Qui alteram palpebram supponentes, & subuententes, & simul humili, & placide intueantur. Vel si medium palpebram comprimant, & virinque expellant, & lusciosi sint.

VIRI NEFARII COITVS.

INÆQUALES orbes in oculis circum currentes. P

VENEREI, GRATIOSI

MENTVM mediocriter scissum. Metaphrenum medium inter cunum, & conuum. Oculi ad nasum retorti. Vel vibrantes alluentes, & se se inundantes.

AMANTES.

FACIES mediocris, in genis, & temporibus ad pinguedinem uergens. Suspirans, & inuitus illachrimans, & cū eum respicis, terretur, & erubescit. Oculi prominentes sublimes, magni lucidi, fulgidi. Vel non connuentes, humili, placide intuentes. Vel stantes subintuentes.

Absque

ABSQUE AMORE.

OCVLI ridentes, humidi.

EDACIS Figura.

NVNC de ijs, qui in sensu gustus excedunt, scilicet, qui valde gulosi sunt. Aristoteles eos audiae edacitatis esse, quos atra infestat bilis, eorumque natura sicca, & reterrita est, nec haustis alitur magnopere, infestante plurimum bilis atrioris frigore alimenti cōceptacula, que ratio efficit, ut parum omnino, aut nil ferē eat in corpus, & ut Theophrastus annotauit infelicitibus plantis assimilantur, que sterili solo plantatae, quicquid per radices assumunt, abit in superfluitates, & non in incrementum. Aristoteles hanc figuram concinnauit, ad lupos, & suos referens. Sunt enim lupi voraces, & ferē insatiabiles, vorant potius, quam comedunt, & dum edunt neminem amant, imo amicis dēsignantur.

EDACES. Adsues, & lupos.

SPATIUM ab umbilico, usque ad imum pectoris, magis quam ab imo pectore ad iugulum. Addimus nos. Color mellinus in facie. Os valde dissectum. Dentes acuti, longi, exerti, & firmi. Gutturis vertebra prominens, loqua grauis, & debilis. Collum pingue. Costae exiles, & vacuae. Manus graciles, & tortuosae. Oculi obscuri, circum circa se mouentes. Vel vibrantes, circumturgentes. Vel magni, stantes, & subrubri.

BIBACIS.

FACIES parua, crocea. Carnosae genae. Vel semper erubescentes. Spiritus fortis, velox, & spissus. Guttur asperum, & vertebra prominens. Mamilla dependentes pectore ampio, & macilento. Oculorum palpebre infra prominentes. Oculi subrubri humidi. Vel vibrantes, tanquam salientes, magni, splendentes, & humidi, & sursum eentes subrubri, & magni.

EDACIS, & BIBACIS

PROMINENTES oculi sanguinei. Vel sursum eentes.

SOMNOLENTI. Ad naturales causas.

DI XI MVS comitari intemperantiam, negligentiam, inertiam, & huiusmodi similia. Inter hac somnulentia est. Somnolentos igitur dicimus, qui ita in soporem collabuntur, ut nil procliuius ita faciant. Huius causam esse humiditatem, frigiditatemque cerebri, inquit Physiologi. Hanc figuram Aristoteles, & Polemon apposuerunt. Qui habet superiora maiora. Aspectus somniculo. Sed corrigendus Aristotelicus textus ex Folemone, qui verius habet. ut diximus. Natura calidi. Caro boni habitus. Addimus nos. Caput plus nimio tumens. Oculorum vessicule supra eminentes. Vene in brachio ita graciles, & angustae, ut vix deprehendi visu queant. Ait enim Aristoteles libro de sonno, & vigilia. Angustia mea.

stia meatuum, quibus à capite refluent spiritus, nullo negotio p̄cepitur, minuta siquidem quicquid accesserit, quamuis pusillum, obſtipat, p̄efarcitque quandiu verò is liberè commeandi facultatem non nanciscitur, perseverat ſopor. Ouidius ſomnum describens, tumentes oculos appofuit.

„ tardaq; Deus grauitate iacentes

„ Vix oculos tollens, iterumq;, iterumq; relabens.

SEGNIS. Ad boues, & asinos.

SE QVITVR inertia, ſegnities, vel negligentia. Et ſi à veteribus figura h̄ec appofita non eſt, ne hinc, inde toto hoc volumine diſpersas pereat, huic adduximus. Aristoteles, ceterique ex bouis figura collegiſſe videntur, cuius ſegnities propria. Frons magna. Faciei color mellinus. Nāſiūm crassum. Faciesque magna, & carnosa. Vel genae crasse. Aspectus necors. Loquela brevis. Lingua tarda. Corpus densis pilis pilosum. Longo, & tardo inceſſu gradiens. Vel brevi, & tardo. Oculi valde magni. Vel tardē mobiles.

SINE CURIS.

FRONS erugata.

De ſtupidi viri figura. Cap. 22.

VI verò deficit circa voluptates, cui nihil ſit iucundum, nullamque inter hunc, & illum cibum differentiam facit, procul ab hominis natura videtur, ac ſtupidus dici potest, nam cum tales pauci reperiantur, nomine vacant. Si aliqua ſunt apud authores ſigna, que huiusmodi hominem ſignificare poſſint, h̄ec puto, nam alia apud inſenſuum diximus.

STUPIDI.

CVLI ſlantes pallidi. Vel ſurſum euntres.

De temperati viri figura. Cap. 23.

TE M P E R A N T I A eſt mediocritas circa voluptates, & timores. Temperans eſt, qui abſtinentia voluptatis nullo dolore afficitur nec gaudet quibus non oportet, nec ultra alia, quām diximus re, vehementer oblectatur, nec cupit magis, quām decet, neque quando non decet. Aſſectantur temperantiam pudor, reverentia, & moderatio. Sed veteres Physiognomones, neque figuram, neque temperati ſigna posuerunt. Opinantes quod homines optim.e, & laudabilis natura, benē ſenſati, & probi viri, huiusmodi forent. Nos ne hīc locus vacuus temperantiae vacaret, ſigna, quae dicimus, ex mediocritate collegimus.

MEDII capilli inter raro^s, & denso^s. Ambitus temperatus. Frons media inter tranquillam, & nebulosam. Os neque extensem, neque planum. Collum ad dextram inclinatum. Pars, quae umbilicum, & pudenda interfacet, & hinc ad innum pectoris, & hinc ad iugulum aequalis sit. Oculorum anguli brevi^s. Oculorum pupillae mediocres. Oculi magni, & splendidi. Circulus angustus niger, supra igneus tu humidus & uitis. Vel calculi ignei, albi, subalbicantes, pallidi, igneis admisi, & sanguinei in nigris oculis, vel extra rotas circumferentia, nigredo igni admista, ut longe nigros representet.

De impudentis viri figura. Cap. 24.

QUIA diximus temperantiam sectari impudentiam, & temperantiam pudorem post earum tractationem de impudencia dicemus. Verecundia virtus non est, siue habius, sed affectus quidam, sic invereundia. Impudens est, qui turpia agendo non verecundatur, ut in moralium Nicomachiorum Libris Aristoteles dixit. In magnis vero, verecundiam virtutem esse, & mediocritatem inter pudentiam, & stuporem, & invercudos esse, qui in actionibus, & coloquijs ubique, & in omnes omnia loquuntur, ut cunque euenerint. Alibi vero invercundiam esse, qui nulla de se existimationem moratur. Aliqui sunt, qui hos affectus ad qualitates manifestas reducere volunt, & impudentes sanguineos esse, pudentes vero phlegmaticos. Verum contrarium appetit; nam que hic Physiognomones signa apponunt, non sunt sanguinei signa à medicis scripta, à nobis superius enarrata, experientiaque contrarium testatur, cum sanguineos pudibundos vidamus, & exangues invercudos: Sed omnes ad signa propriatum adducunt. Aristoteles, Polemon, & Adamantius hanc figuram apposuerunt.

IMPUDENTIS, Ad coruos, & canes.

IMPUDENTIA ad canes refertur ab authoribus, & canis verbo impudentibus inimicis conuicium fieri solet. Apud Homerum prograui contumelia in aduersarium dicitur. Oppianus libro de venatione canum impudentiam notat. Hesychius, & Varinus caninos valde impudentes vocat. Apud Hesiodum caninus pro invercundo, & impudentissimo. Canis oculum habere, inquit Pollux, apud Homerum dicitur is, qui nimio plus impudens est. Aristogiton Cydimachi filius, canis vocabatur proprie audaciam. Cynici philosophi dicti sunt ab ingenio canino, impudente, audace, consummace, non priuatis sed publice, quem vellent, tanquam allatrantes reprehendebant. Cibum etiam in publicum sumebant, & que uis alia in hominum conspectu faciebant. Athenaeus aduersus cynicos ex clearcho Solensi dicebat, non frugalem, & abstinentem vitam eos exercere, sed re vera caninam: eosque non sagacitate, & sensu pollea & fide, ut canes, sed uita allatrandi, maledicendi, vorandi, & uite nuditatem diligenter imitari. & cynomia, id est canina musca, pro impudentissima ponitur ab Etymologo: Oculus apertus, splendidus. Palpebrae sanguineae, & crasse. Parum curuus. Spatule sursum elevata. Figura non rectus, sed parum pronus. In motibus praeceps. Corpore subrubeus. Color sanguineus. Facie rotundus. Pictore sursum elevatum. Sed Polemon corrugendus ex Adamantio, nam hic raro^s erit, ille vero raro^s erit, quum a se sit admodum alienum. Subdum mox. Crauso naso. Procaci intuitu, id est qui aciem in tuam aciem dirigat, quos vulgo

quos vulgo impudentes dicimus. Se itidem in altum extollens. Colore fulvo. Voce acuta. Sed ego puto mendum in texu, nam non curu' c'z' sed r'z' dicerem, nam capite acutius ut suo loco diximus, inuercundos testati sumus. Addimus nos. Caput in verticem protensum. Capilli valde rufi. Supercilia oblonga. Nasus statim à fronte aduncus. Facies oblonga vel plana. Risus aliis. Vel cum tarsi. Vel cum spirandi difficultate. Suræ crassissimes. Pectus glabrum. Pedum digiti curvi, & unguis curui, celeri gressu ambulantes. Oculi igniti, vel magni, & liudi. Vel multum prominentes. Vel se se aperientes siccii, splendentes, puri lumenis. Vel stantes subrubri magni, infra spectantes. Vel stantes, supercilia elevantes, & suspirantes.

De verecundi viri figura. Cap. 25.

VERECVNDIA media est inter impudentiam, & stuporem. Verecundus est, qui apparentes quasdam de se existimationes modeste moratur. Coerles satis inconsideratè verecundi signa cum inuercundi confundit, & ut rem accommodet verbis prob Dij immortales quantas ineptias fundit. Aristoteles, Polemon & Adamantius hanc figuram apposuerunt, eisque nomen est.

VERECUNDI.

IN motibus, & loquela tardus. Sed Polemonis testus hic defectuosus est. Vox gravis, & spiritus plena. Oculus hilaris, non splendidius, niger non valde apertus, nec omnino clausus. Connivens tarde. Sed Polemon, & Adamantius. Oculus charopus non splendidius, humidi aspectus, & palpebras nec celeri, nec tardo motu mouet, sed mediocriter. Rubore plenus. Sed aduertant lectores queso petream, & salebrosam Polemonis interpretationem. Addimus nos. Corpore inclinati. Aures rubide. Oculi obscuri, humidi, iusta magnitudinis, vel rectè se claudentes, humidi, castigatae magnitudinis, resplendentes cum laui fronte.

De Tristis viri figura. Cap. 26.

CVM in hominum congressibus accidat, vt ioco vitamur, sunt qui excessu utantur, id est ridiculis excedant, & scurræ, & importuni dicantur, quia ridicula penitus affectant, & fludeant risum mouere: quos, quia eorum physiognomones non meminerint, omittimus. Sunt qui ne ipsi ridicula dicant, neque alios dicentes, equo animo patiantur, rustici, & duri dicuntur. De eiusmodi tristibus, & agrestibus Aristoteles iconem apposuit, sic etiam Polemon, & Adamantius, & nos alia ex his signa colligemus. Tristitia ex humore melancholico proficiscitur, ut dicunt medici, qui aliquando propter intensum dolorem, per morbum, vel continuum studium nascitur.

TRISTES. Ad apparentiam:

FACIES rugosa. Sed Polemon, & Adamantius, frons rugosa. Macer, Facie gracilis. Oculi confracti: nam oculorum confractio demonstrant, & triste. In figura

Kk 2 humili

humilis. In motibus remissus. Sed Polemon, & Adamantius, mouentur, ut cogitabundi: ubi corrigerendus est utrusque texus, habet enim triplum, sed accommodandus est in duplo. Addunt idem supercilia extensa. Sed Adamantius auersa. Palpebre extensa. Addimus nos. Capilli obscuri. Frons tristis, supercilia coniuncta. Gutturis vertebra prominens. Vox debilis, & flexibilis. Spiritus densus, altus, & agilis.

RVSTICI.

CAPILLI flavi subalbicantes. Vox clara. Spiritus fortis velox, & spissus. Nares parulae. Oculi cæsi, chocti, Calculi aequales in fulvis oculis. Oculi magni, & commoti in cantes, quales iratis solent, & palpebris apertis patuli. Vel se claudentes cum frons afferia, & superciliis obliquis, & palpebris duris, & concretis. Vel tristes aridi, frons asperas, & intentus obtutus cum rectis palpebris.

De amari viri figura. Cap. 27.

ARISTOTELES ceterique greci physiognomones rixos, scilicet, amari figuram apposuerunt. Nos hic apponimus, quia videatur cum tristi hominis figura maxime conuenire.

AMARI.

FACIE remissus. Nigri coloris. Sed Polemon habet pallidi. Adamantius subpallidi. Macer, quo idem caret. Sed aristotelicus texus ex Polemone corrigitur, qui habet rixos, pro: error. Que circa faciem glabra. Facies rugosa. Sed Adamantius frons rugosa. Non carnosus. Recterioris, & nigri. Sed id Adamantius non habet. Addunt Polemon, & Adamantius, aspera, & sicca intuetur. Sed corrigere Polemonis texum, rixos, non rixi. Loquela, & anhelatio vehemens. Sed corrigere Polemonem, qui habet intemperie, pro: a uenire. & suo loco reponere. Manus sepe concutit, & fricat, & pedes velociter insilit. Addimus nos. Spiritus fortis, velox, & spissus, & corpus, & pectus macrum.

SVSPICIOSI.

QVIPPE semper cum tristibus, infidis, & finitis species conueniunt, que signa ex his colligimus, hic addimus. Vox dulcis. Vel debilis, & flebilis. Gutturis vertebra prominens, oculi splendentes fulvi. Vel se monentes turbati.

AD OEMONE, & molestia vexati.

LOQUELA placida, & collecta. Pupillarum orbes inaequales, & nubs cœrulea viridis, & discolor earum fronti insederit. Vel tristes aridi.

De Jucundi

De Iucundi viri figura. Cap. 28.

FACETUDO est in congressibus moderatio quedam dicendi, & audiendi ea, que oportet, & sicut oportet. Urbani, & dexterit hominis est ea audire, & dicere, quae probo, & ingenuo viro conueniunt. In ridiculis verborum obscenitas risum facit, in hoc obscenitatis suspicio ranum, unde & iucundi sunt. Physici hanc naturam à sanguine, & spirituum claritate proficiunt dixerunt, alij à privatione humoris melancholici, alij à pauca consideratione, unde stulti. Aristoteles, Polemon, & Adamantius hanc figuram ponunt, & iucundus vocant. Coccoles satis inepte hoc caput ornato ascribit, & dum à vero sensu distorquet verba, conculcat, & peruerit omnia.

JVCNDI. Ad complexiones.

FRONS magna carnoſa, & lenis. Sed Polemon, & Adamantius frons plana, & tota facies carnosior. Quæ circa oculos humiliora, ut facies somniculosa videatur. Neque intense aspiciens neque remisſe. Sed Polemon, & Adamantius. Oculi humidi splendentes, sicut aspicientes. At Adamantius habet non aspicientes. In motibus tardus. Figura, & mos, qui est in facie non præceps, sed bonus videtur. Insuper addunt Vox blanda. Addimus nos. Frons hilariſ. Vultus iucundus. Metaphrenum placide teres.

De arrogantis viri figura. Cap. 29.

NUNC de veracitate. Verax medius est inter arrogantem, & dissimulatorem. Dicimus primo de arrogante. Arrogans is est, qui illustria quedam, quæ vel non habet, vel maiora, quam habeat, fingit, ac sibi vendicat, nam qui maiora, quam habet, fingit, quia mendacio gaudet, prauus est, vel potius vanus, minus autem si gloriae, aut honoris causa id faciat. Alibi hos Aristoteles iactabundos vocat.

ARROGANTES.

GUTTUR asperum. Risus cum irrisione.

FACTABUNDI.

COLLVM crassum, & longum. Pedum digiti longi, graciles.
VANI, & sublimia cogitantes. Ad aues.

INFERIVS labrum supereminens. Acuta vox cum clangore. Guttur asperum, & vertebra prominens. Metaphrenum ptlosum. Oculi claudentes sursum abeuntes, & stan tes subfluidi.

De simulatoris

De simulatoris vii figura. Cap. 30.

ALTERVM extremum dissimulatio est. Dissimulator est, qui, quae sibi insunt, vel negat, vel diminuit. Interdum dissimulatores elegantes sunt, quum non questus gratia id faciant, sed ut evitent importunitatem, ac fastum: atque huiusmodi, & clara solent refusare, ut Socrates faciebat. Sed qui parua, & manifesta dissimulat, versutè gloriosi dicuntur, & contemnendi sunt. Aristoteles, & ab eo Polemon, & Adamantius hanc figuram concinnarunt simulatoris, & contraria consulentis.

SIMULATORES. Ad simiam, & apparentiam.

QUAE circa faciem pinguis. Quae circa oculos rugosa. Facies somniculosa de more videatur. Addunt insuper sequaces. Aspectu eleganti. Voce remissa, incessus bene versatilis, moueturque continuo motu. Addimus nos supercilia ad tempora inflexa. Ambulantes modo cito, modo tardo ingressu. Oculi splendentes concavi, & parvi.

De Mendacis viri figura. Cap. 31.

DI XIMVS de ijs, qui mentiuntur, ea affirmando, quae ipsis non sunt, sic de ijs, quib[us] abscondunt, quae ipsis insunt. Nunc vero de mendacibus, quorum ingens numerus.

MENDACES.

FACIES carnosà. Nasus in medio latus, declinans ad summitatem. Bucca risibilis, vel risus cum derisione. Loqua velox, & gracilis. Vel è naribus efflata. Gibbosus. Super cilia inclinata deorsum, & iniungitur quasi latenter. Cilia inferius arcuata, vel ad unam partem. Oculi ridentes, hilares. Vel calculi cœrulei, & flavi æquidistantes circa pupillam, adiunctorum currentes in oculis varijs.

De veracis viri figura. Cap. 32.

VERA X is est, qui tam verbis, quam re, ea ipsa, quae ipsis insunt, neque maiora, neque minoria esse confitentur. Tam vita, quam verbis verax est, & non de eo intelligi volumus, qui in pactionibus verum dicit, id est posteriori virtutis. Sed de eo, qui propterea verum dicit, quia talis ex habitu est, & merito probus est, & si ubi nil refert, verum dicit, multo magis ubi refert, id est faciet. Nemo huiusmodi figure meminit.

VERACIS:

FACIES mediocris in genis, & temporibus ad pinguedinem vergens. Vox media inter grauem, & acutam.

De Adulatoris

De adulatoriis viri figura. Cap. 33.

IN congressionibus quoque, conuictu, sermonum, & negotiorum communitate, alij placidi sunt, ejus obsequiosi, alij omnia in granam laudant, nullaque in re aduersantur, sed minime molestos se esse existimant oportere ipsi, quibus non habent consuetudinem sed qui id agunt nulla alia de causa, nisi ut iucundus sit placidus, & obsequiosus est, si ut emotumentum aliquod adipiscantur, adulator. Huiusmodi antiquiores non meminere.

OBSEQUIOSI. faciles.

OCULI se claudentes recti, iuste magnitudinis, splendentes in laui fronte, humidi. Vel non connuentes, placide intuentes, humidi.

ADVOCATORES.

FACIES parua, Frons serena, exorrecta, ambulantes corporibus circumstortuentes, Fse, & inclinantes. Oculi varijs parvi.

De molesti viri figura. Cap. 33.

ALII sunt è contrario, qui omnibus aduersantur, nullamque sibi habendam rationem putant, ne molesti sint, qui morosi, & litigiosi nuncupantur, cuius habitus, ut superior vituperabilis est.

MOLESTI.

FRONS tetra. Oculi deorsum versi, suplices. Breui, ac celeri passu ambulantes.

PERTINACES.

CAPUT satis protensum. Frons alta. Nares patulae. Collum firmum, & immobile, vel crassum, & longum.

LITIGIOSI.

FRONS lenis. Facies plana.

Fundación

Uriach

IMPORTACIÓN

FACIES carnosa. Lingua velox.

De inuidi viri figura. Cap. 34.

SE QVI deberet grauis virtus figura, que inter iam dicta duo extrema, media erat, sed quia illius signa maiores nostri non apposuerunt, omisimus. Sequitur indignatio, sed prius de insidentia,

entia, & malevolentia illius extrema: quae sub vituperatione cadunt. Inuidus est, qui tristatur, quum quempiam prorsus, siue dignum, siue indignum bene agere viderit. Hanc figuram Polemon apposuit.

JNVIDI. Ad canes.

TERRESTRIS herinateus inter animalia inuida censetur ab Aeliano. Statim enim ut capitur, urina sua reddit a tergo suum confusoria, cuius vi perfusum, corruptitur, & quod futurum erat ad multa vtile, inutile reddit, sic de stellione, lynce, rubeta, & ceteris dixit antiquitas, sed mihi viles, & aniles persuasiones videntur: sed potius metu, cum capientur & erinaceus urinam reddere videntur: Sed potius canis uerè inuidus videntur. Qui sinistra dextris maiora habuerint. Quibus supercilia ad genas dimittuntur. Addimus nos. Facies plana. Aures oblongae, & angustae. Genae graciles. Vel crasse ab oculis distantes. Faciei color sublividus. Os cauum. Dentes longi, acuti, rari, fortes. Vox dulcis. Loquela acuta, & debilis. Metaphrenum valde curuum, & humeri ad pectus contracti, & corpus effractum. Vlnae, que ad genua non perueniant, sed cogant caput occurrere manibus. Oculi cani exigui. Vel sursum eentes pallidi.

JNVIDI figura ab effectu, ab Ouidio.

„ Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
„ Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes.
„ Risis abest, nisi quem visifecere dolores.

De impij viri figura. Cap. 35.

INVIDO par est impius, siue malevolus, quippe qui letatur, quod quis male agat, siue crudelius, siue indignus sit. Ceteris similes. Tunc uir. Iniquus. Invidus. C. tollit. Invidus. C. tollit.

JMPII.

TE M P O R A cana. Supercilia conjuncta, pilosaque Oris vasta dissectio. Dentes longi, acuti, rari, fortes. Oculi concavi, parui. Vel magni & communi micantes, iracundis similes, palpebris apertis patuli. Vel sursum eentes pallidi, vel deorsum eentes supplices. Vel vibrantes, circumturgentes. Vel splendentes parui, concavi.

MALEVOLI.

VLNE breviores, que ad genua non perueniant, sed inter edendum cogant caput occurre manibus. Celeri, & brevi gressu ambulantes.

De miseri-

DE misericordis uiri figura. Cap. 36.

INTE R extrema iam dicta uituperatione digna medium est indignatio. Est autem indignatio quedam agrimonia de bonis, quae indigno aliquo pacto eueniunt, eademq; est tristatio, si quem uiderit indignè malis afflictatum. Si ad temperaturam referre licet, uidetur complexione temperati misericordes esse cuius iconem aristoteles posuit, & misericordes dicit sapientes esse, timidos, & ornatos.

MISERICORDES.

PVLCHRI. Albicolores. Habentes oculos pingues, & nares sursum distantes, & semper plorant. Amatores mulierum. Genitores fæminarum. Et circa mores in amorem propensi. Semper memores. Ingeniosi, & calidi. Addimus nos. Supercilia irre etum extensa. Oculi ridibundi, humidi, palpibræ remisse. Frons longa, ad tempora utrinq; producta. Vel tristes, & supercilia compressa, & frons demissa, & austera.

INDIGNABVNDI.

VOX grauis in principio, in fine acuta. Vel acuta, & intensa. Dentes mixti, lati stricli, rari, spissi.

DE iniuriosi uiri figura. Cap. 39.

SVESSANVS hic increpat græcanicarum literarum imperitos, qui presens caput iniuriarum amatoribus inscripserunt, cum potius munerum amatoribus inscribere debuissent cum ipse hic, & uniuerso hoc libro græcarum literarum imperitia, omnia distorqueat, dilaniat, & inculcat: Nec aduertit signa, quæ amatori iniuriarum competit, esse etiam iracundi, impetuosi, & ferè calidi hominis. Sed græcus Aristotelicus textus corruptus est, & signa, quæ sparsum toto opere iniuriarum amatori disseminata sunt, hac in unam figuram Aristoteles & Polemon colligerunt.

INIVRIT. Ad canes.

SUPERIVS labrum eleuatum Forma precepit, siue proterius, & temerarius. Addimus nos collum erectum. Ceruix crassa, uel aspera, et uertebræ eius supereminens. Facies oblonga. Loquela grauis, & debilis. Tardo gressu ambulantes, manentes in uis, & circumcirca afficienes. Aiquales calculi in futulis oculis.

DETALORUM AMATORIS UIRI FIGURA Cap. 40

FIGVRAS apposuit Aristoteles in suis Physiognomonicis amatoris talorum glorie, et saltationis. Sed tēporis iniuria exciderunt solum tituli, siue capita remanserunt, non signa. Sed Polemo, et Ad. qui optimè Aristotele descripserunt et paraphrasibus ornarunt quinque uniores fuerint.

Ll minus

minus temporum iniurias senserunt. Sed Polemon, ~~etiam~~ Adamantius ~~etiam~~ habet. Sic Aristoteles pristino candori restituetur. In Polemone cum figura lucricupidi implicitum est. Sed Aristoteles habet amatores talorum ut etiam Adamantius. Sed Polemon ~~etiam~~ uel ~~etiam~~, nam aleæ ludus est, & ebrietatis, & intemperantiae festum, uel procacium iuuenium contubernium, siue dicax, quod mihi ualde arridet, quum huius modi signa quæ afferunt, calidi uiri sint.

AMATORIS talorum.

DENSI capilli, erecti, & nigri. Densa barba, & hirsuta tempora. Sed Polemon pro erectis capillis, recti menu dixit, ob id textus corrigendus. Oculus pinguis, splendens, & luridus. Hæc figura inquit Adamantius est amatoris talorum, choreæ, & uini. Sed corrigendus est Adamantij textus, ex Polemone, Addimus Oculi sursum euntes magni subrubri.

AMATORES venationis. Ad canes

LIBITVM est, ne signa hæc amatoris uenationum, ferarumq; dispereant, hic addere Lambi teretes longi. Oculi sursum euntes, magni, & subrubri.

DE loquacis viri figura Cap. 41.

Si iam propè finem non essem, profecto à suscepto opere destitissim, ita me deprauationes, mutationes, & monstruosa scriptorum deterrent interpretationes, ut uix uersum repperiam, in quo non tot errores, quot uerba sint. Aristotelicus textus, qui sommolenti figuram habet, in tra se implicitam habet dicacis figuram, uti admonet nos Polemonis textus, qui seperatum habet caput, & signa etiam diuersa sunt, nam quæ sommolenti, nullo pacto dicacis sunt.

LOQVACIS Ad aues, & ranas.

RANIS ab authoribus tribuitur loquacitas. assidue enim obganniant, & odiosam illam cantionem iterant sine fine. Forma pulchri. Pilosi circa uentrem. Addit Polemon, superiora maiora habens. Aures magna, & arrectæ. Nasus rectus, uel in medio latus, declinans ad summitem. Genæ oblongæ. Color facies mellinus. Anhelantes, ut qui post cursum. Mentum oblongum. Guttur asperum. Manus graciles, & tortuose. Digitæ longi graciles. Cossa tumida.

STVLTILOQVI Ad aues.

GENÆ oblongæ. Os exertum. Cofla prætumida. Oculi sursum euntes subrubi, magni.

SONORI. Ad aues.

COLLVM Gracile, & longum.

CLAMOSI

CLAMOSI. Ad canes.

SVPERIVS labrum, & gengivæ prominentes.

ELOQVENTES.

VOX gravis, & sonora.

De inefficacis, & efficacis viri figura. Cap. 42.

NUNC inefficacis, & efficacis viri figuram, quam ex Aristotele, alijsque collegimus, in negotijs peragendis apponemus.

INEFFICACES.

CORPORE parui, siccis carnibus, & colore calidum innuente prædicti. Vel magni corpore, carne humida, & colore humidum innuente. Vel breui gressu ambulantes. Vel breui, & tardo. Vel breui, & celeri.

EFFICACES.

CORPORE parui, humidis carnibus, & colore humidum innuente prædicti. Vel corpore magni, & duris carnibus, & colore siccum innuente. Vel mediocri corpore, carne, & colore temperaturam bonam innuente, vel ambulantes longo gressu, vel longo, & tardo. Vel longo, & celeri, vel celeri. Oculi tardè se mouentes.

PRÆCIPITES, calidi.

CORPORE parui. Caput valde paruum. Capillorum color flauus rubens. Lingua velox. Gænis color rubeus. Ambulantes celeri gressu. Oculi splendentes cæsi, sanguinei, vel splendentes toruè intuentes.

CIRCV MSPECTI in operibus.

FACIES macilenta.

Fundación

SOLLICITI Uriach

FACIES macilenta. Oculi aperti, obscuri, humili vel non connuentes humili, plenis intuentes.

LABORIOSI.

FACIES offæ.

De fatui improbi viri figura. Cap. 43.

IAM hominum figuras vitiosorum, virtuosorumque descripsimus, reliquum est prius quam operi corouidem imponamus, de ea virtute sermonem habere, quae virtutes omnes excellit, & de eo vitio, quod vitium omne superat, immo est vitiorum omnium sentina, ferinus dictum, vel beluinum. De hoc prius sermonem habebimus. Ferinus hoc viuum, cum in hominibus praeualeat, homines feris similes efficit. Sed ut melius quae dicamus, percipientur, scitote, quod homo locutus est a summo Deo in confinio supremarum intelligentiarum, & brutorum, nam ob intellectum illis assimilatur, ob sensum beluis. Si viuus imbutus, non beluis similis, quae via fugiens electione carent, erit, sed brutus peior, & hic non homo, sed ferinus, & beluinus dicitur, ut qui omni abdicata ratione humanis carnibus vescantur, cum filiis coeant, filios trucidant, eosque parentibus esui apponat, ut Thesles, Tantali, & Atrei, Antiqui physiognomones, hos stultos fatuos vocant, signa simul colligentes stultiiae, malitiae, & agrestitatis. Inquiunt enim. Quemadmodum feræ eiusdem generis aliæ cicures, aliæ agrestes sunt. Cicures mitiorum morum, placidorumque sunt, agrestes asperiorum, peiorumque, ut in capris sylvestribus, ouibus, equis, asinis, & ceteris eiusmodi animalibus videre lices, ita enim in hominibus distinguere licet, ut cum mores signa sequantur, singula signa iuxta huiusmodi discrimen apponere. Nam alijs homines signa haec ferociora, agrestiora, vehementioraque habent, alijs mitiora, urbanioraque. Signorum discrimina in levitate, & asperitate, mollitie, & duritate, sic citate, & humiditate distinguere oportet, & ex ijs agrestes, & mites mores, iniustiam, & iustitiam, temperantiam, & incontinentiam agnoscimus, ut ex hominibus, qui agrestes, vel qui urbaniores fuerint, agnoscamus. Haec ex Polemonis, & Adamantij verbis, ut potuimus interpretari sumus. Nunc signa fatui improbi, id est agrestis, & peissimi hominis apponemus, eumque ad ursos, vel si que sunt sciuora, peissimaque animalia referemus. Ursos enim fatuos, astutos, sciuos, perniciosos, perfidos, & fraudulentos esse scribunt, feritate ceteras bestias superare. Philostratus scribit. Ouidius.

„ Quid nisi pondus iners, stolidæq; ferocia mentis?

Uicunque mansuetudo, quod valde malignum, & fraudulentum sit animal, & subinde ad ingenium redeat, minime credendum est, miserabiles sape casus ostenderunt.

FATVI IMPROBI. Ad Ursos.

CAPILLI rigidi. Sed Polemon id non habet. Caput durum, & acuminatum. Sed Adamantius angustum, & acutum habet, & melius, & ateres magnitudine nimia, & subflaccide. Ceruix, & collum rotundum. Tali acuti. Sed Adamantius id non habet, & puto mendum in Polemone, cum suo loco de pedibus loquatur. Frons dura, & aspera, nec tale Adamantius habet. Oculi obscuri, parvi, sicci, concavi, profluente, intentè aciem dirigentes. Malle angustæ, oblongæque. Mentum longum. Sed ego paruum puto, ad serpentes relatrum. Os loquax, longum, apertum, ut quasi bifida facies videatur. Incuruus. Ventricosus, Crassis lacerus. Pedum, magnumque extrema (Polemon habet articuli) oblonga, pinguia, & dura. Colore subpalidus, ut excitatus a somno, & crapula videatur. Vox balans, turpis, pusilla, & ferox. Sed Adamantius non habet, turpis.

Ferini.

FERINI. Ad feras.

CAPILLI densi. Rufus plus nimio capillorum color. Genae pilose, dorsum pilosum. Humeri elevati. Pedes breves, et pingues. Vngues curui, angusti, et longi. Vel carnosissimi. Digihi breves, et crassi. Oculi cæsi crocei. Supercilia concreta, coniuncta.

PESSIMI MORIS.

NASVS ad faciem obliquus. Facies deformis, vel parua, et crocea. Imberbis. Logula subflaccida. Humeri extenuati, et acuti nerticis. Magni oculi, et commotim canticantes, aspicientesque ut irati solent, et palpebras referent, et subalbicantes fuerint, et circa hos calculi crocei, igneis admisti, cum alijs cæsijs. Vel non ignei calculi rotundi, sed ignea, grana quadrangulari forma instar ignis sublumentia, et præter hæc calculi pallidi igneis permisti, et alijs cæsijs, et circuli sanguinei, et cœrulei pupillam ambiant. Vel oculi splendentes, nigri, subridens, vel splendentes et usq; funiculus imminet, et cilia aspera, et palpebrae erecte, et aspectus trux, et amarus, vel oculi semouentes parut, cum palpebris mobilibus. Vel ridentes siccii, subaspicientes.

NEFARII.

PVPILLARVM orbes inæquales, vel pupillarum orbes eodem modo circumcurrentes. Vel conuersi, coniunctim se monentes. Vel orbes maculosi, nigris maculis, et rubidis.

De horoici viri figura. Cap. 44.

NVNC de virtute ea dicemus, quæ virtutum omnium cumulus dicitur, quæ supra nos est, et heroicam dicunt, et diuinam. Hæc maximè opponitur vicio, quod supra dimicimus. Hæc virtus, quum humanam naturam nostram, et conditionem excellat, efficit homines, in quibus reperitur, serè diuinis intelligentijs similes, nam homo, quum tantum virtutum plenus est, uidetur humanitatem superare, sed non potest intelligentijs, vel angelis similis dici, quos morales virtutes non decent, quum morales virtutes omnes excedant. Sed dicitur Heros, vel semideus, ut antiquis temporibus præ fulsit Mercurius, Hercules, ceterique. Et Homerus introducit Priamum de Hectore loquentem, eo quod valde erat bonus.

„ Non hominis mortalis filius ille

Fundación

„ Esse videbatur, sed magna è stirpe Deorum.

Uriach

Et Lacones, quum aliquem valde admirantur, diuinus, inquiunt, vir est. Vtrique inter homines rari sunt, illi inter Barbaros reperi possunt. Inter Heroas tu solus, ut nitidissimus sol, hoc nostro auro refulges Princeps Illusterrime, summa siquidem in te naturæ aspirantis, dona superi ad eò cumulare contulerunt ut enim apta membrorum corporis compositione oculos allicis, vñā animi virtute rata modulatione respondes. Et si singulis capitibus de tui corporis partibus peculiarem sermonem habuimus, lubet vñā omnes recensere, ut signa omnia, et virtutes videantur, quæ heroa hunc formant, et effigies, moresque tui semper per hominum ora percurrant, nolitent-

nolentque. Radiat primo in tua fronte intuitus supra mortale decus, admirabilis splendor, regia quadam maiestate præfulgens, qui ut virtuosos omnes allicit, ita reprobos quoque deterret, quem ne sed uel à ergali prosapia Ludowici duodecimi, Francie Regis amici, quem oris, & antiqui presores, vel ab Estensium sanguine, principum, & imperatorum facundo possides. Vel à Deo fortasse datum, quod id raro aliquibus imparitur, cùm eum laetare sit seruus tuus, ac sui favoris priuilegia secum ferre. Hic nec scribi verbis, nec depingi valet penicillo, sed solum oculorum, & mentis obitu consideratur. Similem formam habuisse Demetrium memorant historie Plutarchi, nam gratiam simul, & terrorem, grauitatem simul, & mansuetudinem præferre videbant, ut sculpitorum, aut pictorum nostro similem unquam potuisse effingere. Memini, cum Romæ esse multiorum tuam effigiem coloribus effictam vidi, sed nunquam que veram demonstraret: nam si lineamenta, & colores rectè exprimerent, regiam hanc dignitatem, quam memoro, minimè exprimere valuerint. Huiusmodi splendor, regiam hanc dignitatem præferebant, magnificantiam præmonstrat tuam, magnitudinem, animi dignitatem, virtutes tamen prægias, & præstantes, ut digniori, & illustri loco non posuerant locari. Castigata magnitudinis caput est, vel paulo maius intra mensum rotunditatis cōpresso, ante & pone prominens debitam cornu suffulsum, cuius forma alia esse non potuit cum auctoritate regia futura esset memoria, & intellectus, prudentia, & perspicacia singularis tue. Frons quadrata magnitudine metas non præterit, media inter tranquillam, & nebulosam, ex qua lucidissime transparet animi fortitudo, virilitas, iustitia, & seueritas, que alteram altera superare nuntiatur, & in hoc præclaro insignium virtutum certamine, unaquaque se ipsam superans, animum tuum omni earum pompa, & multiplici decore expletum. Mieant sub fronte oculi magni, splendidae, ludidi, sublimes, ut illi Socratis, cœrulei coloris, acui visus, humiliter superbii obtutus, quibus veluti diuini fulgoris vis quedam inest, quos si quis acrius contueri velis, vultum submittere cogitur, ut de Augusto legitur. In his residet animositas, mansuetudo, clementia, temperantia, comitas, regalesque mores. Aures exculta, extantes, quadratae, mediocriter magne, auditus arguti: Adulationibus, iniuriarum suspiris, inhonestisque locutionibus clausum animum demonstrant. Labia delicate, colorata, in ore majori, moderate vocis, modici risus, grauis sermonis, ac denique nemini mirio, opumi consiliis, modestie, & urbanitatis sedem ostendunt. Capillorum color substans, carnis candidus rubore perfusus, longè aliis ab eo, quem Cicero serualem vocat, & Pisoni obicit, epumque ostendit corporis temperiem, & ex ea perfectam animi compositionem, tam, inquam, perfectam, ut si malus esse velles, nec posses. Memini, Illusterrime Princeps, te in conuersatione colloquij mulius, & probabilitibus rationibus comprobasse, hominem bonitati ita propensum, ut maxim o labore, multisque stimulis opus sit ad improbantes, & maleficia impelli, & conuictus multis argumentis dixisse. Quod dico verum est, sed ut sentio demonstrare non valeo, cum alienos animos tui mensura mettereris. Manus ample semper patula. Digi longi, graciles, & retro conuersi, liberalitatis simulachrum ostendunt. Et si importunitas chiragra rigor eas defor marit, distorsitque, sua vis tandem eas incurvare non valit, ut in manus omnium ferre nos tri eti principum videre licet. Haec pauperum sunt alimentum, misericordia leuamen, pietatis, & misericordiae effictus, principum viuperium, auaritia terror, quæ fugit, celaturque ubi tua munera, & munificentie apparent. In pectoris, & humerorum latitudine visitur corporis robur, animus virilis, intrepidus, & invictus, natus ad clara, ingentiaque facinora statura insta, & proportioni respondens. Ingressus tardus, grauis, & magnificus ostendit te omnibus actionibus insum, magnificum, & regale.

Neui,

NEVI, uel signa, in facie appatentia, in qua corporis parte
reperiantur praesagiri. Cap. 45.

NON alienum à nostro proposito duximus hic aliqua de neuis inferere, siue de signis, quae in facie apparent, et in qua abdita corporis parte corresponeant, non quippe iniuria, iniocundaq; quae et si falsa expertus essem, fortasse alijs tradere destituisse. Aliqua de his à ueteribus scriptoribus describuntur: sed inter se uaria, et repugnantia, nec experientiae respondentia. Astrologi faciei partes planetis distribuunt oculos luminaribus, nasum venerem, ceteras ceteris, et hos signare corporis partes eas sub signis, quibus dominantur, constitutas, quae et si ueritatem aliquam subolere uidetur falsa tamen, et uana comperimus. Inter quos Hali Abbenragel Arabs, aliqua scripsit Melampus Græcus, aliqua etiam circumferuntur sub nomine Merlini Britanici, sed manuensium erroribus ad eo deprauata, ut nil lucis ex eis nancisci potuimus, et quoiquod uidere contingit, uanos omnes, et fallaces comperimus. Tandem ad experientiam nos contulimus, humana corpora obseruantes, ut qui singulares neuos in facie, et qui plurimos haberent, et in qua sepius corporis partibus responderent, ita ut posuimus accommodavimus. Considerauimus iam quandam esse proportionem inter facies, et totius corporis partes, et sibi inuicem respondere. Ut quantitate, et qualitate, sic etiam signis. Nasum uidimus preputio respondere, ut quibus longus, obtusus, breuis, uel acutus esset, eadem, et mutationis forma, sic etiam nares testiculis, labia, et oris scissio naturæ ostij liminibus respondent, facies imo uentri, et natibus, ut quibus carnosa, et corpulenta, tenuis, uel strigosa esset, easdem similes habere contingit, collum cum cruribus, et brachijs eandem subeunt rationem, aures costis, oculum anno, aures costis, ut pars in facie, que huiusmodi signis imprimeretur, et corporis partes, que illis correspondent, iisdem etiam signarentur. sed ad rem accedamus. Hali Abbenragel libro de iudicijs ait. Si in fronte nevus fuerit, alium etiam in pectore futurum iudica, sed qua frontis parte loquatur, non dicit. Merlinus medium dexteræ parti signat, et dexteram pectoris partem signare dicit, ut sinistra sinistram. Ego in suprema frontis parte affirmarem, super oculos, nam suprema frontis pars, supremam pectoris possidere equum est, et id magis ueritati consonum repperi. Quod si alter paulo sub eo fuerit, uidelicet in medio latitudinis, et alter sub mammis erit. Merlinus paulo inferius signat, quod puto accidisse ex manus errorre, si in dextra parte ad aures accedat, in latere erit, in sinistra, in humeris è regione pectoris. Quod si alter plus supercilijs accedit, et in imo uentre alterum præfigurat, ut si uidelicet cilium attungeret in pectine erit. Sed Hali in pectore tuto esse dixit: Ostendit experientia in imo uentre esse. Quod si in sinistra partecirca aures erit, in natibus signabitur. Sed qui in alio signatus erit. Melampus græcus gulonem, et ignoracem significare. Si uero inter cilium, et supercilium similiter, et inter umblicum, et uirilis. Hali dixit reperiiri alterum, ego autem in imo pectine. Nunc de naso loquemur, qui ut diximus scroto responderet, unde si in frontis radi ce, ut in cauitate illa nasi fuerit nevus, et in preputio alter erit. Ob id Hali si in fronte apparebit, etiam in testibus uidebitur, sed non explicauit in qua frontis parte ubi intelligendum in imo fronte in principio nasis. In nasi summitate alterum in preputio præfigurat. Hali dicit, si in na re neuum, uel signum qui habuerit, et in genitali, scilicet in glandis circuitu habebit, et in sinistro pectore, et in latere etiam. Sed per nares, nasi summum intelligere uoluit, quod ex arabica interpretatione uertens quis facile errare potuerit. Melampus. Si in naso, uel in oculo conspectus fuerit etiam ad venerea propensum plus nimio ferretur. Quod si feminae in naso oblique steterit, etiam in abditis habebit, et inexplicabilis erit coitus. In naribus nevus, in testiculis signat, sunt in si ne nasi

ne nasi nares, in finis scroti testes. Hali si in auro fuerit, et in fæmore idem sortetur. Ego aures brachiorum respondere dicerem, et fæmoribus, & si circa tempora in spatu signat. At si sub naribus alius conspicuus erit, in ulnis inter cubitum, et humeros habere testatur Hali. Sed ego non uerè sub naribus dicerem, sed è regione interstitiij oris, & nasi, circa aures. Hæc enim regio brachia signat, et ulnas. In labijs uero feminæ conspectus in naturæ ostijs limine alius reperitur. Dicit Hali. In hominibus testiculos signare compcri, sed Gulones, et Cœcipetas esse testantur, inquit Melampus. Et regio ne uero oris maxillam uersus, monstrat alterum in cinctura. Genitibus respondent. Si in genitibus dextræ partis erit neus sub oculis, in natibus erit, in sinistra sub renibus, semper sinistra pars dorsum significat. Mentum quia pars imæ faciei est, imæ pedum parti respondet, ob id mentum pedes ostendit. Pars circa aures fæmora ostendit. Hali uero in mento unus alter in lienis parte erit. Sed in linea, uel sub alio indicat ualeudinarium. Melampus. Collum cum cruribus eandem subit correspondens, sic etiam brachia, et pedes. Hali si uero ingula apparuerit, et in dextro pectoris latere erit alter. At Melampus ait, ubi desinit uenter. Hali etiam inquit. In manibus uero unum, alterum in genitali indicat, sed neus in manibus uirorum, mulierumq; in sobole fæcundos dicit, sed fæminæ, fæminas uir utros generabit. In superiori uero parte, qua cor situm est neus in mare, uel in pupilla in fæmina facinorosum iudicare poteris. In fæminæ dextro genitù neus probitatis signum, in sinistro fecunditatis. Sciendum præterea in dextra corporis parte signa probari, contrarium in sinistra.

FINIS.

Reverendiss. Domine.

Vidi, legi, & diu consideraui Librum de Humana Phisignomonia ab illustri Domino Io: Bap. Porta Neap. editum, & compositionem, & cum in eo nihil, nisi philosophice, & ad mentem philosophorum tractetur, & nihil etiam fuerit in eo inuentum, quo d faciensante Catholicæ fidei, aut bonis moribus aduertatur, nec quoque regulis faciosanctæ Tridentinæ Synodi indicis; ideo potest absq; ulla difficultate imprimi. Neapolij die 18. Iunii,

Imprimatur.

Hon. de Porta Vic. Gener. Neapolis.

M. Philocalus Pharaldus Car. uidit

Idem Fol. 25

Frater Paulus Teologus Illustri, & Reverendiss. Pauli Regij Episc. Aequensis vidit.

Imprimatur.

Amb. Moscha Vic. generalis Aequensis.

**Fundación
Uriach**

Cum Regio assensu, & priuilegio.

VICI Aequensis Apud Iosephum Cacchium.

A. D. M. D. LXXXVI.

Fundación

Uriach

Fundación
Uriach

XVI 62.1. P.07

F.U.R. 6455

Fundación
Uriach

DE HUM.
PHYSIOGN.